

LXXXIX

LANDSKAPSREGERINGENS
BERÄTTELSE
TILL ÅLANDS LAGTING

ÖVER LANDSKAPET ÅLANDS FÖRVALTNING
OCH EKONOMISKA TILLSTÅND UNDER ÅR

2013

ISBN 951-8946-68-X
Mariehamn 2014, Zapp reklambyrå

Till Ålands lagting

Landskapsregeringen har härmed äran att till lagtinget överlämna den i 25 § landskapslagen om Ålands landskapsregering förutsatta berättelsen över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd år 2013 samt över verkställigheten av lagtingets beslut.

Mariehamn, juni 2014

Lantråd

Camilla Gunell

Vicelantråd

Roger Nordlund

INNEHÅLL:

Landskapsregeringens politiska översikt	11
1. SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA	15
1.1. Ålands lagting	15
1.1.1. Sammansättning	15
1.1.2. Lagtingsarbetet	16
1.1.3. Landskapsrevisorerna	19
1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet	19
1.1.5. Lagtingets bibliotek	20
1.1.6. Lagtingets utgifter och inkomster	21
1.2. Ålands landskapsregering	21
1.2.1. Sammansättning	21
1.2.2. Regionkommittén	22
1.3. Republikens President	22
1.4. Landshövdingen i landskapet Åland	22
1.5. Ålandsdelegationen	23
2. FÖRVALTNINGEN	25
2.1. Ärendenas behandling i landskapsregeringen	25
2.2. Lagstiftnings- och budgetarbetet samt övriga åtgärder som tillhör lagtingsarbetet	26
2.3. Föredragning av ärenden i landskapsregeringen	26
2.4. Externa kontakter	27
2.5. Intern styrning och kontroll	28
3. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	31
3.1. Allmän förvaltning	31
3.1.1. Uppföljning av målsättningar	32
3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	33
3.2. Allmänna byrån	34
3.2.1. Jämställdhetsfrågor	34
3.2.2. Enheten för kommunikation och externa kontakter	37
3.2.3. Enheten för Europarätt och externa frågor	38
3.2.4. Rättsserviceenheten	41
3.2.5. Serviceenheten	42
3.2.6. Personalenheten	43
3.2.7. Ålands polismyndighet	44
3.3. Byggnadsbyrån	46
3.3.1. Planläggnings- och byggnadsväsendet	46
3.3.2. Bostadsenheten	46
3.3.3. El- och energienheten	46
3.3.4. Fastighetsförvaltningen	49

4. FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	53
4.1. Allmän förvaltning	53
4.1.1. Allmänt om budgeten	53
4.1.2. Uppföljning av målsättningar	53
4.1.3. Utveckling av mätetal	55
4.1.4. Avdelningens utgifter och inkomster	58
4.2. Allmänna byrån	59
4.2.1. Landskapets budget	60
4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag	62
4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna	62
4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar	63
4.2.5. Penningautomatmedel	64
4.3. Redovisningsbyrån	64
4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut	65
4.4. Avtals- och pensionsbyrån	65
5. SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	67
5.1. Allmän förvaltning	67
5.1.1. Uppföljning av målsättningar	67
5.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	67
5.2. Socialvårdsbyrån	68
5.2.1. Uppföljning av målsättningar	68
5.2.2. Ordandet av socialvården i landskapet	71
5.2.3. Stöd och bidrag	71
5.2.4. Handikapprådet	72
5.2.5. Klient- och patientombudsmannens verksamhet	72
5.2.6. Förtroenderådet	72
5.3. Hälso- och sjukvårdsbyrån	73
5.3.1. Allmänt	73
5.3.2. Uppföljning av målsättningar	74
5.4. Miljöbyrån	74
5.4.1. Allmän miljövard	74
5.4.2. Naturvård	75
5.4.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling	78
5.4.4. Avfallshanteringen	81
5.4.5. Hållbar utveckling	82
5.4.6. Miljömedicin	82
5.5. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet	83
5.5.1. Allmänt	83
5.5.2. ÅMHM:s sjätte verksamhetsår	83
5.5.3. ÅMHM:s vision	83
5.5.4. ÅMHM:s uppdrag	83
5.5.5. ÅMHM:s ekonomi och personal	84

5.5.6. Styrelsen och prövningsnämnden	84
5.5.7. Prövning och tillsyn	84
5.5.8. Veterinärvården	85
5.5.9. ÅMHHM Laboratoriet	86
5.5.10. Några speciella händelser	87
 6. UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	 89
6.1. Allmän förvaltning	89
6.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster	90
6.2. Allmänna byrån	90
6.2.1. Europeiska socialfonden (ESF) – målprogram och delfinansiering..	90
6.3. Utbildningsbyrån	91
6.3.1. Utbildning på grundskolenivå	93
6.3.2. Utbildning på gymnasienivå – Ålands gymnasium	95
6.3.3. Ålands folkhögskola	102
6.3.4. Ålands musikinstitut	103
6.3.5. Ålands sjösäkerhetscentrum	104
6.3.6. Högskolan på Åland	105
6.4. Kulturbedriv	107
6.4.1. Fritt bildningsarbete	107
6.4.2. Biblioteksverksamhet	107
6.4.3. Allmän kulturverksamhet	108
6.4.4. Idrott och ungdomsarbete	112
6.4.5. Ålands landskapsarkiv	113
6.5. Museibyrån	114
6.5.1. Kulturarvsenheten	114
6.5.2. Museienheten	117
6.5.3. Administrativa enheten	120
 7. NÄRINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	 121
7.1. Allmän förvaltning	121
7.1.1. Uppföljning av målsättningar	121
7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	121
7.2. Allmänna byrån	122
7.2.1. Näringspolitik	122
7.2.2. Regionalpolitik	124
7.3. Jordbruksbyrån	124
7.3.1. Uppföljning av mål	124
7.3.2. Stödadministration	125
7.3.3. Ekologisk odling	127
7.3.4. Lantbrukssemester och sjukvårdsverksamhet	127
7.3.5. Växtinspektionen	128

7.3.6. Räntestödslån för skördeskador	128
7.4. Fiskeribyrån	129
7.4.1. Främjande av fiskerinäringen i landskapet	129
7.4.2. Europeiska fiskerifonden (EFF) 2007-2013	129
7.4.3. Nationella stöd	130
7.4.4. Fiskerinäringen	130
7.4.5. Beståndsundersökningar	132
7.4.6. Ålands fiskodling, Guttorp	133
7.5. Skogsbruksbyrå	134
7.5.1. Allmänt	134
7.5.2. Uppföljning av målsättningar	135
7.5.3. Främjande av skogsbruket	135
7.5.4. Skötsel av egna skogar	137
7.5.5. Jakt och viltvård	137
7.6. Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet	137
7.6.1. Allmänt	137
7.6.2. Arbetsmarknad och sysselsättning	138
7.6.3. Arbetsmarknadsservice	138
7.6.4. Sysselsättningsfrämjande åtgärder	139
7.6.5. Utkomstskydd för arbetslösa	139
7.6.6. Utländsk arbetskraft	139
7.6.7. Rekrytering av arbetskraft	139
7.6.8. Högskolepraktikanter	140
7.6.9. Studiestöd	140
7.7. Ålands teknologacentrum	140
7.7.1. Aktiviteter	141
8. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	143
8.1. Allmän förvaltning	143
8.1.1. Utveckling av mätetal	143
8.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	144
8.2. Allmänna byrå	144
8.3. Trafikbyrå	145
8.3.1. Ålandstrafiken	145
8.3.2. Vägar och trafiksäkerhet	146
8.3.3. Drift och underhåll av vägar, linfärjor	147
8.3.4. Broar, hamnar, byggnader och fastigheter	148
8.3.5. Färjetrafik och farleder	149
8.3.6. Övrig trafik samt oljeskydd	150
8.3.7. Korttrutt	151
8.4. Produktionsbyrå	151
8.4.1. Vägunderhållsenheten	151
8.4.2. Rederienheten	152

8.4.3. Verkstads- och lagerenheten	152
8.5. Motorfordonsbyrå	152
9. ÖVRIGA FÖRVALTNINGSOMRÅDEN	155
9.1. Lagberedningen	155
9.2. Ålands statistik- och utredningsbyrå	155
9.3. Landskapsrevisionen	162
9.4. Datainspektionen	163
9.5. Diskrimineringsombudsmannen	168
Bilagor	
1. Framställningar till lagtinget från republikens president	173
2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget	177
3. Hemställningar till landskapsregeringen	183
4. Kommissioner och nämnder	187
5. Kommittéer och arbetsgrupper	189
6. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2012 – 31 oktober 2013	199
7. Landskapets balans- och resultaträkning samt budgetjämförelse	212
8. Personalbokslut 2013	221
9. Landskapets arrenden 2013	233
10. Landskapets egna skogar 2013	234
11. Fällda rådjur och älgar	235
12. Jaktvårdsmedel 2013	237
13. 1. Ålands naturreservat 2013	238
2. Ålands i lag fredade naturminnen	240
3. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2013	241
4. Skyddad natur på Åland	242
14. Byggande och planering av vägar	243
15. Färjtrafiken	244
16. Revisionsberättelse	245

Landskapsregeringens politiska översikt

Ett strävsamt arbetsår 2013

”Omställning” var landskapsregeringens ledord under 2012. Under 2013 arbetades det hårt med många reformprocesser som formaliserades till lagframställningar, konkreta arbetsprogram och förslag. Många viktiga steg och klargöranden har gjorts i syfte att förverkliga landskapsregeringens förändringspolitik så som den beskrivits i regeringsprogrammet.

Budgeten och regeringens arbete kan sammanfattas som en kombination av reformer och en finanspolitik som både varit stabiliserande och stimulerande. Näringspolitiken har varit tillväxtorienterad och sysselsättningen i samhället har fortsättningsvis hållits på en hög nivå.

Den ekonomiska situationen i världen präglades under året av fortsatt instabilitet. Trots det har vi klarat ekonomin över förväntan och gör ett positivt resultat i vår affärsbokföring. Vi dras med ett stort ackumulerat budgetunderskott och reserverna har minskat, men tack vare strävsamhet och sparsamhet har vi ändå lyckats väl. Jag är tacksam för hur omställningsarbetet skötts av personalen inom förvaltningen. Trots att många anställda inom landskapet redan jobbar mer än tillräckligt har ingen backat för nya utmaningar och tillsammans lyckas vi finna nya, goda lösningar.

Åland fortsätter att växa med en ökande befolkning. Förutsättningarna för en välfungerande integration av utländska medborgare som flyttar till Åland tog ett stort steg framåt genom den integrationslag som trädde i kraft vid ingången av året. Tillsammans med landskapsregeringens program för främjande av integration utgör den en bas med både juridiska ramar och politiska målsättningar för integrationen. En del kompletterande utredningsarbete på området har gjorts under 2013. Till de frågor som krävt kompletterande utredningar hör förutsättningarna för mottagande av flyktingar och inga flyktingar mottogs under året. Under 2014 bör dock full klarhet ha åstadkommits så att därefter villkoren i alla avseenden är klara för de kommuner som önskar ta emot flyktingar.

Efter att det visat sig att EU-kommissionen inte hade några invändningar kunde en lag om produktion av genetiskt modifierade växter utfärdas och träda i kraft den 1 november. Genom lagen införs bland annat krav på skyddsavstånd till andra grödor vid odling av genetiskt modifierade växter som förökas vegetativt eller kan korspollineras.

Den nya landskapsrevisionen inledde sin verksamhet under 2013 efter att lagstiftningen härom utfärdats och trätt i kraft den 1 juli. Till den nya myndigheten överfördes de ekonomiska resurser som tidigare stått till förfogande för de förtroendevalda landskapsrevisorerna vid lagtinget och den tidigare byrån för intern revision vid landskapsregeringen.

Under året utfärdades även en helt ny polislag för ikraftträdande vid ingången av år 2014, en lag där polisens befogenheter blir mera exakt och heltäckande reglerade så att enskilda människors rättigheter beaktas på ett bättre sätt än tidigare. I lagen förstärks också den demokratiska insynen genom den polisstyrelse som samtidigt införs. Också ett förslag till ändring av lagen överlämnades till lagtinget under året för samtidigt

ikraftträdande. Det förslaget blev dock inte slutbehandlat i lagtinget före årsskiftet. Samhällsservicereformen, som är ett utvecklingsprojekt vars mål är att trygga basservicen för den åländska befolkningen på lång sikt, tog viktiga kliv framåt under 2013. Bland annat stakades vägen ut för flera centrala områden i det meddelande som gick till lagtinget i maj om samhällsservicereformen, den digitala agendan och den övergripande samhällsutvecklingen.

Den digitala agendan är, med fokus på gemensam e-förvaltning och IT, ett av de viktigaste instrumenten för att utveckla servicen till invånarna. Under året har formerna för en gemensam IT-struktur utarbetats mellan aktörerna landskapet, ÅHS, Mariehamns stad och kommunförbundet. Den digitala agendan är en avgörande faktor för moderniseringen av den offentliga sektorns service vars konkreta förändringsarbete kommer att bli synligt under 2014.

Landskapets omställningspolitik har i allra högsta grad förändrat skärgårdstrafiken. Vid sidan av detta arbete, som är en utveckling driven av det ekonomiska läget och nya arbetstidslagar, har arbetet med korttrutt och framtida färjor och tonnage pågått med full kraft. Utmaningen ligger i målet att framtidens trafik ska vara mer miljöanpassad, driftseffektiv och ge skärgårdsborna tätare turer. Nu finns en plan för hur vi konkret ska gå vidare och landskapsregeringen föreslår att en ny modern skärgårdsfärja ska byggas.

Under året överlämnades 24 lagförslag till lagtinget. Bland de mest politiskt betydande lagpaketen kan nämnas lagen om validering i gymnasieskolor, ny tillståndsmyndighet för social- och hälsovården samt Ålands ombudsmannamyndighet. Under året lämnades också meddelanden om kulturpolitiken, en halvårsredogörelse för budgetförverkligandet, en policy för Ålands demilitarisering och neutralisering samt en strategi för hållbar utveckling.

Landskapsregeringen har under året haft många möten och besök. Kontakten med rikets regering har varit tät mellan ministrarna och lantrådets årliga möte med statsminister Jyrki Katainen hölls 2013 i Helsingfors. En aftonskola om Ålandsfrågor med hela rikets regering hölls dessutom i mars.

Frågor som rör självstyrelsens utveckling, med särskild inriktning på en förnyelse av självstyrelselagstiftningen och det ekonomiska systemet, har diskuterats mycket. Landskapsregeringen och förvaltningen har noga följt den av statsrådet tillssatta Ålandskommitten, vars arbete leds av president Tarja Halonen. Ett särskilt Ålandsseminarium, ett samarrangemang mellan Ålandsforum, landskapsregeringen och justitieministeriet hölls i november i riksdagen.

Arbetet med framtidens förutsättningar för förnybar energi har pågått under året i syfte att förverkliga regeringens positiva beslut gällande Ålands medverkan i stödsystemet för vindkraft.

Arbetet är politiskt förankrat och prioriterat, men den speciella lösningen kräver fortfarande många åtaganden innan systemet är redo att sättas i kraft 2016.

Landskapsregeringen har också hanterat ett stort antal EU-frågor, träffat flertalet mi-

nistrar ur Sveriges regering samt aktivt deltagit i det nordiska samarbetet och andra internationella samarbetsorgan.

Självstyrelsens internationella status och Ålandsexemplet synliggjordes under 2013 genom utställningar och seminarier i London och Reykjavik. På Island träffade lantrådet också statsminister Sigmundur David Gunnlaugsson. Landskapsregeringen deltog för första gången mera aktivt i Almedalsveckan och ministrarna har varit internationellt aktiva genom sitt arbete i Nordiska ministerrådet, IMO, Helcom samt B7-samarbetet där Åland under 2013 skött ordförandeskapet.

Landskapsregeringen framför sitt tack till personalen, lagtinget och alla våra samarbetsparter för ett aktivt, arbetsamt och för Åland framgångsrikt år 2013.

Camilla Gunell
Lantråd

1. Självstyrelsemyndigheterna

1.1. ÅLANDS LAGTING

1.1.1. Sammansättning

1.1.2013 - 31.12.2013

Presidium:

Talmän: Lundberg Britt, Mariehamn, F 63, LT 99-05, LR 05-11, LT 11-
Förste vicetalmän: Eriksson Viveka, Finström, F 56, LT 95-07, LR 07-11, LT 11-
Andre vicetalmän: Jansson Roger, Mariehamn, F 43, LT 79-95, LR 95-01,
LT 01-03, 07-13

Ledamöter

Aaltonen Carina, Jomala, F 64; LT 03-11, LR 11-
Kemetter Sara, Mariehamn, F 75; LT 11 - (ersättare för Carina Aaltonen)
Asumaa Tony, Lemland, F 68; LT 11 -
Beijar Christian, Mariehamn, F 53; LT 92-99, 03-07, 11-
Ehn Johan, Mariehamn, F 75; LT 03-11, LR 11-
Carlsson Petri, Mariehamn, F 72; LT 11- (ersättare för Johan Ehn)
Eklund Brage, Eckerö, F 50; LT 03-07, 11 -
Eliasson Torbjörn, Saltvik, F 47; LT 03-10, LR 10-11, LT 11-
Englund Anders, Vårdö, F 57; LT 91-95, LR 95-99, LT 99-
Eriksson Anders, Jomala, F 60; LT 87-91, LR 91-99, LT 03-
Gunell Camilla, Mariehamn, F 70; LT 03-05, LR 05-07, LT 07-11, LR 11-
Fogelström Karl-Johan, Mariehamn, F 40; LT 11- (ersättare för Camilla Gunell)
Holmberg Igge, Mariehamn, F 66; LT 11-
Jansson Gunnar, Mariehamn, F 44; LT 91-95, 07-
Jonsson Axel, Mariehamn, F 92; LT 11-
Karlsson Runar, Saltvik, F 53; LT 99, LR 99-03, LT 03-05, LR 05-09, LT 09-
Karlström Fredrik, Jomala, F 73; LT 99-01, 03-11, LR 11-
Hilander John, Eckerö, F 79; LT 09-10, 11- (ersättare för Fredrik Karlström)
Lindholm Gun-Mari, Lemland, F 62; LT 99-03, LR 03-05, LT 05-11, LR 11-13,
LT 25.11.13-
Nylund Carita, Lemland, F 72; LT 11- 25.11.13 (ersättare för Gun-Mari Lindholm)
Mattsson Åke, Finström, F 55; LT 03-
Nordberg Mika, Jomala, F 73; LT 07-
Nordlund Roger, Mariehamn, F 57; LT 83-87, LR 95-07, LT 07-11, LR 11-
Jansson Harry, Jomala, F 59; LT 07-11(ersättare för Roger Nordlund)
Perämaa Mats, Kumlinge, F 64; LT 01-07, LR 07-11, LT 11-
Pettersson Jörgen, Mariehamn, F 65; LT 11 -

Sjögren Katrin, Mariehamn, F 66; LT 03-07, LR 07-11, LT 11-
Sundback Barbro, Mariehamn, F 45; LT 79 -
Sundblom Torsten, Föglö, F 51; LT 07 -
Sundman Danne, Mariehamn, F 73; LT 99, LR 99-01, LT 01-
Thörnroos Veronica, Brändö, F 62; LT 03-09, LR 09 -
Slotte Roger, Jomala, F 44; LT 07 – (ersättare för Veronica Thörnroos)
Valve Wille, Mariehamn, F 80; LT 11 – 25.11.13, LR 13 -
Holmberg-Jansson Annette, F 69; LT 25.11.13 - (ersättare för Wille Valve)
Wine Göte, Sund, F 68; LT 03-08, 11 -

F = född, LT = i lagtinget och LR = i landskapsregeringen.

1.1.2. Lagtingsarbetet

1.1.2.1. Sammanträden

Under kalenderåret 2013 var lagtinget församlat 118 (143) kalenderdagar, varav 51 (54) plenidagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 7 - 21.1, 4.3 – 3.5, 27.5 - 6.6, 4.9 - 18.9 samt 4.11 - 19.12.2013.

1.1.2.2. Ärenden

Under kalenderåret 2013 överlämnades till lagtinget följande framställningar, förslag och initiativ (2012 års siffror inom parentes):

Ärendeslag	Antal ärenden	
Från republikens president		
* Framställningar angående lagförslag	0	(0)
* Framställningar angående internationella fördrag	13	(15)
Totalt	13	(15)
Från landskapsregeringen		
* Lagförslag	23	(27)
* Budgetförslag	4	(2)
Lagförslag och budgetförslag totalt	27	(29)
* Meddelanden	6	(2)
Från lagtingsledamöterna		
* Lagmotioner	0	(1)
* Åtgärdsmotioner	2	(9)
* Budgetmotioner	52	(49)

Motioner totalt	54	(59)
* Spörsmål		
* Skriftliga frågor	10	(16)
Från talmanskonferensen		
* Framställningar	4	(3)

Framställningarna från republikens president samt landskapsregeringens lagförslag och meddelanden samt åtgärderna med anledning av dem framgår av bilagorna 1 och 2. De förslag och initiativ som väckts av lagtingsledamöterna samt åtgärdsuppmaningarna till landskapsregeringen framgår av en särskild förteckning i bilaga 3.

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsregeringens berättelse för 2012,
- landskapsrevisorernas berättelse för år 2012,
- revisionsberättelse för Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet för år 2012,
- landskapsregeringens redogörelse enligt AO 32 § över perioden 1.11.2012 – 31.10.2013,
- finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2012 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal,
- Nordiska rådets Ålands delegations berättelse för tiden 1.1. – 31.12.2012 samt
- kanslikommissionens berättelse över verksamheten vid lagtingets bibliotek 2012.

Under året hölls 4 (3) i lagtingsordningen avsedda frågestunder.

Antalet samråds- och informationsärenden som rör Europeiska unionen framgår av landskapsregeringens meddelanden över EU-ärenden.

Under året anordnades en debatt utan anknytning till ärende.

1.1.2.3. Besök, arrangemang, uppvaktningar och resor

Enligt den nya lagtingsordningen beslutar lagtinget på förslag av talmanskonferensen när arbetsåret ska öppnas. Lagtingets arbetsår 2013-2014 öppnades den 4 november 2013 med ett sedvanligt program.

Republikens president Sauli Niinistö samt fru Jennie Haukio besökte Åland den 9 juni 2013 på inbjudan av talmannen. Besöket förlades till Eckerö kommun och dessutom deltog presidentparet i lagtingets sedvanliga uppvaktning vid Julius Sundbloms staty samt i efterföljande festlighet i lagtingets plenisal.

Under året gästades lagtinget av ambassadörerna från Sverige, Island, Estland, Georgien, Indonesien, Kina, Kroatien, Nederländerna, Rumänien, Tyskland och Ungern. Dessutom besöktes lagtinget under året av prins Daniel samt av delegationer från Svenska Finlands folkting, Stortinget, St.Petersburg och Hokama från Japan samt Svenska-åländska parlamentariska vänföreningen i Sveriges riksdag. Vidare besökte Finlands riksdags stora utskott och Sveriges riksdags konstitutionsutskott lagtinget.

1.1.2.4. Övrigt

Ur Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond utdelades den 9 juni 2013 sex stipendier på basen av ett förslag från ett av kanslikommission tillsatt ett stipendieråd med sakkunniga. Stipendierna utdelades till fil.dr. Hanna-Hagmark Cooper, fil.mag. Maria Renman, LL.B. Sarah Stephan, pol.mag. Hanne Vesala, mag.rer.nat. Wolfgang Reschka och M.Sc Ilkka Kajala.

Lagtingets kanslikommission har under året anlitat företaget Control Risk för en riskanalys och åtgärdsförslag med anledning av analysen. Rapporten avgavs i juni 2013 och kommer att föranleda åtgärder framförallt i samband med lagtingshusets ombyggnad.

Kanslikommissionen har vidare under verksamhetsåret fört fortsatta diskussioner om lagtingshusets ombyggnad och har beslutat att ombyggnaden ska inledas i januari 2016 samt pågå fram till 1 november 2016. Kanslikommissionen konstaterade att lagtinget under ombyggnadstiden sannolikt måste hitta ersättande utrymmen.

Talman Britt Lundberg utsågs vid CALRE:s årliga plenarmöte till ordförande för arbetsgruppen för jämställdhet under år 2013. Under ordförandeskapet genomfördes en enkät bland parlamenten inom CALRE. Enkätens resultat presenterades av professor Lenita Freidenvall vid CALRE:s årliga session i Bryssel den 21 oktober.

Lagtinget höll den 27 mars 2013 en debatt om jämställdhet. Debatten fördes inte på basen av något underlag från landskapsregeringen men ramprogrammet för jämställdhet fungerade delvis som en utgångspunkt liksom det seminarium om jämställdhet som ordnades den 12 mars 2013 då professor Drude Dalerup föreläste om vikten av och fördelarna med en jämn könsfördelning i folkvalda församlingar och om för- och nackdelar med kvotering.

Den 25 november 2013 anhöll lantrådet Camilla Gunell om att ett byte av minister skulle ske. Bytet av minister företogs för första gången i enlighet med det nya regelverket som har gett lantrådet ett ökat inflytande över landskapsregeringens sammansättning. Ministerbytet föranledde vissa fyllnads- och nyval i lagtingets utskott och ledde till att ersättaren Carita Nylund inte längre fick säte i lagtinget medan Annette Holmberg-Jansson blev ny ersättare för Wille Valve som blev minister i landskapsregeringen i stället för Gun-Mari Lindholm som återtog sin plats i lagtinget.

Kanslikommissionen förde under verksamhetsåret fortsatta diskussioner gällande e-demokratiprojektet för vilket anslag hade beviljats i budgeten år 2013. Under året förverkligades dock inte några delar av projektet utan förverkligandet inleddes 2014. Lagtinget beslöt i november 2012 anta en landskapslag om en ny myndighet, Landskapsrevisionen, som ersätter de tidigare landskapsrevisorerna samt landskapsregeringens revisionsbyrå. Lagen trädde i kraft den 1 juli 2013 vilket föranledde vissa åtgärder från lagtingets sida såsom val av en landskapsrevisor samt en ombudgetering. Vidare skedde en ombyggnad av delar av entréplanet i lagtingshuset för att inrymma den nya myndigheten.

Den 19 mars 2013 överlämnade talmanskonferensen ett förslag till ändringar av arbetsordningen till lagtinget. Ändringarna föranleddes huvudsakligen av den nya landskapslagen om landskapsrevisionen samt av den nya förvaltningslagen som trädde

i kraft den 1 januari 2013. Lagtinget antog senare ändringarna i enlighet med talmanskonferensens förslag.

St. Petersburgs дума erbjöd under året en gåva till lagtinget i form av en specialmålad tavla. Diskussioner fördes gällande tavlans motiv och storlek. Kanslikommissionen önskade att tavlan inte skulle överskrida 1 x 0,7 meter men överlät till gåvogivaren att avgöra vilket motivet skulle vara. Vidare beslöt kanslikommissionen att vid ett senare tillfälle ta ställning till tavlans placering. Något beslut om tavlans placering gjordes inte under 2013.

En ändring i form av en mindre komplettering av beslutet om ledamöternas logier-sättning antogs av kanslikommissionen.

Under året bildades en ny lagtingsgrupp, Moderat samling, som består av de tidigare ledamöterna i Moderaternas lagtingsgrupp samt Obunden Samlings lagtingsgrupp.

Talmanskonferensen diskuterade under året behovet av en översyn av lagtingsordningen och arbetsordningen så att eventuella ändringar kan träda i kraft den 1 november 2015 efter nästa lagtingsval. Talmanskonferensen beslöt att en arbetsgrupp ska tillsättas för ändamålet. Under året diskuterade talmanskonferensen även behovet av en arvodes-kommission som skulle fatta beslut om lagtingsledamöternas arvoden och kostnads-ersättningar. Arbetet med framtagande av ett lagförslag kommer att fortgå under år 2014.

1.1.3. Landskapsrevisorer

O r d i n a r i e

Tuula Mattsson, organisationschef (ordf.)

Sven-Anders Danielsson, agrolog

Johan Jansson, fastighetsadministratör

Annette Holmberg-Jansson, restaurangchef

E r s ä t t a r e

Erica Scott, Waldorfförskolelärare

Solveig Jansson, pol.mag.

Landskapsrevisorernas berättelse över granskningsåret 2012 avgavs i juni 2012. Några nya landskapsrevisorer för granskningsåret 2013 hade inte valts av lagtinget på grund av att uppgiften övertagits av den nya myndigheten Landskapsrevisionen.

1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet

Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna. Följande lagtingsledamöter har ingått i delegationen för år 2013:

Ordinarie medlemmar:

Wille Valve (t.o.m. 5.11.2013)

Anders Eriksson

Christian Beijar fr.o.m (6.11.2013)

Suppleanter:

Harry Jansson (t.o.m. 5.11.2013)

Katrin Sjögren

Jörgen Pettersson (fr.o.m. 6.11.2013)

Samtliga ledamöter av landskapsregeringen, lantrådet Camilla Gunell, vicelantrådet Roger Nordlund, ministrarna Carina Aaltonen, Johan Ehn, Fredrik Karlström, Gun-Mari Lindholm (t.o.m. 24.11.2013) och Veronica Thörnroos har ingått i delegationen.

Minister Wille Valve ersätter Gun-Mari Lindholm i delegationen från och med 25.11.2013.

Lagtingsledamot Wille Valve har varit delegationens ordförande t.o.m. 5.11.2013, där-
efter Christian Beijar.

Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över de för Åland väsentliga frå-
gorna i Nordiska rådet.

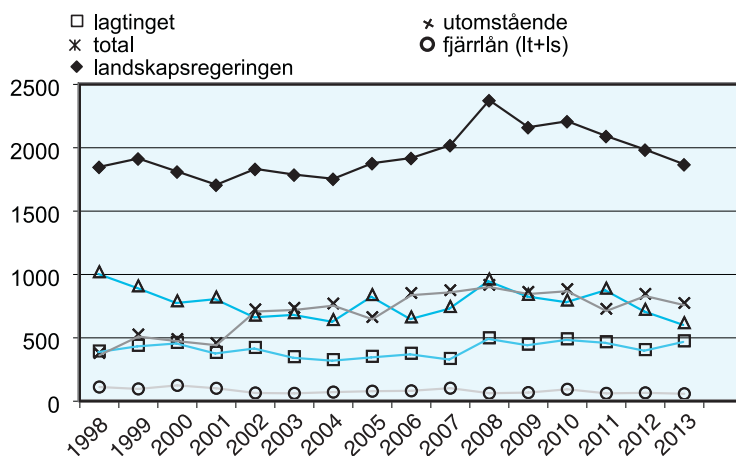
1.1.5. Lagtingets bibliotek

Lagtinget beslöt den 12 december 2012 att ändra 82 § arbetsordningen för Ålands lagting så att paragrafens 10 punkt, enligt vilken kanslikommissionen skulle avge en årlig berättelse över lagtingsbibliotekets verksamhet, skulle utgå. Av motiveringen fram-
går att berättelsen över bibliotekets verksamhet lämpligen kan vara en del av lagtingskansliets sedvanliga verksamhetsberättelse vilken hittills har ingått i landskaps-
regeringens berättelse. Biblioteket betjänar i första hand politiker och tjänstemän vid lagtinget och landskapsregeringens avdelningar men är öppet även för allmänheten. Samlingarna har ökat med 624 nya volymer. Biblioteket prenumererar på ett flertal dagstidningar och tidskrifter. Fokus på anskaffning har skett främst inom ämnesområ-
dena samhällsvetenskap och juridik samt enligt lagtingets och avdelningarnas önske-
mål och behov. En omfattande inventering med gallring och magasinering av föråldrad litteratur har fortgått hela året. Efter gallring finns ca. 34.300 volymer.

Litteraturen katalogiseras och klassificeras i den åländska mediadatabasen KATRINA. Vid årsslutet hade biblioteket 17.657 titlar i KATRINA. Förutom nyförvärv datakatalogi-
seras äldre litteratur efter hand. Listan Biblioteksnytt med boknyheter har skickats 4/
ggr och nått alla i det interna nätverket genom e-post. Små bokutställningar har funnits i expeditionen med tema Jämförbarhet och med Ålands öar.

Sammanlagt 1869 (1985) *lån har fördelats enligt följande låntagargrupper för år 2013:

*lån: I uppgifterna över registrerade och förnyade lån, inräknas hemlån, läsesalslån,

fjärrlån och förmedling av dokument och informationssökning.

Många utomstående låntagare är åländska studerande. Skolklasser, andra grupper och även några utländska forskare har besökt biblioteket. Öppethållning 25/t per vecka: måndag-tisdag kl. 8.00 - 14.00, onsdag kl. 8.00 - 13.00 och torsdag-fredag kl. 8.00 - 12.00. Semesterstängt.

Biblioteket har även år 2013, med tacksamhet, fått fina bokgåvor.

1.1.6 Lagtingets utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Tillgängliga medel 2013	Bokslut 2013	Avvikelse
Summa inkomster	4340,82	673,56	1000,00	311,17	-688,83
Konsumtionsutgifter	-2740047,35	-2821560,50	-4263528,00	-2863319,50	1400208,50
Summa utgifter	-27400473,35	-2821560,50	-4263528,00	-2863319,50	1400208,50
Anslag netto	-2735706,53	-2820886,94	-4262528,00	-2863008,33	1399519,67

1.2. ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

1.2.1. Sammansättning till 25.11.2011

L a n t r å d

Gunell Camilla, lagtingsledamot, Mariehamn, 70; 11

M i n i s t r a r

Nordlund Roger, merkonom, Mariehamn, 57; 11

Lindholm Gun-Mari, lagtingsledamot, Lemland, 62; 11

Thörnroos Veronica, hälsovårdare, Brändö, 62; 09

Aaltonen Carina, lagtingsledamot, Jomala, 64; 11

Karlström Fredrik, företagare, Jomala, 73; 11

Ehn Johan, lagtingsledamot, Mariehamn, 75; 11

1.2.1. Sammansättning fr. 25.11.2013

L a n t r å d

Gunell Camilla, lagtingsledamot, Mariehamn, 70; 11

M i n i s t r a r

Nordlund Roger, merkonom, Mariehamn, 57; 11

Thörnroos Veronica, hälsovårdare, Brändö, 62; 09

Aaltonen Carina, lagtingsledamot, Jomala, 64; 11

Karlström Fredrik, företagare, Jomala, 73; 11

Ehn Johan, lagtingsledamot, Mariehamn, 75; 11

Valve Wille, lagtingsledamot, Jomala, 80; 13

1.2.2. Regionkommittén

En av Finlands nio platser i Regionkommittén är vikt för Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför inrikesministeriet.

Ordinarie

Gun-Mari Lindholm

Ersättare

Wille Valve

För Åland har regionkommittén betydelse bl.a. genom möjligheten att påverka de utlåtanden som regionkommittén avger. Den kontaktskapande verksamheten med andra regioner och lokala samfund från EU länderna i avsikt att skapa nätverk och allianser för att driva frågor som är av betydelse för Åland är viktig.

Den åländska ledamoten såväl som suppleanten deltar vid arbetsutskottsmöten och vid plenarmöten och får på det sättet goda insikter om vilka frågor som är aktuella i EU-sammanhang. Den åländska ledamoten och suppleanten sitter i två utskott "Utskottet för utbildning, ungdomsfrågor, kultur och forskning" (EDUC) och "Utskottet för medborgarskap, god förvaltningssed, institutionella frågor och yttre förbindelser" (CIVEX). Ålands deltagande i Regionkommittén finansieras ur EU:s budget.

1.3. REPUBLIKENS PRESIDENT

Niinistö Sauli, 48;12

För republikens president föredras följande ärenden rörande Ålands självstyrelse: från justitieministeriet av lagtinget antagna landskapslagar, vilka träder i kraft, om presidenten inte inom 4 månader i stöd av 19 § självstyrelselagen för Åland förordnar att lagen skall förfalla.

Föredragande av åländska ärenden i statsrådet:

från justitieministeriet:

Groop-Bondestam Janina, konsultativ tjänstemän, 61;07

Ersättare Palmgren Sten, lagstiftningsråd, 49;07

från finansministeriet:

Sailas Raimo, statssekreterare, 45;97

ersättare Hetemäki Martti, understatssekreterare, 46;11

ersättare Syrjänen Petri, konsultativ tjänsteman; 57;00

ersättare Kivinen Seija, konsultativ tjänsteman, 60;00

1.4. LANDSHÖVDINGEN I LANDSKAPET ÅLAND

Lindbäck Peter, 55;99

Landshövdingen, som i landskapet företräder rikets regering, utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Landshövdingen öppnar och

avslutar lagtinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

1.5. ÅLANDSDELEGATIONEN

Ordförande Lindbäck Peter, landshövding, 55;99
viceordf. Olsson Olof, förvaltningsråd, 44;99, ;11
sekreterare Åkerblom Rainer, förvaltningschef, 57;94

Av statsrådet utsedda medlemmar:

Pellonpää Matti, förvaltningsråd, 50;10, från 1.11.2011
ersättare Kuusiniemi Kari, förvaltningsråd, 60;06
ersättare Suviranta Outi, jr.dr.professor, 60;11

Mäenpää Olli, professor, 50;02

ersättare Hellman Björn, tingsdomare, 47;93
ersättare Villikka Terttu, förvaltningsdomare, 51;07,

Av lagtinget valda medlemmar:

Erlandsson Ragnar, lagtingsledamot, 41;07
ersättare Wickström-Johansson Lotta, vicehäradshövding, 67;07
ersättare Ekholm Hanna, jur.kand., 77;07
Lampi Nils, VD, 48;83
ersättare Lindholm Göran, jur.kand., 55;93
ersättare Alm Kerstin, kommundirektör, 49;91

2. Förvaltningen

2.1. ÄRENDENAS BEHANDLING I LANDSKAPSREGERINGEN

Ärendena fördelade på de olika byråerna

	2013				2012			
	Pleni- ärenden(tillf.)*	Pleni	Ensk.	Tjm./Tjb.	Pleni- ärenden(tillf.)*	Pleni	Ensk.	Tjm./Tjb.
Kansliavd.								
Allmänna byrån.....	53	42	291	723	71	52	286	730
Byggnadsbyrån.....	4	3	112	205	3	3	87	244
Finansavd.								
Allmänna byrån.....	14	12	90	385	18	16	76	394
Redovisningsbyrån.....	5	3	9	2	2	1	5	3
Avtals- o. Pensionsbyrån..	6	5	65	874	8	6	53	701
Social- och miljöavd.								
Socialvårdsbyrån.....	4	4	99	147			74	80
Hälso- och sjukvårdsbyrån	1	1	20	166			17	112
Miljömedicinska byrån...	2	2	16				22	27
Miljöbyrån.....	12	12	134	244	11	8	102	51
Utbildnings- o kulturavd.								
Allmänna byrån.....			25	241			21	222
Utbildningsbyrån.....			67	78			57	70
Kulturbyrån.....	1	1	50	16			44	19
Museibyrån.....	3	3	54	277	5	5	53	252
Näringsavd.								
Allmänna byrån.....	9	9	76	481	16	14	93	397
Jordbruksbyrån.....	2	2	71	2.448	1	1	71	2.462
Fiskeribyrån.....			62	179	2	2	32	171
Skogsbruksbyrån.....	2	2	51	4.377	4	4	43	4.669
Trafikavd.								
Allmänna byrån.....	29	26	286	519	21	20	246	376
Lagberedningen	78	56	5	4	70	57	7	9
TOTALT	225	183	1.583	11.366	231	189	1.389	10.989

* Uppgifterna avser antalet föredragningstillfällen i plenum per byrå.

2.2. LAGSTIFTNINGS OCH BUDGETARBETET SAMT ÖVRIGA ÅTGÄRDER SOM HÖR TILL LAGTINGSARBETE

Landskapsregeringen har till lagtinget avgivit sammanlagt 25 (24) framställningar, 4 (3) budgetframställningar, 2 (1) övriga framställningar och 4 (4) meddelanden. För åtgärder med anledning av i lagtinget väckta ärenden och hemställningar redogörs i bilaga 3.

I Ålands författningssamling publicerades under året sammanlagt 121 (100) nummer. Härav var 48 (37) landskapslagar, 27 (23) landskapsförordningar, 2 (3) lagtingets beslut om antagande av budget och tillägg därtill. Dessutom publicerades 24 (13) beslut av lagtinget samt 18 (15) beslut av landskapsregeringen. 2 (7) överenskommelseförordningar publicerades under året.

Under året inbegärdes utlåtande av HD över 10 lagtingsbeslut (4 framställningar + 2 lagmotioner). Såvitt gällde 7 av dessa lagtingsbeslut bedömde HD att det inte förelåg några hinder för deras ikraftträdande (LTB 29-31/2011, 46-47/2011, 49/2011 och 54/2011). Landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av bestämmelser om krav på ekodesign för och energimärkning av produkter (LTB 5/2011) fälldes i sin helhet då HD ansåg att stadgandena i 1 § 1 mom., 5 § 2 mom. och 6 § utgör behörighetsöverskridningar. Dessa stadganden utgjorde kärnan i landskapslagen och de övriga paragraferna utgjorde sedan ingen fungerande helhet. Partiellt veto gavs gällande två lagtingsbeslut. I barnomsorgslagen fälldes lagens 31 § 2 mom. sista meningen, då den ansågs oförenlig med de krav som ställs i 21 § 1 mom. grundlagen (LTB 28/2011). Gällande lagtingsordningen för Åland fälldes 1 § 3 mom. då momentet ansågs gå utöver landskapets lagstiftningsbehörighet (LTB 44/2011). I ifrågavarande ärenden fattade republikens president beslut i överensstämmelse med HD:s utlåtanden.

2.3. FÖREDRAGNING AV ÄRENDEN I LANDSKAPSREGERINGEN

Föredragningarna från de olika avdelningarna var fördelade mellan ministrarna enligt följande:

Lantråd Camilla Gunell. Från kansliavdelningens allmänna byrå: centrala självstyrelsepolitiska frågor och jämställdhet. Lagberedningen.

Vicelantråd Roger Nordlund. Finansavdelningen förutom de ärenden som påförts trafikavdelningen. Från näringsavdelningen: sjöfartsfrågorna.

Minister Gun-Mari Lindholm. Kansliavdelningen förutom de ärenden som påförts lantrådet Camilla Gunell och trafikavdelningen.

Minister Veronica Thörnroos. Trafikavdelningen. Från kansliavdelningen: el-, energi-, bostads-, radio- och tv-frågorna. Från finansavdelningen: IT-utveckling.

Minister Carina Aaltonen. Social- och miljöavdelningen.

Minister Fredrik Karlström. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna.

Minister Johan Ehn. Utbildnings- och kulturavdelningen.

Samtliga avdelnings- och byråchefer har fungerat som föredragande vid enskild föredragning. Som ett komplement till de formella plenisammanträdena sammankommer

landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, men också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

2.4. EXTERNA KONTAKTER

Landskapsregeringen har mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för myndigheter och organisationer. Av ministrar från Helsingfors som har besökt Åland under året kan bland andra nämnas försvarsminister Carl Haglund, inrikesminister Päivi Räsänen, jord- och skogsbruksminister Jari Koskinen samt Ålandsministern, justitieminister Anna-Maja Henriksson. Från Sveriges regering har EU-minister Birgitta Ohlsson, kulturminister Lena Adelsohn samt barn- och äldreminister Maria Larsson besökt Åland. Dessutom har EU-parlamentariker Nils Torvalds besökt landskapet ett flertal gånger.

Likaså har ministrarna avlagt besök vid ministerier och myndigheter både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten. Regeringens ministrar har under året haft möten i Helsingfors med bland andra statsminister Jyrki Katainen, justitieminister Anna-Maja Henriksson, utrikesminister Erkki Tuomioja, finansminister Jutta Urpilainen och trafikminister Merja Kyllönen och arbetsminister Lauri Ihalainen.

Dessutom har de deltagit i Nordiska rådets session samt olika nordiska ministermöten under året. Lantrådet Camilla Gunell, vicelantrådet Roger Nordlund och minister Gun-Mari Lindholm deltog i mars i regeringens aftonskola i Helsingfors. Flera representanter från regeringen deltog även i Almedalsveckan på Gotland i månadsskiftet juni-juli.

I augusti deltog lantrådet Camilla Gunell i Ambassadörsdagar i Helsingfors, i september i ett Ålandsseminarium i London samt i november i ett Demilitariseringsseminarium i Reykjavik, Island. Flera av regeringens ministrar deltog även i ett Ålandsseminarium som hölls i riksdagen i samarbete med landskapsregeringen och justitieministeriet i Helsingfors i november. Seminariet arrangerades av Ålandsforum.

I november deltog vicelantrådet Roger Nordlund i IMO's (International Maritime Organisation) årsmöte i London.

Minister Gun-Mari Lindholm deltog i en Trafficking-konferens i Vilnius i februari. I mars deltog hon i B7 möte på Bornholm.

Minister Carina Aaltonen deltog som föredragshållare vid en SUBMARINER-konferens i Gdansk, Polen i september samt i ett HELCOM-möte i oktober i Köpenhamn. Ytterligare deltog hon i ett möte med Finlands kommission för hållbar utveckling i december i Helsingfors.

Minister Fredrik Karlström deltog i en nordisk näringslivskonferens i mars i Stockholm samt i maj i ett Forskningsseminarium och i ett Tobbjobb möte i Stockholm. Vidare deltog minister Karlström i juni i ett seminarium för skärgården, kust- och insjöfrågor som hölls i Borgå. I september deltog han i "Nordic Tourism Investment Forum" i Stockholm.

Minister Johan Ehn deltog i maj i Attraktionskraftdag samt i Toppjobbmöte i Stockholm. I juli deltog han i Ö-spelen på Bermuda.

2.5. INTERN STYRNING OCH KONTROLL

Den aktionsplan som legat till grund för utvecklandet av den interna styrningen och kontrollen reviderades och omarbetades under år 2013. I samband med detta konstaterades att aktionsplanen bör ha formen av en årlig plan för att nya och förändrade behov av organisationsutveckling och utbildning lättare ska kunna beaktas. Ett system med årliga planer följer definitionen på intern styrning och kontroll som en ständigt pågående process för att utveckla verksamheten och styrningen av den. Aktionsplanens nya struktur omfattar områdena förvaltningsutveckling och utbildningsinsatser. Förvaltningsutveckling omfattar styrdokument, IT-stöd och budgetering. Dessutom innehåller aktionsplanen en sammanställning över genomförda åtgärder. I samband med genomförandet av åtgärder görs en avstämning om åtgärden motsvarade behovet eller om ytterligare åtgärder behöver planeras inom samma område. Flera åtgärder i enlighet med aktionsplanen genomfördes under år 2013, men några har skjutits upp på grund av omprioriteringar. Samtidigt har nya behov identifierats som behöver beaktas i en reviderad plan för år 2014. När revideringen görs uppdateras även tidplanen för de ännu icke genomförda åtgärderna.

Förändringsarbetet bedrivs med begränsade resurser. Målsättningen med upphandlingen av ekonomisystem förändrades i och med samordningen mellan ÅHS och landskapsregeringens ekonomiadministration, vilket direkt påverkar genomförandet av åtgärder inom aktionsplanen. Nuvarande målsättning är en gemensam ekonomiadministration och en gemensam ekonomimodell, vilket kräver betydligt mer resurser än ursprunglig uppskattning, samtidigt som det satte fokus på det akuta behovet av en ny budgetstruktur.

Ambitionen att tillmötesgå nya önskemål inom befintliga projekt riskerar att äventyra möjligheterna att genomföra arbetet inom ursprunglig tidsplan, särskilt i de fall projekten redan har dragit igång. Landskapsförvaltningen behöver bli bättre på att förtydliga avgränsningar och förutsättningar för projekt och bedöma konsekvenserna av förändringarna och hur de påverkar tidsplaner, kravställning och fram till vilket skede förändringar kan tillåtas ske. Man kan t.ex. använda sig av SWOT-analyser för att utvärdera utvecklingsarbetet och de kritiska förutsättningarna, men en fastställd avgränsning är minst lika viktig. Om utredningsarbete visar att en målsättning behöver justeras kan det vara nödvändigt att göra förändringar, men då måste även konsekvenserna angående resursbehov, tidplan och kostnader beaktas.

Som ett led i att höja kunskapen inom ekonomiadministration, höll finansavdelningen den numera årliga utbildningsdagen angående bland annat landskapets ekonomiska system, budgetering och budgetansvarighet, intern styrning och kontroll, upphandlingar, bokföring och fakturahanteringssystemet Palette.

Inom aktionsplanen kvarstår såväl arbetet med att dokumentera och systematisera riskhanteringsprocessen som egenutvärderingar att genomföras. De omfattar utbild-

ning inom riskhantering, riskanalyser och åtgärdsplaner och motsvarande utbildning och åtgärdsplaner inom egenutvärderingar.

Arbetet med att identifiera områden med utvecklingsbehov har fungerat bra och medfört större medvetenhet om vad som behöver göras, men tiden för att genomföra åtgärderna räcker inte alltid till. Det är därför nödvändigt att till vissa delar revidera ambitionsnivån och att under år 2014 fokusera på verksamhetsplanering och budgetstruktur. Det har visat sig att åtgärder kan innehålla oidentifierade utmaningar som framträder först när arbetet påbörjas och då kan medföra förseningar. En svårighet är även att många områden och åtgärder påverkas av varandra vilket kan påverka såväl tidplaner som ordningsföljden för åtgärderna. Varje år ger bättre kunskap inom intern styrning och kontroll och hur den aspekten bör beaktas i de befintliga arbetsprocesserna. Detta är ett led i målsättningen om ett ständigt pågående arbete där erfarenheterna styr utvecklingen av den interna kontrollen.

3. Kansliavdelningens förvaltningsområde

3.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Landskapsregeringens handlingsprogram av den 22 november 2011 upptas frågor med konsekvenser även för kansliavdelningens verksamhetsområde och organisation. Enligt handlingsprogrammet avser landskapsregeringen att ombilda trafikavdelningen till en avdelning för infrastruktur. I landskapsbudgeten för år 2013 anges att landskapsregeringen avser att ombilda kansliavdelningen till ett regeringskansli med förvaltningschefen som avdelningschef.

Under hösten 2012 tillsatte landskapsregeringen en arbetsgrupp för organisationsförändringar inom landskapsregeringens allmänna förvaltning. Arbetsgruppen hade uppdraget att utreda och ta fram förslag främst gällande kansli- och trafikavdelningens ansvarsområden och organisation. Enligt arbetsgruppens förslag ska den nuvarande kansliavdelningen upplösas i olika delar. Kansliavdelningens allmänna byrå skall byta namn till regeringskansli, därtill ska vissa av myndighetsärenden överföras från kansliavdelningen till en ombildad trafikavdelning som benämns infrastrukturavdelning. Enligt förslaget ska också byggnadsbyråns fastighetsenhet bilda en ny fristående enhet, med ansvar för förvaltning av landskapets fastighetsbestånd och landskapsregeringens produktion av nya byggnader.

Hösten 2012 beslöt landskapsregeringen tillsätta en särskild arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag på organisationsmodell för landskapets fastighetsförvaltning. Arbetsgruppens målsättning har bland annat varit att få en kostnadseffektiv förvaltning, att samordna personella och materiella resurser och att skapa förutsättningar för en fördelning av fastighetskostnaderna på respektive enhet. Av de utredningar som gjorts av landskapsregeringen, kan man dra slutsatsen att ett fastighetsverk skulle vara den mest lämpade organisationsformen, med hänsyn till verksamhetens uppgifter och förutsättningar.

Avsikten är att fastighetsverket huvudsakligen ska bedriva verksamhet riktad till den egna förvaltningen. Verksamheten ska regleras i en särskild lag. Bildandet av fastighetsverket berör många enheter inom förvaltningen och därför blir förberedelserna omfattande. Landskapsregeringen bedömer dock att fastighetsverket bör kunna inleda verksamheten 1 januari 2015.

Den ordinarie tjänsten som förvaltningschef lämnats obesatt med anledning av att det finns ett behov av att förändra den lagstiftningen som reglerar denna. Tills reviderad lagstiftning som reglerar tjänsten som förvaltningschef träder i kraft har landskapsregeringen anställt en tillfällig förvaltnings- och utvecklingschef. Förordnandet omfattar inte förvaltningschefens uppgifter som avdelningschef för kansliavdelningen, övervakning av lagligheten eller avgivandet av sådant utlåtande över lagligheten som avses enligt 2a § 1 mom. landskapslag (1998:70) om Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning. Chefsjuristen ger utlåtanden över lagligheten och avdelningschefen har i huvudsak ansvar för personalen.

3.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: en modernisering av självstyrelsesystemet bereds av en för landskapet och riket gemensam arbetsgrupp.

Förverkligande: I början av året presenterade en parlamentariskt sammansatt arbetsgrupp i riket sin syn på självstyrelselagsreformen och de förslag som den åländska kommittén lagt fram. Ålands ställningstaganden fördjupades och preciserades i ett betänkande av den parlamentariska kommittén för fortsatt arbete med ett nytt självstyrelsesystem (Åländsk utredningsserie 2013:2). I september tillsatte statsrådet en kommitté med president Tarja Halonen som ordförande för att modernisera självstyrelsesystemet.

Mål: Arbetet med samhällsreformen fortsätter i enlighet med allmänna motiveringarna.

Förverkligat: Arbetet med samhällsservicereformen gick in i en ny fas hösten 2013. Från att bestått av grundläggande utredningsarbeten genom särskilt tillsatta arbetsgrupper konkretiserades reformarbetet. Genom arbetet med budgeten för 2014 delades arbetet med samhällsservicereformen in i sex delreformer. För att föra arbetet för en samordnad social service vidare tillsatte landskapsregeringen en lagberedningsgrupp som i oktober 2013 fick i uppdrag att ta fram ett konkret förslag till en ny myndighet för all social service förutom barn- och äldreomsorg. Landskapsregeringen har under hela processens gång genom möten och remissförfarande involverat kommunerna i reformarbetet.

Mål: En omorganisering av kansliavdelningen bereds utgående från förslag från två arbetsgrupper

Förverkligat: Omorganiseringen av kansliavdelningen inväntar lag/och namnändringen därefter vidtar beredning av ändring av landskapsförordning. Landskapsregeringen har under året haft en arbetsgrupp tillsatt vars uppdrag har varit att bereda en samordnad fastighetsförvaltning för landskapets samtliga fastigheter.

Mål: En ändring av lagstiftningen om förvaltningschefstjänsten bereds utgående från förslag från arbetsgrupp.

Förverkligat: Arbetsgruppen ska lämna sitt förslag sista maj 2014. Gruppens uppdrag har utökats till att även omfatta en översyn av avdelningschefernas uppdrag.

Mål: En arbetsgrupp tar fram förslag till reviderad lagstiftning om hembygdsrätt, jordförvärvs- och näringsrätt.

Förverkligat: Arbetsgruppen har färdigställt ett betänkande om en ny hembygdsrättslagstiftning. Arbetet fortsätter med de övriga delarna.

Mål: En policy för Ålands demilitarisering och neutralisering fastställs

Förverkligat: Ett meddelande lämnades till lagtinget under hösten 2013.

Mål: Ålands inflytande inom EU-arbetet förstärks

Förverkligat: Under året har landskapsregeringen genom skrivelser till och diskus-

sioner med riksmyndigheterna arbetat för en åländsk parlamentsplats i Europa-parlamentet.

Mål: Landskapsregeringens insatser med att samordna och effektivisera det nordiska fortsättes.

Förverkligande: För att kostnads- och tidseffektivisera möten i Nordiska ministerrådet har landskapsregeringen drivit frågan om förverkligande av videomöten. Kartläggning av Ålands representanter i Nordiska ministerrådets institutioner, styrelser och arbetsgrupper samt kostnaderna för landskapet har genomförts.

Mål: Integrations- samt jämställdhetsintegreringsarbetet utvecklas och fördjupas med målsättningen att garantera en service som bygger på likabehandling av medborgarna.

Förverkligande: En stor del av det utåtriktade arbetet har varit i form av dialogmöten för att inhämta kunskap och bredda perspektiven på integrationspolitiken. Under året har indikatorer för uppföljning och utvärdering tagits fram. Inhämtning av data och statistik som bas för lägesanalys görs 2014. En uppföljning av jämställdhetsbilagan "Kvinnors och mäns val och villkor i samhälle och arbetsliv" har gjorts under året och ligger och den ligger som grund för 2014 års jämställdhetsbilaga till budgeten. Åtgärder har även vidtagits under året då det gäller jämställdhetsintegrering av den åländska barnomsorgs- och fritidsverksamheten.

3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Tillgängliga medel 2013	Bokslut 2013	Avvikelse
Summa inkomster	3177440,77	3991505,49	3245275,00	2930585,91	-314689,09
Konsumtionsutgifter	-9596855,56	-9986772,92	-10738231,00	-9555854,18	1182376,82
Överföringsutgifter	-3052895,25	-2698864,21	-4409255,00	-3550825,59	858429,41
Realinvesteringsutgifter	-2633316,90	-5864294,74	-9146408,00	-3724902,04	5421505,96
Lån och övriga finansinvesteringar	-3758000,00	-450000	-550000,00	-550000,00	0,00
Summa utgifter	-19041067,71	-18999931,87	-24843894,00	-17381581,81	7462312,19
Anslag netto	-15863626,94	-15008426,38	-21598619,00	-14450995,90	7147623,10

3.2. ALLMÄNNA BYRÅN

3.2.1. Jämställdhetsfrågor

Jämställdhetsenheten ansvarar för och handlägger ärenden gällande jämställdhet och integration.

Jämställdhetsarbetet utgår från det övergripande målet för den åländska jämställdhetspolitiken nämligen att kvinnor och män ska ha samma makt och frihet att forma samhället och sina egna liv. Prioriterade områden är utbildning, arbetsmarknad, kvinnofrid och makt, normer och identitet.

Landskapsregeringens expertråd för jämställdhet 2012-2015 har uppdraget att utveckla jämställdhetspolitiken i landskapet och tillföra ny kunskap inom jämställdhetsarbetets olika områden samt följa upp och föreslå åtgärder för att förverkliga landskapsregeringens ramprogram. Expertrådet har hållit ett möte under året samt inbjudit till presskonferens för att informera om expertrådets uppdrag och för att lyfta olika aspekter av jämställdhet utgående från landskapsregeringens prioriterade områden.

Jämställdhetsintegrering kompletterad med särskilda åtgärder och projekt är strategier för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen

Mål: Landskapsregeringen ska skapa förutsättningar för nätverk och samverkan bland åländska myndigheter, organisationer och andra berörda grupper.

Förverkligat: Landskapsregeringen har inbjudit politiker, myndigheter och frivilligorganisationer till kunskapsseminarium på temat "Prostitution och människohandel för sexuella ändamål". Deltagare 52 kvinnor och 28 män.

Landskapsregeringen har även formaliserat ett myndighetsnätverk mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål 2013-2015 med uppdraget att fungera som en strategisk resurs och för att utveckla samverkan myndigheter emellan men också mellan myndigheter och frivilligorganisationer. Kompetens- och kunskapsutveckling av medlemmarna har påbörjats.

Mål: Landskapsregeringen har tillsatt en kommitté med uppdraget att skapa ett kvinno/familjefridscentrum på Åland med målsättning att öka skyddet och stödet till våld utsatta, stärka det förebyggande arbetet, utveckla insatserna riktade mot förövare, samla och öka kunskaperna samt utveckla samverkan och samarbete.

Förverkligat: Kvinnofridskommittén har hållit 14 möten och träffat sakkunniga från bland andra Rädda Barnen, Pussselfamiljen, Röda korset, Folkhälsans familjerådgivning, Fältarna, Ungdomsbyrån, församlingarna, polisen och åklagarämbetet på Åland samt barnskyddet i Mariehamn. Kvinnofridskommitténs förslag till övergripande strategi för det åländska arbetet gällande våld i nära relationer presenteras under våren 2014.

Samarbetet med Alternativ til Vold i Norge och Nationellt Centrum för Kvinnofrid i Sverige har fortsatt och utvecklats under året.

Mål: Uppföljning av ÅSUB-publikationen "På tal om jämställdhet på Åland 2012"

Förverkligat: Tre-årig projektplan för insatser för ett systematiskt och hållbart arbete med jämställdhet i daghemmen har utarbetats. Övergripande syfte blir att skapa en gemensam plattform utifrån jämställdhetsdefinitionen med avsikt att skapa bestående förändringar av arbetssätt och förhållningssätt för att stärka jämställdheten.

Hemsidan www.jamstalldbarnomsorg.ax har omarbetats.

Tre-årig projektplan har utarbetats för ungdoms- och fritidsverksamheten. Fokus i detta arbete blir undersökningar av hur sociala normer för manlighet kan ifrågasättas och förändras.

Övergripande målsättning är att alla flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att finna, utveckla och bibehålla fritidsintressen oavsett kön.

Språkrådet

Språkrådet fungerar som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden och leds av lantrådet. Nuvarande språkråd tillsattes i december 2012 och påbörjade sitt arbete under 2013. Totalt har 6 möten hållits. Protokollen finns tillgängliga på www.regeringen.ax/sprakradet. I fokus har varit en genomlysning av språksituationen inom olika samhällssektorer.

Ett seminarium med professor Markku Suksi och lantråd Camilla Gunell arrangerades i april för att diskutera nationalspråksstrategin. Ca 30 åhörare deltog, varav uppskattningsvis 2/3 var kvinnor. Språkrådet träffade även Svenska Finlands folkting vid deras Ålandsbesök i oktober.

3.2.1.1 Integration

Den övergripande målsättningen för den åländska integrationspolitiken och arbetet med att främja integration är att alla kvinnor, män, flickor och pojkar ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter på alla områden i livet. Åland ska vara ett inkluderande samhälle där alla garanteras en likvärdig behandling. Lagen om främjande av integration trädde ikraft 1 januari 2013 och landskapsregeringens program för integrationsfrämjande 2012-2015 antogs 7 februari 2013. Insatser och åtgärder är fokuserade främst på inflyttade från icke-nordiska länder, eftersom behovet av integrationsfrämjande bedöms vara störst hos den gruppen.

Integration är ett sektorövergripande politikområde och ansvaret för att utveckla, anpassa och göra riktade insatser ligger hos ordinarie aktörer. Kansliavdelningens integrationssamordnare kan vara ett stöd och resursperson för detta arbete. I slutet av 2013 tillsattes en arbetsgrupp av landskapsregeringen för att ta fram en flyktingmanual med praktisk information till kommunerna. Arbetet slutförs under 2014 samtidigt som det samordnande ansvaret för flyktingfrågor överförs till kansliavdelningen från social- och miljöavdelningen.

Mål: Inflyttade till Åland ska ha god kännedom om rättigheter och skyldigheter i det åländska samhället speciellt gällande arbetsliv och samhällets servicesystem.

Förverkligat:

- Ålandsportalen www.aland.ax nylanserades i september, med fem sektioner inklusive 'flytta till Åland' (www.aland.ax/flytta) med information på sju språk riktat till de som vill flytta eller nyligen har flyttat till Åland. Det är ett digitalt, mer informativt komplement till broschyren som togs fram under 2012. Utskick om sidan har gjorts till tjänstemän på relevanta myndigheter och kontor, samt tredje sektorn. Hela webbsidan

aland.ax har under perioden september-december 2013 haft 6044 unika besökare, varav en tredjedel är återbesökare.

- Nya utskick av informationsbroschyren "välkommen till Åland" som togs fram under 2012 har också gjorts.
- Under hösten förbereddes även arbetet med att skapa förutsättningar för ett informationskontor som lanseras under första kvartalet av 2014.
- Samordnaren har varit och träffat fyra SFI-klasser under våren 2013.

Mål: Åland ska vara ett fungerande och mångkulturellt samhälle där en god dialog förs mellan olika kulturer.

Förverkligat:

- En inbjudan att fira självstyrelsedagen 9 juni skickades till 735 personer som skrivit sig på Åland 1 januari 2012 – 2 maj 2013. Samarbete med JCI för festligheter på torget inkluderade musikuppvisning för hela familjen med afrikanska marionetter av World Music System (musik från Benin och Åland). Bemannat informationsbord på torget 9 juni, samtal med uppskattningsvis ett 30-tal personer.
- Samordnaren medverkade på seminariet "kulturell dialog, delaktighet i ett mångkulturellt Åland" arrangerat av NiPÅ i november. (30 deltagare: 26 kvinnor, 4 män)
- Samordnare skrivit ett av förorden till boken "Välkommen Hem" ett initiativ av bl.a. mångkulturella föreningen med intervjuer och foton av personer som flyttat till Åland från olika länder runtom i världen, publicering i mars 2014.

Mål: Landskapsregeringen anordnar informationstillfällen för de grupper som ska arbeta med den nya lagstiftningen, tillämpningsdirektiv och program inom integrationen.

Förverkligat:

- "Information om landskapslagen om främjande av integration", presentation av tillämpningsanvisningar i januari tillsammans med jurist Tomas Lundberg för kommuner och Ams (35 deltagare: 15 kvinnor, 20 män).
- "Göra verklighet av inkludering och delaktighet på Åland", heldags seminarium och halvdags workshop i september för att diskutera integrationsarbete på kommunal nivå med inresta gäster från riket. Seminariet 95 deltagare (70 kvinnor, 25 män), workshopen 17 deltagare (9 kvinnor, 8 män). Det var tyvärr låg svarsfrekvens på utvärderingen, men av de som svarade uppgav en klar majoritet att seminariet motsvarade förväntningarna och bidrog till att öka kunskap och ge inspiration och tips för fortsatt integrationsarbete.
- "UngSam med fokus på unga och integration" 3 oktober (24 deltagare: 17 kvinnor, 7 män)
- Samordnaren genomförde under året drygt 50 möten med relevanta aktörer, inklusive kommundirektörer, skoldirektörer, sjukvårdspersonal, ledningen för Ams och representanter för organisationer och föreningar.
- Under året har ett nätverk för tredje sektorn startats och två träffar har hållits. Ett tiotal organisationer och föreningar har visat intresse.

3.2.2. Enheten för kommunikation och externa kontakter

Enheten för kommunikation och externa kontakter svarar för samordning, planering och uppföljning av landskapsregeringens kommunikation och agerar aktivt som ett stöd till hela förvaltningen. Enheten har dessutom ett särskilt ansvar för att samordna förvaltningens externa kontakter, i synnerhet i förhållande till riket och Sverige. Målet är att fördjupa kunskapen om och förståelsen för Åland, samt att få till stånd ett smidigt och förtroendefullt samarbete med externa kontakter.

Under det gångna året har ett stort antal kontakter initierats på olika nivåer för att antingen etablera kontakt för framtiden eller för att nå resultat i konkreta och aktuella sakfrågor. Information om Åland, självstyrelsen och landskapsregeringens verksamhet ges regelbundet till myndigheter, företag, media, organisationer och privatpersoner. Enheten deltar också i planering och genomförande av besök. Under 2013 kan särskilt nämnas HKH Prins Daniels besök på Åland den 10 oktober då enheten ansvarade för koordineringen av besökande media.

Som ett led i enhetens stödjande arbete har förvaltningens personal under året fått utbildning och rådgivning i syfte att förbättra servicen och kommunikationen till media och allmänheten. En översyn av kommunikationsstrategin för landskapsregeringens allmänna förvaltning genomfördes under året och en uppdaterad version antogs. I åtgärdsprogrammet för landskapsregeringens funktionshinderspolitik har enheten bidragit till målformuleringar och tagit ansvar för de frågor som rör information och tillgänglighet.

Under 2013 har arbetet med att förnya och förbättra landskapsregeringens kommunikation på Internet fortgått. Bland arbetet med att förnya landskapsregeringens externa webbplatser kan nämnas utvecklandet och ibruktagandet av en ny version av webbplatsen aland.ax och genomförandet av en förstudie för att skapa en helt ny webbplats på regeringen.ax. Under året blev webbprojekten en del av Ålands digitala agenda. Under 2013 påbörjades även arbetet med att göra upp en strategi för landskapsregeringens webbkommunikation.

Under 2013 har enheten också fört in landskapsregeringen i sociala medier. Med anledning av detta har enheten producerat olika policydokument som Riktlinjer för sociala medier inom Ålands landskapsregerings allmänna förvaltning. Utöver inrättande och upprätthållande av ett flertal konton på sociala mediekanaler som Facebook, Twitter och Youtube har även möjligheten till att direktsända rörliga bilder från presskonferenser och seminarier tillförts i egen regi under 2013. E-postgrupperna i den allmänna förvaltningens e-postsystem Groupwise har reviderats och uppdaterats.

Med anledning av färdigställandet av Självstyregårdens renovering har enheten ansvarat för intern och extern informationsskyltning. Ett särskilt pressrum har iordningställts och tagits i bruk. Rummet har utformats i enlighet med förvaltningens och massmedias önskemål om ett pressrum med modern teknik och funktionalitet.

Under året har en projektanställd webmaster rekryterats till enheten.

3.2.2.1. Ålandskontoret i Helsingfors

Ålandskontoret i Helsingfors är landskapsregeringens informationskontor i riket och ingår i kommunikationsenheten. Kontoret har under året skött kommunikation och kontakter med olika aktörer i Helsingfors och riket i övrigt, arrangerat möten och besök samt ansvarat för uppföljningen av Ålandsinformation i finskspråkig media.

Under året har särskilda informationsinsatser riktats till riksdagsgrupperna, personalen vid Riksdagens svenska byrå, deltagarna i utrikesministeriets diplomatutbildning KAVAKU, pressattachéerna och ambassadörerna vid Finlands ambassader utomlands, deltagarna i utrikesministeriets projekt för utlandskorrespondenter FCP, översättarutbildningen vid Tammerfors universitet, medlemmarna i kommunikationsministeriets sjöfartsdelegations båtlivssektion samt kontaktpersonerna i Ålandsärenden vid ministerierna. Ålandskontoret medverkade också på Nordisk Vinterdag på Hanaholmen och Nordisk julmarknad på Kulturkontakt Nord.

Kontoret har använts för sammankomster av olika slag och som arbetsutrymme för tjänstemän i samband med uppdrag i Helsingfors.

3.2.2.2. Ålandskontoret i Stockholm

Ålandskontoret i Stockholm är landskapsregeringens informationskontor i Sverige och ingår i kommunikationsenheten. Kontoret verkar för att sprida Ålandsrelaterad information till myndigheter, företag, media, organisationer och privatpersoner i Sverige.

Genom samarbete med Föreningen Norden har Ålandsinformation förmedlats till skolor och andra intressegrupper. En annan viktig samarbetsgrupp är Team Finland som utrikesministeriet i Finland genom ambassaden i Stockholm är huvudman för.

Under året har Ålandskontoret medverkat vid ett dussintal olika informationstillfällen med temat Åland, bland annat vid årsmötet för Sveriges riksdags vängrupp med Ålands lagting. Journalistkontakter har under året bland annat förekommit i samband med Almedalsveckan och i samband med Sverigefinska publicistföreningens resa till Åland där 25 finländska journalister med bas i Sverige deltog.

Ålandskontorets informationssekreterare deltog vid evenemanget Nordic Cool i Washington D.C. i USA i mitten av februari. Detta skedde i samband med Nordiska samarbetskommitténs och samarbetsministrarnas möten. Informationssekreteraren representerade under året Åland i Nordiska samarbetskommittén och i Gränshinderforum i Nordiska ministerrådets regi. I december utsågs informationssekreteraren att representera Åland under 2014 i Gränshinderrådet som har mandat för 2014-2017.

Ålandskontoret har använts som mötesplats för åländska myndigheter, organisationer och företag.

3.2.3. Enheten för Europarätt och externa frågor.

Enheten har till uppgift att handlägga övergripande ärenden, samordna landskapsregeringens EU-politik inom förvaltningen samt att ta fram principer och riktlinjer för arbetet med EU-frågor, handha sorteringen av EU-dokument som inkommer och koordinera detta inom förvaltningen. Enheten har även en rådgivande funktion inom för-

valtningen i EU-ärenden, exempelvis statsstödsärenden och frågor som rör internationella avtal. Enheten upprätthåller även interna register, fungerar som stabsfunktion gentemot förvaltningen samt handhar de ärenden som kommissionen initierar rörande överträdelser mot unionsrätten.

Enheten erhåller och vidarebefordrar EU-kommissionens förslag inom förvaltningen. Kommissionen har ensamrätt på att föreslå ny EU-lagstiftning. Kommissionsinitiativen (även kallade kommissionsförslag) innefattar dock även annat än förslag till rättsakter, såsom olika typer av meddelanden samt grön- och vitböcker. Tabellen nedan innehåller en sammanställning av uppgifter gällande handläggningen i landskapet av kommissionsinitiativ under tidsperioden 1.12.2012 – 30.11.2013.

Handläggning av kommissionsinitiativ

	Antal totalt	
	2013	2012
Deltagande i kommissionens konsultationer	8	4
Inkomna kommissionsinitiativ	864	836
Diarietförda kommissionsinitiativ	13	25
Samråd enligt 42a § lagtingsordningen	3	7
Informationsärende	7	2
Upprättade promemorior där förslaget bedömts inte lämpa sig för samråd/informationsärende (promemorian skickas för kännedom till lagtinget)	-	10

Enheten handlägger de överträdelseärenden som berör landskapet. I tabellen nedan framgår hur många formella underrättelser, motiverade yttranden samt talan i EG-domstolen enligt artikel 258 i EUF-fördraget som kommissionen har påbörjat mot Finland under tidsperioden 1.12.2012–30.11.2013. I samma tabell framgår även hur många av dessa som berör landskapet.

Överträdelseförfaranden påbörjade mot Finland

	Formella underrättelser		Motiverade yttranden		Talan i EG-domstolen		Totalt	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Berör enbart riket	7	1	2	5	1	1	10	7
Berör både landskapet och riket	5	8	5	4	3	-	13	12
Berör enbart landskapet	-	-	2	-	-	2	2	2
Totalt	12	9	9	9	4	3	25	21

Antalet överträdelser ger inte en helt korrekt bild av hur många enskilda direktiv som de facto är föremål för överträdelseförfaranden. Särskilt de formella underrättelserna kan dölja ett stort antal direktiv som inte har genomförts inom genomförandetiden. Kommissionen brukar till de formella underrättelserna foga förteckningar över de direktiv som inte har genomförts i tid. De fem formella underrättelser som berör både landskapet och riket gäller totalt 17 direktiv varav tio av direktiven inte hade genomförts på Åland inom den i direktivet utsatta tiden. Motsvarande siffror för den föregående perioden 1.12.2011–31.11.2012 var att åtta formella underrättelser gällde totalt 23 direktiv varav nio direktiv inte hade genomförts på Åland inom den i direktivet utsatta tiden.

3.2.3.1. Central Baltic INTERREG IV A 2007 - 2013 Programme

Interreg IV A Central Baltic Programme 2007 - 2013 omfattar Åland, Sverige (från Gävleborg till Östergötland och Gotland), Finland (södra landskapen), Estland (utom östra delen) och Lettland (Östersjödelen). Programmet har tilldelats totalt 96 MEUR från Europeiska regionala utvecklingsfonden. Programmet består av tre delar av vilka Åland omfattas av huvudprogrammet Central Baltic och underprogrammet Archipelago and Islands (skärgården och öarna). Landskapsregeringen är värdorganisation för det kontor i Mariehamn som har särskilt ansvar för genomförandet av underprogrammet Skärgården och öarna. Landskapsregeringen erhåller medel från programmets budget för att täcka kontorets kostnader.

Under år 2013 har diskussioner förts för ett nytt Interreg Central Baltic program för 2014 - 2020 som ska vara en fortsättning på det Central Baltic program som funnits under åren 2007 - 2013. Diskussionerna kring innehållet i det nya programmet pågår fortfarande och ett förslag till program förväntas vara klart i början av år 2014. Under den nya programperioden kommer de lokala kontoren att göras om till s.k. Contact Points. Enligt förslaget skulle en Contact Point med en anställd förläggas till Åland. Landskapsregeringen kommer att vara värdorganisation för den anställda som finns på Åland. Contact Point Åland beräknas inleda sin verksamhet under år 2014.

3.2.3.2. Uppföljning av målsättning

Mål: Målsättningen med deltagandet i de externa samarbetena är att stärka Ålands och regionens utvecklingsmöjligheter och konkurrenskraft.

Förverkligat: Landskapet är representerat i Central Baltics övervakningskommitté och styrkommitté. Landskapet är även representerat i Steering Committee och Board i B7, ett samarbete mellan de sju största öarna i Östersjön. Åland var ordförande för B7-samarbetet under 2013; under året förverkligades bl.a. ett konstnärsprojekt, B7 fanns representerat under Sjödagarna i Mariehamn, en inspirationsskrift samt ett seminarium anordnades på temat 'Green Possibilities'.

Mål: Målsättningen med deltagande i Regleg-samarbetet är att stärka lagstiftande områdets inflytande inom EU.

Förverkligat: Landskapsregeringen är representerad i Reglegs coordination committee genom specialrådgivaren i Bryssel. Regleg-samarbetet har inte varit aktivt under 2013.

Mål: Målsättningen med tjänsten som nationell expert är att öka samverkan mellan kommissionen och landskapsregeringen.

Förverkligat: Under året har landskapsregeringen haft en nationell expert vid kommissionen, och även fört diskussioner med kommissionen om en ny nationell expert vid DG ENVI.

Mål: En strategi för Ålands demilitarisering och neutralisering fastställs.

Förverkligat: Ett meddelande lämnades till lagtinget under hösten 2013.

Mål: Ålands inflytande i EU-arbetet förstärks

Förverkligat: Under året har landskapsregeringen genom skrivelser till och diskussioner med riksmyndigheterna arbetat för en åländsk parlamentsplats i Europaparlamentet.

3.2.4. Rättsserviceenheten

Vid rättsserviceenheten handläggs ärenden som gäller åländsk hembygdsrätt, jordförvärv, näringsrätt och reglementerade näringar, allmänna val, kommunerna, registerövervakning, tillståndsfrågor såsom spel, lotterier och penninginsamlingar, radio- och television, postväsendet, allmänjuridisk rådgivning inom förvaltningen, brand- och räddningsväsendet, explosionsfarliga ämnen, befolkningsskydd och beredskapsfrågor samt strategisk planering och övriga enligt lag på landskapsregeringen ankommande uppgifter inom polisens, brand- och räddningsväsendets verksamhetsområden. Ärenden som gäller yrkesmässig trafik överfördes från rättsserviceenheten till trafikavdelningen 1.8.2011.

Utveckling av mätetal

	2011	2012	2013
Tillståndsfrågor såsom spel, lotterier, penninginsamlingar samt trafik och fordon	109	91	81
Danaarv	0	0	1
Tillstånd för resebyrå- och fastighetsmäklarverksamhet	1	0	1

Ärenden som är relaterade till den åländska hembygdsrätten 2013

	Bifall	Avslag	Totalt
Ansökningar om jordförvärvstillstånd			
- kvinnor	53 (46)	4 (4)	57 (50)
- män	63 (60)	4 (3)	67 (63)
- sammanslutningar	53 (68)	3 (0)	56 (68)
Åländsk hembygdsrätt			
- kvinnor	104 (112)	0 (1)	104 (113)
- män	97 (97)	1 (0)	98 (97)
Ansökningar om permanent näringsrätt			
- kvinnor	0 (0)	0 (0)	0 (0)
- män	0 (0)	0 (0)	0 (0)
- bolag	43 (57)	0 (0)	43 (57)
Ansökningar om tillfällig näringsrätt			
- kvinnor	5 (9)	0 (0)	5 (9)
- män	6 (13)	0 (0)	6 (13)
- bolag	89 (135)	0 (0)	89 (135)
Utfärdade intyg över åländsk hembygdsrätt			54 (60)

3.2.4.1. Ålands Radio och TV Ab

Ålands Radio och TV Ab är ett landskapsägt bolag som finansieras med avgifter för innehav av televisionsmottagare och bidrag. Bolaget ger ut en särskild berättelse.

3.2.4.2. Understöd för politiska ändamål

Understödet för politisk verksamhet utgör en 200-del av det anslag som utbetalas i riket för detta ändamål. För året utgjorde det 90.000 euro. Av anslaget utbetalades en del för riksdagsmannens verksamhet. Återstoden fördelades enligt mandat i lagtinget. Stödet för politisk information var också det en 200-del av anslaget i riket och uppgick till 80.000 euro vilket fördelades enligt antal mandat i lagtinget.

3.2.5. Serviceenheten

Arbetet vid serviceenheten inkluderar servicefunktioner som registratorskontor, reception och vaktmästeri. Dessa områden utgör viktiga grundfrågor i självstyrelsesystemet och utgör en förutsättning för att upprätthålla förvaltningsfunktioner inom den allmänna förvaltningen.

Registratorskontoret upprätthåller en funktion för att säkerställa allmänhetens rätt till insyn i myndighetens

Utveckling av mätetal

	2011	2012	2013
Ärenderegistreringar DÄR			
Ärenderegistreringar W3D3/ÅLR	7.358	7.476	7.731
Ärenderegistreringar W3D3/EU	2.041	1.852	2.158
Totala registreringar DÄR	4.059	867	2
Övriga registreringar W3D3	27.131	36.405	38.185
Protokollförda beslut	11.280	12.966	13.357
Antalet arkiverade akter		3.048	1.832
Inkomna postförsändelser	26.571	20.774	20.216
Inkomna leverantörsfakturor via post	25.827	22.826	17.537
Utgivna hembygdsrättsintyg		141	54

Mål: Digitalisera (scanna in) de gamla bd-korten från 1952-1987.

Förverkligat: 17531 st bd-kort har scannats och registretats under 2013.

Mål: Digitalisera personalakter (registrera och scanna in handlingar).

Förverkligat: 777 st personalakter har registretats under 2013.

3.2.6. Personalenheten

Personalenheten

- utvecklar, samordnar och följer upp landskapsregeringens personalpolitik
- stöder chefer i rollen som arbetsgivare
- verkar som stödjande funktion och rådgivare inom det personaladministrativa området
- organiserar arbetarskyddssamarbetet

Till ansvarsområdet hör även att uppgöra personalbokslut, kompetensutveckling, jämställdhetsplanering, företagshälsovård, friskvård samt samordning av personalinformation och samarbete mellan personal och arbetsgivare.

Personalenhetens inriktningsmål:

Landskapsregeringen har goda arbetsförhållanden och ett stimulerande arbetsklimat för både kvinnor och män. Landskapsregeringens medarbetare har rätt kompetens för sitt uppdrag.

Mål: Utveckla en gemensam värdegrund för medarbetarskap och ledarskap inom landskapsregeringen.

Förverkligat: Arbetet med att ta fram en ledarskaps- och medarbetarskapspolicy har inletts. Samtliga avdelningar inom allmänna förvaltningen har engagerats i arbetet genom att ta fram de viktigaste kännetecknen på gott medarbetarskap och ledarskap. Seminarier runt ledarskap och medarbetarskap har planerats och kommer att hållas

under vintern och våren 2014 varefter den slutliga policyn för medarbetarskap och ledarskap bör kunna fastslås.

Mål: Stärka landskapsregeringens arbetsgivarvarumärke genom att utarbeta strategier för att behålla och utveckla personal samt rekrytera ny kompetens, bl.a. genom att utveckla högskolepraktikantinstrumentet

Förverkligat: Rutinerna för mottagandet av högskolepraktikanter har utvecklats och den interna samordningen ökat. Antalet högskolepraktikanter ökade från 8 st 2012 till 14 st (11 kvinnor, 3 män) 2013. Annonseringen av lediga tjänster har setts över och avsikten är att på ett kostnadseffektivt sätt bättre synliggöra landskapsregeringen som arbetsgivare både i lokala media och på nätet. I samband med att den nya hemsidan tas i bruk utökas informationen om landskapsregeringen som arbetsgivare och som arbetsplats.

Mål: Säkerställa bästa möjliga kvalitet av företagshälsovård till lägsta pris genom att göra en upphandling av företagshälsovården.

Förverkligat: Upphandling av företagshälsovården har genomförts. Avtal om företagshälsovårdstjänster har tecknats med Cityläkarna Ab för en period om fem år, 1.1.2014 - 31.12.2018.

Nya riktlinjer för uppvaktning av personal vid födelsedagar och pensionering har antagits. En mindre medarbetarundersökning genomfördes under året. En arbetsgrupp bestående av representanter för arbetsgivaren och tjänstemannaorganisationerna har inlett ett arbete om arbetshälsa. En ny arbetarskyddskommission för åren 2014-2017 utsågs under hösten.

Det har varit ett omfattande arbete att hantera den personal som berördes av att driften av m/s Skarven samt städning och mathållning vid m/s Alfågeln och m/s Skiftet började skötas på entreprenad under hösten.

3.2.7. Ålands polismyndighet

Polismyndigheten ansvarar inom sitt område för tryggheten av rätts- och samhällsordningen, upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet, förebyggandet, utredningsansvarar för att som allmän säkerhetsmyndighet inom sitt uppgiftsområde ge hjälp till allmänheten.

Polisverksamheten inom landskapet styrs av landskapslagen och landskapsförordningen om Ålands polismyndighet (2000:26 och 34), samt enligt ett av landskapsregeringen fastställt reglemente för polismyndigheten.

Polismyndighetens verksamhet är uppdelad i en polissektor och en tillståndssektor. Till polissektorn hör ordningsavdelningen, brottmålsavdelningen och landskapsalarmcentralen, under tillståndssektorn lyder kansliavdelningen.

Antalet brott som kommit till polisens kännedom är i stort sett oförändrat jämfört med föregående år. Uppklarningsprocent gällande brott mot strafflagen är den näst högsta som noterats under den senaste 5-års perioden, och väl i linje med övriga polismyndig-

heter i Finland. De genomsnittliga utredningstiderna har minskat betraktligt och är nu de lägsta under motsvarande period och ligger inom ramen för den målsättning om 90 dagar som polismyndigheten satte för året. Responstiderna för uppdrag av A-prioritet - den mest brådskande typen av uppdrag - bibehålles på en mycket god nivå. Inom Mariehamns stad ligger den genomsnittliga responstiden på 3,6 minuter, för resten av Åland på 10,9 minuter.

3.2.7.1 Uppföljning av målsättningen

Under 2013 har polismyndighetens tema varit: "Trygghet tillsammans". Valet av tema hör samman med den målsättning om att prioritera kärnverksamheten som fastställs i budgeten. Namnet "Trygghet tillsammans" symbolerar att trygghet är något som uppnås genom samarbete, såväl mellan samhällets olika myndigheter som mellan myndigheter, frivilligorganisationer och invånare.

Mål för allmän ordning och säkerhet samt trafikövervakning: Fält- och alarmerhetens målsättning är att genom sin verksamhet förhindra att sådana situationer uppstår då den allmänna ordningen och säkerheten är i fara, att sköta trafikövervakningen samt känslan för tryggheten i området. Vid behov agerar man effektivt för att återställa ordningen i området. Enheten stöder förundersökningen i synnerhet genom att sträva till att gripa gärningsmannen på bar gärning, utföra inledande åtgärder på brottsplatser, använda omedelbara tvångsmedel samt göra de behövliga anteckningarna i databaserna.

Förverkligat: Övervakning genomförs enligt temaövervakningsplan, där målsättningen är att rikta in övervakning på brett område och på hela Åland. Samarbete med krogar har förbättrats genom gemensam skolning och målinriktad övervakning i samband med krogstängning. Polisen har bl.a. under våren 2013 besökt daghem i Mariehamn. Under våren och hösten besöktes ett antal lågstadieskolor där eleverna fick information om cykelreglerna. Uppföljningen av trafikärenden har förtydligats, vilket föranlett kortare processtider angående körförbud. Hösten 2013 fick Åland en ungdomspolis. Uppgiften innebär bl.a. att samarbeta med skolor för att informera och förebygga möjliga problem. Polisen har under hösten genomgått en omfattande utbildning om ny lagstiftning och nya arbetsprogram. Under året har polisen samarbetat med andra myndigheter bl.a. genom gemensamma skolningstillfällen och övervakningsteman.

Mål för brottsbekämpningen: Brottsbekämpningsenhetens målsättning är att inom sitt verksamhetsområde utföra en effektiv, opartisk och ekonomiskt försvarbar utredning och att föra brott till åklagare. Med sin verksamhet upprätthåller sektorn för sin del allmän ordning och säkerhet.

Förverkligat: Brottsbekämpningen har år 2013 utifrån de resurser som är tillgängliga utfört en effektiv, opartisk och ekonomiskt försvarbar utredningsverksamhet. Förundersökningar har skickats till åtalsprövning i planerad omfattning och utredningsverksamheten har för sin del upprätthållit allmän ordning och säkerhet. Den omorganisering av undersökningsverksamheten som inleddes i oktober 2012 har genomförts år 2013. Polisens utredningspersonal har under året genomgått en omfattande skolning om ny lagstiftning som träder i kraft 1.1.2014 och som berör utredningsverksamheten.

Mål för landskapsalarmcentralen: En hög driftsäkerhet med kompetent personal och ändamålsenlig teknisk utrustning. Verksamheten ska samverka effektivt med kommunala räddningsmyndigheter och frivilligorganisationer.

Förverkligat: Landskapsalarmcentralens uppgift är att dygnet runt handha mottagning av nödsamtal och bevaka olika alarmanläggningar samt på basen av dessa utföra erforderliga alarmeringar.

2011 undertecknades beställningen av nytt alarmprogram, Merlot Pro, från Logica Oy. Programmet skulle ha tagits i bruk december 2012 men många brister upptäcktes. Arbetet fortskrider nu med tester och förändringar i samarbete mellan Alarmcentralen och Logica Oy, målsättningen är att fortast möjligt få igång Merlot Pro för skarp drift. Alarmcentralen deltog med eget bord under Polisens dag 15 juni.

Landskapsregeringen förordnade den 27.05.2011 att landskapsalarmcentralen fattar beslut om utfärdande av varning för skogsbrand i landskapet Åland utgående från Meteorologiska institutets beslut. Under 2013 utfärdade landskapsalarmcentralen varning för skogsbrand 3 gånger

Mål för serviceverksamheten: Att upprätthålla en god service till allmänheten genom hög tillgänglighet och en korrekt handläggning av tillståndsärenden inom rimliga tidsramar.

Förverkligat: Nuvarande öppethållningstider för tillståndsärenden är måndag 8-17, tisdag-fredag 8-16, den första tisdagen i månaden är öppethållningstiden 8-14, på detta sätt anslås tid till personalen att hålla arbetsplatsskolning och möten.

Tillståndssektorns personal har utökats med en äldre konstapel i september 2013, arbetsuppgifterna är i första hand att arbeta med "dödsbo-vapen".

Utbildning för tillståndssektorns personal inom vapenförvaltning samt utlänningsärenden har anordnats under år 2013.

3.3. BYGGNADSBYRÅN

3.3.1. Planläggnings- och byggnadsväsendet

En översyn av plan- och bygglagen och förordningen om Ålands byggbestämmelse-samling har pågått under året och beräknas kunna slutföras under år 2014.

Landskapsregeringens geografiska informationssystem (LRGIS) är ett övergripande system för digital hantering av geografiskt relaterad information inom förvaltningen. Det kontinuerliga arbetet med uppbyggnad, drift samt utveckling av geografiska databaser för avdelningars/byråers olika ändamål har fortsatt under året. En stegvis övergång till ett webbaserat GIS fortskrider. Förberedelser för anpassning av geografisk data till att uppfylla standarden för EU:s Inspire-direktiv har gjorts.

3.3.2. Bostadsenheten

3.3.2.1 Främjande av bostadsproduktion

Bostadsenhetens stöd till boende utgjordes under året av räntestöd för anskaffning av bostad på basen av bostadssparavtal, räntestöd, lån och borgen för uppförande, an-

skaffning och reparation av hyresbostäder, räntestöd och bidrag för installation av hiss, borgen för ägarbostadslån samt bidrag för reparationer av pensionärers och handikappades egna bostäder, avlägsnande av sanitära olägenheter i bostäder och understöd för minskning av energiförbrukningen i bostadsbeståndet. Räntestöd till bostadslån för nybyggnad av ägarbostäder avskaffades i början av året vilket satte punkt för en lång period av direkta stöd till nybyggnad av ägarbostäder.

För produktion av hyresbostäder beviljades räntestöd för två projekt om sammanlagt om sammanlagt 1,6 miljoner euro för nyproduktion av 10 hyresbostäder. Därtill reserverades medel till ett projekt med 15 bostäder och ett projekt med 89 studerandebostäder, totalt 7,6 miljoner euro. För anskaffning av första ägarbostad på basen av bostadssparavtal beviljades räntestöd för 13 bostäder. Denna form av räntestöd underkastas inte inkomstprövning men förutsätter ett förhandssparande i minst två år. Lagtinget godkände i december 2010 en framställning om införande av en bostadssparpremie om 3.000 euro som är avsedd att höja intresset för bostadssparandet. Premien är tidsbestämd till att gälla perioden 2009 – 2015. Under året utbetalades 14 premier. Intresset för bostadssparlån har ökat väsentligt efter att det vanliga räntestödet togs bort. Landskapsborgen för lån till ägarbostäder beviljades till 26 objekt, vilket ligger i fas med den genomsnittliga mängden borgensförbindelser under 2000-talet. Sedan 1999 har borgen för ägarbostäder ställts till ett totalbelopp om drygt 7 miljoner euro. Hittills har borgensåtagandena inte föranlett några kostnader för landskapet.

För reparation av pensionärers och handikappades egna bostäder har bidrag för reparation av 11 bostäder beviljats.

3.3.2.2. Stödets mätetal

	2011	2012	2013
Landskapslån till nya hyresbostäder (antal bostäder)	33	97	10
- belopp (milj. €), bostadslån	2,3	1,0	-
- belopp (milj. €) räntestödslån	1,9	10,0	-
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal	10	6	13
- belopp (milj.€)	1,06	0,66	1,46
Bostadssparpremier	16	6	14
- belopp (€)	48.000	18.000	42.000
Landskapsborgen för lån till hyresbostäder	1	3	2
- belopp (milj.€)	0,04	1,37	0,33
Landskapsborgen för lån till ägarbostad	32	28	26
- belopp (milj.€)	0,78	0,79	0,58
Understöd för reparation av pensionärers bostad	23	13	11
- belopp (€)	129.600	29.300	35.400
Understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet	2	-	-
- belopp (€)	14.700	-	-

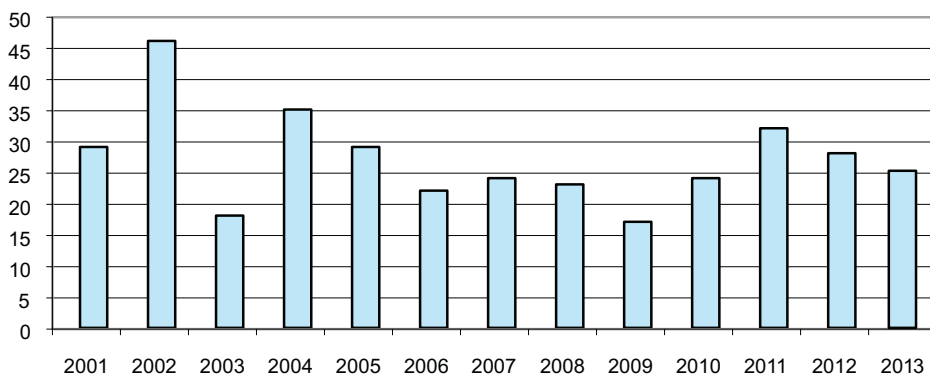

Stöd för miljövänliga uppvärmningssystem

- inkomna ansökningar	20	20	9
- beviljat (antal)	19	15	8
- avslag eller återtaget	1	5	1
- beviljat belopp (€)	50.000	37.300	22.400
Understöd för installation av hiss (antal hissar)	-	2	-
- bidrag (€)	-	34.200	-
- räntestödslån (milj.€)	-	0,2	-

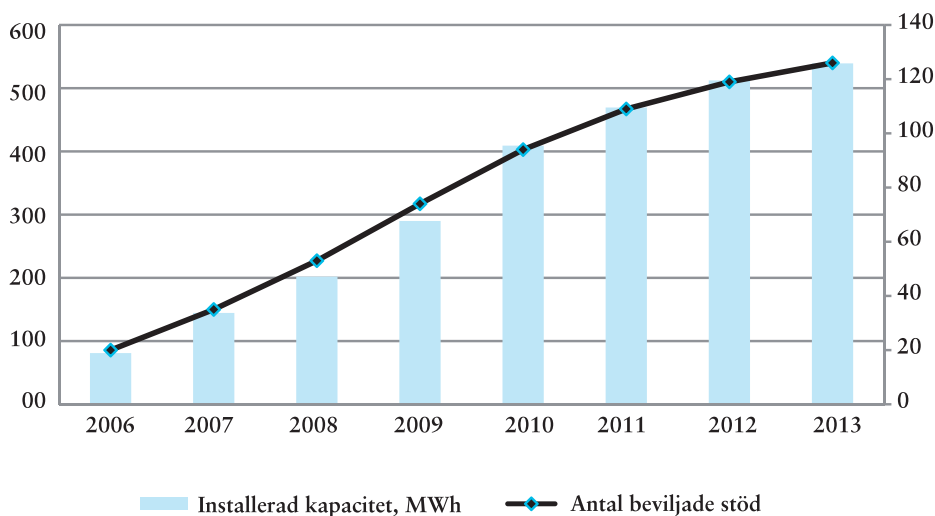
Stödet för installation av miljövänliga värmesystem omfattar stöd för installation av solvärmesystem och ett stöd för uppgradering av reglerteknik och styrsystem i flerbo-stadshus. Totalt godkändes 8 ansökningar under året, varav 7 (11) gällde solvärme-system och 2 (4) ansökningar gällde uppgradering av reglerteknik och styrsystem. Ett informationstillfälle huvudsakligen riktat till bostadsaktiebolag ordnades i samar-bete med Finlands Svenska Fastighetsförening.

*Landskapsborgen till ägarbostäder, 1999-
(antal bostäder)*

*Installerad solvärme,
(antal anläggningar och teoretisk årsproduktion)*

3.3.2.3. Stödets fördelning på kvinnor och män

	2011	2012	2013
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal			
- kvinnor	7	5	10
- män	5	10	7
Landskapsborgen för lån till ägarbostad			
- kvinnor	25	21	19
- män	30	24	25
Understöd för reparation av ålderspensionärs och handikappads bostad o. avlägsnande av sanitär olägenhet			
- kvinnor	17	7	9
- män	7	6	4
Stöd för installation av solvärme			
- kvinnor	4	2	1
- män	10	8	7

3.3.3. Elsäkerhet och energi

Arbetet med kabeln för reservkraft från riket inleddes under året och ibruktagningsplanen för kabeln planeras till 2016. Kabeln finansieras delvis genom ett extra anslag från staten i stöd av 48 § självstyrelselagen.

Diskussionerna gällande avgiften för Sverige-kabeln har under året skett med både Näringsdepartementet och nättaktörerna. Landskapsregeringen har fört fram lösningsmodeller för att korrigera den nuvarande avgiften och hur Åland ska fungera som elområde framöver. Kraftnät Åland har även uppfyllt kraven enligt tredje energimarknadsdirektivet vilket medför att KNA är fullständigt systemnätsansvarig då certifieringsprocessen är genomförd. En acceptabel lösning har inte framkommit under 2013 och förhandlingarna fortsätter under 2014.

En av EU antagen målsättning är att 20 % av energiförbrukningen totalt sett ska komma från förnyelsebara energikällor. För varje medlemsstat fastställs ett mål utgående från vilka naturliga och ekonomiska förutsättningar medlemsstat har. Enligt det s.k. RES – direktivet som ligger till grund för åtgärderna ska varje medlemsstat uppgöra en handlingsplan som visar hur medlemstatens mål uppnås. För Finlands del har åtagandet om förnyelsebar energi fastställts till 38 %.

I samband med att rikets inmatningstariffsystem för vindkraft och biogas tog i bruk i slutet av mars 2011 upphörde den återbetalning av accis som dittills beviljats för elproduktion från förnyelsebara energikällor. Lagtinget beslöt att kompensera de åländska vindkraftbolagen för den uteblivna accisbefrielsen för åren 2011 och 2012. Eftersom notifieringen av stödet tog tid i kommissionen kunde stödet betalas ut först under 2013.

För att uppnå det nationella målet om 38 % förnyelsebar energi har riket infört ekonomiska stöd för energiformer som bidrar till att uppnå åtagandet, bl.a. inmatningstariffer för elproduktion från förnyelsebara energikällor såsom vindkraft. Landskapsregeringen har under en lång tid fört diskussioner med rikets myndigheter om hur ett samarbete för att utnyttja de goda förutsättningarna för produktion av vindkraft i landskapet kunde utformas. Diskussionerna har utmynnat i att regeringens finanspolitiska ministerutskott i juni 2013 antog riktlinjer angående produktionsstöd som betalas för el som produceras vid vindkraftverk som uppförs i landskapet. Landskapsregeringen för nu närmare diskussioner om hur den politiska överenskommelse som avspeglar sig i riktlinjerna ska förverkligas.

Ett antal EU-direktiv som medför ny eller förändrad lagstiftning har behandlats under året. En rätt stor förändring av systemet för handel med utsläppsrätter infördes då tredje perioden startade år 2013. Två aktörer i landskapet tilldelades gratisrätter, behov av inköp kan finnas om reservkraftsbehovet ökar tills kabeln till riket är driftssatt. Intäkter genereras från utsläppsrättsauktioner i den gemensamma auktionsplattformen och de återförs till varje medlemsland i förhållande till landets andel. Åland kan således tillgodoräkna sig vissa intäkter från auktionerna.

Energicertifieringen av byggnader har ändrats genom ett reviderat EU-direktiv.

Landskapsregeringen överlämnade under våren 2013 ett lagförslag om energideklaration för byggnader vilket antogs av lagtinget hösten 2013. Ålandsdelegationen och Högsta domstolen konstaterade i sina utlåtanden till presidenten att lagen innebär en överskridning av lagstiftningsbehörigheten. Presidenten hade inte givit sitt utlåtande vid årsskiftet, men det är sannorlikt att lagen inte kan träda i kraft.

Enheten har under året behandlat olika tillstånd och behörighetsärenden. Det är bl.a.

aktörer som medverkar i utsläppshandelssystemet, elbehörighetsintyg och elbyggnadstillstånd.

Flera informations- och kurstillfällen inom området för förnybar energi har ordnats i vilka enheten har medverkat. Dessutom har enheten bistått med information och kunskap gällande regelverk och förutsättningar för olika satsningar inom energiområdet.

3.3.4. Fastighetsförvaltning

De övergripande fastighetsförvaltningsuppgifterna är centraliserade till byggnadsbyrån. Bland dessa kan nämnas:

- anskaffning av verksamhetslokaler för förvaltningens och lagtingets behov
- ledning av byggnadsprojekt
- försäljning och inköp av fastigheter
- planerat underhåll för landskapets fastigheter (exkl. museibyråns kulturbyggnader och ÅHS' byggnader)
- samordning/ fördelning av fastigheternas nyttjande
- tecknande och uppföljning av arrende- och hyresavtal
- fastighetsförsäkringar
- beslut om outnyttjade fastigheter samt
- upprätthållande av fastighetsuppgifter och dokumentation.

Byggnadsbyrån har under året haft den direkta fastighetsförvaltningen av följande fastigheter: Självstyrelsegården, Ålands museum, Eriksonaska gården, Eckerö post- och tullhus, landskapets bostadshus vid Grindmattesvägen 7 i Mariehamn, Stora och Lilla Båtskär, Källskär på Kökar, f.d. Vårdinstitutets skolbyggnad samt laboratoriebygganden i Jomala, f.d. Naturbruksskolan samt Jomala gård.

Byggnadsbyrån har även ansvarat för fastighetsförvaltningen av det s.k. Bergskyddet i Mariehamn, vilket ägs gemensamt av landskapet (52,8 %), Senatfastigheter (36,4 %) och Mariehamns stad (10,8 %).

Drift och underhåll av Alandica och Eckeröhallen sköts av det privata driftsbolag som hyr anläggningarna. Till den del landskapet ansvarar för förvaltningen sköts detta av byggnadsbyrån.

Fastighetsförvaltningen vid Eckerö post- och tullhus sköts av byggnadsbyrån, medan verksamheten där leds av landskapets kulturbyrå. I post- och tullhuset finns bl.a. post-rotmuseum. Vidare har traditionsenligt hållits sommarutställningar och olika kultur-evenemang. Caféet och huvudbyggnadens kök och matsal samt det tidigare postkontoeret har varit uthyrt till två olika företag.

Byggnadsbyrån har under året haft ledningen av följande byggprojekt och underhålls-åtgärder:

- ombyggnad och renovering av Självstyrelsegården
- ombyggnad och renovering av svetsverkstad vid Neptunigatan 19 (Ålands gymnasium)
- installation av radonventilation i kontorsbyggnad i Ribacka

- förnyande av yttertak på 19 i Kastelholm
 - målning av plåttak på Kastelholms slott
 - förnyande av belysning i Nya skolan vid Ålands folkhögskola
 - förnyande av belysning i verkstad på Neptunigatan 19
 - förnyande av verkstadsportar vid Neptunigatan 19
 - förnyande av yttertak på Västra flygeln vid Neptunigatan 19
 - ombyggand och renovering för maskinlaboratorium på Neptunigatan 6
 - förnyande av el- och datasystem samt installation av brandlarm på Neptunigatan 17
 - förnyande av ventilationssystem i Bergsskyddet
 - förnyande av avlopp på Neptunigatan 19
 - fasadarbeten vid Högsolan Södra
 - förnyande av avlopp vid Grindmattesvägen
 - förnyande av bjälklag i ladugården vid Grelsby kungsgård
 - mindre ombyggnader i lagtingsbyggnaden
 - renovering av rektorsbostaden vid Ålands naturbruksskola
 - ventilationsrengöring vid Ålands folkhögskola och Ålands lyceum
 - mindre underhållsåtgärder av varierande karaktär vid Eckeröhallen, Ålands folkhögskola, Strandgatan 1, laboratoriet i Jomala, Ålands musikinstitut, Högsolan Norra, Polishuset, Ålands sjöfartsmuseum
- Byggnadsbyrån har även lett planering/projektering och utredningar gällande:
- renovering och ombyggnad av Ålands museum
 - förnyande av VVS installationer vid Neptunigatan 17
 - periodisk besiktning av elanläggning vid Ålands folkhögskola
 - mindre ombyggnad i polishuset
 - ombyggand för fordonslabb på Neptunigatan 19
 - ombyggand för VVS-undervisning på Neptunigatan 19
 - energikartläggning vid Neptunigatan 19
 - driftsoptimering vid Ålands folkhögskola och Högsolan Södra

4. Finansavdelningens förvaltningsområde

4.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

4.1.1. Allmänt om budgeten

Landskapets inkomster av avräkningsbelopp ökade med drygt 5 miljoner euro under år 2013, men p.g.a. att skattegottgörelsen sjönk med närmare 7,7 miljoner euro var den samlade skattefinansieringen i form av avräkningsbelopp och skattegottgörelse 2,6 miljoner euro lägre år 2013 än år 2012. Åren 2007 och 2008 uppgick nämnda inkomster till drygt 230 miljoner euro mot drygt 219 miljoner euro år 2013. Skillnaden är därmed närmare 11 miljoner euro lägre än nivån före finanskrisen.

Kostnadsutvecklingen under år 2013 var positiv såtillvida att verksamhetens kostnader för såväl personal, material och förnödenheter, hyror, inköp av tjänster som övriga kostnader minskade såväl i löpande (-1,5 %) som i fasta 2013 års priser (-2,6 %). I sammanhanget kan noteras att det åländska konsumentprisindexet ökade med 1,2 % år 2013. Den under de senaste åren snabba kostnadsökningen för bränsle och smörjmedel kom under år 2013 av sig och kostnaderna sjönk till knappt 5,3 miljoner euro eller med drygt 0,9 miljoner euro i jämförelse med år 2012. Material och förnödenhetskostnaderna vid ÅHS minskade totalt med knappt 0,4 miljoner euro år 2013. Minskningen förklaras till närmare 2/3 av minskade läke-medelskostnader. Hyreskostnaderna minskade något vid ÅHS medan kostnaderna på totalnivå för landskapet i det närmaste var på samma nivå som år 2012. Inköp av tjänster minskade under år 2013 med drygt 1,1 miljoner euro. Största enskilda förändringarna under året var att reparations- och underhållstjänsterna minskade med närmare 2,3 miljoner euro medan transporttjänsterna och expert- och utredningstjänsterna ökade med sammanlagt ca 1 miljon euro till följd av ökad upphandling av trafik som tidigare bedrivits i egen regi samt förstudien om korttruttsprojektet. ÅHS inköp av tjänster är på totalnivån oförändrad jämfört med föregående år.

Personalkostnaderna, exkl. förändring i periodisering av semesterlöner, minskade med knappt 1,3 miljoner euro eller 1,2 %. Som jämförelse mot år 2012 kan noteras att det för motsvarande kostnadsposter då var en ökning om knappt 4,7 miljoner euro eller 4,5 %. Personalkostnaderna, exkl. förändring i periodisering av semesterlöner, minskade under år 2013 vid ÅHS med knappt 1,5 miljoner euro främst p.g.a. allmän återhållsamhet, lägre kostnad för vikarier och extra personal samt ett flertal obemannade läkartjänster. Delvis har svårigheterna att rekrytera

läkare inneburit ökade köptjänster. I sammanhanget kan noteras att lönenivån under år 2013 ökade p.g.a. avtalsenliga lönejusteringar som kom försommaren 2012 och gropjusteringar hösten 2012 (helårseffekt 2013). Lönenivån påverkades även av avtalsenliga lönejusteringar för bl.a. tjänstemän med A- och C-löneklasser, tjänstemän med årsarbetstid samt tjänstemän vid ÅHS om 1,4 % gällande från den 1.4.2013 samt därutöver gropjusteringar för tjänstemän med årsarbetstid om 2 % från den 1.8.2013. Ett nytt ramavtal med undervisningspersonalen gällande från 1.8.2013 har ingåtts.

Utgiftsutvecklingen 2009 - 2013 (indexjusterat till år 2013)

Konsumentprisindex (årsmedeltal, 2005=100)	108,0		110,1		114,0		116,7		118,0	
Verksamhetens kostnader	År 2009	*)	År 2010	*)	År 2011	*)	År 2012	*)	År 2013	*)
Personalkostnader	-110 997 422	-2,7%	-105 026 463	-5,4%	-110 476 657	1) 5,2%	-107 288 287	-2,9% ²⁾	-105 898 740	-1,3%
Material och förnödenheter	-19 732 427	-10,1%	-19 241 830	-2,5%	-21 382 092	11,1%	-21 052 421	-1,5%	-19 924 461	-5,4%
Hyror	-2 902 173	6,6%	-2 643 984	-8,9%	-2 435 981	-7,9%	-2 370 585	-2,7%	-2 337 073	-1,4%
Inköp av tjänster	-53 220 394	-10,6%	-48 097 725	-9,6%	-49 966 300	3,9%	-49 839 102	-0,3%	-48 168 615	-3,4%
Övriga kostnader	-3 629 957	-11,8%	-3 488 477	-3,9%	-3 669 565	5,2%	-4 038 347	10,0%	-3 458 644	-14,4%
	-190 482 373	-5,8%	-178 498 479	-6,3%	-187 930 595	5,3%	-184 588 742	-1,8%	-179 787 532	-2,6%
Överföring av kostnader för aktiverin	12 038 384	-31,8%	12 324 120	2,4%	11 117 606	-9,8%	12 877 571	15,8%	11 363 606	-11,8%
	-178 443 988	-3,4%	-166 174 359	-6,9%	-176 812 990	6,4%	-171 711 170	-2,9%	-168 423 927	-1,9%
Överföringar										
Kostnader	År 2009		År 2010		År 2011		År 2012		År 2013	
Undervisning, kultur och idrott	-20 081 173	1,5%	-18 380 868	-8,5%	-18 697 179	1,7%	-18 278 870	-2,2%	-17 148 865	-6,2%
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-41 122 608	10,4%	-42 745 943	3,9%	-41 530 264	-2,8%	-42 318 369	1,9%	-44 234 121	4,5%
Arbetsmarknad	-316 691	-22,9%	-325 871	2,9%	-277 069	-15,0%	-304 849	10,0%	-374 031	22,7%
Primärnäringsgar	-12 655 476	-10,2%	-12 101 950	-4,4%	-11 512 380	-4,9%	-10 939 919	-5,0%	-9 692 663	-11,4%
Övrigt näringsliv	-8 304 527	-4,3%	-4 069 206	-51,0%	-6 812 909	67,4%	-7 614 539	11,8%	-15 269 458	100,5%
Bostadsproduktion	-929 578	-35,9%	-536 789	-42,3%	-420 867	-21,6%	-174 821	-58,5%	-177 038	1,3%
Allmänna stöd	-11 784 574	8,6%	-6 651 849	-43,6%	-6 422 805	-3,4%	-6 070 078	-5,5%	-5 265 795	-13,2%
Övriga överföringskostnader	-10 386 046	-15,6%	-6 085 032	-41,4%	-4 339 183	-28,7%	-4 990 920	15,0%	-4 717 009	-5,5%
	-105 580 673	0,7%	-90 897 508	-13,9%	-90 012 655	-1,0%	-90 692 365	0,8%	-96 878 979	6,8%

*) Förändring från föregående år i procent

1) I personalkostnaderna ingår periodisering av semesterlöner inkl. bikostnader till ett belopp som är drygt 4,2 miljoner euro högre än år 2010. Ökningen av beloppet för semesterperiodisering beror delvis på ett formelfel i beräkningskalkylen (ÅHS löner) som har medfört att inestående komptid tidigare inte blivit beaktad under föregående år och delvis på förändrat semesteravtal där de tidigare förlängningsdagarna numera ingår som ordinarie semesterdagar.

Personalkostnaderna i övrigt ökade med knappt 4,9 miljoner euro eller 4,6 %. Lönenivån under år 2010 var extra låg eftersom lön motsvarande 2 veckor sparades in för all personal. Lönenivån under år 2011 ökade p.g.a. avtalsenliga lönejusteringar som kom i slutet av år 2010 och våren 2011 samt utbetalning av avtalsenligt engångsbelopp under år 2011.

2) I personalkostnaderna ingår periodisering av semesterlöner inkl. bikostnader till ett belopp som är knappt 5,3 miljoner euro lägre än år 2011. Minskningen av beloppet för semesterperiodisering beror delvis på att i bokslutet för år 2012 har semesterperiodiseringen inkl. periodiseringen av inestående kompensationsstid hanterats annorlunda och med bättre kvalitet än tidigare år inom ÅHS. Totalt har värdet av semester- och kompensationsledighetsskuden minskat dels p.g.a. färre inestående dagar, dels för att dagsvärdet år 2011 var för högt beräknat. Delvis beror minskningen på att år 2011 var beloppet ovanligt högt bl.a. på grund av förändrat semesteravtal där de tidigare förlängningsdagarna numera ingår som ordinarie semesterdagar.

Personalkostnaderna i övrigt ökade med knappt 4,7 miljoner euro eller 4,5 %. Lönenivån under år 2012 ökade p.g.a. avtalsenliga lönejusteringar som kom våren 2011, försommaren 2012, gropjusteringar hösten 2012 samt utbetalning av avtalsenligt engångsbelopp under hösten 2012. År 2012 var första hela året med nya årsarbetstidsavtalet för skolektorn.

Nettokostnaderna för pensioner ökade med drygt 2,2 miljoner euro från år 2012 till år 2013. Ökningen föranleds av att pensionsutbetalningarna ökade med drygt 1,7 miljoner euro medan överföringen från pensionsfonden för täckande av pensionsutgifter minskades med 0,5 miljoner euro.

Av tabellen nedan framgår kostnadsutvecklingen enligt resultaträkningsuppställningen för verksamhetskostnaderna respektive överföringskostnaderna. Beloppen för åren 2009 – 2012 är framräknade till 2013 års penningvärde med hjälp av konsumentprisindex (2005=100).

Noteras kan att överföringarna till övrigt näringsliv ökade kraftigt från år 2012 till år 2013. Ökningen föranleds främst av att det under år 2013 utbetalades bidrag om 7,8 miljoner euro för likströmsförbindelsen till riket. Ett belopp motsvarande det utbetalda bidraget rekvirerades från staten varför det netto inte inverkade på resultatet för år 2013.

Det ackumulerade budgetunderskottet uppgår i bokslutet till närmare 39,6 miljoner euro vilket är en ökning med knappt 9,9 miljoner euro från året före. Med beaktande av att den s.k. utjämningsfonden minskades med över 6,4 miljoner euro var skillnaden mellan budgetutgifter och budgetinkomster under år 2013 totalt ca -16,3 miljoner euro. I sammanhanget kan noteras att saldot av de reserverade anslagen ökade med hela 21 miljoner euro under år 2013, främst till följd av bidraget för byggande av likströmsförbindelsen till riket.

Likviditeten i form av kortfristiga placeringar och kassa- och banktillgodohavanden är fortfarande god och uppgick till 61,9 miljoner euro i slutet av år 2013, vilket är en ökning med närmare 11,7 miljoner euro under året. Ökningen beror på ett flertal faktorer så som att balansvärdet för penningautomatmedel har ökat, leverantörsskulder har ökat, de obligatoriska reserveringarna för bidrag har minskat samt att kundfordringarna och lånefordringarna har minskat. Det kan även noteras att på årets sista dag inflöt närmare 4 miljoner euro till följd av likvidationen av Åland Industrihus Ab. Vissa större utbetalningar har gjorts i början av år 2014 och per februari 2014 har därför likviditetssaldot sjunkit med drygt 10 miljoner euro jämfört med årsskiftet.

4.1.2. Uppföljning av målsättningar

Allmänt kan konstateras att ett flertal av finansavdelningens målsättningar avser projekt som till sin karaktär är fleråriga. Förverkligandet av målsättningarna kommer därmed gradvis att fördela sig över de kommande åren. Till viss del har även omprioriteringar gjorts, framförallt avseende de olika systemutvecklingsprojekten. Detta påverkar också förverkligandet av vissa målsättningar. Under året har avdelningen prioriterat arbetet med ekonomisystemet, den digitala agendan, samt nytt personaladministrativt system.

Mål: Utformningen av landskapsregeringens budgetförslag förnyas i enlighet med regeringsprogrammet.

Förverkligat: Arbetet inleddes under året och kommer att fortsätta under år 2014.

Avsikten är att budgetstrukturen ska förnyas fr.o.m. 2015 års budget så att det sammanfaller med den planerade tidpunkten för ibruktagnings av det nya ekonomisystemet.

Mål: Att under året inleda arbetet med Digital agenda för landskapet Åland genom att formalisera styrgruppen och dess arbete, avtala om samverkan samt ta fram en handlingsplan för kommande år. Landskapsregeringen lämnade dokumentet Digital agenda för landskapet Åland till lagtinget i november 2012.

Förverkligat: Landskapsregeringen är ordförande i styrgruppen för Ålands digitala agenda (ÅDA) som formaliserades 2013. Styrgruppen är gemensam med ÅHS, Mariehamns stad och Ålands kommunförbund och förändrades till att bestå av organisationernas högsta tjänstemän.

En gemensam arbetsgrupp rekryterade en chef för ÅDA. Chefen inledde sin anställning med sex månaders provotid den 1 oktober. Anställningen avbröts inom provotiden. Rekrytering av en e-tjänstansvarig inleddes i oktober men avbröts.

På initiativ av styrgruppen inledde den offentliga sektorns IT-chefer regelbundna träffar för att utbyta erfarenheter och förbereda en sammanslagning av IT-driften. Arbetet med att ta fram ett samverkansavtal för ÅDA inleddes under hösten 2013.

Mål: Landskapsregeringens hemsida förnyas, en med kommunerna och ÅHS samordnad upphandling av ett nytt publiceringssystem slutförs, varefter tjänster för förverkligande av grafisk layout och innehåll upphandlas. I anslutning till detta utvecklas informationstjänster och e-tjänster integrerade med landskapsregeringens dokument- och ärendehanteringssystem.

Förverkligat: Projektet ska genomföras inom ramen för Ålands Digitala Agenda. Landskapsregeringen gick i maj ut med en förfrågan till kommunerna, ÅHS samt landskapsregeringens underställda myndigheter om deras intresse att delta i en samordnad upphandling av publiceringssystem. Ett informationsmöte hölls i början av september.

Projektet har delats upp i två olika projekt. Det första projektet för innehåll och grafisk profil drivs av kommunikationsenheten, det andra projektet för upphandling av publiceringsverktyg och tjänster i anslutning till detta drivs av IT-enheten.

Projektet har under året bekantat sig med ett antal e-tjänsteportaler med integrationsmöjligheter mot dokument- och ärendehanteringssystemet. Arbetet med lösningar för publicering av information ur dokument- och ärendehanteringssystemet pågår.

Mål: Upphandlingen av ett nytt ekonomisystem slutförs, det nya ekonomisystemet installeras samt implementeras i en testmiljö för att kunna tas i drift vid årsskiftet 2013 – 2014.

Förverkligat: Upphandlingen är slutförd och ett nytt ekonomisystem, VISMA control, är installerat i en testmiljö. Under året 2013 ändrades projektets utformning, omfattning och mål, då ett samarbete med ÅHS inleddes kring implementationen av ett nytt

ekonomisystem. P.g.a. projektets ändrade utformning är ekonomisystemets planerade driftsättning satt till årsskiftet 2014/2015.

Mål: Ett system för verksamhetsplanering upphandlas.

Förverkligat: Målet har under året reviderats till att omfatta ett system för både verksamhetsplanering och budgetering. Upphandlingen är därför framskjuten tills en ny budgetstruktur och nya budgeteringsprinciper är framtagna.

Mål: Ett system för stödhantering som uppfyller de krav som från och med år 2014 ställs gällande elektronisk kommunikation mellan landskapsregeringen och stödtagaren förverkligas.

Förverkligat: En projektgrupp med resurser från närings-, kansli- och finansavdelningen har bildats med målsättning att förverkliga målet. Kansliavdelningen ansvarar för budgeten och har projektledaruppdraget för förstudien som påbörjades under slutet av år 2013. Arbetet fortgår under år 2014 och projektet beräknas vara slutfört under året.

Mål: Samordna upphandlingen av kontorsmaterial och kontorsmöbler inom landskapsregeringen, ÅHS och övriga underställda myndigheter.

Förverkligat: Under året har tre upphandlingar gemensamt genomförts med ÅHS.

- Ramavtal på städmaterial, där avtal tecknades i februari 2013. Avtalet löper i 2 år med möjlighet till förlängning ytterligare ett år. Total beräknad volym under avtalsperioden inklusive förlängning är 330.000 euro varav landskapsregeringens del är 54.000 euro.

- Ramavtal på kontorsmöbler: Avtal tecknades i september 2013. Avtalet löper på tre år med möjlighet till förlängning ytterligare ett år. Total beräknad volym på upphandlingen under avtalsperioden inklusive förlängning är 1.040.000 euro varav landskapsregeringens del är 240.000 euro. Deltar i denna upphandling gör även ÅMHM.

- Ramavtal på kontorsmaterial: Avtal tecknades i oktober 2013. Avtalet löper på två år med möjlighet till förlängning ytterligare ett år. Total beräknad volym på upphandlingen under avtalsperioden inklusive förlängning är 510.000 euro varav landskapsregeringens del är 336.000 euro. Deltar i denna upphandling gör även ÅMHM, Polisen samt lagtinget.

Mål: Uppdatera handboken om landskapets upphandling.

Förverkligat: Arbetet med handboken har fått stå tillbaka och resurserna har istället inriktats på rådgivning i upphandlingsfrågor.

Mål: Ta fram mallar och förnya rutiner för upphandlingar.

Förverkligat: Mall för upphandlingar över och under EU:s tröskelvärde för produkter och ramavtal är framtagna. Rutiner finns för att hantera beställningar av kontorsmöbler och kontorsmaterial.

Mål: I en arbetsgrupp utreda och föreslå hur A-löneklassen kan omvandlas till eurolöner.

Förverkligat: Arbetsgruppen har utsetts, men utredningen har inte påbörjats.

Mål: I en arbetsgrupp utarbeta kriterier för beviljande av personligt lönetillägg i ÅHS avtalet (8 §) och se över vilken eventuell anpassning av paragraferna om bestämmande av tjänstemannens grundlön (3-5 §) krävs.

Förverkligat: Arbetsgruppen har utsetts och slutfört sitt uppdrag. Gruppen utarbetade ett förslag som landskapsregeringen antecknade till kännedom och som parterna kan upp vid nästa avtalsförhandlingar.

Mål: I en arbetsgrupp komma med förslag, följa upp och stöda utvecklandet av åtgärder som stöder arbetshälsa fram till den lagstadgade pensionsåldern.

Förverkligat: Arbetsgruppen, som leds av personalchefen vid allmänna förvaltningen har tillsatts och arbetet pågår.

4.1.3. Utveckling av mätetal

	2011	2012	Uppskattat 2013	Förverk- ligat 2013
Bokförda dokument	68.000	64.590	70.000	65.076
Lön- och arvodestagare	2.129	2.093		2.015
Mottagare av pension, studiestöd och arbetslöshetsersättning	5.512	5.616		5.937
Utestående lån	530	351	410	278
Räntestödslån	870	621	690	543
Dataarbetsplatser administrerade av IT-enheten	235	233	480	560

Gällande bokförda dokument samt inskannade dokument är 2012 års siffror korrigerade.

Gällande lön- och arvodestagare samt pensions-, studiestöd- och arbetslöshetsersättningstagare är 2011 års siffror korrigerade.

4.1.4. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Tillgängliga medel 2013	Bokslut 2013	Avvikelse
Summa inkomster	26093172,01	36924021,47	39730000,00	39597397,57	-132602,43
Konsumtionsutgifter	-26664729,12	-28478620,65	-30840797,00	-30122880,04	717916,96
Överföringsutgifter	-10805170,12	-11706780,73	-43938212,00	-15303775,23	28634436,77
Realinvesteringsutgifter	-152349,41	-110524,86	-943729,00	-239796,92	703932,08
Lån och övriga finans- investeringar	-3141650,00	-6264670,00	-18146700,00	-5850.000,00	12296700,00
Summa utgifter	-40763898,65	-46560596,24	-93869438,00	-51516452,19	42352985,81
Anslag netto	-14670726,64	-9636574,77	-54139438,00	-11919054,62	42220383,38

De influtna inkomsterna under finansavdelningen ökade med knappt 2,7 miljoner euro eller med 7,2 % från år 2012 till år 2013. Den budgeterade avkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet, beaktande medel från tidigare år, uppgick till 20 miljoner euro år 2013, samma som år 2012. Överföringen från pensionsfonden minskade med 0,5 miljon euro och uppgick till sammanlagt 15,5 miljoner euro under år 2013. I budgeten för år 2013 upptogs ett nytt inkomstmoment som inkomst av justering av överföringarna mellan landskapet och kommunerna om sammanlagt 4 miljoner euro. År 2012 inkomstfördes en engångspost om 0,85 miljoner euro för ett över tid ackumulerat saldo på ett balanskonto för arbetsgivarens premier för lagstadgad olycksfallförsäkring och grupplivförsäkring.

Konsumtionsutgifterna ökade sammanlagt med 5,8 % eller drygt 1,6 miljoner euro jämfört med föregående år. De pensionsrelaterade utgifterna ökade med knappt 1,8 miljoner euro eller 6,9 %. Avdelningens övriga konsumtionsutgifter minskade med drygt 0,1 miljoner euro, motsvarande 3,9 %. Avvikelsen jämfört med tillgängliga anslag förklaras närmast med lägre anslagsbehov än beräknat under avdelningens verksamhetsutgifter, utvecklingsarbete, pensionsrelaterade utgifter, IKT-utveckling samt förvaltningens ofördelade verksamhetsutgifter.

Överföringsutgifterna ökade med 3,6 miljoner euro eller 30,7 %. Överföringarna till kommunerna uppgick till sammanlagt närmare 5,3 miljoner euro eller drygt 0,7 miljoner euro lägre än ett år tidigare. Minskningen berodde på att kompensationen för förlust av skatteintäkter som orsakas av avdrag minskade till följd av att LL (2007:14) om kompensation för förlust av skatteintäkter upphävdes och därmed utbetalades under år 2013 endast en slutreglering för skatteår 2012. Bidragen ur penningautomatmedel minskade med närmare 3,5 miljoner euro. I bidragen ur penningautomatmedel ingår även återförda anslag för senare fördelning, vilket bl.a. minskade projektbidragen med närmare 3,4 miljoner euro från år 2012 till år 2013. Evenemangsbidragen ur penningautomatmedel ökade med drygt 0,2 miljoner euro. Penningautomatmedel för samhällsutveckling och sysselsättning användes för närmare 0,3 miljoner euro under år 2013. Under aktuellt år gjordes de första delbetalningarna av bidraget för byggande av

likströmsförbindelsen till riket, sammanlagt 7,8 miljoner euro. Avvikelsen jämfört med tillgängliga anslag förklaras främst med skillnaden beträffande finansieringsunderstöd till kommunerna, överföring av danaarv samt bidrag ur penningautomatmedel. 22,2 miljoner euro av avvikelsen hänför sig till budgeteringen av bidraget för byggande av likströmsförbindelse till riket.

Realinvesteringsutgifterna uppgick till drygt 0,2 miljoner euro år 2013, vilket är en dubbling jämfört med år 2012. Ökningen föranleddes av att anskaffningen av nytt ekonomisystem inleddes under året. Avvikelsen mot tillgängliga anslag beror på att anslagsbehovet för anskaffning av inventarier, nytt ekonomisystem samt utgifter för digital agenda, samordnad IT-utveckling och e-förvaltning var lägre än vad som beräknats för året.

Under året utbetalades lån ur penningautomatmedel om 0,2 miljoner euro mot att knappt 0,7 miljoner euro utbetalades under år 2012. P.g.a. av den låga efterfrågan på lån ur penningautomatmedel återfördes, för senare fördelning, anslag för lån ur penningautomatmedel uppgående till knappt 5,7 miljoner euro år 2013 mot knappt 2,9 miljoner euro år 2012. Vid en jämförelse mellan åren kan noteras att under år 2012 köpte landskapet samtliga övriga aktieägares aktier i Kraftnät Åland Ab samtidigt som landskapets aktieinnehav i Mariehamns Energi Ab såldes till Mariehamns stad. Nettokostnaden för dessa affärer uppgick till knappt 2,8 miljoner euro. Avvikelsen jämfört med tillgängliga anslag år 2013 hänför sig till tidsförskjutningar i förverkligandet av inköp av aktier i Norra Ålands Industrihus Ab och aktieteckning i Kraftnät Åland Ab samt de ovan nämnda lånen ur penningautomatmedel.

4.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Allmänna byrån vid finansavdelningen deltar fortsättningsvis i arbetsgruppen för planeringen av administrationen av de EU-delfinansierade operativprogrammen för den nya programperioden 2014–2020 som representant för den attesterande myndighetsfunktionen. En gemensam förstudie med representanter från närings-, kansli- och finansavdelningen genomfördes under slutet av 2013 och fortsätter under början av 2014 för att identifiera processer, krav och behov. Den nya programperioden förutsätter ett stödhanteringssystem som erbjuder fullständig elektronisk kommunikation mellan stödmottagare och myndigheten.

Aktionsplanen inom intern styrning och kontroll har under året reviderats till årliga aktionsplaner med kompletterande planerade åtgärder eftersom nya utmaningar och behov identifieras löpande. Åtgärderna är uppdelade i förvaltningsutveckling och utbildningsinsatser med utsedda åtgärdsansvariga beroende på kompetens och åtgärdsområde. Flera delåtgärder ingår i större helheter och förändringar i målsättningarna för t.ex. ekonomisystemet, skapar nya behov och påverkar förutsättningarna för och resurserna inom andra projekt. Under hösten har även några åtgärder skjutits upp beroende på andra prioriteringsbehov. I enlighet med actionsplanen har finansavdelningen hållit ett utbildningstillfälle för SMARTA mål och verksamhetsplaner i

juni och skapade förslag till dokumentstruktur som användes i verksamhetsplaneringen inför 2014 års budgetarbete. Däremot har tidplanen för upphandling av verksamhetsplaneringssystem påverkats av att budgetmålet i enlighet med aktionsplanen utvidgats till att omfatta både verksamhetsplanering och budgetering. Eftersom budgeteringen ingår i en större översyn där både budgetstruktur, budgetprocess och budgeteringsprinciper ska utvecklas, kräver åtgärden betydligt större resurser än de som har varit tillgängliga under året.

Allmänna byrån deltog i finansavdelningens årliga utbildningstillfälle för nyanställda och spred kunskap om landskapets ekonomiska system, intern styrning och kontroll, budgetansvarighet samt offentlig upphandling. Därtill har 6 utbildningstillfällen i offentlig upphandling för landskapsanställda samt för anställda på underlydande myndigheter hållits.

Landskapsregeringen har under året lämnat ett flertal utlåtanden om olika utredningar och propositioner om rikslagstiftning, bl.a. avseende en revidering av källskattelagen och mervärdesbeskattning av import av tidningar och tidsskrifter.

Den 15 mars 2013 tillsattes en arbetsgrupp för att ta fram ett förslag till framtida utformning av sjukdomskostnadsavdrag m.m. Arbetsgruppen lämnade ett förslag om att slopa sjukdomskostnadsavdraget och införa ett tandvårdsavdrag i en rapport den 25 juni 2013.

Förvaltningen av landskapet Ålands pensionsfond handhas av fondens styrelse och finansavdelningen. Finansavdelningen verkställer styrelsens beslut och sköter den löpande förvaltningen av pensionsfonden. Pensionsfonden avger en egen verksamhetsberättelse. Bokslutet för fonden fastställdes av landskapsregeringen den 3 april 2014.

Landskapsregeringens kostnader för inköp av produkter, tjänster och byggtreprenader uppgick 2013 till ca 68 miljoner euro.

Under året har landskapsregeringen och Ålands hälso- och sjukvårds upphandlingsenhet genomfört gemensamma upphandlingar av städmaterial, kontorsmaterial samt kontorsmöbler. De gemensamma upphandlingarna har resulterat i lägre priser på upphandlade produkter samt minskade administrationskostnader.

IT-enheten vid finansavdelningen arbetar till största delen med landskapsregeringens interna IT-drift och -utveckling, merparten av IT-driftsteknikernas och IT-assistenternas resurser går åt till löpande användarstöd samt driftsarbete, som består av driften av datanätverk, servrar och system vid den allmänna förvaltningen, lagtinget, museibyrån (Mariehamn samt Ribacka), Ålandstrafiken (inklusive landskapets färjor), Nordens Institut, motorfordonsbyrån, Ålands statistik- och utredningsbyrå, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet, Ålands musikinstitut samt delvis Ålands polismyndighet medan IT-chefen till största delen arbetar administrativt.

IT-enheten har det övergripande ansvaret för driften av datautrustning och de datakommunikationslösningar som, förutom att sammanbinda självstyrelsegården med externa och utlokaliserade enheter samt landskapsregeringens skolor, också tillhandahåller internetuppkoppling, även konferensteknik samt mobila enheter är områden där användarstöd från IT-enheten kontinuerligt behövs.

Under året förnyades cirka 150 datorer hos de enheter vilka helt eller delvis erhåller service från IT-enheten, ytterligare anskaffades kompletterande lagringsutrustning som möjliggör att äldre icke-redundant utrustning kan fasa ut. Landskapsregeringens videokonferensutrustning förnyades under året, likaså driftsmiljön och säkerhetslösningarna för ett större antal av de hemsidor vars drift hanteras av IT-enheten.

Under året har förberedande arbete inför en sammanslagning av IT-driften med Ålands hälso- och sjukvård samt Mariehamns stad inom ramen för Ålands digitala agenda genomförts.

Administrationen av den åländska toppdomänen ax tar kontinuerligt mycket arbetstid i anspråk. Under året registrerades 246 nya domännamn och 9 domännamn bytte ägare. Utöver arbete med registrering och överföring av domännamn samt fakturering av förnyelseavgifter tillkommer förfrågningar och teknisk rådgivning, ett arbete som ökar i och med att antalet registrerade domännamn ökar.

Ett förslag till ny lagstiftning gällande domännamn lämnades i december till riksdagen, den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft hösten 2016. I lagförslaget föreslås utgående från de synpunkter landskapsregeringen lämnade i sitt utlåtande att de restriktioner som gäller vem som kan beviljas domännamn under toppdomänen ax ska slopas. Ytterligare föreslås att registreringen av domännamn överförs från myndigheten till s.k. registrarer, något som kommer att ge landskapsregeringen en roll uteslutande som övervakande myndighet.

Problem som upplevs relaterade den åländska toppdomänen har ökat under året, bland annat är det inte längre möjligt att köpa applikationer via Google Play till mobila enheter anslutna i den åländska mobiloperatörens nät. Landskapsregeringen tillsatte därför under året tilläggsresurser att för att både kortsiktigt och långsiktigt arbeta med denna problematik. Ett utkast till slutrapport från detta projekt har levererats under början av mars 2014. Enligt denna framgår att orsaken till merparten är landskoden ax samt avsaknaden av möjligheter att i ISO-standarderna koppla autonoma regioner till länder.

4.2.1. Landskapets budget

Landskapsregeringens framställning med förslag till budget för år 2013 för landskapet Åland avläts till lagtinget den 28 oktober 2012. Förslaget balanserade på 357.390.000 (344.935.000) euro. Lagtinget antog landskapsregeringens förslag till budget för år 2013 med vissa ändringar den 21 december 2012, så att budgeten balanserade på 359.790.000 euro. Budgeten publicerades i Ålands författningssamling nr 1/2013. Genom två tilläggsbudgeter höjdes budgetens slutsumma med 2.498.000 euro till 362.288.000 (347.698.000) euro eller med 0,7 %. I övrigt gjordes inga större förändringar rörande budgetens systematik och uppställning.

4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag

Ålandsdelegationens avräkningsbeslut för år 2012 stadfästes av Republikens President den 8 november 2013. Avräkningsbeloppet fastställdes till 205.799.831,70 euro vilket var 5,8 % högre än för år 2011 då avräkningsbeloppet fastställdes till 194.588.614,58

euro. Eftersom 203.684.000 euro erhållits som förskott på avräkningsbeloppet under år 2012 erhöles ytterligare 2.115.831,70 euro under år 2013. I förskott på avräkningsbeloppet för år 2013 erhöles landskapet 207.276.000 euro.

Ålandsdelegationens beslut angående skattegottgörelse för år 2011 stadfästes av Republikens President den 6 mars 2013. Beloppet fastställdes till 9.783.220 (17.440.733) euro som budgeterades och bokfördes under år 2013.

Under år 2013 inlämnade Kraftnät Åland Ab två delredovisningar för projektkostnader för byggandet av en likströmsförbindelse mellan riket och Åland och ett bidrag om sammanlagt 7.800.000 euro utbetalades. Ett motsvarande belopp av det för ändamålet beviljade extra anslaget rekvirerades från staten.

4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna

Kompletteringen av skatteinkomsterna uppgick sammanlagt till 1.998.328,02 (1.930.004,31) euro. Skattekomplettering betalades inte till kommunerna Jomala, Lemland, Lumparland, Mariehamn och Sottunga beroende på att medeltalet av den beskattningsbara förvärvsinkomsten inkluderande kompensation som kommunerna erhållit för avdrag vid förvärvsinkomstbeskattningen i dessa kommuner under åren 2009–2011 översteg den för respektive kommun fastställda kompletteringsgränsen.

Under året beviljades 1.797.571,37 (1.899.942,61) euro i allmän landskapsandel till kommunerna.

Kompensationen för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst uppgick sammanlagt till 736.517,04 (605.100,31) euro.

Slutregleringen av kompensationen till kommunerna för förlust av skatteintäkter till följd av avdrag skatteåret 2012 uppgick till sammanlagt 733.378,85 (441.156,55) euro. Totalt uppgår därmed kompensationen för år 2012 till 1.860.378,85 (1.841.156,55) euro.

Kompensation för åländska avdrag enligt befintlig lagstiftning slopades för skatteår 2013 (LL (2012:87) om upphävande av landskapslagen om kompensation för förlust av skatteintäkter), varför inget förskott utbetalades under året. Från ingången av år 2013 ändrades reglerna för sjukdomskostnadsavdraget i kommunalbeskattningen. Kommunerna kommer att kompenseras för den förlust av skatteintäkter som skatteår 2013 orsakas av sjukdomskostnadsavdraget. Kompensationen erläggs efter att beskattningen för år 2013 har slutförts, d.v.s. i slutet av år 2014.

4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar

I budgeten för år 2013 upptogs ett anslag om 2,5 miljoner euro för att tillskjuta aktiekapital i Kraftnät Åland Ab. Detta förverkligades dock först i början av år 2014. I första tillägget till budgeten för år 2013 upptogs ett anslag om 0,4 miljoner euro för inköp av kommunernas aktier i Norra Ålands Industrihus Ab. Detta hann inte förverkligas under året.

4.2.5. Penningautomatmedel

I budgeten för år 2013 fördelade sig den beräknade nettoavkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet år 2012 enligt följande:

Bidrag:		
Social verksamhet	2.650.000	
Miljöverksamhet	300.000	
Ungdomsverksamhet	317.000	
Idrottsverksamhet	1.414.000	
Kulturell verksamhet	1.801.000	
Övriga bidrag	950.000	
Evenemangsbidrag	100.000	
Projektbidrag	<u>2.660.000</u>	10.192.000
Lån och investeringar:		
Geriatrisk klinik	6.000.000	
Övriga lån	<u>3.808.000</u>	
Totalt fördelat		20.000.000

Den beräknade avkastningen för år 2013, inklusive tidigare och ofördelade medel, blev 28.375.303,69 euro mot beräknade 20.000.000 euro. Mellanskillnaden ingår i det fördelningsbara beloppet under år 2014.

Under året behandlades totalt 75 ansökningar om medel ur penningautomatmedel för allmän verksamhet, varav 16 för verksamhetsbidrag, 31 för leaderbidrag, 11 för projektbidrag, 14 för evenemangsbidrag samt 3 för lån. Det höga antalet leaderbidrag beror på en omfördelning mellan finans- och näringsavdelningen.

Ålands Penningautomatförening utger egen årsberättelse.

4.3. REDOVISNINGSBYRÅN

Under året har redovisningsbyråns verksamhet bl.a. omfattat följande uppgifter för landskapet, landskapet Ålands pensionsfond samt Nordens Institut på Åland:

- Kundreskontra, dvs utfakturerering, påminnelsehantering och indrivning.
- Leverantörsreskontra inklusive utbetalning.
- Bokföring och årsbokslut.
- Handläggning och utbetalning av landskapets löner, arvoden, pensioner, arbetslöshetsersättningar och studiestöd.
- Skötsel av utgivna lån samt räntestödsutbetalningar.
- Utbetalningar av stöd via projektregistret.
- Likviditetsplaneringen och därtill hörande placeringsverksamhet.

Redovisningsbyrån har under året 2013 upphandlat ett nytt ekonomisystem. År 2014 kommer att präglas av internt arbete och förberedelse inför driftsättningen av detta nya ekonomisystem. Under slutet av året 2013 påbörjades även ett arbete med att ta fram en kravspecifikation med syftet att under år 2014 upphandla ett nytt löne- och personaladministrationssystem.

4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut

Redovisningsbyrån sköter landskapets bokföring och uppgjorde bokslut per 31 december 2013. Redovisningsperioden är densamma som kalenderåret. Under år 2013 har samma redovisningsprinciper gällt för bokföringen som under år 2012. Se närmare i bokslutet för år 2013.

Resultaträkningen visade ett överskott om 2.684.105,70 (underskott 3.467.231,88) euro, medan balansomslutningen var 774.395.749,15 (746.208.467,94) euro. Bilaga 7. En finansieringsanalys enligt direktmetod är uppgjord i bokslutet för 2013. Bilaga 7.

Utöver affärsbokföringen har en budgetuppföljning gjorts. Budgetresultatet visade ett ackumulerat underskott för år 2013 om 39.587.750,24 (underskott 29.735.445,4) euro. Bilaga 7.

Bokslutet fastställdes av landskapsregeringen den 3 april 2014.

4.4. AVTALS- OCH PENSIONSBYRÅN

Till avtals- och pensionsbyrån hör att förhandla fram nya tjänstekollektivavtal och arbetskollektivavtal med fackföreningarna, att handlägga ärenden om löner, tjänsteregleringar, pensioner och vissa ledigheter samt att ge förvaltningen vägledning och information i kollektivavtalsfrågor.

En ändring av tjänstemannalagen trädde i kraft den 1 september 2013. Inrättande och indragning av tjänster omnämns inte längre i budgetförslaget utan har ersatts av behovsutredning. För underlydande myndigheter avger avtals- och pensionsbyrån ett utlåtande på basen av behovsutredningen.

Under tiden september – december 2013 avgavs fyra utlåtanden på sammanlagt 22 behovsutredningar. Tjänsteförändringar som hänförde sig till 2013 budget kunde göras på två sätt: antingen via tilläggsbudgeten under våren eller enligt det nya förfarandet som trädde i kraft den 1 september. En del tjänsteförändringar gjordes således först på hösten.

Landskapsregeringen har under året ingått följande tjänstekollektivavtal/kollektivavtal:

- tjänstekollektivavtal om resekostnadsersättningar för 2013
- tjänstekollektivavtal om att omvandla semesterpenningen för semesteråret 2013 till ledighet med lön
- tjänstekollektivavtal om anställningsvillkor för landskapets undervisningspersonal under perioden 1.8.2013-31.7.2015.
- konsoliderat kollektivavtal med Finlands Sjömansunion r.f. för tiden 1.2.2012-28.2.2014.
- tjänstekollektivavtal om användningen av en regleringsmån för landskapets undervisningspersonal vid Ålands gymnasium

Antalet ärenden och förmånstagare ökar fortsättningsvis inom pensionsadministrationen. Avtals- och pensionsbyråns byråsekreterare gick i pension den 1 september 2013 och tjänsten har dragits in. För att klara personalminskningen har pensionsbyrån omorga-

niserat arbetsuppgifterna, ändrat rutiner och genomfört rationaliseringar.

Under året sände landskapsregeringen ut pensionsutdrag till ca 1.700 personer. Utdragen levererades av Keva i Helsingfors, men pensionsbyrån har skött informationen, gjort kompletteringar och rättelser. Nya utdrag har beställts åt dem som fått felaktiga. Den beräkning av landskapets totala pensionsansvar som landskapsregeringen låtit Keva utföra blev klar under våren.

Under året beviljades 322 personer pension. Antalet avslag var 26.

Antalet pensioner som har beviljats under året och de närmast föregående fyra åren är följande:

Pensionsform	2009			2010			2011			2012			2013		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Ålderspension	86	55	141	100	62	162	120	85	205	82	75	157	116	80	196
Förtida åldersp.	6	4	10	2	4	6	5	1	6	5	1	6	9	5	14
Invalidp./rehab.stöd	30	14	44	38	14	52	32	18	50	26	7	33	35	23	58
Delinvalidpension	7	-	7	5	-	5	8	-	8	6	2	8	6	1	7
Yrkesinrikt.rehab.	7	-	7	2	-	2	1	-	1	5	-	5	3	-	3
Arbetslöshetsp.	3	2	5	3	2	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Deltidspension	12	7	19	19	6	25	13	10	23	7	4	11	7	7	14
Familjepension	19	7	26	16	9	25	17	7	24	23	7	30	24	6	30
Totalt	170	89	259	185	97	282	196	122	318	154	96	250	200	122	322

Antalet personer som lyfte pension av landskapsmedel var vid årets slut 2.316 till antalet, 1.447 kvinnor och 869 män.

År	2009			2010			2011			2012			2013		
	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt	K	M	Totalt
Beviljade	170	89	259	185	97	282	196	122	318	154	96	250	200	122	322
varav															
ålderspens.	92	59	151	102	66	168	125	86	211	87	76	163	125	85	210
Utbet.i dec.	1.147	688	1.835	1.218	732	1.950	1.322	799	2.121	1.367	823	2.190	1.447	869	2.316

5. Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

5.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Social- och miljöavdelningens huvudsakliga verksamhetsområde är att sörja för välbefinnandet hos människor, djur och miljö. Avdelningens övergripande uppgift är därför att allmänt planera, leda och utveckla, samordna och utöva tillsyn över verksamhetsområdena socialvård, hälso- och sjukvård, miljömedicin och miljövård.

5.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: För att stärka och utveckla tillsynen över den privata och offentliga socialvården samt offentliga hälso- och sjukvården, och göra tillsynen mer oberoende, överförs ansvaret för tillsynen och beviljandet av tillstånd från landskapsregeringen till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

Förverkligat: Tillsynen överfördes 1.1.2014.

5.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Tillgängliga medel 2013	Bokslut 2013	Avvikelse
Summa inkomster	10322009,00	10001805,09	7637000,00	7866490,31	-229490,31
Konsumtionsutgifter	-81276965,00	-84100757,10	-86359771,00	-82078004,67	4281766,33
Överföringsutgifter	-31853990,06	-32679727,29	-35289721,00	-34028773,42	1260947,58
Realinvesteringsutgifter	-5568425,21	-5033163,83	-11477420,00	-3787906,86	7689513,14
Lån och övriga finans- investeringar	0,00	0,00	-80000,00	-11314,00	68686,00
Summa utgifter	-118699380,00	-121813648,21	-133206912,00	-119059998,95	13300913,05
Anslag netto	-108377371,00	-111811843,13	-125569912,00	-112039508,64	13530403,36

5.2. SOCIALVÅRDSBYRÅN

5.2.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Socialvårdsbyråns långsiktiga mål är att på ett hållbart sätt trygga den grundläggande välfärden med tillräckliga resurser för vård och omsorg samt att verka för social rättvisa och för minskade ekonomiska och sociala klyftor i det åländska samhället.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig och genomsyrar hela socialvårdsbyråns verksamhet.

Mål: Byrån skall verka för att alla skall ha tillgång till likvärdig och trygg socialvård.

Förverkligat: Målsättningen är övergripande och långsiktig. Likvärdig socialvård uppnås huvudsakligen genom de lagstadgade serviceformerna och stödsystemen. Trygg socialvård förverkligas främst genom överföringar till kommunerna så att kommunerna kan tillhandahålla vård och omsorg efter behov och genom utvecklingsarbete.

Mål: Att ta fram en ny modell för socialvårdsplanen

Ej förverkligat: En ny modell för socialvårdsplanen tas fram under år 2014.

Mål: Att utöva tillsyn i enlighet med ”Tillsynsplan för socialvården”

Förverkligat: Tillsyn har under år 2013 utövats enligt fastslagen tillsynsplan och i enlighet med befintliga resurser.

Mål: Att verka för en samordning av ombudsmannaskapen på Åland

Förverkligat: Under året utarbetades lagstiftning i syfte att förverkliga samordningen av ombudsmannaskapen. Lagstiftningen kommer att träda ikraft under år 2014.

Mål: Att utarbeta erforderliga anvisningar till barnomsorgslagen.

Förverkligat: Under verksamhetsåret avslutades ett större utvecklingsarbete inom barnomsorgens område.

Mål: Att fortsätta arbetet mot målet att en barnkonsekvensanalys av beslut och lagar som berör barns och ungdomars hälsa och levnadsbetingelser blir rutin.

Ej förverkligat: Planen är att ett principbeslut om detta tas då ombudsmannalagen träder i kraft och att man då kan hämta erforderligt lagstöd därifrån.

Mål: Att fortsätta främja en hållbar utveckling av äldreomsorgen genom att i enlighet med kvalitetsrekommendationen ”Tjänster för äldre” prioritera förebyggande, aktiverande och rehabiliterande åtgärder.

Delvis förverkligat: Målsättningen är långsiktig. I arbetet med vård- och servicekedjor för äldre är den en av grundpelarna.

Mål: Att i samarbete med kommunerna och ÅHS ta fram riktlinjer för omsorg och vård för grupper av äldre där behovet av riktlinjer anses särskilt stort. Under året utarbetas

riktlinjer angående gruppen psykogeriatriska klienter/patienter.

Delvis förverkligat: Riktlinjer för omsorg och vård vid demenssjukdom antogs av landskapsregeringen 20.11.2012. Under år 2013 inleddes i samarbete med kommunerna och ÅHS ett arbete angående enhetliga riktlinjer för mätning av äldres funktionsförmåga. Mätning av äldres funktionsförmåga är en av grunderna för att kunna erbjuda rätt vård på rätt plats i rätt tid. Arbetet med riktlinjer för omsorg och vård av gruppen psykogeriatriska klienter/patienter inleds år 2014.

Mål: Att fortsätta utveckla det interna samarbetet mellan hälso- och sjukvårdsbyrån och socialvårdsbyrån inom området för äldreomsorg i syfte att säkra helhetssynen på äldre och deras behov av samhällstjänster inom dessa områden.

Delvis förverkligat: Målsättningen är långsiktig. Ett kontinuerligt samarbete pågår.

Mål: Att ta fram underlag till lagstiftning angående äldres rätt till tjänster.

Ej förverkligat: Arbetet inleds år 2014.

Mål: Att i tillsynsarbetet av äldreomsorgen prioritera, förutom den kontinuerliga inhämtningen av grunduppgifter, riskfaktorer och arbetet med att utveckla kommunernas egenkontroll.

Delvis förverkligat: Riskfaktorer lyfts fram i samtliga tillsynsåtgärder. Egenkontroll genom rapportering av avvikelser från mål, dokumentation av olyckor, misstag, fel har kontrollerats i tillsynen av kvalitetsrekommendationen.

Mål: Att utarbeta underlag för framtagande av reviderad lag om nykterhetsarbete.

Förverkligat: Under året antogs reviderad Landskapslag (2013:125) om tillämpning på Åland av lagen om nykterhetsarbete.

Mål: Nytt program för landskapets åtgärder mot missbruk av alkohol, narkotika, doping, spel och tobak tas i bruk under år 2013.

Delvis förverkligat: Under året har "Ålands handlingsprogram mot riskbruk och missbruk 2013-2016" färdigställts. Under året har landskapsregeringen tillsatt en politisk referensgrupp, en styrgrupp och en operativ grupp för att målfokuserat driva handlingsprogrammet framåt. För att koordinera de drogförebyggande åtgärderna i landskapet och för att biträda kommunerna i arbetet med nya handlingsplaner har samordningsprojekt "Vision Nolltolerans" inletts. Under året arrangerade "Fri från narkotika" ett drogförebyggande seminarium och PAF ett internationellt seminarium med fokus på spelansvar. Två kurstillfällen anordnades i "Ansvarsfull alkoholservering".

Mål: Att utarbeta underlag för framtagande av reviderad lag om missbrukarvård.

Ej förverkligat: Arbetet inleds år 2014.

Mål: Ett nytt handikappolitiskt program för åren 2013-2016, med fokus på tillgänglighet, tas fram i början på året.

Förverkligat: ”Ett tillgängligt Åland”, åtgärdsprogram för Ålands landskapsregerings funktionshinderspolitik år 2013-2016 har färdigställts och antagits av landskapsregeringen i juni år 2013. Åtgärdsprogrammet baserar sig på sektorsansvarsprincipen varav förvaltningens avdelningar/myndigheter redogjort för sina åtgärder 2013 i socialvårdsbyråns sammanställning.

Med ambition att ge anställda inom landskapsförvaltningen ökad kunskap och medvetenhet om funktionsnedsättningar i syfte att skapa goda förutsättningar till ett korrekt bemötande av kunder och kollegor, arrangerade personalenheten på kansliavdelningen i samarbete med Ålands kulturdelegation och Ålands Omsorgsförbund en teaterföreställning om funktionsnedsättning och bemötande under året. Näringsavdelningen ingick i en arbetsgrupp inom ramen för turismstrategin att göra Åland mer tillgängligt. I samarbete mellan näringsavdelningen, Handicampen och Visit Åland ordnades en föreläsning om potentialen med tillgänglig turism. Stöd har beviljats för att göra Ålands jakt- och fiskemuseum mer tillgängligt. Landskapsregeringen bekostade ramp vid entrén vid Grelsby kungsgård och arrendatorn för handikappanpassning av toalett enligt avtal. Ombyggnad i självstyrelsegården och avdelningars flytt har medfört förbättrad tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Museibyrån har under år 2013 låtit inventera tillgängligheten vid Jan Karlsgården, Kronohäktet Vita Björn, Kastelholms slott och Lemböte kapell. En rapport har tagits fram över åtgärder på kort och lång sikt. I Kastelholms slott har vissa trappor förnyats och i Porthuset har dörrautomatik installerats i husets allmänna toalettutrymmen. I samband med uppbyggnaden av en ny basutställning i Ålands museum, har museibyrån beaktat tillgängligheten gällande bland annat toalettutrymmen. Kulturbyrån ska inleda planering av fortbildning om olika funktionsnedsättningar för ledare i verksamheter som är riktade till unga. Riktlinjerna för finansiering av renoveringar av ungdomslokaler och idrottsanläggningar kommer att betona utrymmenas tillgänglighet även för personer med funktionsnedsättning.

För att höja lärarnas och den övriga personalens kompetens inom temat elevvård, har utbildningsbyrån tillsammans med fortbildningsråd inom Öppna högskolan anordnat kurser om bland annat autism, Aspberger samt barn och stress. Grundstudier i specialpedagogik har inletts i Öppna högskolans regi. Förslag har beretts av utbildningsbyrån på reviderade anvisningar om specialundervisning i grundskolans läroplan. Genom organisatoriska åtgärder har Ålands gymnasium strävat efter att utveckla skolornas undervisning och verksamhet i syfte att underlätta möjligheterna för studerande med behov av särskilt stöd att nå läroplanensliga mål i utbildningen.

Under året har landskapsregeringen berett uppdrag och sammansättning för en arbetsgrupp vilken kommer ha till uppgift att omfatta uppföljning och utvärdering av nuvarande system för elevernas övergång från grundskolans träningsundervisning till gymnasiet motsvarande undervisning. Individuella åtgärdsprogram och undervisningsformer för elever med grav utvecklingsstörning kommer att vara i fokus, liksom fördelningen av olika parter och myndigheters ansvar och roll.

Socialvårdsbyrån har följt reformen av socialvårdslagstiftningen på rikssidan samt deltagit i arbetet med Lag om patienters och klienters självbestämmande. Under året till-

satte kansliavdelningen en lagberedningsgrupp för arbetet med samordningen av den Åländska socialvården. Hälso- och sjukvårdsbyrån har påbörjat arbetet med revidering och uppdatering om avsnittet om habilitering och rehabilitering i den Åländska folkhälsorapporten. En tillgänglighetsinventering av byggnaderna på Ålands Hälso- och sjukvårds (ÅHS)-området utfördes under året. En inventeringsrapport färdigställdes och en intern arbetsgrupp tillsattes vilken analyserat och kartlagt problematiken med tillgängligheten, utarbetat förslag till förbättringsåtgärder och prioriteringsordning.

Ålandstrafiken har informerat bussbolag och färjor om vikten av att informera resenärerna om kommande hållplats/invikning/hamn i högtalarsystem samt satt in information på sin hemsida på internet om vilka färjor som har handikappanpassad toalett, hiss och dylikt. Diskussioner förs med rederienheten och bussbolagen om handikappanpassade bussar och färjor vid renoveringar och nyinköp. En arbetsgrupp har sett över taxiverksamhetens förutsättningar och framlagt förslag på att en utbildning ska krävas för yrkeskörtillstånd. Skolskjutsförordningen är under förändring.

För att öka tillgängligheten för Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) kunder med såväl hörsel- som synskada pågick under året arbete med att förnya myndighetens hemsida på internet. En dörröppnare har installerats för ökad tillgänglighet till AMS lokaler. Projektet med en arbetspsykolog på AMS har fortgått under året och information har bland annat delgetts kommunerna om möjligheterna till stöd vid anställning av personer med funktionsnedsättning. Arbete med att göra en översyn och förnya lagstiftningen om stödformer har pågått under året. En arbetsgrupp har bland annat sett över kapitel 8 och 9 om sysselsättningsstöd i LL (2006:8) arbetsmarknadspolitik samt även över behovet av att införa system med arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

5.2.2. Ordlandet av socialvården i landskapet

Socialvårdsplanen för åren 2013-2017 antogs 14.1.2013. Planen innehåller bland annat de centrala målen och anvisningarna för ordlandet av den kommunala socialvården. Genom att landskapsregeringen delger kommunerna sina mål och anvisningar för verksamheten, bidrar landskapsregeringen till utvecklandet av socialvården i landskapet samtidigt som arbetet inom den sociala sektorn stöds. Socialvårdsplanen innehåller även de landskapsandelar som skall erläggas för socialvården samt en förteckning över planerade anläggningsprojekt inom socialvården.

5.2.3. Stöd och bidrag

Landskapsregeringen utbetalade under året ersättning till kommunerna för 136 moderskapsförpackningar samt för ekonomiskt stöd motsvarande 74 moderskapslådor i de fall föräldrar istället valde kontanter. Ett adoptionsbidrag betalades ut.

Konstaterades att den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödet grunddel ökade med 2,4 procent mellan december månad 2011 och december månad år 2012, varför utkomststödet grunddel

justerades i samma mån för år 2013.

Bostads- och barnbidragsärendena sköttes av folkpensionsanstalten i enlighet med ingånget avtal. Anstalten gav 1 000 (930) bostadsbidragsbeslut, 513 (586) barnbidragsbeslut samt 141 (82) beslut om utbetalningar av underhållsstöd.

5.2.4. Handikapprådet

Mål: Handikapprådet skall arbeta med tillgänglighet och med att främja de funktionshindrades levnadsvillkor.

Förverkligat: Handikapprådet har under året hållit tio möten och till dessa inbjudit gäster för att informeras om aktuella frågor som Handikapprådet bevakat, såsom eventuella förändringar i ÅHS:s avgiftsstadga och tillgängligheten i Ålands polismyndighets fastigheter. Rådet fungerade som viktig part i arbetet med framtagning av funktionshinderspolitiska åtgärdsprogrammet "Ett tillgängligt Åland" 2013-2016. Landskapsregeringen antog åtgärdsprogrammet i juni. Rådet har även avgivit utlåtanden om till exempel patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård samt om ny byggnadsordning Mariehamns stad.

5.2.5. Klient- och patientombudsmannens verksamhet

Under året tog ombudsmannen emot 179 (196) ärenden som rörde hälso- och sjukvården, varav 106 ärenden har gällt kvinnor och 73 ärenden män. Information och rådgivning har 32 patienter eller anhöriga fått. 133 ärenden har gällt missnöje med Åland hälso- och sjukvård (ÅHS), fyra patienter har haft önskemål om en andra bedömning. 19 ärenden har gällt missnöje med övriga vårdgivare/myndigheter. Fyra patienter har fått en läkemedelsskada.

I några fall har missnöjet riktat sig mot flera enheter inom ÅHS, men även mot ÅHS och privata vårdgivare. För ÅHS del har patienterna varit mest missnöjda med vård och behandling, bemötande samt bristande rutiner. Vård och behandling har patienter varit mest missnöjda med då de gäller övriga vårdgivare.

Inom socialvården har 53 ärenden inkommit, varav 30 gällt kvinnor och 25 män. 48 ärenden har gällt missnöje med socialvården i kommunen, varav tio ärenden i Mariehamn och resten på landsbygden. Den främsta orsaken till missnöjet inom socialvården har handikappservicen, utkomststödet, äldreomsorgen och barnskyddet varit. Sex stycken ärenden har gällt missnöje med övriga myndigheter/verksamheter, det vill säga Ålands Omsorgsförbund k.f., De Gamlas Hem och Fixtjänst. Information, rådgivning och vägledning till rätt myndighet har getts vid 78 tillfällen till klienter/anhöriga och övriga medborgare, främst telefonledes. Ombudsmannen är inte en övervakande myndighet och utreder inte om det finns fog för missnöjet. Ombudsmannen har bistått klienter/patienter med anmärkning, samt patienter med klagomål och skadeanmälan. Ombudsmannen har även kontaktat berörd personal eller myndighet vid ett flertal tillfällen.

5.2.6. Förtroenderådet

Förtroenderådet utses av landskapsregeringen för två år i taget och består av högst fem

ledamöter. Klient- och patientombudsmannen fungerar som rådets sekreterare. Rådet är en opartisk instans som skall verka för att de åländska patienternas och klienternas rättigheter tillvaratas och förankras i verksamheten. Förtroenderådet har under året haft sju protokollförda möten.

Förtroenderådet har under år 2013 gett ett yttrande om lagförslaget till patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

Rådet sände en skrivelse till Ålands landskapsregering angående vikarie för klient- och patientombudsmannen vid semester och sjukdom.

Under året har rådet träffat chefen för jämställdhetsfrågor Vivan Nikula och diskuterat kvinnofridsarbete. Rådet har även diskuterat fördelningen av PAF-medel med fördelningsrådets ordförande Dan Eriksson. Rådet har diskuterat frågor gällande bemötande av patienter, remisser, kötider samt en andra bedömning med chefläkare Jaana Lignell från Ålands hälso- och sjukvård. Bemötande av klienter har diskuterats med socialservicechef Cecilia Berndtsson vid Mariehamns socialförvaltning. Därtill har frågor gällande handikappservice, utkomststöd och barnskydd behandlats.

5.3. HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSBYRÅN

5.3.1 Allmänt

Hälso- och sjukvårdsbyrån inspekterade år 2013 fyra åländska enheter med hälso- och sjukvårdsverksamhet. Fem patientklagomål riktade till landskapsregeringen behandlades och avgjordes, 26 åländska patientförsäkringsärenden granskades, 12 tillstånd/anmälningar för privat hälso- och sjukvårdsverksamhet gavs/ändrades/granskades och 84 verksamhetsberättelser från den privata hälso- och sjukvårdssektorn granskades. Ett flertal sakkunnigutlåtanden inom vitt skilda fält gavs under året; bland annat till polismyndigheten i trafikmedicinska ärenden, till Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet avseende estetiska behandlingar, till Fimea avseende apoteksverksamheter på Åland, till andra byråer och avdelningar vid landskapsregeringen, samt till statsrådet och EU-instanser i ett flertal ärenden av olika karaktär.

I fråga om folkhälsoarbetet har byrån fokuserat på bekämpandet av smittsamma sjukdomar både visavi det praktiska arbetet och de administrativa strukturerna. Byrån har bland annat arbetat med att ta fram en helt ny smittskyddstjänst för bekämpande av sexuellt överförbara sjukdomar, givit förslag till nya rutiner avseende provtagning för och handläggning av smittsamma sjukdomar i missbrukargrupper, samt deltagit i arbetsgrupper på området. Problem i de av riket utformade och också på Åland gällande administrativa strukturerna för bekämpningen av smittsamma sjukdomar har lyfts med riksmyndigheter och delvis avhjälppts. Byrån har aktivt deltagit i beredskapsarbetet inom hälso- och sjukvården både inom Åland hälso- och sjukvård (ÅHS), på Åland (bland annat genom Samrådsdelegationen och deltagande i beredskapsövning Havsörn) och i Norden (Svalbardgruppen). Byrån har även deltagit i nordiskt statistiksamarbete (NOMESKO) och nordiskt prioriteringssamarbete i hälso- och sjukvården. Kontakterna med ÅHS har varit särskilt omfattande och inbegripit ett flertal verksamhetsområden och åtgärder.

5.3.2 Uppföljning av målsättningar

Mål: Att fortsätta arbetet med den nya landskapslagen om hälso- och sjukvård och utfärda närmare bestämmelser på förordningsnivå inom i lagen angivna områden.

Förverkligat: Förordning om prehospital akutsjukvård antogs av landskapsregeringen 6.2.2014. Utkast till förordning om rådgivning för gravida och barn, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande tandvård för barn och unga har utarbetats. ÅHS, som varit en av remissinstanserna, har ansett att förordningskraven ej går att uppfylla utan tillförande av ytterligare resurser. Politiskt finns i nuläget inte medel avsätta för sådan resursökning vid ÅHS. Fortsatt utredning.

Mål: Att vidta åtgärder som behövs för implementeringen av EU:s direktiv om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård.

Förverkligat: Landskapsregeringen överlämnade lagförslag om patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård (LF nr 4/2013-2014) till lagtinget den 19 december 2013.

Mål: Att utarbeta rapport om befolkningens hälsa och välfärd och de åtgärder som vidtagits.

Delvis förverkligat: Den omfattande insamlingen och bearbetningen av data inför rapportskrivningen har påbörjats.

Mål: Att ta fram kostnadskalkyler för olika servicenivåer av tjänster inom den allmänna tandvården.

Ej förverkligat: Arbetet är omfattande och ligger till stora delar inte inom ramen för hälso- och sjukvårdsbyråns befintliga kompetens. Extern resurs måste således anlitas för uppdraget. En detaljerad uppdragsbeskrivning från politisk sida måste sammanställas inför detta.

5.4. MILJÖBYRÅN

5.4.1. Allmän miljövard

5.4.1.1. Allmänt

Den övergripande målsättningen för miljöbyråns arbete är en hållbar utveckling och att miljön skyddas och vårdas i tillräcklig grad. Åtgärder för att uppnå målet redogörs för nedan. Under året startade miljöbyrån en serie med infobladet "Miljöbyrån informerar". Tre nummer gavs ut under år 2013. Landskapsregeringen har antagit en verksamhets- och resultatplan för år 2013 för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och beslutat om en ny taxa för myndigheten samt behandlat myndighetens verksamhetsberättelse för år 2012. En delvis ny styrelse för myndigheten utsågs. Ordföranden och viceordföranden i myndighetens provningsnämnd utsågs för ytterligare ett år. Tio ansökningar om Paf-medel beviljades på sammanlagt 320 300 euro. Landskapsregeringen föreslog miljöministern till Finlands delegation för hållbar utveckling och vicantrådet till hennes ersättare. Till arbets- och näringsministeriet gavs ett utlåtande

över en ansökan om byggnadstillstånd för att uppföra en inkapslings- och slutförvarsanläggning på Olkiluoto med tanke på slutförvaring av använt kärnbränsle.

5.4.1.2. Internationellt arbete

Landskapsregeringen har gett utlåtande till miljöministeriet över undertecknade av Minamatakonventionen om kvicksilver, om ett miljökonsekvensbedömningsprogram gällande en havsbaserad vindkraftspark i Polens ekonomiska zon och över ett utkast till "Helcom rekommendation Safeguarding important bird habitats and migration routes in the Baltic sea from negative effects of wind and wave energy production at sea". Till kommunikationsministeriet gavs ett utlåtande över utkastet till regeringens proposition om godkännande av barlastvatten-konventionen.

5.4.1.3. Lagstiftningsarbete

Ett lagförslag med ändringar i naturvårdslagen och miljöskyddslagen gällande tillståndsprövning för täktverksamhet utarbetades under året. Lagändringarna beslöts av lagtinget i juni och lagarna trädde ikraft 1.1.2014. En ändring av landskapsförordningen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförordningar rörande åtgärder mot förorening av luften beslöts. Ett initiativ att ändra GIS-lagen pga. av synpunkter från kommissionen överfördes till lagberedningen. Arbetsgruppen med uppdrag att föreslå förenklingar och förtydliganden i miljö- och hälsoskyddslagstiftningen lämnade sin slutrapport till landskapsregeringen under året.

5.4.1.4. EU-arbete

Landskapsregeringen beslöt om ett ställningstagande till kommissionens förslag till miljöhandlingsprogram för unionen 2020 kallat "Att leva gott inom planetens gränser". Ärendet fördes även till lagtinget som ett informationsärende. 19 notifieringar om genomförande av EU-direktiv gjordes under året. Två svar till kommissionen gavs på så kallade Pilot-projektförfrågningar gällande genomförande av direktiv.

5.4.2. Naturvård

5.4.2.1. Allmänt

Målsättningen för naturvården är att bevara livskraftiga populationer av våra ursprungssarter samt att skydda både naturliga livsmiljöer och sådana artrika miljöer, som traditionellt jordbruk har skapat. Verktyg i arbetet är informationsarbete, utveckling av lagstiftning, deltagande i sådant nationellt och internationellt samarbete som främjar de ovannämnda målsättningarna, samt att på bästa möjliga sätt sköta de skyddsområden som redan är etablerade. För naturvården finns även många förpliktelser enligt både nationell lagstiftning och EU-lagstiftning samt internationella avtal. Den 9 juni medverkade naturvårdsintendenten vid President Sauli Niinistös besök till Åland genom att informera om vissa åländska orkidéer.

5.4.2.2. Inrättande av naturreservaten

Ett nytt naturreservat har inrättats i landskapet under året. Dessutom har ingåtts avtal

med Mariehamns stad om att ansluta Tullarns äng till det europeiska nätverket Natura 2000. Vidare ingicks avtal med markägare om skydd av ett skogsskifte ingående i Natura 2000 programmet i norra Eckerö. Naturreservaten och naturminnena i landskapet framgår av bilaga x.

5.4.2.3. Fältarbeten i naturreservaten

Cirka 280 personer blev guidade av Björkörs tillsyningsman under året. Den årliga slåttern i lövängar inom reservaten har utförts med tillfällig personal. Rójningar av igenväxta partier har under året utförts på Idö i Kökar, på Herrö och Nåtö i Lemland, på Höckbøleholmen i Geta och på Björkör i Föglö. Byggnaderna på reservaten har underhållits. På Björkör har bland annat smedjan renoverats, samt andra smärre målningsarbeten utförts. På Nåtö har den nya vågbrytaren kompletterats med en ny del. Landskapsregeringen har fortsatt att anlita personer bosatta på orten som hjälp vid övervakning och skötsel av vissa naturreservat samt för skötsel av kulturbiotoper inom dessa.

5.4.2.4. Natura 2000-nätverket

På grundval av EU-lagstiftning måste alla medlemsländer inrätta ett nätverk av skyddsområden, kallat Natura 2000. Ålands Natura 2000 program innefattar 88 områden, varav cirka 30 fortsättningsvis inte är inrättade. Inom Ålands Natura 2000 program finns ett 50-tal privatägda vatten- och landområden (skiften). Underhandlingar och diskussioner om ingående av fredningsavtal för fyra områden har pågått under året. Öfladorna i Lemland, Tullarns äng i Mariehamn och skogsskiftet Vikskogen i Eckerö är tillskott i nätverket under det gångna året.

5.4.2.5. Övervakning av skyddsnivån för arter och naturtyper

Landskapsregeringen har enligt både nationell lagstiftning och EU-lagstiftning skyldighet att övervaka och bevara att en gynnsam skyddsnivå för sådana arter och biotoper som förekommer i landskapet bibehålls. Därvid ska speciell uppmärksamhet inriktas på sådana arter och biotoper som kommissionen anser ha värde för hela gemenskapen. Denna övervakningsskyldighet sköts både genom naturinventeringar och administrativa åtgärder.

Landskapsregeringen beslöt efter samråd med lagtinget om ett ställningstagande till kommissionens förslag till förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Förslaget innehåller bestämmelser för att förebygga och dämpa de negativa effekter som främmande, invasiva arter har på biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

5.4.2.5.1. EU-rapportering

Under år 2013 genomfördes också omfattande rapporteringar enligt Rådets direktiv 92/43/EEG (habitatdirektivet) och 2009/147/EG (fågeldirektivet). I habitatdirektivrapporteringen rapporterades om bevarandestatusen för cirka 35 arter och 47 naturtyper och i fågeldirektivrapporteringen rapporterades om populationsutvecklingen hos alla

naturligt förekommande fågelarter. Dessa rapporteringar gjordes i samarbete med miljöministeriet och Finlands miljöcentral.

5.4.2.5.2. Inventeringar

Landskapsregeringen deltog som föregående år i Världsnaturfondens skyddsprogram för havsörnen i Östersjön. Antalet flygga örnungar var 110 stycken vilket var högre än föregående år. Havsörnsbeståndets utveckling i landskapet framgår av bilaga x. Dessutom inventerades förekomsterna av gylyxne, ag, flugblomster, fagerrönn, större vattensalamander och gaddsteklar i landskapet. Även en undersökning om vindkraftens påverkan på fladdermöss gjordes.

Biotop- och växtlighetskartering samt vattenundersökningar utfördes inom fyra särskilt skyddsvärda biotoper, Slätmyra, Holmträsket, Mörstuskogen och Ängesträsk i norra Eckerö.

5.4.2.5.3. Administrativa åtgärder

Administrativa åtgärder har vidtagits genom

- expertutlåtanden om större markanvändningsplaner,
- granskning av byggplaner för ellinjer,
- granskning av skogsbruksplaner och
- granskning av vägplaner.

Miljöbyrån har deltagit i arbetsgruppen miljö- och klimat som förbereder jordbruksprogrammet för perioden 2014 – 2020. Ny lagstiftning om fridlysta och särskilt skyddsvärda arter och biotoper har beretts.

5.4.2.6. Tillstånd

Landskapsregeringen handlägger flera olika tillstånd enligt naturvårdslagen. Under år 2013 har behandlats tillstånd till

- olika forskningsprojekt,
- att hålla i ägo döda exemplar av fridlysta arter,
- tillstånd till täkt och
- intrång i en särskilt skyddsvärd biotop eller i en särskilt skyddsvärd arts livsmiljö.

5.4.2.7. Samarbetsprojekt

Miljöbyrån har deltagit i följande samarbetsprojekt

- av miljöministeriet tillsatt arbetsgrupp för hotade mossor (rödlistning),
- miljöministeriets arbetsgrupp för rapportering enligt habitatdirektivet och fågeldirektivet,
- styrelsen i Ecoséal, ett interregprojekt för att främja livsbetingelser för både sälar och fiskare,
- Nordiska Ministerrådets terrestra ekosystemgrupp (TEG),
- Nordiska Ministerrådets miljö- och ekonomigrupp (MEG),
- WWF: havsörnsarbetsgrupp,
- miljöministeriets EU-miljösektion och

- landskapsregeringens arbetsgrupp för uppgörande av delgeneralplan för Kastelholmsområdet.

5.4.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling

5.4.3.1. Vattenvård

De övergripande målen för vattenvården i landskapet är att verka för ett hållbart nyttjande av vattenmiljön, att minska förorening och skadlig påverkan och därigenom bevara och förbättra vattenkvaliteten i havet, sjöar och grundvatten samt att kontinuerligt övervaka vattenkvaliteten i alla åländska vattenområden. Målet är att skapa en ekosystembaserad och långsiktigt hållbar förvaltning av landskapets vattenområden.

Mål: Arbetet för ett renare hav har högsta prioritet. Arbetet måste bedrivas dels genom konkreta åtgärder lokalt på Åland dels genom internationellt samarbete. Ett övergripande mål är minska utsläppen av fosfor och kväve inom alla sektorer och att minska övergödningen i Östersjön i enlighet med HELCOM:s åtgärdsprogram, i vilket Östersjöländerna har slagit fast högsta tillåtna utsläppsnivåer för Östersjöns olika delbassänger i syfte att uppnå god vattenkvalitet. Minskingsbehoven har fördelats mellan de olika Östersjöstaterna i relation till deras utsläpp under referensperioden. För Åland och Skärgårdshavet nämns inga siffror, utan det sägs att minskningsbehoven ska beaktas i nationella planer.

Förverkligat: Det internationella arbetet har varit något mer omfattande än tidigare. Under året deltog landskapsregeringen i HELCOM:s miljöministermöte i Köpenhamn, samt ett antal förberedande möten, där HELCOM:s målsättningar och åtgärdsprogram reviderades. Landskapsregeringen fokuserade sina insatser på fiskodling, jordbruk och sjöfart, det vill säga på de sektorer som har störst betydelse på Åland. Dessutom har målsättningarna bedrivits inom ramen för arbetsgruppen för havsfrågor i Nordiska ministerrådet, där Åland varit ordförande under år 2013.

Mål: Arbeta för ett renare hav är omfattande och lagstadgat utgående från krav i olika EU-direktiv. Genomförandet av det befintliga vattenåtgärdsprogrammet fortsätter. Arbetet med att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för de åländska kustvattnen, sjöarna och grundvattnen inleds. Arbetet ska genomföras i samråd med alla berörda parter och vara klart år 2015.

Förverkligat: Genomfördes enligt planen. Arbetet med vattenåtgärdsprogrammet är en ständigt pågående process då flera av åtgärdsprogrammen är långsiktiga till sin karaktär. Under året påbörjades arbetet med att uppdatera vattenåtgärdsprogrammet och förvaltningsplanen inför den nya sexåriga förvaltningscykeln. Tio informations- och samrådsmöten utgjorde starten för det arbetet som ska resultera i att en remissversion av ett nytt åtgärdsprogram tas fram till slutet av år 2014.

Mål: Ett motsvarande åtgärdsprogram för de åländska havsområdena ska tas fram under perioden 2012 - 2016 i samarbete med övriga länder i regionen. I arbetet ingår att uppfylla de krav som åläggs Åland i internationella konventioner, såsom HELCOM.

Förverkligat: Arbetet fortsatte genom deltagande i internationella och nationella möten, bland annat avseende samordning och rapportering till EU om de åtgärder som åläggs landskapet i EU:s ramdirektiv för en marin strategi.

Mål: Finansieringen av åtgärdsprogrammet sker till stor del inom ramen för EU:s strukturfonder för landsbygdsutveckling och havs- och fiskerisektorn. Under år 2013 fastställs nya operativa EU-program för perioden 2014 - 2020. De nya programmen kommer att ha stor betydelse för vilka vattenförbättrande åtgärder som kommer att genomföras under den kommande tioårsperioden.

Förverkligat: Arbetet försenades på grund av förseningar på EU-nivå, men genomfördes annars enligt målsättningen. Miljöbyrån deltog under året i de arbetsgrupper som tar fram förslag till nytt landsbygdsutvecklingsprogram, ett förslag till operativt program för fiskerinäringen samt en åländsk vattenbruksstrategi.

Mål: Arbetet för en kretsloppsbasead och mer hållbar fiskodling fortsätter i enlighet med landskapsregeringens strategibeslut. I arbetet ingår att genomföra EU-projektet AQUABEST under perioden 2012 - 2014 för att utveckla metoder och tekniker för ett mer hållbart vattenbruk i Östersjön. I detta ingår att utveckla nya styrmedel för en mer miljövänlig fiskodling, att utveckla tekniker för foder baserade på Östersjöråvaror och att undersöka potentialen för landbaserade recirkulationsanläggningar.

Förverkligat: Arbetet inom AquaBest-projektet fortskred planerligt i nära samarbete med fiskeribyrån. Projektet avslutas i februari 2014 och resultaten ska därefter utvärderas.

Mål: Det pågående arbetet med att ytterligare minska utsläppen från jordbruket fortsätter i samråd med näringen. I arbetet ingår bland annat riktad rådgivning till jordbrukare vid känsliga vattenområden. Nya kombinationer av våtmarker, skyddszoner och infiltrering testas i pilotprojekt.

Förverkligat: Genomfördes i viss grad enligt målsättningen. Ett system för riktad rådgivning inom jordbruket infördes i samarbete med jordbruksbyrån, men systemet fungerade i praktiken inte som det var tänkt. Inför det nya LBU-programmet pågår diskussioner om hur konceptet bör utvecklas för att fungera fullt ut.

En våtmark är under anläggande på landsregeringens mark i Berg, Sund. Byggandet genomfördes i samarbete med Östersjöfonden och våtmarken förväntas bli helt färdig under våren/sommaren 2014. Diskussioner om anläggande av integrerade skyddszoner pågår.

Mål: Ett viktigt arbete under året är att, i samråd med dricksvattenbolag och markägare, ta fram skyddsföreskrifter och skyddsplaner för dricksvattentäkterna.

Förverkligat: I samband med samrådsmöten hösten 2013 konkretiserades målsättningen i en ny strategi och tidplan för att långsiktigt skydda vattnet i nära samarbete med vattenbolagen. I arbetet ingår bland annat under 2014 ta fram informationsmaterial och tillsynsplaner för alla vattentäkter samt att slå fast de åtgärder som genomförs inom ramen för det nya landsbygdsutvecklingsprogrammet.

Mål: Landskapsregeringen kommer vidare att i samråd med rederinäringen aktivt arbeta för en hållbar sjöfart i Östersjön inom ramen för EU:s Östersjöstrategi.

Förverkligat: Genomfördes endast delvis på grund av resursbrist. Vid revideringen av HELCOM:s åtgärdsprogram för Östersjön följde landskapsregeringen aktivt med utarbetandet av nya mål och åtgärder för sjöfarten.

Mål: Genom information och samråd fortsätter arbetet med att öka skyddet för grunda havsvikar i samarbete med vattenägare och fiskeorganisationer.

Förverkligat: Genomfördes endast i mindre omfattning på grund av resursbrist.

Mål: Landskapsregeringen deltog i Interreg Central Baltic JOBWAB i samarbete med Länsstyrelsen i Östergötland.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen. JOBWAB-projektet var arbetet inriktat på informations- och erfarenhetsutbyte för en bättre vattenkvalitet i Östersjön, samt på att fram förslag till framtida samarbetsprojekt mellan regionerna i centrala Östersjöregionen.

Mål: Ett program för vattenövervakning och -undersökningar genomförs. Övervakningen är lagstadgad och genomförs med syfte att ge en heltäckande översikt av vattenmiljöns tillstånd. Övervakningen utförs till allra största delen av Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighets laboratorium. Undersökningarna genomförs i huvudsak av Husö biologiska station inom ramen för samarbetet med Åbo Akademi. De fokuseras på inventeringar av de åländska sjöarna och skärgårdsvattnen. I enlighet med den så kallade omställningsbudgeten kommer Husöundersökningarna under de kommande åren att finansieras med penningautomatmedel.

Förverkligat: Genomfördes enligt målsättningen. Resultaten används vid tillståndsbeskrivningar och statusklassificering i enlighet med lagstiftningen och EU:s vattendirektiv.

Mål: Landskapsregeringen sammanställer information om den övervakning och forskning som genomförs och presenterar den på ett lättillgängligt och stimulerande sätt för allmänheten på Internet.

Förverkligat: Genomfördes i princip enligt målsättningen. För att uppnå målet tillfullo behöver hemsidan utvecklas och bli mer användarvänlig. Landskapsregeringen har under året hållit flera informationsseminarier om vattenmiljön för allmänheten och andra intresserade.

5.4.3.2 Avloppsvattenbehandling

Målsättningarna med avloppsvattenbehandlingen är att:

- se till att särskilt skyddsvärda biotoper inte förstörs och att arter som hör hemma i landskapets flora och fauna fortlever i livskraftiga populationer.
- verka för ett hållbart nyttjande av vattenmiljön, att minska förorening och skadlig påverkan och därigenom bevara och förbättra vattenkvaliteten i havet, sjöar och grundvatten.

- minska utsläppen av fosfor och kväve inom alla sektorer och att minska övergödningen i Östersjön i enlighet med HELCOM:s åtgärdsprogram.

De åtgärder landskapsregeringen de senaste åren har prioriterat gällande avloppsvatten-åtgärderna är utbyggnaden av de kommunala avloppsledningsnäten samt åtgärder inom enskilda avloppsanläggningar. Vidare är det en övergripande målsättning att förbättra möjligheterna till kretsloppsanpassad avloppsvattenbehandling.

Landskapsregeringen beviljade genom budgetmoment "Understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder" stöd om sammanlagt 100 321 euro enligt följande:

- Kommunala avloppsledningar 76 201 euro
- Nya, eller uppgradering av befintliga reningsverk 24 120 euro
- Vattenförsörjningsprojekt 0 euro

Bidrag för avloppsledningsnät beviljades kommunerna Hammarland och Saltvik. Bidrag för förlängning av utloppsledningen från reningsverket beviljades till Eckerö kommun. Landskapsregeringen beviljande inga nya räntestödslån genom budgetmoment "Räntestöd för vatten- och avloppsåtgärder" under år 2013.

Som ett led i landskapsregeringens önskan om ett utökat kommunalt samarbete i avlopps- och vattenförsörjningsfrågor har det hållits möten och skickats ut fem informationsutskick om avlopp under året. Möten med kommunernas byggnadsinspektörer, tekniker- och ingenjörer hölls i januari och september. Utöver de möten som hållits arrangerades vattendagar under två dagar i 14-15 november. Vattendagarna var ett samarbete mellan miljöbyrån och fiskeribyrån. Under vattendagarna var avloppsfrågor ett av ämnena som var i fokus med en talare från svenska avloppsguiden.

5.4.4. Avfallshantering

5.4.4.1. Allmänt

Det främsta målet på avfallsområdet är att minimera de negativa effekterna på människors hälsa och miljön vid generering och hantering av avfall. Resursanvändningen ska minska och avfallshierarkin ska tillämpas på det sätt som ger bästa resultatet för miljön som helhet. I arbetet följs avfallshierarkin:

- 1) Förebyggande
- 2) Förberedelse för återanvändning
- 3) Materialåtervinning
- 4) Annan återvinning, t.ex. energiåtervinning
- 5) Bortskaffande.

Landskapsregeringen ansvarar för den högsta ledningen på avfallsområdet medan kommunerna ansvarar för verkställigheten. Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet och kommunerna ansvarar för tillsyn. Avfallshantering bör vara effektiv för samhället och enkel för invånarna. Kommunalt samarbete på avfallsområdet ger ökade möjligheter att styra utvecklingen och att uppnå en effektiv och välfungerande avfallshantering. Under året har den gemensamma renhållningsmyndigheten Ålands miljöservice k.f. haft Hammarland, Jomala, Kökar, Lumparland, Mariehamn och Sottunga som medlemskommuner. Utanför den gemensamma myndigheten var tio kommuner som på olika sätt ansvarade själva för renhållningen. Landskapsregeringens målsättning är ett lätt-

överskådligt system där högt ställda miljömål uppnås samtidigt som medborgarna har acceptans för systemet.

Arbetet med att samordna systemen för producentansvar med rikets regelverk pågick under hela året bland annat genom ett informationsmöte med Ålands Näringsliv och ett möte med miljöministeriet. Ett flertal ansökningar om godkännande i producentregisterer för förpackningar handlades, varav de flesta ansökningar dragits tillbaka då företaget inte hade en omsättning över en miljon, vilket är gränsen för producentansvaret för förpackningar. Ändringar av renhållningsförordningen, förpackningsförordningen, deponiförordningen och förordningen om utvinningsavfall beslöts under året. Landskapsregeringen deltog i EU:s kampanjvecka "Europa minskar avfallet".

5.4.4.2 Finansieringsstöd för avfallshanteringen

Genom budgetmoment "Främjande av avfallshanteringen" beviljades Finströms kommun 75 000 euro eller maximalt 30 procent av kostnaderna för sluttäckning av deponin i Tärnebolstad.

5.4.5. Hållbar utveckling

Arbetet med hållbar utveckling har fortsatt under året. Arbetet hade under årets första hälft stort fokus på kommittén Omställning Ålands arbete och senare på landskapsregeringens meddelande till lagtinget angående åländsk strategi för hållbar utveckling. I december 2013 förde landskapsregeringen ett meddelande om en strategi för hållbar utveckling till lagtinget. Hållbarhetsstrategin omfattar att Åland ska vara ett hållbart samhälle år 2051 och att definitionen på en hållbar utveckling utgår från de fyra så kallade hållbarhetsprinciperna.

Utöver arbetet med den åländska hållbarhetsstrategin har arbetet setts som en integrerad del i landskapsregeringens olika arbetsområden. Arbetet koordineras av en av miljöbyråns miljöingenjörer som under 2013 fokuserat sitt arbete på områden som stärker förvaltningens eget arbete för en hållbar utveckling men som samtidigt ger ringar på vattnet i övriga samhället och bidrar till arbetet för ett hållbart Åland.

Mål: Att förbättra beslutsprocesserna så att balansen mellan ekologiska, sociala och ekonomiska konsekvenser blir så jämn som möjligt och att därmed framtida konsekvenser i tillräcklig mån inverkar på besluten.

Förverkligat: Genomförs enligt målsättningen genom arbetet med den åländska hållbarhetsstrategin, information och fokus på hållbarhetskriterier vid upphandling, sammanställning av hållbarhetsredovisning vart annat år.

5.4.6. Miljömedicin

Landskapsregeringen gav utlåtanden om förslaget till förnyad lagstiftning om medicinsk behandling av djur och förslaget till statsrådets förordning om hälsoövervakning av djur och om bekämpning av djursjukdomar vid artificiell reproduktion av djur gavs till jord- och skogsbruksministeriet. Två notifieringar av EG-rättsakter gjordes.

Två ändringar i landskapsförordningen om tillämpning av riksförordningar om livsmedel och livsmedelshygien beslöts. Initiativ till att ändra kemikalielagen och konsument säkerhetslagen fördes över till lagberedningen. Tillsyn av hantering av animaliska biprodukter i landskapet utfördes. Provtagning av främmande ämnen i fisk genomfördes. Rapportering av allmänna badstränder i landskapet genomfördes. EU-rapportering av dricksvattenkvaliteten genomfördes. Månadsrapporter om djursjukdomar lämnades till Livsmedelssäkerhetsverket. Under året omorganiserades det miljömedicinska området bl.a. med att landskapsveterinärtjänsten drogs in på grund av besparingsskäl. I samband med det arbetet fördes diskussioner med jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedelssäkerhetsverket om att föra över förvaltningsuppgifter till Livsmedelssäkerhetsverket gällande smittsamma sjukdomar hos husdjur.

5.5. ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

5.5.1. Allmänt

ÅMHM är en självständig provnings-, tillsyns- och servicemyndighet underställd Ålands landskapsregering som finns på Norragatan 17 i Mariehamn, med ÅMHM Laboratoriet i Prestgården by i Jomala. ÅMHM:s uppdrag och organisation regleras i landskapslagen (2007:115) om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet.

ÅMHM leds av en politiskt tillsatt styrelse och en myndighetschef, medan landskapsregeringen handhar den allmänna styrningen och övervakningen av myndigheten. En sakkunnig provningsnämnd avgör miljötillståndsärenden i myndighetens namn. Styrelsen ska årligen tillställa regeringen en verksamhets- och resultatplan, budgetförslag och verksamhetsberättelse. En verksamhets- och resultatplan för 2013 med balanseerade styrkort fastställdes av landskapsregeringen i februari 2013.

5.5.2 ÅMHM:s sjätte verksamhetsår

År 2013 var ÅMHM:s sjätte verksamhetsår. På grund av nytillkomna verksamhetsområden och ekonomiska nedskärningar krävdes även under detta år mycket utvecklings- och organisationsarbete, men verksamheten har fortgått i stort sett enligt verksamhetsplanen.

5.5.3. ÅMHM:s vision

En modern och effektiv myndighet för ett levande örike med en ren och trygg livsmiljö

5.5.4 ÅMHM:s uppdrag

Rätts- och kvalitetssäker tillsyn och tillståndsgivning inom miljö- och hälsoskyddsområdet, god service, ackrediterade laboratorietjänster inom livsmedel och miljö samt veterinärvård med 24 timmars beredskap.

Trenden sen ÅMHM bildades att överföra allt fler uppgifter till myndigheten, utan att tilldela myndigheten resurser, har fortsatt.

5.5.5. ÅMHM:s ekonomi och personal

ÅMHM:s nettobudget har minskat med 10 % sedan budget 2009, oaktat ökade löne- och driftskostnader. Inkomstmålet på 804 000 euro överskreds med 10,6 % och gav en kostnadstäckning för hela myndigheten på 35 %, vilket kan jämföras med 26 % för 2009.

Under året har fyra av myndighetens tidigare fem tillfälliga tjänster inrättats. ÅMHM hade alltså i slutet av året 32 inrättade tjänster, varav en har hållits vakant under 2013, och en tillfällig tjänst. Tjänsterna motsvarar 31,4 personår med vakanshållningen inräknad. Personalomsättningen har återigen varit hög och ger fortsättningsvis omfattande merarbete.

5.5.6 Styrelsen och prövningsnämnden

Styrelsen har fattat beslut om förslag till verksamhets- och resultatplan, verksamhetsberättelse, budget och taxa. Vidare har styrelsen fattat 22 beslut om tjänster, givit tre utlåtanden till domstol samt fattat beslut om en större anskaffning. Prövningsnämnden har fattat beslut om 18 miljötillståndsansökningar.

5.5.7. Prövning och tillsyn

ÅMHM:s rättigheter och skyldigheter regleras i den omfattande miljö- och hälsoskyddslagstiftningen som finns i tre angränsande rättsordningar; åländsk, fastländsk och EU-lagstiftning. Myndigheten ska tillse att inomhus- och utomhusmiljö, livsmedel, produkter och tillverkningsprocesser eller aktiviteter som utförs varken skadar hälsa, djur eller yttre miljö. Detta förverkligas genom förebyggande prövning, tillsyn och provtagning samt med kunskapsspridning och god service. ÅMHM har tillsyn över mer än 1300 permanenta tillsynsobjekt och hundratals mindre eller tillfälliga verksamheter.

Under 2013 inkom 1.162 ärenden till ÅMHM, vilket är en fortsatt ökning jämfört med tidigare år. Ca 35 % av ärendena är prövningsansökningar, ca 60 % tillsynsärenden och resten består av övriga ärenden. Målsättningen för prövningstider nåddes med god marginal då 83 % av prövningarna avgjordes inom 6 veckor. De främsta orsakerna till att alla prövningar inte kan avgöras inom 6 veckor är att verksamhetsutövaren inte ännu är klar, inte lämnar in begärda handlingar i tid eller att krav finns på delgivning till sakägare.

Ansökningsärenden vid ÅMHM under 2013

Typ balans	Ingående	Inkomna 2013	Avslutade	Öppna	Vilande
Miljötillstånd	36 3	20	18	38	
Tidigare miljötillstånd ¹	1		1		
Registreringar ²	3	122	125		
Övriga prövningar	273	382	508	55	92 4

¹⁾ miljötillståndsärenden som övergått till granskningsärenden pga ändrad lagstiftning i december 2008

²⁾ under 2013 gjordes MiljöRedaregistrert Register om så att det nu innehåller och beskriver antalet registreringsanmälningar. Dessa är egentligen inga prövningar och några beslut fattas inte utan istället skickas en mottagningsbekräftelse till verksamhetsutövaren.

³⁾ utgående balans 2012 var 35 men ett befintligt ärende har under året registrerats om till ett tillståndsärende

⁴⁾ dessa är avgjorda och beslutade, men väntar på återrapportering

Utöver den regelbundna årliga tillsynen samt den regelbundna livsmedelstillsynen genomfördes 27 tillsyns- och provtagningsprojekt. Exempel på tillsynsprojekt är vattenverk, avloppsanläggningar, skolor, hamnar och fordonslackeringar. Antalet inspektioner har minskat något och utgjorde 2013 ca 750 inspektioner.

Tillsynsärenden vid ÅMHM under 2013

Typ	Ingående balans	Inkomna	Avslutade 2013	Öppna	Vilande ¹	Nej ²
Tillsynsärenden	127	253	254	81	22	23
Kontrollprogram	278	252	257	29	99	145
Klagomålsärenden	25	63	43	37		8

¹⁾ vilande ärenden avser främst förelägganden där tiden för åtgärder är över sex månader

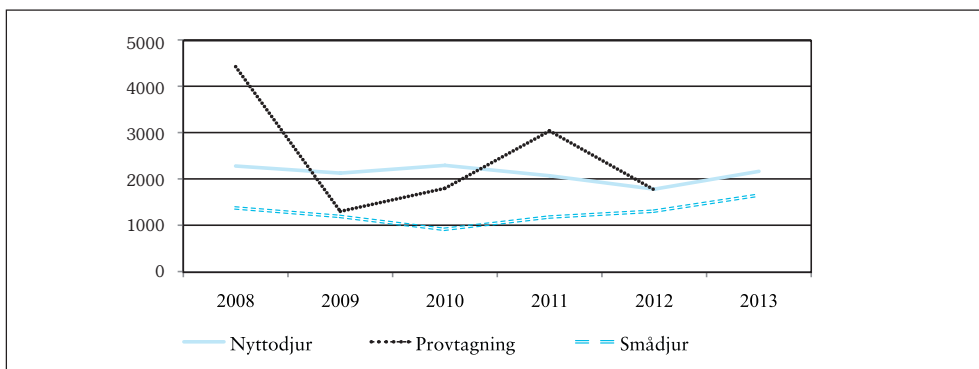
²⁾ öppna nej-ärenden avser inte ännu avslutade återrapporteringar från verksamhetsutövare

Sju av myndighetens beslut har överklagats och fyra besvär har avgjorts i domstol. Myndigheten har fört elva ärenden till polisen för utredning och enligt alkohollagstiftningen har ett serveringstillstånd återkallats tillfälligt och två återkallats permanent medan elva varningar och 17 anmärkningar har utfärdats.

5.5.8. Veterinärvården

Veterinärgruppen har varit fortsatt ansträngd under året men nyttodjursvården och jouten upprätthölls hela året med gemensamma krafter.

Antalet registrerade provtagningar och sjukbesök inom veterinärvården 2008-2013.

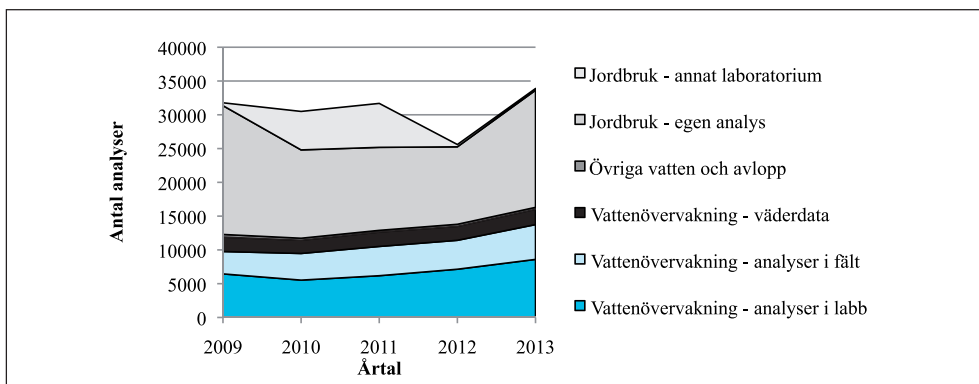

5.5.9. ÅMHM Laboratoriet

Vid ÅMHM Laboratoriets årliga granskning av ackrediteringsorganet Finas noterades fem lindriga avvikelser. På grund av mycket goda resultat under flera år förlängdes granskningsintervallet till 1,5 år. Laboratoriet som är av ackrediteringstjänsten Finas ackrediterat laboratorium T108 har nu 50 metoder och 61 analyser ackrediterade.

Landskapets vattenövervakningsprogram genomfördes planenligt trots två större motorhaverier på provtagningsbåten under hösten. Antalet jordprover låg åter på en normal nivå efter fjolårets mindre mängder.

Antal analyser utförda av fysikalisk-kemiska enheten 2009-2013

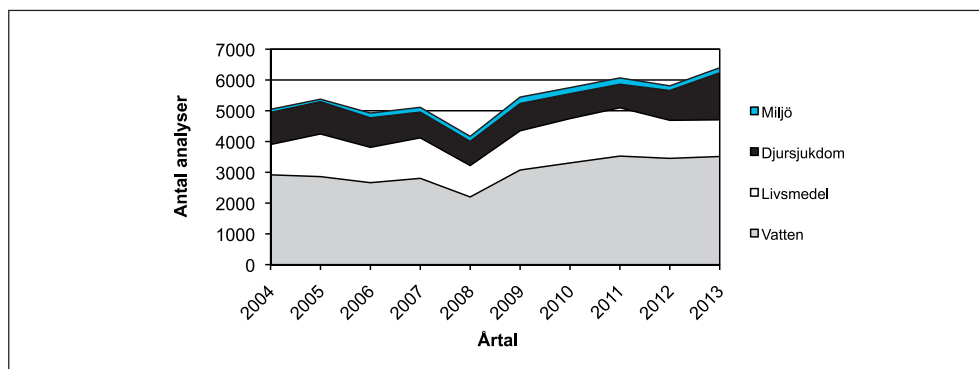
Antalet mikrobiologiska prov ökade med drygt 20 % till största delen beroende på en ökning av antalet juverprov från mjölkproduktionen. Vatten- och livsmedelsproverna var i stort sett oförändrade till antalet.

Förutom spridda privata kunder betjänas framför allt kontinuerligt de åländska livsmedelsproducerande företagen och vattenbolagen med bakteriologiska analyser av

laboratoriet. De två tidigare årens trend med ovanligt många prov där *Listeria monocytogenes* påvisats bröts 2013 då endast en tredjedel så många positiva *Listeria*-prov påvisades. Bakterien kan leda till allvarlig matförgiftning.

Antal analyser utförda av mikrobiologiska enheten 2004-2013.

5.5.10. Några speciella händelser

En speciell händelse under året var den vattenkris som under hösten drabbade vattenbolaget Sundets vatten, då vattnet var otjänligt under nästan en månads tid. Myndigheten deltog i arbetet med att åtgärda problemen med resurser och kunskap från både laboratoriet och inspektörsstyrkan. Under året har myndigheten vid två tillfällen omhändertagit livsmedel. Ett parti ris om 290 kg omhändertogs då riset konstaterats innehålla spår av mandel utan att detta framgick på märkningen. Genom detta ingripande undveks en allvarlig situation som kunnat uppstå på grund av mandelöverkänslighet. Ett parti skalad mandel omhändertogs efter att det konstaterats innehålla för höga halter av mögelgiftet aflatoxin.

6. Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

6.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Det huvudsakliga verksamhetsområdet för landskapsregeringens utbildnings- och kulturavdelning omfattande allmänna förvaltningsuppgifter inom utbildning och kultur, kulturminnesvård och idrott har skötts med fokus på gällande lagstiftning och målsättningar i regeringens handlingsprogram, landskapets budget och övriga förvaltningsenliga styrdokument.

I sin tillsynsuppgift har landskapsregeringen strävat efter att göra det möjligt för skolor och utbildningsinstitutioner i landskapet att uppnå den i lagar och läroplaner angivna målsättningen att alla elever och studerande ska erhålla möjligheter till en likvärdig allmänbildande grundutbildning och förutsättningar för fortsatta studier och godtagbara utbildningsalternativ på gymnasie- och högskolenivå.

Inom förvaltningsområdet för konst- och kulturärenden, biblioteks- och media-verksamhet, ungdoms- och idrottsverksamhet, fritt bildningsarbete och arkivverksamhet har landskapsregeringen och dess utbildnings- och kulturavdelning såsom inom undervisningsområdet, arbetat för att skapa förutsättningar för att verksamheterna upprätthålls och utvecklas. Inom ramen för landskapsbudgeten har landskapsregeringen tilldelat aktörerna landskapsandelar, landskapsbidrag och övriga understöd. För att främja och stöda åländskt kulturliv har dels landskapsregeringen och dess underlydande myndighet Ålands kulturdelegation och dels kommunerna haft ett övergripande ansvar. Tillsammans med kommunerna har landskapsregeringen även verkat för att skapa allmänna förutsättningar för att utveckla den ungdoms- och idrottsverksamhet som ungdoms- och fritidsorganisationerna bedriver i landskapet.

Inom området för musei- och kulturminnesvård har avdelningen inom ramen för landskapsregeringens lagstadgade förvaltningsuppgift övervakat att kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer skyddas och att regler för tillståndspliktig dykning och utförelse av kulturhistoriskt värdefulla föremål efterföljs. Då det gäller förvaltningen av kyrkligt kulturarv, konsten och museiväsendet har landskapsregeringen haft ett övergripande lednings- och utvecklingsansvar.

6.1.1. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Tillgängliga medel 2013	Bokslut 2013	Avvikelse
Summa inkomster	2205427,02	1084270,56	2381129,00	2156503,05	-224625,95
Konsumtionsutgifter	-29262731,52	-29717321,01	-31332965,00	-28915944,29	2417020,71
Överföringsutgifter	-24754897,02	-24692110,16	-25018298,00	-24430776,62	587521,38
Realinvesteringsutgifter	-3114076,11	-2572168,74	-1634077,00	-1164171,25	469905,75
Lån och övriga finansinvesteringar	-60.000,00	0,00	-16500,00	-6500,00	10.000,00
Summa utgifter	-57191704,65	-56981599,91	-58001840,00	-54517392,16	3484447,84
Anslag netto	-54986277,63	-55897329,35	-55620711,00	-52360889,11	3259821,89

6.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Vid allmänna byrån har under året utförts stabsfunktioner omfattande ärendehantering av byråernas allmänna förvaltningsuppgifter och ärenden gällande tillsyn och utveckling av verksamheter inom byråernas ansvarsområden. Funktionerna har omfattat personalärenden och rekryteringsuppgifter, budgetplanering och budgetuppföljning, övrig ekonomihantering, statistik- och uppgiftsinsamling, berättelser och utredningar - lokala, nationella, nordiska och europeiska, uppföljning, utvärdering och utveckling av olika verksamheter, ärenden om europeiska socialfondens program i landskapet, erkännande av utländska examina och yrkeskvalifikationer för reglerade yrken samt utfärdande av övriga behörighetsbevis, bl.a. vid ärenden om dispens från fastställda behörighetskrav för lärare och övrig personal inom avdelningens verksamhetsområden.

6.2.1. Europeiska socialfonden (ESF) - målprogram och delfinansiering

Mål: Inom ramen för ESF-programmet (2007-2013) ska de fleråriga utbildningsinsatserna inom arbetslivet fortsätta. Målet med programmet, kallat Kompetens och delaktighet, är att satsa på kunskap, innovation, delaktighet och bättre utnyttjande av humankapital.

Förverkligat: ESF-programmet (2007-2013) har fortgått under året och hittills har 31 projekt (varav 11 förprojekt) beviljats stödfinansiering. 15 huvudprojekt och 10 förprojekt är avslutade. Hittills budgeterade medel har bokats för fleråriga projekt och största delen av resterande medel har reserverats. I april lediganslogs medel och finansiering för två huvudprojekt och två förprojekt godkändes. Programperioden tog formellt slut den 31 december 2013 men finansiering kan godkännas ännu under 2014 om medel finns kvar. Verksamheten inom sekretariatet för ESF kommer fr.o.m. 2014 att höra till näringsavdelningens ansvarsområde.

6.3. UTBILDNINGSBYRÅN

Utbildningsbyråns verksamhet innefattar tillsyn och utveckling inom den kommunala grundskolan och landskapets utbildningar på gymnasie- och högskolenivå. Därtill utövar utbildningsbyrån ett allmänt ledningsansvar över de verksamheter som bedrivs i landskapets skolor på gymnasial- och högskolenivå. De verksamheter som direkt berörs av utbildningsbyråns ledningsansvar är myndigheten Ålands gymnasium, Ålands folkhögskola, Ålands musikinstitut och Högskolan på Åland samt sjösäkerhetscentret och skolfartyget m/s Michael Sars.

Byråns uppdrag framgår i den utbildningsspecifika lagstiftningen, Grundskolelagen 1995:18, LL (2011:13) om gymnasieutbildning, LL (1998:59) om läroavtalsutbildning, LL (1999:53) om Ålands folkhögskola, LL (1995:80) om Ålands musikinstitut samt LL (2002:81) om Högskolan på Åland. Sjösäkerhetscentrets verksamhet regleras av LL (2003:17) om Ålands sjösäkerhetscentrum.

Mål: Att fortlöpande utveckla läroplansgrunder och läroplaner i allmänna ämnen.

Förverkligat: Arbetet med att revidera befintliga läroplansgrunder och anpassa dem till gällande lagstiftning har pågått under året. Ett utkast har sammanställts och färdigställts för remiss under våren 2014. Ett förslag till Läroplan i allmänna ämnen har tagits fram. Förslaget sänds på remiss under våren 2014.

Mål: Att utveckla undervisningen i miljöområdet, konst- och färdighetsämnena och valfria språk.

Förverkligat: Landskapsregeringen har genom sitt ekonomiska stöd möjliggjort att Ålands naturskola kunde inleda sin verksamhet i april 2013. Tillsammans med Agenda 21 har olika inspirations- och fortbildningstillfällen ordnats för lärare. Öppna högskolan fungerade som medarrangör till ett tvådagars seminarium om kreativa estetiska läroprocesser i undervisningen.

En arbetsgrupp har utrett hur valbara språk i grundskolan kan göras meriterande vid övergången till studier på gymnasienivå. Syftet har varit att motivera till ett ökat intresse för valbara språkstudier i högstadiet. Inför ansökan till gymnasieutbildning hösten 2015 införs språkpoäng på försök i antagningskriterierna.

Mål: Att utveckla nätbaserade arbetssätt och metoder och öppna digitala lärresurser.

Förverkligat: Under året har ett kontinuerligt arbete pågått med olika typer av åtgärder för att utveckla nätbaserade arbetssätt. En övergripande IT-strategi för hela undervisningssektorn på Åland har utarbetats och fastställts. Landskapsregeringen har även utarbetat och antagit riktlinjer för användningen av sociala medier i undervisningen. Ett program för Dialog 2013 – ett seminarium i kompetenshöjande syfte ordnades i januari 2013. Återkommande diskussioner och träffar har hållits med lärare i syfte att stödja den digitala kompetensutvecklingen både genom Skolsnack.ax och fortbildningssystemet Media och IT i Pedagogiken. Vid årets slut hade totalt 74% av

lärarna i de åländska skolorna påbörjat MIP medan endast 25 % har nått målen. För att främja användandet av öppna digitala resurser har MIP 4 utarbetats och testats som en fortsättning på ovan nämnda fortbildningssystemet MIP. En arbetsgrupp har undersökt möjligheterna till gemensamma databaser för alla skolor på Åland, vilket i förlängningen kan underlätta sparande och spridning av åländska digitala lärresurser.

Mål: Utvärdering, uppföljning och kvalitetsledning i undervisningen och den övriga verksamheten.

Förverkligat: Under året uppgjorde ÅSUB på uppdrag av landskapsregeringen ett analys- och prognosverktyg för framtida utbildningsbehov i landskapet Åland. Prognosen finns publicerad i ÅSUB:s utredningsserie, Utbildning och arbetsmarknad 2025 (2013:4). ÅSUB analyserade även på uppdrag examinationsgraden vid de åländska treåriga utbildningarna på gymnasienivå för de som påbörjat studierna under åren 2005 – 2008. I analysen ingick även en studie av den fortsatta studiebenägenheten och studieområden.

Under året genomfördes undersökningen Hälsa i skolan som berör både elever i grundskolan och studerande inom Ålands gymnasiums skolor (Institutet för hälsa och välfärd) samt användningen av digitala verktyg och lärplattformen Fronter i grundskola, landskapets skolor och Högskolan på Åland (Utbildningsbyrån).

Mål: Utveckling av ett utbildningspolitiskt program och förverkligande av utbildningsdelegationens uppdrag.

Förverkligat: Ett förberedande arbete har inletts kring arbetssätt och metoder. En utnämning av en utbildningsdelegation är under beredning.

Mål: Fortsatt samordning av sjöfartsutbildningen.

Förverkligat: Landskapsregeringen ingick utbildningsavtal med Högskolan på Åland våren 2013 där ett samordningsuppdrag ingick i samarbete med Ålands gymnasium. Samordningsuppdraget avsåg läroplansarbete och förverkligande av undervisningen, organisation samt införlivandet av sjöfartsutbildningens stödfunktioner. Högskolan på Åland avlämnade en mellanrapport i september 2013 och en slutrapport över den fortsatta samordningsprocessen avlämnas i januari 2014.

Valideringsprojektet

Projektet "Validering på Åland", inleddes med ESF-medfinansiering i mars 2008 och pågick fram till 30.4.2013. Målsättningen med projektet var att utveckla system för identifiering av individers realkompetens. Valideringsprojektet har aktivt implementerat valideringsfunktioner inom Högskolan på Åland och initierat ett förberedande arbete för att verkställa validering inom Ålands gymnasium. Inom ramen för projektet utarbetades ett underlag till ändringar i befintlig lagstiftning och till förordning. Landskapsregeringen avlämnade till Ålands lagting ett lagförslag som omfattar validering inom gymnasieskolor (LF 3/2013-2014).

Sysselsättningsfrämjande utbildning och integrationsfrämjande åtgärder

För att tillgodose arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft och motverka arbetslöshet ordnas utbildning vid behov enligt LL (1988:39) om sysselsättningsfrämjande utbildning. För att säkerställa en kontinuerlig tillgång till yrkesinriktade utbildningsplatser för arbetssökande har landskapsregeringen från och med 1.12.2013 ingått ett 3-årigt avtal om köp av utbildningsplatser vid Vuxenutbildningscentret vid Yrkesakademien i Österbotten. Från och med hösten 2013 ger landskapsregeringen även möjlighet till examensinriktad utbildning via läroavtal för arbetslösa arbetssökande som är inregistrerade vid ams. Utbildningskostnaderna finansieras med sysselsättningsfrämjande medel.

Våren 2013 ordnade Ålands gymnasiums vuxenutbildning en 2 veckor lång utbildning inom hotell- och restaurangbranschen för arbetssökande personer. Utbildningen innehöll bland annat hygienpass, alkopass samt grundläggande kundbetjäning. Totalt 11 personer genomgick utbildningen. Hösten 2013 startade en 20 studieveckor lång utbildning inom kontors- och redovisningsbranschen för arbetslösa arbetssökande personer. Till utbildningen, som beräknas vara avslutad i mars 2014, antogs 16 personer. En central målsättning för landskapsregeringen är att tillhandahålla språkutbildning för vuxna personer som inte har tillräckliga kunskaper i svenska. För att säkerställa ett kontinuerligt utbud av språkutbildning har landskapsregeringen upphandlat undervisningen "Svenska för inflyttade" (sfi) genom ett 3-årigt avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn från och med 1.8.2012. Totalt var ca 140 personer inskrivna i sfi-utbildning på olika nivåer under året. Sfi arrangeras med sysselsättningsfrämjande medel. Inom ramen för integration och mångkulturellt befrämjande har landskapsregeringen ingått 3-åriga avtal med Medborgarinstitutet i Mariehamn om köp av utbildningstjänster i svenska för inflyttade i arbete och svenska för analfabeter och inflyttade personer med annat alfabet. Avtalen gäller från 1.8.2013. Syftet är dels att stödja arbetsgivare med utländsk arbetskraft och att främja arbetstagarnas framgång i arbetet genom undervisning i svenska på arbetsplatsen, att påverka arbetsgemenskapens attityder för att befrämja mångkulturalism och dels att studerande ska utveckla grundläggande skriv- och läsfärdigheter i det svenska språket för en fortsättning i sfi-utbildning. Hösten 2013 inledde 8 personer sina grundläggande studier för att uppnå läs- och skrivfärdigheter.

6.3.1. Utbildning på grundskolenivå

I enlighet med bestämmelserna i grundskolelagen (1995:18) för landskapet Åland ankommer ledningen av grundskolornas undervisning och övriga verksamhet på huvudmännen - kommunerna. Ålands landskapsregering handhar den allmänna tillsynen och utvecklingen av grundskolan.

Mål: Att stärka och utveckla sitt tillsyns- och utvecklingsansvar, bl.a. då det gäller målsättningen att alla elever i grundskolan ska ges möjlighet till en likvärdig allmänbildande utbildning som grund för fortsatta studier på gymnasienivå.

Förverkligat: Landskapsregeringen har för grundskoleundervisningen antagit nya bedömningsanvisningar som ska tillämpas under en försöksperiod (ht 2013- vt 2015) och nya formulär för omdömen och betyg som togs i bruk i från och med vårterminen 2013.

Under året har landskapsregeringen därtill arbetat med att dels revidera avsnittet om stöd för lärande och skolgång (tidigare stödundervisning och specialundervisning samt elevhandledning och elevvård), dels en läroplan för elever som inte har svenska som modersmål. Dessa läroplansdelar planeras att tas i bruk från och med hösten 2014. Under året antogs en ny plan som fram till 2019 anger vilka utvärderingar och uppföljningar som ska genomföras i grundskolan. Under året genomfördes förutom undersökningen Hälsa i skolan (Institutet för hälsa och välfärd), användningen av IKT och lärplattformen Fronter i de åländska skolorna (Utbildningsbyrån) även OECD:s utvärdering Talis 2013 om bl.a. skolutveckling och ledarskap (Pedagogiska forskningsinstitutet vid Jyväskylä universitet) samt en mätning av läsförståelsen i åk 5 (i samarbete med Åbo Akademi). Därtill offentliggjordes under året resultatet av 2012 års PISA-utvärdering.

Mål: Att i samråd med kommunerna främja skolornas förutsättningar att nå de mål och kunskapskrav som anges i den centrala läroplanen för grundskolan, bl.a. genom att stärka kommunernas utveckling av specialundervisningen och stöda fortbildningsarrangemang för skolornas ledare och lärare.

Förverkligat: Förutom att landskapsregeringen arbetat med att revidera avsnittet om stöd för lärande och skolgång i grundskolans läroplan har Öppna högskolan erbjudit grundstudier i specialpedagogik och bl.a. fortbildning som behandlat elever och studerande med autism och Asperger syndrom samt barn och stress. Landskapsregeringen har prioriterat läsning och läsintresse inom sitt åtgärdsprogram och ordnat en inspirationsdag vid höstterminens start om läsning för samtliga lärare inom grundskolan och Ålands gymnasium.

Mål: Att i samråd med kommunerna främja säkerhet och trygghet i lärmiljön, stävja barns och ungdomars ökade ohälsa och skapa beredskap för åtgärder som förebygger depression, stress och ångest liksom missbruk av alkohol och övriga droger.

Förverkligat: Inom skolfredsprojektet har skolorna erbjudits stöd för att låta eleverna/de studerande på ett konstruktivt sätt skapa sig en bild av vad respekt på nätet innebär (projektet Schysst på nätet). Landskapet har under året även stött en fortsättning av Fair sex, ett projekt och en metod med syftet att motverka sexuellt våld och främja jämställdhet i skolorna.

Mål: Att i samråd med kommunerna främja kreativitet och entreprenörskap.

Förverkligat: Landskapet har ekonomiskt stött Ungt entreprenörskap, ett projekt som under perioden 2012-2015 drivs av Ålands Näringsliv med målsättningen att bl.a. skapa samverkan mellan skola och näringsliv, utveckla åländska barn och ungdomars

kreativitet, företagsamhet samt entreprenörskap. Landskapsregeringen har en representant i projektets referensgrupp.

6.3.1.1. *Elevantal*

Jämfört med föregående läsår ökade elevantalet inom kommunernas 22 (22) grundskolor från 2 813 till 2 856 (+43). Se elevantal för hösten 2013 nedan. Källa: ÅSUB.

	Totalt	Flickor	Pojkar
Allmän undervisning	2 714	1 321	1 393
Anpassad specialundervisning			
- Över hälften av undervisningen sker inom allmänundervisningen	60	22	38
- Minst hälften av undervisningen sker inom specialundervisningen	60	14	46
Träningsundervisning	22	6	16
Totalt	2 856	1 363	1 493

6.3.1.2. *Landskapsandel, driftsutgifter för grundskolan*

Landskapsandel för kommunernas driftsutgifter för grundskolan beviljades utgående från ett basbelopp om 9 556,42 euro (9 323,17) per barn i åldersgruppen 6-15 år. För en elev inom träningsundervisningen betalades landskapsandel utgående från ett basbelopp om 27 232,49 euro (26 567,82) Jämfört med föregående år minskade landskapsandelen för grundskolans driftsutgifter från 12 251 725,59 euro till 12 108 979,58 (- 142 746,01).

6.3.2. Utbildning på gymnasienivå – Ålands gymnasium

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig allmänbildande utbildning eller grundläggande yrkesutbildning på gymnasienivå. Utbildning på gymnasienivå ordnades under året vid myndigheten Ålands gymnasium i skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium.

Ålands lyceum erbjuder allmänbildande gymnasieutbildning som ger studerande möjlighet att inhämta en bred allmänbildning som grund för universitets- eller högskolestudier och avlägga en allmänbildande gymnasieexamen i vilken ingår ett gymnasieexamenbetyg och ett studentexamenbetyg.

Vid Ålands yrkesgymnasium ges grundläggande yrkesutbildning i form av olika utbildningsprogram och möjlighet att avlägga gymnasieexamen med yrkesinriktning. Gymnasieexamen med yrkesinriktning ger allmän behörighet för högskolestudier men för att studerande ska ha bättre förutsättningar för högskolestudier kan studerande välja ett högskoleförberedande paket (HUTH) med undervisning bl.a. i svenska, engelska och matematik enligt Ålands lyceums läroplan. Studerande som avlagt det högskoleförberedande paketet har också möjlighet att avlägga studentexamen och därmed en dubbelexamen.

Ålands gymnasium erbjuder vuxenutbildning som examensgivande utbildning inom Ålands yrkesgymnasium samt därutöver läroavtal, kurser och andra fortbildningar för vuxna. Yrkesgymnasiet har också administrerat ett ESF-projekt med temat "Helhetsundervisning – pedagogik och didaktik". Syftet var att undersöka möjligheten att förändra pedagogik och didaktik för yrkesämnena genom att samundervisa i större projekt från externa beställare. Ålands yrkesgymnasium har också deltagit i ett Comenius-projekt med fem deltagande länder, förutom Åland också Norge, Danmark, Belgien och Turkiet. Projektet "European Business Beyond Borders" riktade sig till åk 3 på företagsekonomiprogrammet. Ung Företagsamhet (UF) ger studerande möjlighet att ta sitt företag utomlands och träna på företagande i EU. De studerande tränar sin engelska och lär sig mer om andra kulturer.

Under året har ett förprojekt inom ESF med mål att kartlägga behov och upplägg av vuxnas lärande genomförts. Under året har vuxenutbildningen arrangerat ett stort antal kurser för att ge yrkesförare den kompetens som lagstiftningen kräver och som har sin grund i direktiv från EU gällande yrkesförarkompetens för lastbils- och busschaufförer. En 40 sv lång läroavtalsutbildning för landsbygdsföretagare slutfördes under 2013. Inom läroavtalsutbildningen var gruppen närvårdare störst, men det fanns en stor diversifiering av läroavtal. Ålands gymnasium har också under 2013 etablerat ett samarbete med Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet och arrangerat en kurs för arbetslösa ungdomar och en kurs för vuxna arbetssökande har planerats.

Mål: Att skapa en myndighet med en effektiv administration och service till de studerande.

Förverkligat: Administrationen har förbättrats. Studerande och vårdnadshavare har tillgång till programmet Wilma som ger möjlighet att ta del av studerandes prestationer och närvaro. Olika handlingsplaner har utformats för att stabilisera och samordna.

Mål: Att samordna och organisera verksamheten till en fungerande helhet.

Förverkligat: Myndigheten har organiserat för budgetfördelning och –uppföljning och har därmed tagit ett stort steg framåt till en fungerande helhet.

Mål: Att arbeta för att utveckla vi-känslan.

Förverkligat: Den nya strukturen med ansvarsområden under biträdande rektorer som arbetar i team med yrkesgymnasiets rektor är ett led i att utveckla vi-känslan.

Mål: Att utarbeta ett kvalitetsledningssystem.

Förverkligat: Ålands gymnasium har ett kvalitetsledningssystem som är utarbetat men som kräver fortsatt arbete och implementering.

Mål: Att planera för en VVS-utbildning och ta fram ett scenario för media- och kommunikationsutbildningen.

Förverkligat: En treårig yrkesutbildning med inriktning VVS startar hösten 2014 med 16 utbildningsplatser.

Mål: Att göra verksamhetsförändringar för att uppnå de budgetmål som landskapsregeringen fastslagit.

Förverkligat: Ålands yrkesgymnasium har sedan hösten 2013 en förändrad ledningsstruktur med tre ansvarsområden som leds av biträdande rektorer. Eftersom Ålands

landskapsregering aviserat ett samarbete för all sjöfartsutbildning inom ramen för en organisation som går under arbetsnamnet Ålands sjöfartsakademi har sjöfartsprogrammet inte inlemmats i de tre ansvarsområdena.

Mål: Att utveckla och förbättra bedömning.

Förverkligat: Utvecklingsbehov kvarstår.

Mål: Att skapa enhetliga rutiner för dokumentation.

Förverkligat: Arbetet har utvecklats under verksamhetsåret men ett utvecklingsbehov kvarstår.

Mål: Att utveckla kontakterna till arbetslivet.

Förverkligat: Representeranter för yrkesråden har varit inbjudna till Ålands yrkesgymnasium i olika konstellationer, dels i sin helhet för att få gemensam information, dels branschvis för att dryfta branschvisa frågor.

Ålands gymnasium ger ut egen verksamhetsberättelse

Utveckling av skolmätetal

	År 2013 (VT+HT)		
	Kvinnor	Män	Totalt
Ålands lyceum			
Totalt antal studerande (medeltal)	272	194	466
Under hösten antagna studerande	91	69	160
Avlagda examina	75	60	135
Avbrutna studier	4	1	5
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	5,5	1	6,5
Studerande från yrkesgymnasiet			
- HUTH-studier	41,5	40	81,5
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	1	-	1
Fristående kursverksamhet, kursdagar	-	-	11
Ålands yrkesgymnasium			
Ekonomi & Media			
- Företagsekonomi, ungdom			
Totalt antal studerande (medeltal)	21,5	49	70,5
Under hösten antagna studerande	11	19	30
Avlagda examina	8	14	22
Avbrutna studier	2	3	5
Byte av studieprogram	1	-	1
Studieuppehåll	-	-	-
- Media och kommunikation			
Totalt antal studerande (medeltal)	17	9	26
Under hösten antagna studerande	-	-	-

Avlagda examina	-	1	1
Avbrutna studier	-	1	1
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	-	-
- Totalt Ekonomi & Media			
Totalt antal studerande (medeltal)	38,5	58	96,5
Under hösten antagna studerande	11	19	30
Avlagda examina	8	15	23
Avbrutna studier	2	4	6
Byte av studieprogram	1	-	1
Studieuppehåll	-	-	-
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	-	-	-
Fristående kursverksamhet, kursdagar	-	-	-

Hotell & Restaurang

- Hotell- och restaurangprogrammet			
Totalt antal studerande (medeltal)	59	44	103
Under hösten antagna studerande	13	13	26
Avlagda examina	28	12	40
Avbrutna studier	5	1	6
Byte av studieprogram	-	1	1
Studieuppehåll	4	1	5
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	-	-	-
Fristående kursverksamhet, kursdagar	-	-	-

Livsstil & Hälsa

- Närvårdare, ungdom			
Totalt antal studerande (medeltal)	54	8	62
Under hösten antagna studerande	16	4	20
Avlagda examina	15	1	16
Avbrutna studier	4	1	5
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	4		4
- Sociokant			
Totalt antal studerande (medeltal)	33	10	43
Under hösten antagna studerande	-	-	-
Avlagda examina	12	4	16
Avbrutna studier	4	2	6
Byte av studieprogram	1	-	1
Studieuppehåll	-	-	-
- Yrkesträning			
Totalt antal studerande (medeltal)	10	7,5	17,5
Under hösten antagna studerande	3	2	5

Avlagda examina	-	-	-
Avbrutna studier	-	1	1
Byte av studieprogram	-	-	-
- Yrkesinriktad specialundervisning fastighetsskötsel			
Totalt antal studerande (medeltal)	-	4,5	4,5
Under hösten antagna studerande	-	5	5
Avlagda examina	-	-	-
Avbrutna studier	-	3	3
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	1	1
- Yrkesinr. spec.undervisning, inr.café			
Totalt antal studerande (medeltal)	3,5	2,5	6
Under hösten antagna studerande	2	2	4
Avlagda examina	-	1	1
Avbrutna studier	-	-	-
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	2		2
- Yrkesstart			
Totalt antal studerande (medeltal)	2	4	6
Under hösten antagna studerande	-	-	-
Avlagda examina	-	-	-
Avbrutna studier	-	-	-
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	-	-
- Totalt Livsstil & Hälsa			
Totalt antal studerande (medeltal)	102,5	36,5	139
Under hösten antagna studerande	21	13	34
Avlagda examina	27	6	33
Avbrutna studier	8	7	15
Byte av studieprogram	-	1	1
Studieuppehåll	6	1	7
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	42	2	44
Fristående kursverksamhet, kursdagar	-	-	4
Sjöfart			
- Sjöfartsprogrammet			
Totalt antal studerande (medeltal)	5,5	115,5	121
Under hösten antagna studerande	6	46	52
Avlagda examina	-	35	35
Avbrutna studier	-	4	4
Byte av studieprogram	-	2	2
Studieuppehåll	2	6	8
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	-	12	12

Fristående kursverksamhet, kursdagar	-	-	20
Teknik			
- Frisör			
Totalt antal studerande	7	1	8
Under hösten antagna studerande (medeltal)	-	-	-
Avlagda examina	-	-	-
Avbrutna studier	1	-	1
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	-	-
- Byggteknik			
Totalt antal studerande	2	27,5	29,5
Under hösten antagna studerande (medeltal)	1	11	12
Avlagda examina	2	19	21
Avbrutna studier	-	1	1
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	1	1
- El- och datateknik			
Totalt antal studerande (medeltal)	1	63,5	64,5
Under hösten antagna studerande	-	13	13
Avlagda examina	-	16	16
Avbrutna studier	-	5	5
Byte av studieprogram	-	1	1
Studieuppehåll	-	1	1
- Fordonsteknik			
Totalt antal studerande (medeltal)	5	33,5	38,5
Under hösten antagna studerande	3	10	13
Avlagda examina	-	12	12
Avbrutna studier	-	2	2
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	-	-
- Verkstadsteknik			
Totalt antal studerande (medeltal)	0,5	23,5	24
Under hösten antagna studerande	1	11	12
Avlagda examina	-	14	14
Avbrutna studier	-	1	1
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	-	-
- Totalt Teknik			
Totalt antal studerande (medeltal)	17,5	147	164,5
Under hösten antagna studerande	5	45	50
Avlagda examina	2	61	63
Avbrutna studier	1	9	10
Byte av studieprogram	-	1	1

Studieuppehåll	-	2	2
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	-	-	-
Fristående kursverksamhet, kursdagar	-	-	-
Totalt Ålands yrkesgymnasium (ungdomsutb.)			
Totalt antal studerande (medeltal)	223	401	624
Under hösten antagna studerande	56	136	192
Avlagda examina	65	129	194
Avbrutna studier	16	25	41
Byte av studieprogram	1	5	6
Studieuppehåll	12	10	22
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	42	14	56
Fristående kursverksamhet, kursdagar			24

Vuxenutbildning inom ÅYG

- Närvårdare, vuxen

Totalt antal studerande (medeltal)	52	8	60
Under hösten antagna studerande	12	1	13
Avlagda examina	12	1	13
Avbrutna studier	2	1	3
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	5	5	10

- Hotell- och konferenspersonal, vuxen

Totalt antal studerande (medeltal)	6,5	1	7,5
Under hösten antagna studerande	6	1	7
Avlagda examina	7	1	8
Avbrutna studier	3	1	4
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	1	-	1

- Servitör, vuxen

Totalt antal studerande (medeltal)	14	5	19
Under hösten antagna studerande	7	2	9
Avlagda examina	12	4	16
Avbrutna studier	4	1	5
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	1	1

- Företagsekonomi, vuxen

Totalt antal studerande (medeltal)	26	1	27
Under hösten antagna studerande	-	-	-
Avlagda examina	21	1	22
Avbrutna studier	2	1	3
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	-	-	-

Totalt vuxenutbildning inom Ålands yrkesgymnasium

Totalt antal studerande (medeltal)	98,5	15	113,5
Under hösten antagna studerande	25	4	29
Avlagda examina	52	7	59
Avbrutna studier	11	4	15
Byte av studieprogram	-	-	-
Studieuppehåll	6	6	12

Vuxenutbildning utöver det som ingår i Ålands yrkesgymnasiums utbildningar och kurser för vuxna och arbetsliv.

- Vuxenutbildnings- och informationsavdelningen

Nti-skolan (kurser på distans)	49	23	72
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	118	231	349
Fristående kursverksamhet, kursdagar	-	-	187

- Läroavtalsutbildning

Antal studerande (inom 34 yrkesområden)			
Nya läroavtal under året	11	13	24
Avbrutna läroavtal under året	5	14	19
Antal utexaminerade lärlingar	25	18	43
Könsfördelning	79	78	157
Studerandes medelålder	41,3	35,9	38,6

6.3.3. Ålands folkhögskola

Ålands folkhögskola har erbjudit en alternativ skolmiljö med möjlighet till fria allmänbildande studier enligt principen om livslångt lärande utanför systemet för behörighetsgivande utbildning för såväl unga som vuxna. Skolan har en allmän linje, NYAlinjen samt de två specialiserade linjerna naturfoto och hantverk.

NYAlinjens uppbyggnad består av fyra block: Projekt med ämnesintegrering, Höja vitsord i några utvalda grundskoleämnen, Specialiserade kurser och Valbara kurser inom ämnesområdena skapande, musik, idrott och media. Hantverkslinjen hade studerande både på årskurs 1 och 2 under hösten. Naturfotolinjen fortsatt som tidigare.

Förutom kurser i egen regi har skolan ordnat med kost, logi och undervisningsutrymmen till externa kursarrangörer vars verksamhet harmonierar med skolans egen verksamhet.

Mål: Att starta upp samarbetet med Ålands gymnasium inom ämnesområdena musik och drama.

Förverkligat: Skolan har ännu inte påbörjat samarbetet med Ålands gymnasium inom ämnesområdena musik och drama. Däremot har några av skolans lärare hållit kurser inom fotoproduktion och projektarbete för studerande som går på Ålands yrkesgymnasium. Samarbete gällande musik har istället påbörjats med Ålands musikinstitut och intentionen är att det ska fortsätta och utvidgas.

Mål: Att utveckla naturfotolinjen.

Förverkligat: Skolans direktion tillsatte under våren en utvecklingskommitté som hade i uppdrag att se över hur skolans specialiserade linjer skulle kunna utvecklas. Under senhösten presenterade kommittén sitt förslag för skolans direktion. Förändringarna kommer i praktiken att synas först höstterminen 2014.

Mål: Att utvärdera hantverksutbildningen.

Förverkligat: Se text ovan.

Mål: Att utveckla ART-parken, skolans utomhusutställning av konstnärliga alster

Förverkligat: Skolan har fortsatt att utveckla det ämnesövergripande projektet ART park genom att uppgöra en mer utarbetad projektplan. ARTparken involverar alla skolans studerande och lärare och hölls öppen för allmänheten från medlet av maj till början av september.

Mål: Att erbjuda lägerskolverksamhet.

Förverkligat: Har inte kunnat förverkligas på grund av mindre personalresurser.

Ålands folkhögskola ger ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2011	2012	Förverkligat 2013		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	42	40	29,5	14,5	44
Under året antagna studerande	47	54	35	16	51
Avlagda examina	43	22	16	15	31
Avbrutna studier	7	5	1	-	1
Byte av studieprogram	2	1	-	-	-
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	29	152	15	3	18
Fristående kursverksamhet, kursdagar	13	21	-	-	6

6.3.4. Ålands musikinstitut

Under året har Ålands musikinstitut erbjudit sina elever undervisning i de klassiska orkesterinstrumenten samt solosång, piano, klassisk gitarr och slagverk. Dessutom har några elever bedrivit studier med inriktning på pop och jazz på instrumenten elgitarr, elbas, keyboard och trumset. Eleverna har därutöver erhållit undervisning i musikkunskap och musikteori och deltagit i de olika ensembler som verkar vid institutet. Förutom en kammarorkester, en jazzensemble och andra mindre instrumentalensembler finns körerna, Capella Vocalis, Singoalla och Subito. Kurser har också hållits i rytmsång och fritt ackompanjemang. På dansskolan har undervisning bedrivits i både klassisk balett och modern dans.

Nya samarbeten har under året etablerats. Danseleverna dansade med den professionella dansgruppen Young Russian Ballet på Alandica och några fick dessutom möjligheten att åka på turné i Finland med dansgruppen. Ett samarbete med artister i världsklass, a capella grupperna The Real Group och Rajaton påbörjades under våren 2013 med en workshop på Ålands musikinstitut. Ålands landskapsregering har slutit ett avtal med Gävle symfoniorkester som innebär att orkestern besöker Åland 2 gånger per år t.o.m. våren 2015. I avtalet ingår ett pedagogiskt och musikaliskt samarbete mellan orkester och Ålands musikinstitut. Ett samarbete kring delade lärarkrafter har också inletts med Ålands folkhögskola.

Ett försök med distansundervisning i musik via internet inleddes under våren och projektet har sedan dess utvecklas kontinuerligt. Eleverna har också deltagit i ett stort antal konserter av olika slag. Där kan bl.a. nämnas våravslutningen och dansgalorna som båda hölls på Alandica. Julfesten, FN-dags konsert, Idrottsgalan och Luciakonserten är andra större tillfällen som är värda att nämnas. Under höstterminen 2013 studerade 15 av institutets elever enligt den estetiska inriktningen vid Ålands lyceum.

Ålands musikinstitut ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2011	2012	Förverkligat 2013		
			Kvinnor	Män	Totalt
Totalt antal studerande (medeltal)	274	259	177	72	249
- musik	173	172	98	65	163
- dans	101	87	79	7	86
Under året antagna studerande	68	73	58	19	77
- musik	41	38	29	19	48
- dans	27	35	29	0	29
Avlagda kursexamina	47	37	26	4	30
Avbrutna studier ¹	20	15	25	5	30
Studieuppehåll ¹	5	2	8	0	8

¹ Uppgifter vid läsårets början.

6.3.5. Ålands sjösäkerhetscentrum

Ålands sjösäkerhetscentrum bildar en självständig samordningsenhet med uppgift att planera, koordinera, organisera och marknadsföra olika typer av korta STCW-kurser som sjöfartsnäringen och sjöfartsskolorna behöver.

Mål: Att utveckla kurserna i hamn-, bassäng- och brandanläggningarna samt att marknadsföra dessa.

Förverkligat: Det internationella regelverket för säkerhetsutbildningar, STCW-konventionen har reviderats och kurserna har anpassats efter detta. Nya fortbildningskurser har utvecklats och sedan 1.7.2013 följer all utbildning vid Ålands sjösäkerhetscentrum den nya STCW-konventionen.

Mål: Att leverera aktuella säkerhetsutbildningar anpassade till rederiernas tonnage.

Förverkligat: Kurserna utvecklas ständigt efter näringens behov. Alla kurser är godkända av både den finska och svenska sjöfartsmyndigheten.

Mål: Att i kursutbudet integrera fler kurser godkända av myndigheterna i närregionerna.

Förverkligat: 4 stycken kurser godkända av myndigheterna i närregionerna har integrerats i kursutbudet under år 2013.

Mål: Att hålla ca 130 kurser under året av varierande längd.

Förverkligat: 114 stycken kurser.

Mål: Att bibehålla positionen som marknadsledare.

Förverkligat: Sjöfartsnäringen i vårt närområde visar fortsatt tillit till Ålands sjösäkerhetscentrum som utbildare av sjöfarare ombord i fartygen.

Ålands sjösäkerhetscentrum ger ut egen verksamhetsberättelse.

Kurser 2013	Studerande	Externa deltagare		Kursdagar			
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
Livbåtsman	15	99	114	73	74	147	46
Livbåtsman, fortbildning				53	138	191	17
Fast rescue boat	2	6	8	2	21	23	15
Basic safety	1	5	6	2	10	12	10
Första hjälp	14	53	67				12
Övr. sjösäkerhetskurser	98	118	216	153	272	425	29
Familiarization Training	11	4	15				1
Basic firefighting	6	81	87		2	2	32
Advanced firefighting		51	51	2	6	8	15
Advanced ff, fortbildning				1	61	62	10
Totalt år 2013	147	417	564	286	584	870	187
(Totalt år 2012)	167	445	612	357	582	939	191

6.3.6. Högskolan på Åland

Landskapet Åland är huvudman för Högskolan på Åland, som är en myndighet under landskapsregeringen. Landskapsregeringens allmänna ledning över utbildningen i Högskolan på Åland sker i form av utbildningsavtal och budget och i enlighet med LL (2002:81) om Högskolan på Åland.

Högskolans övergripande mål beskrivs i LL (2002:81) om Högskolan på Åland. Högskolan har till uppgift att erbjuda högskoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på beprövad erfarenhet. Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och det åländska samhällets behov. Högskolan ska informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och det omgivande samhället. I verksamheten ska det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed ska värnas.

Vid högskolan erbjuds sju examensinriktade utbildningsprogram, som leder till yrkeshögskoleexamen: Elektroteknik, Företagsekonomi, Hospitality Management, Informationsteknik, Maskinteknik, Sjöfart och Vård. Därtill erbjuds en omfattande kursverksamhet, seminarier och föreläsningar inom ramen för högskolans enhet Öppna högskolan samt forsknings- och utvecklingsprojekt.

Högskolan på Åland ger ut egen verksamhetsberättelse

Utveckling av skolmätetal

	2011	2012	Förverkligat 2013		
			Kvinnor	Män	Totalt
Antalet studerande 20.9	519	598	185	326	511
Har mottagit studieplats	146	120	69	102	171
Avlagda examina	46	62	34	37	71
Avbrutna studier	38	108	29	72	101
Studieuppehåll	67	70	26	44	70

Utbildningsprogram

Antal studerande per 20.9.	Kvinnor	Män	Totalt
Elektroteknik	2	19	21
Företagsekonomi	58	28	86
Hospitality Management	33	19	52
Informationsteknik	10	50	60
Maskinteknik	6	99	105
Sjöfart	15	108	123
Vård	61	3	64
Totalt	185	326	511

Utbildningsprogram

Utexaminerade	2013 2000-2012	Kvinnor	Män	Totalt
Elektroteknik	32	-	3	3
Företagsekonomi	85	7	4	11
Hospitality Management	130	5	3	8
Informationsteknik	57	1	7	8
Maskinteknik	80	-	8	
Sjöfart	105	4	11	15
Vård	107	17	1	18
Totalt	596	34	37	71

Utveckling av skolmätetal, Öppna högskolan

Typ av kurs och deltagare	2011	2012	Förverkligat 2013		
			Kvinnor	Män	Totalt
Allmän fortbildning*	105	127	716	373	1.089
Sjöfartskurser	523	393	38	281	319
Universitetskurser	673	479	434	107	541
Uppdrag*	446	437			
Yrkeshögskolekurser	75	61	32	4	36
Externa studerande	7	14	1	2	3
Seminarier/workshops	15	67	253	13	266
Öppna föreläsningar	492	363	364	139	503
Summa deltagare	2.336	1.941	1.838	919	2.757

*Fortbildning och uppdrag slås ihop.

6.4. KULTURBYRÅN

Till kulturbyråns ansvarområden hör huvudsakligen konst- och kulturärenden, bibliotek, ungdom, idrott och fritt bildningsarbete i föreningsform.

6.4.1. Fritt bildningsarbete

De två bildningsförbunden, Ålands bildningsförbund r.f. och Arbetarnas bildningsförbund på Åland r.f., beviljades vardera 40.000 euro för verksamheten. Nytt för året var att penningautomatmedel användes för finansieringen av förbundens verksamhet.

6.4.2. Biblioteksverksamhet

För centralbibliotekets utgifter budgeterades 110.000 euro. Medlen används bland annat

till avlönande av en bibliotekarie, databasen Katrina, fortbildning av bibliotekspersonalen och inköp av alandica.

Bibliotekskommittén har arbetat med rekommendationer för allmänna bibliotek beträffande behov av personella resurser, öppethållning och arbetstid inom den kommunala bibliotekssektorn. Rekommendationerna antogs av landskapsregeringen hösten 2013 och har sänkts vidare till kommunerna.

6.4.3. Allmän kulturverksamhet

Landskapsregeringen satte mycket tid på att lösa frågan om ökad tillgång till SVT:s utbud över internet. Den svenska kulturministern Lena Liljeroth-Adelsohn gästade landskapsregeringen den 3 april. Bland annat diskuterades frågan om SVT. Denna diskussion fortsatte senare under året med både svenska kulturdepartementet och med SVT. På grund av upphovsrättsliga orsaker är frågan om Ålands tillgång till SVT:s hela utbud tillsvidare olöst.

Mål: En revidering av programmet Växtkraft inleds hösten 2012.

Förverkligat: Det reviderade kulturpolitiska programmet antogs den 2 maj 2013 och kommer att ligga till grund för kulturpolitiken under de kommande åren. Till en början kommer landskapsregeringen att se över den så kallade 1 % - regeln för konstnärlig utsmyckning av nya offentliga byggnader och miljöer. En annan större åtgärd är utarbetande av en läroplan i teaterundervisning på grundläggande nivå.

Mål: Beslut om en utveckling av kulturverksamheten vid Post och tullhuset i Eckerö.

Förverkligat: Efter utredning konstaterade landskapsregeringen att den planerade stiftelsen för Eckerö Post och tullhus blir en för liten enhet. Tillsvidare fortsätter verksamheten med kulturbyrån som ansvarig. Under 2014 kommer möjligheten att slå samman flera av landskapets sevärdheter inklusive post och tullhuset att undersökas. Tanken är att en större stiftelse kunde ta hand om dessa objekt och verksamheten i och kring dem.

Mål: Delfinansiering av en flerårig renovering av museifartyget Pommern.

Förverkligat: Finansieringen har beaktats i landskapsbudgeten 2013. Projektet har dock inte framskridit så att medlen har behövts utbetalas.

Mål: Delfinansiering av några särskilda projekt.

Förverkligat: Ett tvåårigt avtal ingicks med Gävle symfoniorkester om gästkonserter i Alandica kultur & kongress. Till våren 2015 ger orkestern två konserter per år i Alandica och dessutom ordnas i samverkan med Ålands musikinstitut särskilda arrangemang för institutets längre hunna studeranden i samband med orkesterns konsertbesök på Åland. Landskapsregeringen betalar 35.000 euro per år till Gävle symfoniorkester för besöken. Våren 2015 görs en utvärdering varefter beslut tas om ett fortsatt samarbete.

6.4.3.1 Ålands kulturdelegation

Ålands kulturdelegation har haft 11 protokollförda möten och har fördelat drygt 780.000 euro i form av verksamhets- och projektbidrag till föreningar och organisationer samt stipendier till enskilda kulturutövare. Den största delen har fördelats som verksamhetsunderstöd (677.300 euro), tre projekt har erhållit stöd inom ramen för kultur och hälsa och 6 projekt har beviljats stöd inom ramen för kultur i skärgården. Utöver det har ett särskilt 3-årigt stöd om 60.000 euro (medel från år 2012) beviljats "Kulturfabriken" som är en unik satsning på samarbete mellan flera föreningar under samma tak. Satsningen är i enlighet med de tidigare diskussioner som bl.a. delegationen har fört gällande samarbete mellan föreningar.

11 stipendievistelser beviljades på Källskär och i Eckerö Post- och tullhus beviljades 5 kulturarbetare vistelse. Av dessa har några haft "öppen ateljé" under sin vistelse samt samarbetat med Ålands slöjd- och konsthantverksförening kring seminarium, en växelverkan med det lokala kulturlivet som delegationen fortsättningsvis vill uppmuntra.

I början på året, februari/mars deltog musikern Greta Sundström samt konstnären Juha Pykäläinen i Nordic Cool 2013, den största gemensamma nordiska satsningen i USA som har gjorts. Evenemanget hölls i Kennedy Center i Washington, Juha ställde ut sina älgstorn utanför entrén och Greta höll en kort dragspelskonsert. För Norden har satsningen haft en stor medial effekt, samtidigt som man fick tillfälle att utbyta erfarenheter och diskutera lösningar för kulturellt utbyte mellan USA och de nordiska länderna framöver.

I mars höll kulturdelegationen ett möte i Eckerö Jakt- och fiskemuseum med representanter från muséets styrelse samt stödförening. Muséets verksamhet diskuterades samt behovet av stöd som kan täcka kostnaderna för muséets uppvärmning och intendentens lön. I samband med diskussionen informerade kulturförvaltningen om pågående arbete med en eventuell åländsk museilagstiftning. Kulturdelegationen gjorde en studieresa till Bornholm i maj månad där man fick tillfälle att bl.a. möta representanter från Bornholms dramaskola. En policy för Ålands kulturdelegations möten, rese- och representationstillfällen samt introduktion av nya medlemmar antogs i juni.

Under 2013 innehade Åland ordförandeskapet för B7 samarbetet. Ålands kulturdelegation bidrog till programmet genom att bevilja projektmedel för B7-konstutställningen "Meet Art" i Gölby gamla andelsslakteri med deltagare från Bornholm, Gotland, Hiiumaa, Rügen, Saaremaa, Öland och Åland. Projektledare för utställningen var Minna Öberg.

Isela Valves verk "Joels färger" nominerades till Nordiska rådets första pris i barn- och ungdomslitteraturpris. Till Nordiska rådets litteraturpris nominerades verket *Is* av Ulla-Lena Lundberg, en nominering som sammanföll med den finska nomineringen. Båda nomineringarna gjordes av litteraturnämnden. Till Nordiska rådets musikpris nominerades Vladimir Shafranov. Årets Sally Salminen pris om 4 000 euro tilldelades sångerskan Therese Karlsson och delades ut i Alandica den 9 juni tillsammans med Ålands landskapsregerings minnesmedaljer. Självstyrelsedagen uppmärksammades även runt om på Åland bl.a. med stöd av kulturdelegationen som fördelat för ändamålet.

Under hösten träffade kulturdelegationen representanter från Ålands Brandkårsmuseum för att diskutera aviserade hyreshöjningar samt muséets verksamhet i stort. I november

arrangerade kulturdelegationen i samarbete med Ålands Omsorgsförbund samt landskapsregeringens personalenhet två föreställningar på temat funktionsnedsättningar och bemötande, föreställningarna uppfördes av Östra Teatern med påföljande diskussion och ersatte det seminarium om kultur och hälsa som delegationen planerat.

Kulturkonsumenten deltog även i en paneldiskussion kring funktionsnedsattas synlighet i media arrangerad av Nordens Valfärdcenter.

Under året har kulturdelegationens ansökningsblanketter uppdaterats samt möjligheten för arbetsgrupper att söka om projektunderstöd utretts. Samtidigt har delegationen haft möte med sakkunnig nämnderna för att dra upp riktlinjer och kriterier för beviljande av stipendier och understöd.

Landskapsregeringens reviderade kulturpolitiska program antogs i november efter en behandling i lag- och kulturutskottet.

Ansökningar om kulturstipendie

Sökande	Kvinnor	Män	Totalt sökande	Erhåller Kvinnor	Erhåller Män	Beviljade Kvinnor	medel totalt Män
Musik	14		11	25	8	4	9.820
4.490							
Konst	19	7	26	5	4	10.445	5.500
Litteratur	10	9	19	5	3	9.290	7.200
Film	3	4	7	1	1	1.500	1.500
Teater/dans	5	4	9	3	3	5.750	2.750
Övrigt							
Totalt	51	35	86			36.805	21.440

Ansökningar om arbetsstipendier

Sökande	Kvinnor	Män	Totalt sökande	Erhåller kvinnor	Erhåller, Män	Totalt beviljade medel
Musik	1	2	3	1		4.500
Konst	6	3	9	1		9.000
Litteratur	10	2	12	2		9.000
Film						
Teater/dans	1		1			
Övrigt						
Totalt	18	7	25			22 500

Stipendier för utgivande av litteratur

Kvinnor	Män	Totalt	Totalt, euro
12	12	24	13 260

Ansökningar om resebidrag

Kvinnor	Män	Totalt	Totalt, euro
9	3	15(3 föreningar)	3 250

Ansökningar om understöd

Typ av understöd	Ansökta	Beviljade	Summa, euro
Verksamhetsunderstöd	65	61	677 300
Projektunderstöd I	32	15	48 050
	(6bordl)		
Projektunderstöd II	12		
	(2bordl)	5	4 000
Självstyrelsefirande	6	5	9 810
Totalt	115	86	739 160

OBS! Anledningen till att den fördelade summan överstiger 2013 års budget om 780 000 euro är att det fanns medel kvar från budgeten 2012.

6.4.3.2. Övrig kulturverksamhet

Mål: I samarbete med Finnair hedra 50 årsminnet av de omkomna i flygolyckan på Åland 1963.

Förverkligat: 50-årsminnet genomfördes i samarbete med Jomala församling den 8 november. Även Finnair och Finavia medverkade i planering och genomförande av detta tillfälle som hölls i Jomala kyrka. Minnesstunden innehöll tal, kransnedläggning och bön för de omkomna. Efter minnesakten blev det även uppvaktning vid minnesmärket i Sviby och samma kväll ordnade Mariehamns församling en musikandakt i Mariehamns kyrka.

Mål: Att synliggöra självstyrelsen och demilitariseringen genom att placera ut informationsskyltar enligt uppgjord plan.

Förverkligat: Arbetet pågår och beräknas vara klart under 2014.

Mål: Att en volym i serien Det åländska folkets historia publiceras med landskapsbidrag.

Förverkligat: Ålands kulturstiftelse ansvarar för detta projekt som beställdes genom en motion i Ålands landsting 1971. 20 000 euro har utbetalats men de återstående planerade volymerna i serien har försenats och ingen utgivning skedde under året.

6.4.4. Idrott och ungdomsarbete

6.4.4.1. Ungdom

Det ungdomspolitiska programmet sätter ramarna för landskapsregeringens ungdomspolitik. Tre prioriterade område lyfts fram; aktivt medborgarskap, hälsa och välbefinnande, kultur och fritid. I programmet framhålls ambitionen att bedriva en tvärsektoriell ungdomspolitik. Ambitionen kvarstår, och delvis förverkligat, men i dagsläget finns ingen samordning av förvaltningens ungdomspolitiska åtgärder.

Landskapsregeringen beslutade februari 2012 att använda sig av Ungdomsforum i syfte att främja ungas delaktighet och medbestämmande. Ungdomsforum erbjuder en plattform för dialog mellan regering och unga i åldern 13-25 år. Under år 2013 har tre ungdomsforum arrangerats; januari (samhällsservicereformen), maj (uppföljning samhällsservicereformen) och augusti (sommarträff). Ytterligare ett forum var planerat men genomfördes ej på grund av omprioriteringar av personalresurser. Utgående från regeringsprogrammet målsättning, elevdemokrati och demokrati-fostran stärks genom att elevrådets roll förtydligas, har ett arbete påbörjats i syfte att utveckla stöd till grundskolor gällande elevråd, demokrati och inflytande. Arbetet sker tillsammans med utbildningsbyrån, elevråd och elevrådshandledare. Under år 2013 har två träffar för handledande lärare arrangerats. I april arrangerades ett Barn- och ungdomsseminarium tillsammans med Nordiska skärgårdssamarbetet i syfte att dela metoder för att främja barns och ungas aktiva medborgarskap. I samarbete med filmklubben Chaplin och Vera filmfestival visades Kari Anne Moes film "Til ungdommen" för unga på gymnasiet. Filmen lyfter ungas vardag, engagemang och demokratifrågor genom att följa norska ungdomar i sin roll som aktiva eller blivande politiker och hur attentaten den 22 juli 2011 påverkade ungas liv i Norge. Filmen visar även hur skoldebatterna inför val går till i Norge. Regissören Moe deltog vid filmvisningen och höll även en föreläsning vid Ålands folkhögskola. Inom ramen för nätverket UngSam har två träffar arrangerats för att möjliggöra fortbildning, inspiration och dialog mellan olika ungdomsarbetare och andra aktörer som arbetar med unga.

Ungdomskonsulenterna har representerat landskapet i nordiska ministerrådets barn- och ungdomskommitté (NORDBUK) vid dess tre möten samt deltagit i nordiskt arbetsmarknadsmöte "Fler unga i arbete".

En kartläggning av myndighetssamarbete för ungdomar som varken studerar eller arbetar inleddes under år 2013 i syfte att identifiera aktuella aktörer och de arbetsuppgifter som åligger dem. Kartläggningen fokuserar på dem som gått ut grundskolan och till och med 25 år. Ålands ungdomsportal har under året haft möjligheten att använda webportalen Ung.ax.

6.4.4.2. *Idrott*

Landskapsregeringen gav stöd till idrottsverksamheten på totalt 1 414 000 euro under året. Av dessa medel överfördes 1 344 000 till paraplyorganisationen Ålands idrott som fördelade medlen vidare till sina medlemsorganisationer i form av verksamhetsbidrag. 70 000 euro användes för investeringar i idrottsanläggningar och –redskap.

Landskapsregeringen har i samverkan med Ålands idrott utarbetat riktlinjer för idrottens finansiering. De nya riktlinjerna kommer att antas under 2014.

6.4.5 Ålands landskapsarkiv

Arbetet med uppgörandet av arkivplaner i enlighet med arkivlag för landskapet Åland (ÅFS 2004:13) har fortgått. Detta och övriga projekt som berör arkivfunktionen och dokumenthantering har föranlett besök hos myndigheter, handledning, möten med olika arbetsgrupper, arkivinspektioner, styrning samt handräckningsuppdrag. Statliga myndigheter på Åland levererar sina arkivalier till landskapsarkivet, enligt nämnda lag, vilket har lett till möten i motsvarande syften med statliga myndigheter. Även den evangelisk-lutherska kyrkan, föreningar, företag och privatpersoner har initierat aktioner i delvis liknande syften.

Eftersom landskapsarkivets läsesal och en del arbetsrum renoverades från mars till augusti, användes två större konferensrum i lagtingsbyggnaden som tillfällig läsesal resp. arbetsrum.

Antalet utställningar var endast två i år och mindre till omfång p.g.a. de begränsade möjligheterna som rådde under året att ställa ut i landskapsarkivets utrymmen. Därutöver ordnades en utställning på Ryska federationens konsulat, som ett samarbete mellan Ålands landskapsregering och Ryska federationen.

Ålands landskapsarkiv har noterats i massmedia bl.a. i ärenden som berör utvecklandet av digitala tjänster på Åland. Den nordiska arkivdagen, den 9 november 2013, firades för första gången på Åland med föreläsningar, vilka ordnades tillsammans med Ålandsforskarna rf. och Svenska litteratursällskapet i Finland rf. Landskapsarkivets tjänster har fortsättningsvis nyttjats av filmproducenter. Verksamheten i landskapsarkivets utrymmen har presenterats för besökare.

Landskapsarkivet utförde ett studiebesök till S:t Michel, där ett kluster med hög kompetens på arkivfunktionens och dokumenthanterings område skapats. Verksamheten på S:t Michels landsarkiv, Centralarkivet för Finlands näringsliv och Produktionsenheten för Digitaliserings- och konserveringstjänsten vid Nationalbiblioteket presenterades för personalen. En del av personalen deltog i ett utbildningstillfälle i Stockholm vad gäller nya uppgraderingar för arkivredovisningssystemet Klara, vilket används av landskapsarkivet. Landskapsarkivarierna deltog i det nordiska landsarkivariemötet, som arrangerades i Kristiansand, Norge. Han bidrog även till programmet, som ordnades i Malmö under konferensen Öppna kulturarvsdata i Norden.

Besökare och lån av arkivalier i landskapsarkivet 2013

Månad	Besökare totalt	Framtagna arkivalier (Forskare)	Framtagna arkivalier (Tjänstebruk)	Totalt framtagna arkivalier
Januari	175	69	20	89
Februari	143	105	5	110
Mars	153	71	8	79
April	114	100	2	102
Maj	132	72	41	113
Juni	99	77	23	100
Juli	109	116	23	139
Augusti	122	95	31	126
September	138	62	63	127
Oktober	155	79	16	95
November	129	89	50	139
December	83	39	33	72
Totalt	1.552	976	315	1.291

Könsfördelningen vad gäller kundbesöken utföll under detta verksamhetsår likt det föregående: 48% kvinnor och 52% män (48% – 52%). Forskarservicen vid landskapsarkivet noterade 275 skriftligen besvarade förfrågningar. Utomstående institutioner användes för inlån av en bok, 7 st. mikrofilmer och 74 st. mikrokort. Antalet inkomna arkivleveranser var 69 st., ca 104,5 hm (76 st, 137 hm), uppgjorda och reviderade arkiv. 69 (67). Referensbiblioteket har utökats med 69 nya titlar (356) . I biblioteks-databasen Katrina fanns vid årsskiftet 7925 titlar (7856) tillhörande landskapsarkivet och externa utlån ur biblioteket: 55 (24).

6.5. MUSEIBYRÅN

Museibyråns uppgifter fokuserar på bevarande, kunskapsuppbyggnad och kunskapsförmedling om det åländska kulturarvet och dess kulturmiljöer. Verksamheterna omfattar myndighetsarbete, kulturminnesvård, utställningsverksamhet och museipedagogiskt arbete, byggnadsvård, kulturmiljövård, undersökning och dokumentation, insamling och katalogisering, digitalisering samt konservering och vård av föremål.

6.5.1. Kulturarvsenheten

Myndighetsutövningen rörande lagstiftningen, framför allt LL om fornminnen, LL om skydd av det maritima kulturarvet, LL om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse och LL om skydd av kulturhistoriskt värdefulla föremål, vilket innebär merparten av föredragningsärendena, utförs inom enheten. Under 2013 inkom och hanterades to-

talt 142 ärenden av kulturarvsenheten, vilket utgör en ökning på 15 % i jämförelse med föregående år. Majoriteten av dessa, 54 stycken, utgörs av utlåtanden i anknytning till samhällsplanering, reglerat av Landskapslagen om fornminnen, Plan- och byggnadslagen, samt lagen om skydd av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. 28 ärenden föranleds av 6§ i LL om fornminnen (deltagande i lantmåteriförrättningar), 17 ärenden av LL om skydd av det maritima kulturarvet (dyktillstånd). 14 ärenden har föranletts av LL om skydd av kulturhistoriskt värdefulla föremål, medan 13 ärenden har hanterats med anledning av ÅFS 2006/87, tillägg till 2§ i LL om fornminnen (omregistrering av fornlämningar, med hörande). 6 ärenden har motiverats av kyrkolagen, medan ytterligare 5 motiverats av museibyråns roll som fastighetsförvaltare. 5 ärenden har hanterats av orsaker förutom ovannämnda. Till tongivande och särskilt arbetskrävande ärenden under året hör deltagande i samband med samhällsplaneringen av Kastelholm, Sund, bevakning av fredningsbestämmelser i samband med skadegörelsen av stenåldersboplatsen Sa 20.2 i Långbergsöda, Saltvik, samt utlåtanden om kultur- och fornlämningsmiljöer inför miljökonsekvensbeskrivningen för det planerade korttruttssystemet.

Vid sidan av landskapsregeringens ärendehantering har kulturarvsenheten också granskat och utlåtit sig om 490 skogsbruksplaner.

Fältverksamheten har effektiviserats genom uppgradering av den arkeologiska fältutrustningen. Dels införskaffades under året en ny enmans totalstation, som inneburit en markant kvalitetshöjning när det gäller produktionen av kartmaterial och fältdokumentation, dels införskaffades en terränganpassad bil. En inbesparingsåtgärd har genomförts i och med att museibyråns snickeri utrustats för intern produktion av fyndbackar. Antalet icke slutförda arkeologiska undersökningsrapporter uppgår efter utgången av 2013 till ett femtiotal.

Omregistreringen av de fornlämningar som är registrerade är slutförd till den del att samtliga markägare hörts. Vissa oklarheter återstår och den offentliga delgivningen har inte genomförts. Inga nya fornlämningar har registrerats under året.

Kulturarvsenheten har under året ingått ett samarbete med Helsingfors universitet, där dateringar av åländskt arkeologiskt material finansieras inom ramen för Santeri Vanhanens forskningsprojekt Stone Age cultivation in Finland and Estonia, compilation of archaeobotanical data using the Strategic Environmental Database and analyses of new material.

Kulturarvsenheten förvaltar över c:a 150 kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Året 2013 har präglats av större takunderhållsåtgärder. Taket på Kastelholms slotts torn, Kuretornet samt även taken på arbetarbostäderna vid Kastelholms kungsgård målades om. Taken på ett antal byggnader har även lagts om. Detta gäller dels rian vid Kastelholms kungsgård, Idas stuga vid Borgboda, samt loftboden, stallet, pressboden och holkkvarnen vid Jan Karlsgården. Utöver detta, så har samtliga trätak vid Jan Karlsgården tjärats under året, liksom skyddstaken över Lemböte kapell och medeltidskällaren vid Sunds kyrka. Kulturarvsenheten har, delvis inom ramen för sommarens hantverkardagar vid Jan Karlsgården, kokat rödmylla och målat ett flertal byggnader och byggnadsdetaljer vid Jan Karlsgården och Kastelholms slott. Som ett led av under året ingångna eller aktuella arrendeavtal och hyresavtal har kulturarvsenheten varit

involverad dels i renoveringar av Bomarsunds gårds exteriör samt badrummet i Tosarby stenhus, dels i omfattande iordningsställande av betesområden i Bomarsunds- och Kastelholmsområdena. Vid Hermas skärgårdshemman har mindre reparationsåtgärder utförts under året och förebyggande arbete mot svamp- och insektsangrepp har inletts.

Mål: Att medverka i planeringen och framtagande av faktaunderlag samt samlingsfrågor till Ålands museums nya basutställning.

Förverkligat: Den gamla basutställningen omfattade 767 samlingsenheter med arkeologiska föremål som plockades ner, kontrollerades mot fyndkataloger och utställningslistor. Fynden genomgick en konserveringsbedömning och 300 fyndnummer skickades till konservering under året. I samband med detta skedde en upphandling av konserveringstjänster. Nedmonteringen av basutställningen resulterade i en omfattande ompackning av framförallt metallföremål. Utöver det arkeologiska materialet, så inkluderade basutställningen c:a 1200 föremål ur de kulturhistoriska samlingarna, 230 textilier, 20 naturalia föremål samt en apoteksmiljö med 3000 föremål. Nedplockningen av utställningen innebar rengöring, frysning och dokumentation av föremålen. Efter nedplockning av utställningsföremål vidtog en nedmontering av installationer i utställningslokalen samt museibyggnadens entré, vilket till stor del utfördes av kulturarvsenhetens timmermän/byggnadsarbetare. Under hösten 2013 anordnades en serie heldagsseminarier med fokus på nytt innehåll till basutställningen, där den antikvariska delen av kulturarvsenhetens personal deltog. Grupparbetena låg till grund för ett synopsis som färdigställdes av museienheten under vintern.

Mål: Att genom arkeologiska och kulturmiljörelaterade undersökningar öka kunskapen om forntid och historisk tid.

Förverkligat: Under året har enheten genomfört 68 arkeologiska besiktningar, övervakningar och undersökningar. De större projekten har varit utgrävningen av delar av 1800-talsbebyggelsen i förstaden till Skarpans i Bomarsund, Sund, inför ombyggnaden av väg 2, samt utgrävning och skyddsåtgärder vid stenåldersboplatsen Sa 20.2, Västra Jansmyra. Sistnämnda projekt föranleddes av den skadegörelse som ägde rum år 2010 och som under 2013 ledde till fällande dom vid Ålands tingsrätt. Merparten av undersökningarna 2013 avrapporterades inom året, men totalt uppgår antalet icke slutförda arkeologiska undersökningsrapporter efter utgången av 2013 till ett femtiotal.

Den arkeologiska samlingen som museibyrån förvaltar har under 2013 vuxit med 6 accessionsnummer, omfattande totalt ca 14000 fynd. Majoriteten av fynden utgörs av rester av redskapsproduktion härrörande från undersökningarna av stenålderslokalen Sa 20.2. Ett av de mer speciella fynden som inkommit till museet är en Stockholms-tillverkad tennkanna (ÅM 762:2), daterad till mellan 1430-1450, som påträffades i ett torsknät utanför Sottunga. Kulturarvsenheten har dessutom finansierat och utfört en kulturmiljöinventering omfattande merparten av Vårdö kommun som underlag för kommunens kommunöversikt.

Mål: Att måla taket på kuretornet vid Kastelholms slott.

Förverkligat: Målsättningen förverkligades delvis. Arbetet lades ut på anbud och utfördes i entreprenadform. Tornets södra takfall målades om som planerat, liksom delar av norra takfallet. Dock befanns plåttäckningen på det västra takfallet av tornets mot norr utskjutande del vara i så dåligt skick, att målningen ej genomfördes, då bedömningen var att partiet var i behov av ett totalt plåtbyte, vilket inte var möjligt att genomföra utan större ställningsbyggnation. Målningsarbetet under 2013 kom också att innebära byte av plåtdetaljer på taket omfattande bl.a. en ny fotränna på bägge takfall.

Mål: Att genomföra, konserveringsåtgärder vid Hermas.

Förverkligat: Under 2013 har museibyråns konservator gjort en lägesinventering av skicket på delar av föremålsbeståndet vid skärgårdshemmanet med åtföljande rapport, där det konstaterats, att särskilt textilierna är i behov av större. En punktinsats gjordes under hösten, där en större städinsats genomfördes. En strategi för kommande års insatser har formulerats, där frysning av textilier på plats har fastslagits som rimligaste metod.

Mål: Att vidareutveckla det digitala arbetet med arkiven och samlingarna.

Förverkligat: Digitalisering av material från arkiv och samlingar sker kontinuerligt. Särskilda resurser finns avsatta för digitalisering av bildarkiven och runt 3000 bilder har digitaliserats under året. Ljud- och filmarkivet har under året av säkerhetsskäl stängts till vissa delar och en utredning har initierats för att kunna överföra material till digitala format. Under året påbörjades ett pilotprojekt för att digitalisera C-kassetter till Mp3 och totalt 85 intervjuer/ljudavsnitt digitaliserades.

Under 2013 har databssystemet Primus inköpts och konvertering av museibyråns databaser för kompatibilitet med Primus har påbörjats. Delar av personalen har vidareutbildats i användandet av programvaran. Ett specifikt projekt för digitalisering av ritningsdokumentation över Kastelholms slott har initierats. Förteckningen över kända fornlämningar i landskapet är färdigställt för webbaserad publicering och dialog med övriga delar av landskapsregeringen har förts under året för att koordinera ett tillgängliggörande av informationen.

Mål: Att publicera Åländsk odling (2012 - 2013).

Förverkligat: 67:nde årgången av Åländsk Odling publicerades under hösten 2013.

6.5.2. Museienheten

Ålands museum stängdes den 1 mars för ombyggnation och renovering. Innan stängningen visades en utställning om Raoul Wallenberg i samarbete med Sveriges honorärkonsulat på Åland, EU-minister Birgitta Ohlsson invigde. Jubileumsutställningen i Specialsalen om Ålands marthaverksamhet fortsatte fram till sista öppettiden, då mutet med den nya utställningens innehåll, såväl enskilt som i arbetsgrupper. Obehövlig revisita såldes vid ett annonserat tillfälle för allmänheten. Under hösten skedde en upp-

handling av utställningens formgivare, Markus Wikar och Futudesign.

Mål: Att uppmärksamma Ålands konstmuseums 50-årsjubileum hela året bl.a. genom olika evenemang, samarbetsprojekt och föreläsningar.

Förverkligat: Med anledning av att museibyggnaden stängdes för renovering har Ålands konstmuseums jubileum uppmärksammats på olika platser både inom och utanför landskapet. Programmet har bestått av två utställningar; sommarutställningen "Människor och minnen" på Norrtälje konsthall som visade ett urval ur museets samlingar samt sommarutställningen på Kastelholms slott "Ex Paradiso" med konstverk av Pauliina Turakka Purhonen. Arbetet med en konstbok för barn inleddes under året, liksom det konstpedagogiska projektet "Konst på väg". Inom nätverket "Little Constellation" arrangerades en internationell konstutställning på Island, i vilken konstnärerna Minna Öhberg och Pauliina Turakka Purhonen deltog.

Mål: Att vid inköp av konst fästs särskild uppmärksamhet vid genusperspektivet för att främja en i framtiden mer jämställd konstsamling.

Förverkligat: Under året har sex konstverk av kvinnlig konstnär köpts in samt tre av manlig konstnär. Konstnämnden har fört jämställdhetsdiskussioner och har gjort avvägningar innan inköpen gjorts.

Mål: Att vid Kastelholms slott vidtas åtgärder för en övergång till audioguider.

Förverkligat: Under hösten gjordes ett textunderlag för ljudguidningar. Texten motsvarar en timmes vandring på slottet med guide. Innehållet beskriver livet och verksamheten på slottet under olika århundraden, som komplement till det skyltprogram som mer fokuserar på slottet som byggnad och byggnadsminne. Nästa steg blir att faktagranska textmaterialet, översätta och läsa in texten på ljudspår. Till berättarrösten ska ljudkulisser, så som musik och effektljud, läggas till. Ljudspåren kan användas för aningen audioguider, mobilappar eller QR-koder. En version ska vara satt i bruk sommaren 2014.

Mål: Att ta i bruk nya hemsidor för objekten Ålands museum, Ålands konstmuseum och Kastelholms slott.

Förverkligat: Hemsidorna lanserades våren 2013.

Ålands konstmuseum köpte under året in följande nio konstverk:

Nanna Sjöström, Interiör, 2009, monotypi.

Henrika Lax, Interiör, 2013, olja på duk.

Kalle Turakka Purhonen, Rysk boj, mossigt ben, havsörnshuvud och fötter, klippskärva och fjäder, 2012, bläck på papper.

Kalle Turakka Purhonen, Kökars sjöbevakningsstation, 2011, bläck på papper.

Pauliina Turakka Purhonen, Sprucken spegel, 1998, akryl på duk.

Pauliina Turakka Purhonen, Kalle, 2000, akryl på duk.

Pauliina Turakka Purhonen, Sång för min syster, 2012, keramik, akrylfärg.
 Satu Kiljunen, Mamma – i ljus ovanifrån, 2013, olja på gipsrelief.
 Edvard Westman, Sommarnatt på Åland, 1896, olja på duk på pannå.
 Till Ålands konstmuseums samling donerades 2013 ett konstverk; Pauliina Turakka Purhonen, Mantelmadonna, 2013, textilsulptur.

Ålands museum

Utställning	Period
Supermarthorna fyller 100 år/Inge Löök	22.11.2012 - 28.2.2013
Raoul Wallenberg	16.1 - 28.2.2013

Ålands konstmuseum

Utställning	Period
Georges von Swetlik	5.12.2012 – 20.1.2013
Nanna Sjöström	1-28.2.2013
Sommarutställning på Norrtälje konsthall, Människor och minnen	18.5 – 15.9.2013
Sommarutställning på Kastelholms slott, Pauliina Turakka Purhonen/Ex Paradiso	16.6 . 15.9.2013

Besökarstatistik	2011	2012	2013
Ålands museum & Ålands konstmuseum	25 642	21 424	3 126
Kastelholms slott	31 789	33 183	32 469
Vita Björn	12 331	12 682	16 659
Lotsstugan i Bomarsund	2 607	2015	2 228
Skärgårdshemmanet Hermas	500	605	584
Ålands skolmuseum	497	624	470

Lek & Lär, förskoleverksamhet

Lek & Lär, förskoleverksamhet	2011	2012	2013
Daghem, grupper/antal personer	109/780	92/616	24/204
Fritidshem	29/275	25/170	3/30
Skolor, Träningsundervisningen	19/150	15/46	3/18
Sportlovsaktivitet, antal barn	-75	6/22	19
Vårutflykten	1/104	16/192	15/194

6.5.3. Administrativa enheten

Administrativa enheten fungerar som stödfunktion till de övriga enheterna inom byrån. Enheten handhar ärenden rörande bl.a. redovisning och betalningsrörelse, kansli-funktioner, personalfrågor och intern information samt driftsfunktioner och lokalvård för museibyråns byggnader.

Mål: Att medverka i planeringen av underlag till Ålands museums nya basutställning

Förverkligat: Planering, framtagande och utvecklande av anbudsunderlag, risk-bedömningar samt budgetering och uppföljning av ekonomin till basutställningsprojektet har förverkligats.

7. Näringsavdelningens förvaltningsområde

7.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

7.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Utveckla den externa kommunikationen, utarbeta underlag som ska användas i utformningen av näringslivspolitikerna under programperioden 2014-2020 vilken delfinansieras med EU-medel samt återuppta arbetet med att samordna landskapets, kommunernas och statens olika enheter som administreras jordbruksstöd.

Förverkligat: Näringsavdelningen har under året utarbetat rutiner för information och kommunikation via det sociala mediet Facebook. Avdelningen har ansvarspersoner för uppdatering av avdelningens hemsida och Facebook. Beredningen av nya näringspolitiska program för perioden 2014-2020 vilka delfinansieras med EU-medel har pågått under året och i arbetet har det ingått förhandlingar med riksmyndigheter samt diskussioner med Europeiska kommissionen. Landskapsregeringen tar ställning till innehållet i programmen i början av år 2014.

7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Tillgängliga medel 2013	Bokslut 2013	Avvikelse
Summa inkomster	11686396,55	4419209,58	7974373,00	5719700,12	-2254672,88
Konsumtionsutgifter	-5374636,40	-5274159,11	-6670798,00	-5320164,66	1350633,34
Överföringsutgifter	-18183257,54	-23742955,35	-23522221,00	-17569335,62	5952885,38
Realinvesteringsutgifter	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lån och övriga finansinvesteringar	-303232,91	0,00	-20000,00	0,00	20000,00
Summa utgifter	-23861126,85	-29017114,46	-30213019,00	-22889500,28	7323518,72
Anslag netto	-12174730,30	-24597904,88	-22238646,00	-17169800,16	5068845,84

7.2. ALLMÄNNA BYRÅN

7.2.1. Näringspolitik

Mål: Det övergripande målet för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för en hög ekonomisk tillväxt genom att entreprenörer och företag startar nya och utvecklar befintliga företag.

Förverkligat: För att uppnå det övergripande målet skall landskapsregeringen ge förutsättningar för:

- hög sysselsättning, att bevara de arbetsplatser som finns samt att vara med och skapa nya arbetsplatser
- ökat antal hållbara arbetsplatser i skärgård och landsbygd
- ökad export av tjänster och produkter
- breddning av näringsstrukturen i landskapet och ge goda och långsiktiga förutsättningar för utveckling av affärsidéer samt
- ökad tillväxt i form av fler företag samt fler företag som växer

Landskapsregeringen beaktar de uppställda målen vid beviljande av stöd till näringslivet. Landskapsregeringens finansieringsformer till företagen utgjordes under året av olika former av bidrag samt räntestöd och garantier via ett samarbetsavtal med Finvera.

Under året beviljades medel i enlighet med gällande EU-program för Konkurrenskraft och sysselsättning med finansiering ur Europeiska Regionala Utvecklingsfonden (ERUF) perioden 2007-2013, landsbygdsutvecklingsprogrammet med finansiering ur Europeiska Jordbruksfonden (EJFLU) perioden 2007-2013 samt nationell finansiering i enlighet med landskapsregeringens principdokument för företagsfinansiering som tillämpas på de stödformer som administreras av näringsavdelningens allmänna byrå.

Inför avslutandet av programperioden kan konstateras att genomförandegraden för åtgärderna i respektive program förbättrats under år 2012 och 2013 och prognosen är programmets medel kommer att nyttjas fullt ut och målsättningarna uppfyllas.

Inför 2013 ingick landskapsregeringen ett nytt samarbetsavtal med TEKES gällande utvärdering av finansieringsansökningar av på Åland verksamma företag. Samarbetet som omfattar en utvärdering av de ansökningar om forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt som inkommer till Ålands landskapsregering gäller år 2013, varefter en utvärdering görs utifrån samlade erfarenheter och beslut tas om ett eventuellt förlängt samarbete. Totalt 2 stycken ärenden fördes till TEKES under 2013 för utvärdering. Landskapsregeringen har meddelat att man är positiv till en förlängning av samarbetet.

Arbetet med den nya programperioden och utarbetande av ett nytt operativ program för Europeiska Regionalfonden och Europeiska Socialfonden fortsatte under 2013 och beräknas vara färdigställt inom 2014.

I maj 2013 tillsatte landskapsregeringen ett Regelråd med uppgift förenkla regler och minska kostnaderna för de åländska företagen inom ramen för landskapets behörighet. Via Regelrådets hemsida, www.enklareregler.ax, kan företagare eller branschorganisation komma med frågor och förbättringsförslag på saker som idag uppfattas onö-

digt krångliga och som försvårar företagande på Åland.

Tävlingen Skraknästet genomfördes för andra gången 2014. Totalt 33 bidrag lämnades in, sex valdes ut till finalen och presenterades i samband med Visit Ålands årsmöte.

I samband med politikerveckan i Almedalen besökte en delegation från landskapsregeringen och representanter för det åländska näringslivet Visby. Eventet väckte stort medialt intresse och lyckades sätta Åland i fokus på många olika sätt.

En delegation från huvudstaden Haikou på den kinesiska ön Hainan besökte under våren Åland med landskapsregeringen som värd. Under mötet tecknades ett vänortsavtal mellan landskapet Åland och Haikou.

Stödordning	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, euro
Internationaliseringsstöd *	3	97.153
Investeringsstöd *	7	475.269
Stöd till detaljhandeln i skärgården		
- driftsbidrag	10	4
- investeringsbidrag	80.678	37.410
Förordade lån till Finnvera	2	50.000
Förordade garantier till Finnvera	4	499.000
Stöd från EU-medfinansierade program:		
- ERUF	15	22
- LBU**	1.576.790	725.787
Villkorad motfinansiering till projektansökningar inom ramen för Central Baltic projekt	0	0
Skärgårdsstöd	2	12.000
SSA stöd i skärgården	53	52.352
Verksamhetsbidrag, utbildningsbidrag	3	1.096.296
Summa	141	4.814.793

* Motsvarande stödformer kan även ingå i sådana projekt som medfinansieras av EU genom de olika programdokumenten.

** Stöd inom LBU-programmet beviljas till de åtgärder inom programmet som administreras från allmänna byrån, åtgärd 123, 311, 312 samt 341. Leader metoden tillämpas inom LBU programmets axel 4 och redovisas nedan under 7.3.2.4.

7.2.2 Regionalpolitik

Under 2013 har Ålands skärgårdsnämnd hållit fyra möten; 27 februari, 15 maj, 4 september och 27 november. Ordinarie medlemmar i nämnden har under året varit: Margareta Lundberg (Brändö), Stig Fellman (Föglö), Mia Hanström (Kumlunge), Philip Hällund (Kökar), Anders Englund (Vårdö) och Björn Rönnlöf (Sottunga). Näringsminister Fredrik Karlström har varit ordförande, Anders Englund vice ordförande och näringslivsutvecklare Dan Backman har fungerat som sekreterare.

Till nämndens möten har även kommundirektörerna i skärgården samt representanter för det Nordiska skärgårdssamarbetet och Finlands skärgårdsdelegation varit inviterade. Till mötena inviteras ministrarna beroende på vilka ärenden som behandlas och de flesta har av ministrarna deltagit.

Bland de ärenden som behandlats har stort fokus legat på skärgårdstrafiken och de planerade förändringarna, budgetsnedskärningar och införande av korttrutt. Övriga frågor och diskussionsämnen har varit garantilagsgruppens arbete, översyn av Skärgårdsnämndens arbete, planer på att väcka liv i Företagsam skärgård, markplanering i skärgården samt anskaffande av en videokonferensutrustning. Hälso- och polisberedskapen, skärgårdens utflyttning och demografi diskuterats frekvent.

Nämnden har även i samband med ESIN's (European Small Islands Network) möte på Åland (på Kökar och i Mariehamn) träffat representanter från öar i hela Europa. Näringsministern och näringslivsutvecklaren deltog i SANK-dagarna i Borgå i början av juni. SANK står för Finlands Skärgårdsdelegation. Näringslivsutvecklaren har tagit del i Skärgårdskommunmötet samt även bevistat projekt Young Voices avslutning i Stockholm.

7.3. JORDBRUKSBYRÅN

7.3.1. Uppföljning av mål

Ålands landskapsregerings övergripande målsättning har under 2013 varit att lantbruksproduktionen skall utveckla en hög konkurrenskraft i enlighet med de givna förutsättningar baserad på hög effektivitet, hög produktivitet, hög kvalitet och hållbart utnyttjande av naturtillgångar. Landsbygden och skärgården skall bibehålla sin dragningskraft som bosättnings- och företagsort trots strukturändringar inom det traditionella lantbruket samtidigt som landskapsbilden skall bibehålla de traditionella drag som den mångåriga hävden skapat.

Förverkligande: Eftersom 2013 utgör det sista året i finansieringsperioden 2007-2013 har året kännetecknats av programplanering inför kommande perioden 2014-2020 samt avslutande av perioden 2017-2013. Sett till programgenomförandet kan konstateras att programmet haft en mycket hög genomförandegrad och generellt sett har intresset för åtgärderna har fortsatt varit stort med några få undantag.

Under 2013 har arbetet med programplaneringen för kommande period varit intensivt men fördröjts av den inom EU-institutionerna utdragna lagstiftningsprocessen som skall ge förutsättningarna för arbetet i form av ett regelverk format av ett antal olika förordningsdokument. Den fördröjda lagstiftningsprocessen har lett till att implementeringen av det

kommande programmet har skjutits upp ett år till år 2015 och i stället har Europeiska kommissionen uppmanat medlemsstaterna att förlänga nuvarande landsbygdsutvecklingsprogram ytterligare ett år för att hantera problematiken.

Investeringsviljan i jordbruket är fortsatt hög och då de EU-delfinansierade medlen är förbrukade har landskapsregeringen mött efterfrågan om investeringsmedel med nationella medel i en nationellt finansierat investeringsstödsåtgärd. Trenden att projekten blir större i omfattning både ekonomiskt och fysiskt fortsätter och är i direkt linje med landskapets målsättningar om höjd konkurrenskraft inom produktionen samt marknadsanpassning. Alla medel inom landsbygdsutvecklingsprogrammet riktade till investeringar inom jordbruket är beviljade.

Den höga måluppfyllelsen inom stödet för miljövänlig odling och LFA/kompensationsbidraget fortsätter. Arealen som är i odling bibehålls vilket också i princip gäller för betesmarkerna vilket betyder att målet om ett bibehållande av det öppna landskapet fortsatt verkar kunna uppnås trots att antalet jordbrukare minskar.

Även efterfrågan på Leader-åtgärder har varit stor efter en trög uppstart av Leader-verksamheten på Åland. Till de åtgärder där efterfrågan på finansiering är mindre hör åtgärder för diversifiering av jordbruket till annan verksamhet och samarbetsåtgärden för att få till nya produkter inom det åländska lantbruket.

Intresset för den ekologiska produktionen verkar också hålla samma nivå som tidigare och landskapet har, i ett europeiskt perspektiv, mycket stor andel av den odlade arealen omlagd till ekologisk produktion vilket i sig borgar för en hållbar jordbruksproduktion. Utmaningen är fortsatt att öka produktiviteten på den ekologiska arealen.

7.3.2. Stödadministration

I december 2007 godkändes landskapsregeringens "Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland för perioden 2007-2013" av Europeiska kommissionens landsbygdskommitté. Eftersom programmet gäller för perioden 2007-2013 så startade implementeringen av programmet under 2007 trots det sena godkännandet av programmet. Programmet innehåller 4 axlar inriktade på olika insatsområden. De olika insatsområdena är förbättrande av konkurrenskraften, förbättrande av miljön och landsbygden, diversifierande av ekonomin på landsbygden samt den fjärde, genomförande av Leader metoden.

7.3.2.1. Förbättrande av konkurrenskraften

Insatsområdets huvudsakliga målsättning är förbättrande av konkurrenskraften inom jordbruket och livsmedelsindustrin. Det består av fem åtgärder av vilka alla fem genomfördes för första gången under år 2013. Den ekonomiskt mest omfattande åtgärden är modernisering av jordbruket eller investeringsstödet där stöd beviljades till 13 st. nationellt finansierade projekt om totalt 1.016.005 euro och två av EU-delfinansierade projekt om totalt 61.400 euro i stöd. Således har 15 lantbrukare beviljats investeringsstöd om totalt 1.077.405 euro. Ytterligare har ett utbildningstillfälle gällande ekonomi beviljats stöd inom ramen för åtgärden kompetensutveckling för lantbrukare (stödbeloppet var 19.870 euro), startstöd till unga odlare beviljades 5 st. unga lantbrukare

och det totala direkt stödet var 200.000 euro (40.000 euro/ung odlare). Glädjande var att sju projekt sjösattes inom livsmedelsförädling. Totalt erhöll de 296.022 euro i stöd för utvecklande av konkurrenskraften inom livsmedelsindustrin. Ytterligare ett projekt inom den tidigare oanvända åtgärden samarbete om ny teknik erhöll stöd. Det var ett projekt gällande odling av scharlottenlök som erhöll 41.200 euro i stöd.

7.3.2.2. Förbättrande av miljön och landsbygden

Insatsområdet innehåller tre åtgärder vilka alla har genomförts under året. Inom insatsområden för de arealbaserade stöden beviljades stöd till totalt 454 lantbrukare varav 361 var män, 52 kvinnor och 41 juridiska personer. Kompensationsbidrag beviljades till 433 lantbrukare varav 346 var män, 49 kvinnor och 38 juridiska personer. Miljöstöd beviljades till 431 lantbrukare varav 343 var män, 50 kvinnor och 38 juridiska personer. Av antalet aktiva lantbrukare (484 st.) erhöll 89 % kompensationsbidrag och 89 % miljöstöd. Inom insatsområdet för icke produktiva investeringar har en lantbrukare beviljats 11.164,62 euro i stöd för återskapande av naturbetsmark och en lantbrukare 14.681,25 euro för anläggning av våtmark.

Arealmässigt omfattade kompensationsbidraget 13.336 hektar åkermark och 4.641 hektar naturbetesmark medan miljöstödets basstöd omfattade 12.792 hektar åkermark. Av den totala odlade åkermarken (13.748 hektar) omfattades 97 % av kompensationsbidraget och 93 % av miljöstödet. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till landskapsregeringens målsättning år 2013 presenteras i tabellen nedan.

Tabell. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till målsättningen i programmet för år 2013 för den odlade arealen:

	Målsättning, hektar	Verklig anslutning, hektar	Skillnad, % av målsättningen hektar	uppfylld
Kompensationsbidrag	13.000	13.336	+ 336	103
Miljöstödets basstöd	13.000	12.792	- 208	98

Miljöstödets specialstöd baserar sig på 5-åriga avtal mellan lantbrukarna och landskapsregeringen. År 2013 ingicks totalt 15 avtal för avtalsperioden 1.5.2013-30.4.2018. Avtalen kommer att revideras vid byte av programperiod år 2015.

7.3.2.3 Diversifierande av ekonomin på landsbygden

Insatsområdet innehåller 8 olika åtgärder med målsättningen att diversifiera ekonomin och höja livskvaliteten på landsbygden. Av dessa genomförs 5 stycken inom Leader, vilka redovisas för nedan. Övriga åtgärder är diversifiering till annan verksamhet än jordbruk (åtgärd 311) och Etablering och utveckling av mikroföretag (åtgärd 312) samt Kompetensutveckling och information för förberedelse och genomförande av lokala utvecklingsstrategier (åtgärd 341). Ansökningar om finansiering inlämnades kontinuerligt under år 2013 på av landskapsregeringen framtagna blanketter. Beviljade

ansökningar under 2013 redovisas för ovan under 7.2.1.

7.3.2.4. *Leader*

Leader-metoden tillämpas för åtgärderna Främjande av turismverksamhet (313), Grundläggande tjänster för ekonomi och befolkningen i landsbygden (321), Förnyelse och utveckling av byarna (322) Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden (323) och Utbildning och information (331).

Under år 2013 har 9 stycken projekt beviljats finansiering om 77.860 € inom åtgärd 313, 3 stycken projekt om 17.048 € inom åtgärd 321, 1 stycke projekt om 10.000 € inom åtgärd 322, 1 stycke projekt om 7.150 € inom åtgärd 323 samt 0 stycken projekt inom åtgärd 331. Den lokala aktionsgruppen (LAG) handlägger ansökningar och landskapsregeringen genomför en teknisk laglighetskontroll av deras beslut.

Under 2013 fattades vidare 2 stycken beslut om finansiering till Leader Åland r.f inom åtgärd 421, Interregionalt och transnationellt samarbete. Totalt beviljades föreningen 39.147 €.

7.3.3. Ekologisk odling

I Ålands kontrollregister för ekologiskt jordbruk (ÅKEJ-registret) finns idag 130 (134 år 2012) gårdar varav 42 (41 år 2012) även hör till den ekologiska husdjurskontrollen. I enlighet med landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion utförde landskapsregeringen 137 gårdskontroller av vilka 2 var KRAV-kontroller och 3 vinterkontroller på husdjursgårdar. Under året anslöt sig 4 nya odlare till kontrollen. Inom kontrollen av ekologiska livsmedelsföretag finns 8 företag. Kontrollnämnden för ekologisk produktion sammanträdde en gång under året samt ytterligare en gång genom skriftligt förfarande.

7.3.4. Lantbrukssemester och sjukvikarieverksamhet

Arbetet med omstruktureringen av avbytarverksamheten fortsätter. I landskapets första tilläggsbudget för år 2012, den s.k. omställningsbudgeten, fattades beslut om att avbytarverksamheten skall omstruktureras från år 2015 så att endast vikariehjälp vid sjukdom finansieras av avbytarssystemet. Övriga ledigheter skall helt bekostas av lantbrukaren själv. Landskapsregeringen skall inte heller tillhandla hålla landskapsanställda avbytare till vikariehjälp utan systemet skall endast finansiera privata aktörer. Förvaltningen har under året arbetat vidare med att ta fram förslag för avbytarlagstiftning enligt dessa riktlinjer.

Minskningen av intresset för landskapsanställda avbytare fortsätter, dock i något utplanande takt. Minskningen är förmodligen ett resultat av att näringen startat att anpassa sig till den förändring som aviserats komma 2015 och redan nu börjat efterfråga privata tjänster för ledigheterna. Den mindre efterfrågan av landskapsanställda avbytare har inneburit att personalstyrkan har kunnat minskas med en person och uppgår nu till 6,5 tjänster. Nettokostnaden för avbytarverksamheten inkl. kostnader och avgifter uppgick under året till 535.500 euro. Intäkterna till avbytarverksamheten steg med 15 %, till största del beroende på intäkter i form av vikariehjälpavgifter.

Årsledigheten har fördelat sig enligt nedanstående tabell:

Typ av avbytare	antal gårdar			antal dagar		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Landskapsavbytare	49	32	27	965	740	636
privat anställd	67	68	65	1.110	1.217	1.157
privat företagare	11	14	20	290	310	415
Totalt	128	127	114	3.947	2.365	2.267

Behovet av vikariehjälp var under året 1.229 dagar vilket är drygt 20 % över den nivå som behovet har legat de senaste åren. Över 50 % av de landskapsanställdas arbetstid har åtgått till vikariehjälp.

7.3.5. Växtinspektionen

Växtinspektionen har utfört inspektioner, övervakningar och provtagningar i trädgårds- och jordbruksföretag under året. Olika inriktningar inom jordbruk och trädgårdsodling och – marknadsföring har inspekterats för att upptäcka och förhindra spridning av eventuella farliga skadegörare samt kontrollera att inga förbjudna växtskyddsmedel förekommer. Importerad utsädespotatis har kontrollerats och åländsk potatis har testats för ringröta. Ytterligare har jordprov tagits i potatisodlingar för att upptäcka eventuell förekomst av potatiscystnematod. Jordprov har också tagits i sockerbetsodling för att testa Rhizomania. Inga nya fall av ovan nämnda karantänsskadegörare har konstaterats.

I äppelodlingar har inspektionerna koncentrerats till karantänsskadegöraren häxkvast fytoplasma, som första gången konstaterades i en åländsk äppelodling år 2012. Man har tagit prover på träd som visar sjukdomssymptom hos 14 st äppelodlare. I 20 st odlingar konstaterades träd besmittade av häxkvast och bekämpningsbesluten som utfärdats omfattar 150 st träd runtom på Åland.

Växtinspektionen har även genomfört kontroller av plantmaterial som kommit in till landskapet. Vid en inspektion konstaterades att ZP-växtpass, som skall följa med vissa växtarter saknades, men efter utredning kunde växterna godkännas. Ett prov med misstanke om karantänsskadegöraren plötslig ekdöd skickades för analys, men ingen smitta förekom.

Växtinspektionen har inspekterat växtskyddsmedel i butiker. Samtliga inspekterade växtskyddsmedel var godkända för användning på Åland.

7.3.6. Räntestödslån för skördeskador

Räntestödslån utgår i syfte att lindra de likviditetsproblem odlaren riskerar till följd av minskade intäkter från den skörd som drabbats av skördeskada. Under odlingssäsongen 2013 inkom inga nya ansökningar om räntestödslån för skördeskada.

7.4. FISKERIBYRÅN

7.4.1. Främjande av fiskerinäringen i landskapet

Landskapsregeringens övergripande målsättning är att förvalta och vårda de naturliga förnyelsebara fiskresurserna i den åländska vattenmiljön samt att främja ett optimalt och hållbart nyttjande av dessa resurser för såväl närings- och företagsverksamhet som för husbehovs- och rekreationsändamål. Detta ska nås genom följande delmål:

- att främja utveckling och nytänkande inom alla sektorer inom fiskerinäringen
- att bibehålla, och om möjligt öka, näringens nuvarande omfattning i form av sysselsättning, fångst- och produktionsvolym samt värde
- att säkerställa att näringen i sin helhet bedrivs hållbart och att det kan påvisas på ett dokumenterat och tillförlitligt sätt
- utgående från det operativa programmet för fiskerinäringen utveckla näringen med tyngdpunkt på småskaligt kustfiske, hållbart vattenbruk, ökad förädlingsgrad samt fisketurism
- långsiktigt främja yrkesfiske, rekreationsfiske och fisketurism genom fiskevårdsverksamhet inom ramen för Ålands fiskodling i Guttorp
- förbättra kunskapsunderlaget rörande de lokala fiskbeståndens tillstånd som underlag för hållbar förvaltning
- utföra utredningar rörande fiskbestånd och reproduktionsområden samt övrig fiskevattenvård
- utöka samarbete med vattenägarna för att öka tillgången till fiskevatten
- främja ökad lönsamhet, högre avkastning för fisket och därmed den samhällsekonomiska nyttan genom att främja utökat samarbete, väl fungerande infrastruktur och logistik samt mervärde genom ökad förädling samt ett mångsidigare nyttjande bland annat inom fisketurismen
- främja utvecklingen av nuvarande och ny fiskodlingsteknik samt nya arter

7.4.2. Europeiska fiskerifonden (EFF) 2007-2013

Vid utgången av år 2013 hade landskapsregeringen beviljat totalt offentligt stöd genom det operativa programmet för fiskerinäringen till ett belopp av sammanlagt 4.786.918 euro, vilket utgör 70 % av totala budgeten för programmet, av detta har 3.740.585 euro utbetalats. Under 2013 uppgår beloppet för beviljade bidrag till 400.211 euro. Nedan ses en sammanställning av antalet beviljade projekt under år 2013.

Åtgärd	Antal projekt	Totalt offentligt stöd, €
Investeringar ombord på fiskefartyg och selektivitet	0	0
Småskaligt kustfiske	0	0
Produktiva investeringar i vattenbruk	8	108.718
Beredning och saluföring	1	6.000

Gemensamma insatser ink. Toleransstöd	3	204 172
Fiskhamnar och landningsplatser	0	0
Pilotprojekt	0	0
Hållbar utveckling i fiskeområden (KAG)	7	81.321
Tekniskt stöd	0	0
Totalt	19	400 211

7.4.3. Nationella stöd

Fiskerinäringens lönsamhet främjas årligen med hjälp av ordinarie budgetmedel genom stöd för uppsamling av fisk och fiskeriförsäkringar. Enligt beslut av landskapsregeringen har följande regional- och infrastrukturella stöd utbetalats för år 2013.

Stödform	kg 2013	euro 2012	2013	2012
Uppsamlingsstöd för skötströmming	8.421	104.328	23.255	135.329
Uppsamlingsstöd för fjällfisk	1.263,15	35.674,23	3.488,25	38.744,83
Summa	112.749	158.584	36.939,38	42.233,08

Fiskebåtar och fiskeutrustning försäkras genom fiskeriförsäkring som handhas av Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag.

Försäkrat föremål	Antal 2013	2012	Belopp, euro 2013	2012
Båtar	46	51	1.4567.206	1.631.635
Trålar	1	1	202.500	21.091
Övriga fiskebragder				
Trålbord				
Bojar och linor	1	1	941	941
Totalt	50	55	1.680.738	1.856.167

Under året rapporterades skador för 36.879 euro (41.517 euro) fördelade på 10 skadefall (2012: 6). De utbetalade ersättningarna uppgick till 33.741 euro (37.989 euro) av vilka landskapets andel utgjorde 87,9 % eller 29.308 euro (32.988 euro). Landskapets andel utbetalas från 2014 års budget.

7.4.4. Fiskerinäringen

Fiskeribyråns uppgift är att understödja en hållbar utveckling inom fiskerinäringen i

syfte att bibehålla och förstärka näringens samhällsekonomiska betydelse, sysselsättningsgrad och värde. Nedanstående tabell redogör genom ett antal mätetal för utvecklingen av fiskerinäringen under de senaste åren. Den kraftiga ökningen av antalet registrerade fiskare år 2010 berodde på EU:s nya kontrollförfordning som förbjuder försäljning av fiskfångst om man inte är registrerad.

	2009	2010	2011	2012	2013
Yrkes- och binäringsfiske					
Förstahandsvärde, € 1)	1.716.069	2.503.012	3.713.083	2.435.936	2.060.116
På Åland landad fisk, € 2)	800.415	701.296	895.041	723.523	746.980
Registrerade fiskare	201	296	Män: 267 Kvinnor: 22	260 22	252 25
Registrerade fiskebåtar	256	318	309	309	293
Fiskodling ³⁾					
Totalt förstahandsvärde (milj €)	14,90	15,80	16,59	19,00	24,73
Försäljning av matfisk (kg)	4.526.703	4.117.816	3.707.445	4.779.526	5.123.574
Värde (milj €)			15,15	16,59	21,09
Försäljning av rom (kg)			112.844	158.898	234.308
Värde (milj €)			1,44	2,44	3,64
Antal verksamma företag	10	10	5	5	5
Antal produktionsenheter	29	27	24	27	26
Total sysselsättning (heltidstjänster)	76	74	69,5	67,7	74,57
Antal män inom direkt odling			36,5	28,4	32
Antal kvinnor inom direkt odling			1,5	2,2	1
Antal män inom förädling			18	23,5	28,88
Antal kvinnor inom förädling			13,5	13	12,79
Fiskhandel och förädling					
Omsättning			49.742.000	45.420.000	52.682.000
Antal sysselsatta, män			36,5	46,5	51
Antal sysselsatta, kvinnor			28,0	19,5	18

1) Inklusive fisk som landats utanför Åland

2) Omfattar fisk som inköpts av i landskapet registrerade fiskhandlare.

3) Ett av de åländska företagen har även betydande odlingsverksamhet i Sverige, merparten av fisken slaktas och säljs utgående från Åland. Denna del av verksamheten har inte beaktats i ovanstående siffror.

Det åländska yrkes- och binäringsfisket utgörs till största delen av ett kust- och skärgårdsfiske med nät och ryssjor av sötvattensarter, varav de viktigaste är sik och abborre. Efter att Finland fr.o.m. den 1 januari 2013 ensidigt förbjöd användningen av drivrev söder om 59°26' har havsfiske endast bedrivits av en fiskebåt. Landningarna som har

skett i Polen och i Sverige har bestått av torsk och industriströmming. Under år 2013 var havsfiskets andel av det totala fiskets volym ca 94 % (2012: 88 %) och ca 64 % av värdet (2012: 70 %).

Trots att fångsterna nästan fördubblades minskade havsfiskets ekonomiska värde kraftigt under året. Fångsterna ökade med hela 1,91 milj. kg (87 %) medan värdet minskade med 0,40 milj. € (-23 %). Orsaken till detta är förskjutningen från torsk till strömming i fångsterna.

År 2012 drabbades sikfisket hårt av WWF:s rödlistning som medförde svårigheter att sälja vild sik på den finländska marknaden vilket ledde till att abborren för första gången blev den ekonomiskt viktigaste fisken. Under år 2013 ändrades sikens färgsättning från röd till gul och den kunde återta sin position som viktigaste art för det kustnära åländska fisket. Sammantaget blev år 2013 ekonomiskt sett något bättre än föregående år fastän den rapporterade inköpta volymen minskade något.

Direktförsäljningen av fisk från fiskaren till konsumenten omsatte under år 2013 ca 75 ton till ett rundfiskvärde på nästan 200.000 euro.

Fiskodlingssektorn har haft ett gynnsamt år med goda temperaturförhållanden som gett god tillväxt samtidigt som sjukdomsutbrotten varit få. Däremot förorsakar sälen fortsättningsvis stora problem och användningen av skyddsnät och sälsäkra kassar ger endast ett begränsat skydd. Vid vissa odlingar har man även haft skador förorsakade av häger medan skarven inte utgjort ett så stort problem.

Produktionen av odlad fisk ökade under år 2013 och sammanlagt producerades det ca 5.124 ton (2012: 4.780 ton). Värdet av den odlade fisken uppgick till 21,09 milj. €, vilket är nästan 4,2 milj. € mer än året innan. Av den odlade fisken var 4.659 ton regnbåslax, 375 ton sik och 90 ton havsöring. Dessutom producerades 234 ton regnbågsrom till ett värde av 3,64 milj. €.

Årsmedelpriserna för den odlade fisken var betydligt bättre än året innan. Medelpriset på regnbåslax var 3,79 € (2012: 3,17 €) och på sik 7,30 € (2012: 6,61 €). Det lägsta månadsmedelpriset för regnbåge var i januari (3,08 €) och det högsta under perioden maj – juni (5,05 €).

7.4.5. Beståndsundersökningar

I syfte att förbättra kunskapsunderlaget om de lokala fiskbeståndens tillstånd och utnyttjande utfördes planenligt de årliga provfiskearbetena i norra Marsund/Bovik och i Kumlinge. Provfiskena ingår i ett internationellt samarbete under HELCOM.

Undersökningarna av gösbestånden i Lumparn, som inleddes år 1999, fortsatte även planenligt under året. Landskapsregeringen beslöt under året att fortsätta fredningen av gös under lektid för åren 2012 – 2015. Fångst av gös är enligt beslutet förbjudet under tiden 1 juni – 25 juni.

Fiskeribyrån finansierade ett projekt via Husö biologiska station där man undersökte Mönsfladans och Engrundsfjärdens betydelse för fisklek. Syftet med undersökningarna var att få ett kunskapsunderlag för att bedöma ett eventuellt kanalbygge mellan fjärdarna.

7.4.6. Ålands fiskodling, Guttorp

Övergripande mål: upprätthålla goda förutsättningar för småskaligt yrkesmässigt kust- och skärgårdsfiske samt sportfiske och fisketurism.

Årets målsättningar: För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för verksamheten 2013:

- verksamheten inriktas på produktion av fiskyngel för utplanteringsändamål i syfte att stärka och upprätthålla lokala fiskbestånd som är föremål för yrkes- och fritidsfiske.
- under året produceras ca 130.000 smolt av havsöring och ca 150.000 1-somriga sikyngel samt att leverera cirka 2 miljoner nykläckta gäddyngel varav ca 1 miljon inköpes från privata aktörer.
- marknadens behov och förväntningar utreds genom kontinuerlig kontakt och dialog med vattenägare och andra berörda grupper
- att avsluta försöket med kläckning och startutfodring av gös och lake

Förverkligat:

Utveckling av mätetal:

	2010	2011	2012	2013	2013 mål förverkligat
Utplantering av lax (st)	6.400	0		0	0
Utplantering av havsöring (st)	178.000	295.000	189.000	130.000	235.000
Utplantering av gäddyngel (st) 1)	2.250.000	2.330.000	2.080 000	2.000.000	2.083.000
Utplantering av sikyngel (st)	261.000	160.000	169.000	150.000	109.000
Utplantering av sik, nykläckt (st)	0	0	0	0	15.000
Utplantering av ålyngel (st)	0	0	3.500	0	0

1) inkluderar gäddyngel som upphandlats av privata kläckare

Startutfodringen av siken under vårvintern misslyckades delvis vilket betyder att produktionsmålet för sik inte kunde uppnås, i övrigt uppnåddes målsättningarna för året. För att utreda behov och önskemål hos fiskelag och samfälligheter kontaktades 109 av dessa. 64 svar erhöles. Av svaren framgick bl.a. att man önskade beställa ca 85.000 st havsöringar, 144.000 st sikyngel samt 2 miljoner nykläckta gäddyngel. Förutom verksamheten i Guttorp drevs i samarbete med fiskelag 10 st präglingsskassar med havsöring fördelat på åtta olika platser.

Försöket med kläckning och startutfodring av gös och lake avslutades under året. Resultaten av försöken blev att fungerande metoder för romtagning, kläckning av rom och startmatning med levande föda har utvecklats. Inom ramen för detta försök kunde dock inte problemen med övergången till torrfoder lösas vilket betyder att förutsättningarna för en storskalig yngelproduktion av gös och lake ännu inte finns.

7.5. SKOGSBRUKSBYRÅN

7.5.1. Allmänt

Året bjöd på bra avverkningsförhållanden, vilket avspeglade sig i en god aktivitet i det åländska skogsbruket. Mängden avsaluvirke uppgick till 220.894 m³, vilket är den högsta noteringen sedan år 1992 och en ökning med 2 % jämfört med år 2012 då aktiviteten även var mycket god.

Under 2013 har mycket tid lagts på landskapsregeringens fjärranalysprojekt. Målet med projektet är att med hjälp av digital teknik (flygfotografering och laserskanning) samla in uppgifter om Ålands skogstillgångar på ett kostnadseffektivt sätt. Under året har flygfotografering och skanning utförts och även ett omfattande fältarbete med provytymätningar hela sommaren och hösten. Fältarbetet har gjorts tillsammans med Skogsforskningsinstitutet som en del av den 11:e riksskogstaxeringen.

Den åländska skogsnäringen har även börjat utreda förutsättningarna för en skogscertifiering enligt FSC-standarderna eftersom marknaden efterfrågar detta. Certifieringen är i första hand en fråga för marknadens parter, men landskapsregeringen deltar i arbetet med tanke på en even-tuell FSC certifiering av landskapets egna skogar. I dagsläget är hela det åländska skogsbruket certifierat enligt det konkurrerande systemet PEFC.

Under året har landskapsregeringen även gett utlåtanden kring rikslagen om utsläppande av timmer och trävaror på marknaden och om förhandlingarna kring ett rättsligt bindande avtal om skogar i Europa.

I samarbete med Evira undersöktes förekomst av Sarcocystis, en muskelparasit hos andfåglar, på Åland. Parasiten är ofarlig för människor men kan ändå göra köttet otjänligt som föda. Parasiten har påträffats i Finström, Föglö, Lemland och Saltvik och förekommer i hela södra Finland. En sjuk älgkalv avlivades i augusti för att undersökas. Evira kunde inte fastställa orsaken men misstänkte förgiftning av mjöldryga och lagrade prover för framtida analys.

För första gången sedan år 2008 observerades vildsvin i landskapet. Ett ensamt djur har till största del hållit till i Hammarland. Trots upprepade jaktförsök har vildsvinet hållit sig undan och det är klart att detta vildsvin är betydligt vildare än de fyra djur som avlivades år 2008.

Antalet fällda rådjur ökade med över 30 % och är på god väg att återhämta sig efter de snörika vintrarna 2010 och 2011. Älgavskjutningen har legat stabil på samma nivå de senaste åren.

Lodjursstammen inventerades och sammanlagt påträffades sju lodjur, en liten ökning från de fem lodjur som påträffades i den senaste heltäckande inventeringen som genomfördes under liknande förhållanden år 2010. Även denna gång var förekomsten förskjutet mot skärgården med ett lodjur på fasta Åland och de andra sex i skärgården. För första gången konstaterades föryngring i inventeringen med en hona med unge som observerades i Kökar. En arbetsgrupp tillsattes med uppdrag att utarbeta ett förslag till förvaltning av lodjursstammen i landskapet samt utreda behovet av att utforma lagstiftning kring förvaltning av stora rovdjur och kring hantering av problem förorsakade av dessa.

Antalet gråsälar som påträffades på Åland under den årliga flyginventeringen som genomförs av finska vilt- och fiskeriforskningsinstitutet visade att stammen ligger på samma nivå som under de senaste åren. Antalet sett till hela Östersjöområdet fortsätter dock att stiga och i räkningen påträffades totalt uppemot 30.000 gråsälar. Inventeringarna av sjöfågelstammarna visade på normala stammar. Våren 2013 beviljades tillstånd till jakt på ett mindre antal hanar av ejder. Landskapsregeringen tillät skyddsjakt på storskarv. Landskapsregeringen mottog i november 2012 en formell underrättelse med anledning av vårjakten på ejder som besvarades den 10.1.2013.

7.5.2. Uppföljning av målsättningar

Mål: Plantskogsskötseln i de privata skogarna bör uppgå till minst 700 ha/år.

Förverkligat: Ålands skogsvårdsförening har med stöd av medel från landskapsregeringen administrerat plant- och ungsogsvård på 735,4 ha.

Mål: Minst 50 % av den skogsmarksareal som utgör grunden för skogscertifieringen ska täckas av gällande skogsbruksplaner.

Förverkligat: Planernas täckningsgrad per den 31.12.2013 uppgick till 47,1 % jämfört med 52,0 % år 2012. Orsaken till minskningen beror på att giltighetstiden för en del äldre områdesplaner gick ut år 2012 och att planeringspersonalen under år 2013 arbetade även med andra uppgifter.

Mål: Avverkningsvolymen i landskapets egna skogar bör uppgå till ca 4.300 m³.

Förverkligat: Den sålda virkesvolymen uppgick till 5.023 m³.

Mål: Upprätta en ny skogsbruksplan för landskapets egna skogar.

Förverkligat: Arbetet har skjutits upp till år 2014 då ny skogsdata finns att tillgå.

Mål: Se över lagstiftningen om stöd för skogsbruksåtgärder.

Förverkligat: Arbetet har inte hunnit påbörjas under året.

Mål: Fortsätta arbetet med de vetenskapliga undersökningarna för den traditionella sjöfågeljaktens försvar.

Förverkligat: Sjöfågelinventeringar gjordes fortsättningsvis under hösten i syfte att utreda jaktbarheten av vissa arter under denna tid på året, samt inventeringar av det häckande beståndet av sjöfågel inom särskilda referensområden.

Mål: Påbörja arbetet med att förnya den åländska jägarexamen.

Förverkligat: Arbetet har inte kunnat genomföras på grund av en i övrigt hög arbetsbelastning.

7.5.3. Främjande av skogsbruket

7.5.3.1. Utförda skogsbruksåtgärder

Totalt planterades 165,5 (194,3) hektar i de privata åländska skogarna under året. Av

denna areal utgörs 142,4 (153,1) hektar av nyplantering efter förnyelseavverkning, 22,6 (37,9) hektar av kompletteringsplantering och beskogning i samband med avverkning av underproduktiva bestånd samt 0,5 (3,3) hektar av beskogning av nedlagd åkermark. Totalt användes 363.336 st. plantor. Av planteringsmängden utgjorde tall 44,4 %, gran 54,6 % samt övriga trädslag 1,0 %. Medelkostnaden för plantering var 992 euro/hektar.

Markberedningsarealen uppgick till 218,6 (180,1) hektar, varav 209,8 hektar utfördes med landskapets markberedningsaggregat till en kostnad om 243,90 euro/hektar och resterande del 8,8 hektar i privat regi med grävmaskin till en medelkostnad om 388,18 euro/hektar.

Plant- och ungskogsvård utfördes på 735,4 (799,2) hektar. Medelkostnaden för plant- och ungskogsvård var 267 euro/hektar.

Skogsdikningen omfattade totalt 3.870 (9.880) meter varav 100 meter var istandsättning av befintliga äldre diken samt 3.770 meter var skyddsdikning i samband med skogsförnyelse. Grävningen utfördes till en medelkostnad av 1,89 euro/meter. Under året grundförbättrades eller byggdes inga nya skogsbilvägar. Stubbbehandling mot rotröta utfördes på sammanlagt 408,4 (484,7) hektar till en totalkostnad av 13.554,66 euro.

7.5.3.2. Skogsbruksplanering

Under 2013 har skogsbruksbyrån tillsammans med skogsbrukets utvecklingscentral Tapio och Skogsforskningsinstitutet Metla påbörjat ett fjärranalysprojekt. Målet med projektet är att med hjälp av modern teknologi samla in uppgifter om Ålands skogstillgångar på ett kostnadseffektivt sätt. Som en del i fjärranalysprojektet har skogsbruksplaneringens personal samt skogvaktare Ray Holmlund deltagit i den landsomfattande riksskogstaxeringen. Arbetet har omfattat grupplederskolning och fältmätningar i Mariehamn, Jomala, Saltvik, Vårdö, Lemland och Lumparland under perioden maj-oktober.

Arbetet med fjärranalysprojektet har tagit mycket tid i anspråk och planeringsmängderna är därför avsevärt lägre än normalt. Under året färdigställdes 6 privata skogsbruksplaner där den totala planerade arealen uppgick till 690,1 ha, fördelat på 419,6 ha skogsmark, 81,6 ha tvinmark samt 188,9 ha impediment. Skogsbruksplaneringen har utförts av två personer under det gångna året.

7.5.3.3. Forsknings- och försöksverksamhet

Under året har fälтарbetet för den 11:e riksskogstaxeringen (RST 11) genomförts på Åland. Resultatet av taxeringen färdigställs under år 2014. Fältmätningarna utfördes i samarbete med skogsforskningsinstitutet.

7.5.3.4. Nordiskt samarbete

Skogsbruksbyrån har representerat landskapsregeringen vid SamNordisk skogsforsknings (SNS) styrelsemöten på Bornholm den 15-16 maj 2013 och i Köpenhamn den 28 november 2013. Vidare deltog skogsbruksbyrån vid MR-FJLS:s sommarmöte i Åre den 26-28 juni 2013.

7.5.4. Skötsel av egna skogar

Vintern bjöd på goda virkesdrivningsförhållanden vilket bland annat resulterade i att de målsatta avverkningsvolymerna uppnåddes. Årets avverkningar omfattade totalt 33,8 ha och den sålda virkesvolymen uppgick till 5.023 m³. Plant- och ungskogsvård utfördes på 39 ha och planteringsarealen uppgick till 4,4 ha. Närmare uppgifter framgår av bilaga 10. Inkomsterna från landskapets virkesförsäljningar uppgick till 101.478,20 euro. Dessutom har 14.521,40 euro inkommit i form av övriga markarrenden och hyror.

7.5.5. Jakt och viltvård

7.5.5.1. Jakt och viltvårdens verksamhet

Under året beviljades 753 (682) personer tillstånd att fälla gräsäl från en total kvot på 450 (450) sälar och av dessa fälldes 104 (114). I enlighet med landskapsregeringens riktlinjer för skyddsjakt på storskarv beviljades 330 (335) personer tillstånd att fälla skarv. Totalt 495 (539) skarvar fälldes. Under året fälldes 3.183 (2.412) rådjur. Jaktvårdsföreningarna beviljade 21 (22) jakträttsområden rätt att fälla 253 (272) älgar. Under jakten fälldes 184 (177) älgar, se vidare bilaga 11.

Vid jaktårets slut innehade 4.370 (4.452) personer åländskt jaktkort. Av dessa var 224 (220) kvinnor. Beträffande användningen av jaktkortsmedel hänvisas till bilaga 12. Älgskytteprovet avlades av 650 (655) personer. Vidare behandlades 2.365 (2.370) ansökningar om tillstånd till jakt efter sjöfågel på våren. Närmare uppgifter om utgivna jaktkort, hjortdjursskadebidrag, jakt på hjortdjur och viltolyckor i trafiken framgår av Statistisk årsbok för Åland.

7.5.5.2. Informationsverksamhet

Ålandsnytt i tidningen Jägaren, medverkan vid jaktvårdsföreningarnas höst- och vårmöten samt möten med jaktvårdsföreningarnas ordförande och medverkan i Ålands radios program om jakt och fiske har som tidigare varit viktiga informationskanaler till de åländska jägarna. De åländska jägarna representeras i Nordiskt jägersamvirke (NJS). Organisationen företräder de nordiska jägarna på ett internationellt plan. Särskilt inom Europa har NJS varit en drivande kraft för att företräda nordiska intressen. Som ett led av detta deltog jaktförvaltningen i NJS styrelsemöten den 11-12 mars 2013 i Köpenhamn och 7-8 september 2013 i Öster-Malma.

7.6 ÅLANDS ARBETSMARKNADS- OCH STUDIESERVICEMYNDIGHET

7.6.1. Allmänt

Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (Ams) är en självständig myndighet som är underställd Ålands landskapsregering. Landskapsregeringen svarar för den allmänna administrativa styrningen och övervakningen av myndigheten.

Myndighetens organisation och verksamhet regleras av landskapslagen om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (ÅFS 2006:9). De service- och förvaltnings-

uppgifter samt övergripande mål som ankommer på myndigheten regleras huvudsakligen av landskapslagen om arbetsmarknadspolitisk verksamhet (ÅFS 2006:8), landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa (ÅFS 2003:71), landskapslagen om studiestöd (ÅFS 2006:76) och därutöver i viss annan lagstiftning. Myndigheten kan även handha uppgifter eller ge service utgående från landskapets budgetbeslut eller genom särskilda överenskommelser exempelvis med riket. Närmare bestämmelser om den interna organisationen och uppgiftsfördelningen samt om användningen av beslutanderätten finns i myndighetens reglemente som är fastställt av landskapsregeringen.

7.6.2. Arbetsmarknad och sysselsättning

Arbetsmarknaden har under 2013 uppvisat en nedåtgående utveckling. Sysselsättningen har under året försämrats jämfört med de närmast föregående åren. Under året har personalminskningar i form av permitteringar eller uppsägningar förekommit inom såväl den privata som den offentliga sektorn. Efterfrågan på arbetskraft i form av ledig-anmälda platser ligger fortfarande på en låg nivå jämfört med åren före lågkonjunkturen.

Den öppna arbetslösheten steg till i genomsnitt 3,5 % (3,1). Högst var nivån i januari och februari med 4,1 % (3,6 % i december 2012) och lägst i maj med 2,9 % (2,7). Kvinnornas arbetslöshetsgrad steg till i genomsnitt 3,1 % (2,9) och männens till 4,0 % (3,3). Antalet öppet arbetslösa var under 2013 i genomsnitt 500 (442) personer. Därutöver har i genomsnitt 49 (47) personer varit placerade i sysselsättningsfrämjande åtgärder, förutom sysselsättningsutbildning.

Antalet långtidsarbetslösa över 6 månader har ökat jämfört med föregående år. I genomsnitt har 106 (97) personer varit långtidsarbetslösa under året. Antalet äldre (55+) arbetslösa har ökat marginellt: under 2013 var i genomsnitt 81 äldre personer arbetslösa, jämfört med 80 under år 2012.

Ungdomsarbetslösheten ligger fortsättningsvis på en högre nivå än den genomsnittliga arbetslösheten, och också den har ökat. I genomsnitt var arbetslöshetsgraden bland ungdomar under 25 år 8,1 % (7,0). Arbetslösheten bland ungdomarna var högst under februari med 10,9 % (9,6 %) och lägst i maj med 5,3 % (5,2).

Antalet arbetssökande kunder på Ams har fortsatt öka då arbetsmarknaden blivit mera ansträngd. I genomsnitt sökte 973 personer arbete via Ams (878). Antalet arbetssökande var som lägst i augusti, 852 personer (795 i juni 2012), och högst i december med 1.033 (973) personer.

Antalet lediga platser ökade under 2013 och uppgick till i genomsnitt 230 stycken (206). I genomsnitt tillsattes 188 lediga platser per månad (174). 53 % (57) av platserna tillsattes inom tre veckor.

7.6.3. Arbetsmarknadsservice

Servicen har under året präglats av den försämrade arbetsmarknaden som resulterat i en ökad kundtillströmning och ett ökat tryck på verksamheten. I viss mån har extra arbetskraft anställts för att möta behoven. En viss personalomsättning till följd av

pensionsavgångar har skett under året.

För att utöka servicen till såväl arbetssökande som arbetsgivare har evenemang under devisen Jobbchansen arrangerats under året. Evenemanget har varit inriktat på att möjliggöra direkta möten mellan sökande och arbetsplatser med rekryteringsbehov.

Under hösten inbjöds representanter för alla kommuner till Ams för att gemensamt diskutera olika samverkansformer, särskilt för personer som har svårt att placera sig på den öppna arbetsmarknaden.

ESF-projektet Arbete i Fokus har fortskridit planenligt under året. Projektet skulle enligt den ursprungliga projektplanen ha avslutats i slutet av året, men har efter ansökan beviljats förlängning in på år 2014.

7.6.4. Sysselsättningsfrämjande åtgärder

Antalet personer som varit placerade med hjälp av sysselsättningsfrämjande åtgärder var under 2013 i genomsnitt 49 (47). Det betyder att 0,4 % (0,3 %) av arbetskraften har varit placerad med hjälp av åtgärder. I statistiken ingår inte personer som deltar i sysselsättningsfrämjande utbildning. Användningen av de budgetmedel som reserverats för sysselsättningsfrämjande åtgärder följer en plan som årligen fastställs av landskapsregeringen.

7.6.5. Utkomstskydd för arbetslösa

Ansökningarna om de arbetslöshetsunderstöd som administreras av Ams och betalas av landskapsmedel, det vill säga grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet, har varit 797 till antalet (642).

Arbetskraftskommissionen, som är det organ som beviljar, utbetalar och återkräver arbetslöshetsförmåner samt behandlar de bindande utlåtanden som ges till arbetslöshetskassor, har under året haft 18 (20) möten.

7.6.6. Utländsk arbetskraft

Ams avger så kallade delbeslut i vissa arbetstillståndsärenden enligt utlänningslagen (FFS 301/2004). Ams uppgifter och befogenheter regleras i en överenskommelseförordning (ÅFS 71/2010 resp. FFS 809/2010). Den slutliga beslutanderätten i ärendena tillkommer Migrationsverket då det gäller förstagångsansökningar och polismyndigheten för fortsatta tillstånd.

Under 2013 behandlades 9 (14) förstagångsansökningar som gäller anställande av sådan utländsk arbetskraft som behöver arbetstillstånd, och 37 (32) ansökningar som gäller fortsatta tillstånd. Det är endast personer från tredje land som behöver arbetstillstånd i Finland, det vill säga länder utanför EU/EES-området.

7.6.7. Rekrytering av arbetskraft

Ams har två olika verktyg till sitt förfogande för rekryteringsinsatser utanför Åland: deltagandet i Eures (European Employment Services) och de egna aktiviteter som går under namnet Arbeta & Bo på Åland.

Eures är ett gemensamt forum för Europeiska kommissionen, offentliga arbets-

förmedlingar i EES-länderna och Schweiz samt andra lokala och regionala organ som berörs av sysselsättningsfrågor. Syftet med Euresnätverket är att befrämja den fria rörligheten av arbetskraft inom det europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Arbeta & Bo på Åland har som övergripande målsättning att öka rekryteringsunderlaget för det åländska näringslivet, motverka kompetensflykt från Åland samt arbeta för en inflyttning av personer och företag som kan öka diversifieringen av det åländska näringslivet.

Under 2013 har Eures och Arbeta & Bo på Åland deltagit i mässor eller andra rekryteringsevenemang på flera orter i Sverige och i riket, samt deltagit i landskapets medverkan i Almedalsveckan på Gotland, i Sommarträff för studerande och i FöretagarExpo i Alandica. Man har också upprätthållit kontakt med samarbetspartners och arrangerat program med arbetsplatsbesök för besökande delegationer.

7.6.8. Högskolepraktikanter

Ams administrerar systemet med högskolepraktikantplatser, som är en verksamhet avsedd att förhindra kompetensflykt från Åland genom att ge åländska studerande i slutskedet av sina studier möjlighet att erhålla praktik inom sitt utbildningsområde, eller via t.ex. utredningsarbete knyta värdefulla kontakter med åländskt arbetsliv med tanke på framtida arbetsmöjligheter. Systemet är inrättat via ett budgetanslag. Praktikanterna anställs av Ams, men fullgör sin praktik på vilka arbetsplatser som helst som är intresserade. Under 2013 har 31 (26) högskolestuderande, 21 (15) kvinnor och 10 (11) män, erhållit praktikplats. 17 (12) har gjort sin praktik inom den offentliga sektorn och 14 (14) i näringslivet eller inom tredje sektorn.

7.6.9. Studiestöd

Det totala antalet studiestödstagare under året var 2.230 (2.173) och antalet behandlade studiestödsansökningar 3.527 (3.286). Antalet beviljade beslut om studiepenning var 3.183 (3.070) och antalet beviljade beslut om vuxenstudiepenning 166 (149). Antalet beviljade beslut om landskapsborgen för studielån var 832 (1.053).

7.7 ÅLANDS TEKNOLOGICENTRUM

Mål: Ålands teknologicentrum (ÅTC) är en utvecklingsenhet vid Ålands landskapsregering och sorterar under näringsavdelningen. ÅTC arbetar med att ge förutsättningar och utveckla innovationer och affärsidéer med fokus på kommersialisering. Verksamheten strävar till att främja utvecklingen av innovationssystemet och innovationer på Åland. Ett övergripande mål för ÅTC:s verksamhet är att ha effektiva tjänster med god tillgänglighet som strävar efter att påskynda företagstillväxt samt förse näringslivet och förvaltningen med innovativa metoder för teknisk och ekonomisk utveckling. ÅTC:s verksamhetsinriktning genomgick en omfattande förändring inför år 2013. Verksamheten har fått en ny smalare och vassare inriktning som utvecklingsenhet för innovation och tillväxt. Enheten har förutom den utåtriktade verksamheten, mot främst näringslivet, även allt mer ingått som en utvecklingsresurs inom förvaltningen.

- Förverkligat:* ÅTC:s verksamhet var under 2013 i huvudsak koncentrerad till att
- driva ett 3-årigt affärsutvecklingsprojekt, se projekt ÅTC Tillväxt.
 - tillsammans med näringsavdelningen, Ålands Utvecklings Ab, Ålands Näringsliv, Företagarna på Åland, Högskolan på Åland och utbildnings- och kulturavdelningen samt näringslivet och branschorganisationer arbeta för att utveckla det åländska affärs- och innovationssystemet.
 - fungera som ”bollplank” och bistått idéägare, projekt och entreprenörer med information om finansiella, tekniska och kommersiella nätverk och lösningar.
 - tillsammans med Ålands Näringsliv genomföra mentorprogrammet Eget Företag Åland
 - under hösten återuppta arrangerandet av kursen ”företagarskolan” i samarbete med Ålands Utvecklings Ab, Högskolan, företagens intresseorganisationer och föreläsare från näringslivet.
 - bistå med teknikkonsultering och delta i arbets- och sakkunniggrupper inom förvaltningen, t ex energigruppen, Ålands ledningscentral (befolkningsskydd och beredskapsfrågor), hållbarhetsarbetet mm
 - delta i utvecklings- och samarbetsgrupper i lokala, nationella och internationella sammanhang.

7.7.1. Aktiviteter

De åländska Internetportalerna www.startaaget.ax och www.naringsnytt.ax administreras av ÅTC. På [startaaget.ax](http://www.startaaget.ax) får man grundläggande information om att bli egen företagare. Man får veta vad som krävs av företagaren som person, hur man förbereder och grundar ett företag, bra tips och kontakt med olika rådgivare etc. www.naringsnytt.ax är en portal med händelsekalender där man kan följa vad som är aktuellt inom den åländska företagsvärlden.

ÅTC tog för några år sedan initiativ till att skapa ett mentorprogram för företagare på Åland. Programmet har tagits väl emot och går under namnet Mentor Eget Företag Åland och huvudman är Ålands Näringsliv i samarbete med ÅTC. Under 2013 har ett tiotal företagare haft tillgång till en egen mentor genom det åländska mentorprogrammet. ÅTC är en ofta förekommande samarbetspartner i tekniska- och nydanande utvecklingsprojekt. Exempel på utvecklingsprojekt och insatser under år 2013 är NCM Working Group ”Green Growth - Innovation and Entrepreneurship”, Nordisk Innovationsforum, Företagarskolan, Tillväxt Åland 2, Öppna Högskolans rådgivande organ och Mentorprogram- Eget Företag Åland.

Under år 2012 påbörjades ett 3-årigt affärsutvecklingsprojekt ”ÅTC Tillväxt”. Projektet har som mål att öka företagets konkurrenskraft och befrämja utvecklingen av produkter och tjänster inom potentiella tillväxtbranscher såsom miljöteknologi (cleantech). Projektet har erhållit delfinansiering ur Ålands operativa program för den Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF).

Under året utfördes bl.a. en utredning om åsikterna i företag och förvaltning gällande innovation, företagsstöd och miljöteknologi. Resultaten publicerades och bidrar till identifiering av frågeställningar och formuleringen av strategier och aktiviteter kring utvecklandet av det åländska innovationssystemet. Presentationstillfällen kring dessa

tematiska områden har arrangerats under året, även med utomstående samarbetspartners.

Ett seminarium anordnades om åländska havsrelaterade miljöinnovationer. Seminariet var ett samarbete mellan Östersjöfonden, Ålands Näringsliv och Ålands Teknologicentrum och hölls på Husö biologiska station.

Projektet har fortsatt arbetet med utredningar gällande teknik, energi och miljöfrågor och har även stött företagare kring frågor gällande affärsutveckling. Exempel på sådana är biogas- och biobränslepotentialen i landskapet. Det har även inom ramarna för projektet arbetats med stöddet av affärsutveckling av företag och idéer i enlighet med projektets syften.

8. Trafikavdelningens förvaltningsområde

8.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Trafikavdelningen består av tre byråer; allmänna byrån, vid vilken handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde samt till fordon relaterade ärenden; trafikbyrån, vid vilken handläggs ärenden gällande strategisk trafikplanering, färjor, färjetrafik, farleder, kollektivtrafik, flygtrafik, oljeskydd, byggande och underhåll av vägar, broar, hamnar, bryggor, kanaler, färjfasten och fastigheter samt beläggningar, trafiksäkerhet och kommunalvägar; samt produktionsbyrån som utför tjänster inom sektorerna färjedrift, väg-, bro- och hamnunderhåll, projektering samt verkstads- och lagerverksamhet. Inom trafikbyrån finns enheten Ålandstrafiken medan produktionsbyrån är indelad i rederienheten, vägunderhållsenheten samt verkstads- och lagerenheten. Ytterligare finns Motorfordonsbyrån som en fristående myndighet.

8.1.1. Utveckling av mätetal

	2011	2012	2013
Lands- och bygdevägar inom landskapet, km	638	638	637
Därav belagda, km	579	579	578
Kommunalvägar inom landskapet, km	282	282	283
Antal fordon i landskapet	39574	40944	42386
Antal bilar i landskapet	24969	25783	26648
Antal personbilar i landskapet	20161	20866	21565
Antal trafikolyckor med dödlig utgång	0	1	2
Antal fordon på frigående färjor	274 454	275 650	258046
Antal fordon på linstyrda färjor	312 153	315 259	344886
Antal passagerare färjor alla kategorier	1 044 200	1 027 351	1001460
Vägtäthet (km allmän väg per 100 km ² land)	41,9	41,9	41,9
Allmänna vägar m/invånare	22,6	22,4	22,2

Driftprivatiserade färjor	2011	2012	Upp -skattat 2013	Förverk- ligat 2013
m/s Doppingen		1.9.2012		
m/s Skarven				1.10.2013

Utveckling av passagerarflöden	2011	2012	2013	+ - %
Antal fordon på frigående färjor	274 454	275 650	258 046	-6,39 %
Antal fordon på linstyrda färjor	312 153	315 259	344 886	+9,40 %
Antal passagerare färjor alla kategorier	1 044 200	1 027 351	1 001 460	- 2,52 %

Förverkligat: Skärgårdstrafiken inklusive linfärjorna har under året transporterat - 2,52 % färre passagerare, men +2,03 % flera fordon jämfört med föregående år.

8.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2011	Bokslut 2012	Tillgängliga medel 2013	Bokslut 2013	Avvikelse
Summa inkomster	1505018,50	1294766,54	1433300,00	1312521,56	-120778,44
Konsumtionsutgifter	-24229458,70	-25458497,67	-27926402,00	-24583756,08	3342645,92
Överföringsutgifter	-2412736,67	-3415646,89	-3796064,00	-3345952,30	450111,70
Realinvesteringsutgifter	-5015823,24	0,00	-14845654,00	-8166996,35	6678657,65
Lån och övriga finans- investeringar	0,00	-4991835,17	0,00	0,00	0,00
Summa utgifter	-31658018,61	-33865979,73	-46568120,00	-36096704,73	10471415,27
Anslag netto	-30153000,11	-32571213,19	-45134820,00	-34784183,17	10350636,83

8.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Allmänna byrån har under året handlagt ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde.

Mål: Handläggningstiden vid ärendebredningen snabbas upp, framförallt i ärenden som rör företag och näringar. Processerna kring ärendehanteringens kartläggs för att beredningen ska kunna effektiviseras. De administrativa rutinerna ses över för att rationalisera och effektivisera arbetet vid byrån.

Förverkligats: Under året har ärendehanteringens inom byrån kartlagts. Arbetet med processbeskrivningar fortsätter under 2014 och syftet är att nedtecknade processer och rutiner så att arbetet kan effektiviseras samt att rättsäkerheten och likabehandlingen säkerställas.

Mål: En översyn av taxirörelsens verksamhetsförutsättningar görs. Målsättningen är att arbetet ska vara slutfört och eventuella lagstiftningsändringar/ny lagstiftning ska vara på plats när giltighetstiden för nuvarande tillstånd för beställningstrafik med personbil löper ut den 31.12.2014.

Förverkligats: En arbetsgrupp med branschrepresentanter tog fram en rapport under 2013. Taxiverksamhetens reglering kommer att beröras även i den kollektivtrafikutredning som genomförs under 2014 vilken förväntas resultera i en ny lagstiftning gällande yrkesmässig trafik och taxitrafik.

Mål: Dagens system med linjetrafiktillstånd, busstaxan och stödsystemet till regional kollektivtrafik och matartrafik ses över i samarbete med trafikbyrån. Målsättningen är

att en kostnadseffektiv, miljöanpassad och väl fungerande kollektivtrafik ska kunna erbjudas över hela Åland

Förverkligats: Medel budgeterades för 2014 års budget så att en mer omfattande utredning kan genomföras. Utredningen förväntas resultera i en ny lagstiftning.

Mål: Det examensprov som krävs att sökanden genomgår för att kunna beviljas trafik-tillstånd för godstransporter eller persontransporter med buss börjar anordnas av landskapsregeringen. Diskussioner förs med riket så att det intyg om yrkeskunnande, som kommer att utfärdas av landskapsregeringen i enlighet med förordning (EG) nr 1071/2009 efter ett godkänt examensprov, godkänns av riksmyndighet vid beviljande av gemenskapstillstånd

Förverkligats: Examensprovet började anordnas i början av januari.

8.3. TRAFIKBYRÅN

Trafikbyråns uppgift är att långsiktigt och strategiskt samt på ett ekonomiskt försvarbart sätt utveckla trafikförhållandena på Åland samt svara för den med verksamheten sammanhängande myndighetsutövningen. Trafikarbetets ramar utgörs av, förutom landskapets budget, den av lagtinget antagna trafikplanen samt landskapsregeringens handlingsprogram.

Fortsätta med avdelningens organisationsutveckling för att vidareutveckla beställar- och utförarfunktionerna på ett ändamålsenligt sätt.

Utveckla och förbättra rutiner för samarbetet med produktionsbyrån.

Fokusering på trafiksäkerhet genom bl.a. via informationskampanjer och attitydfostran. Delta i utvecklingen av användandet av miljövänliga framdriftslösningar både på land och till sjöss.

Bibehålla servicenivån för trafikanterna.

Utveckla och kollektivtrafiken.

Uppgöra långsiktiga underhålls- och reinvesteringsplaner.

Upprätthålla ändamålsenlig flygtrafik till Stockholm.

Mål: Att upprätthålla, utveckla och förnya landskapets interna trafiksystem på ett så ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt som möjligt, så att trafikanternas berättigade krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses.

Mål: Fortsätta med avdelningens organisationsutveckling för att vidareutveckla beställar- och utförarfunktionerna på ett ändamålsenligt sätt.

Förverkligats: Driftsprivatistseringen av m/s Skarven med början fr.o.m. 1.10.2013, processen fortgår under 2014 med driftsprivatistseringen av Norra-Linjen.

8.3.1. Ålandstrafiken

Ålandstrafiken är en enhet som hör till trafikbyrån. Dess verksamhet leds av enhetschefen biträdd av tre bokare och under högsäsong (mitten av april-slutet av augusti) anställs extra personal.

Ålandstrafiken betjänar resenärer inom kollektivtrafiken samt färjetrafiken inom skär-

gården. I verksamheten ingår bl.a. bokning av bilplatser på skärgårdsfärjorna, biljettförsäljning, information om turlistor, paketmottagning för vidaretransport med bussarna m.m. Under år 2013 uppgraderades biljetteringssystemet Liiteri från version 8.01 till version 16.0. Fordonsvalen bantades ner från 13 till 7 kategorier inför kommande upphandling av automatiserat biljetteringssystem. Behovet av skärpta boknings-, ändrings- och avbokningsreglerna konstaterades för att bättre nyttja kapaciteten ombord. Arbetet med den utvecklade onlinebokningen påbörjades hösten 2013 och släpps i mars 2014.

8.3.2. Vägar och trafiksäkerhet

Vägar

Inom ansvarsområdet handläggs vägplaneförslag, vägplaner och verkställigheten av alla projekt som gäller om- och nybyggnad av vägar, gång- och cykelvägar samt ny och ombeläggning av vägar.

Vägplan fastställdes för byggande av gång- och cykelväg längs landsväg nr 1 på sträckan Möckelö/Flygplatsrondellen - Kungsö vägsäl i Jomala kommun.

Vägplan utställdes för om- och nybyggnad av landsväg nr 40 på sträckan Bjärström - Emkarby i Finströms kommun.

På landsväg nr 40 påbörjades ombyggnaden av sträckan Näfsby v.s - Boda inklusive separat gång- och cykelväg i Hammarlands kommun.

Ombyggnaden av landsväg nr 2 inkl. Separat gång- och cykelväg på sträckan Finby - Bomarsunds gård färdigställdes till sommaren.

I Eckerö kommun färdigställdes byggande av separat gång- och cykelväg längs bygdeväg nr 106 från fiskrökeriet och till vägens slut.

Ombyggnaden och grundförbättringsarbetet på landsväg nr 750 från Sottunga färjefäste till affären i Sottunga kommun färdigställdes.

På landsväg nr 4 invid Geta kyrka byggdes 280 meter separat gång- och cykelväg. Samtidigt gjordes fartdämpande åtgärder på lv 4 i nämnda område.

Grundförstärkning genom stabiliseringsfräsning m.m. gjordes på följande vägar:

Del av Lv 110 Torpvägen i Eckerö, del av lv 160 i Näfsby och Postad i Hammarland, del av lv 180 Kattby-Hellesby i Hammarland, bv 270 Vestansundavägen i Jomala, bv 322 genom Önningeby i Jomala, del av bv 322 Norra Söderbyvägen i Lemland, del av lv 330 Hellestorp - Västerånga i Lemland, del av lv 340 Mönbacka - Vessingsboda i Lemland, bv 440 Kungsholmsvägen i Finström, del av bv 30 över Nåtö i Lemland, lv 838 Björkovägen i Kumlinge, lv 842 Skarpängsvägen i Brändö, del av lv 710 Gollans bro - Kyrkans v.s och lv 712 Kyrkvägen i Föglö.

Under verksamhetsåret färdigställdes om- och nybyggnaden av 5,3 (2,1) km lands- och bygdeväg och 3,7 (0,0) km gång och cykelväg. Grundförstärkning genom stabiliseringssol och trafikursen samt koordineringen av kurstillfällena har skötts på avdelningen. Fräsning gjordes på 22,8 (2,9) km bygdeväg. Ny- och ombeläggning med oljebitumengrus och asfaltbetong utfördes på 36,5 (28,8) km väg. Bilaga 14.

Eftersom grundförstärkningsmetoden med stabiliseringsfräsning visat sig vara både bra och ekonomisk lönsam på de mindre trafikerade vägarna, kommer denna metod att användas även i fortsättningen.

Trafiksäkerhet

Vägingenjören leder trafiksäkerhetsarbetet och biträds av trafiksäkerhetskonsulenten. Den trafiksäkerhetshöjande åtgärden med att anlägga separata gång- och cykelvägar är mycket efterfrågad av trafikanterna för både lätt och tung trafik och därför har planeringen av gång- och cykelvägar fortsatt längs våra huvudvägar.

Våra vägar som byggs om planeras så att vägmiljön skall vara så förlåtande som möjligt, d.v.s. ett mänskligt misstag skall inte leda till svåra skador eller döden.

På landsväg nr 4 i Geta centrum har fartdämpande åtgärder byggts i samband med att gång- och cykelvägen byggdes i samma område.

Under året har bl.a. arrangerats en cykelkampanj och reflexkampanj. Cykelkampanjen gjordes tillsammans med polis och M:hamns stad. I skolorna ordnades tillsammans med polisen "Säker cykel" där skolbarnens cyklar granskades.

Information har gjorts via media om cykelhjälmsanvändning, vinter- och sommardäckanvändning och mot användandet av alkohol i trafiken.

Hastighetsdisplay har varit utplacerad vid först och främst daghem och skolor samt även i byakärnor runtom i hela landskapet.

Inför skolstarten utskickades en informationsskrift om "Säker skolväg" till samtliga förstaklassister. Ett utskick om hur man beter sig i trafiken har även skickats till alla 4-åringar på Åland. Skolpolisverksamheten i Mariehamns skolor har fortlöpt som tidigare. Information och praktiska övningar i kursen "Ettor i Buss" har ordnats tillsammans med bussbolag. Det övriga trafiksäkerhetsarbetet i daghem och skolor har fortsatt som tidigare.

Beteendestudier har gjorts om användande av cykelhjälm och reflexer.

Anmälningarna till alkohol och trafik kursen samt koordineringen av kurstillfällena har skötts på avdelningen.

8.3.3. Drift och underhåll av vägar, linfärjor

Verksamheten har under året innehållit beställar- och myndighetsuppgifter, handläggning av frågor gällande landskapsbidragen för byggandet av kommunalvägar och representation vid de under året verkställda vägförrättningarna.

Mål: Att modernisera öppningsproceduren för Lemströms kanalbro samt att utarbeta ett förslag för Funktions- och standarbeskrivning för skötseln av det allmänna vägnätet.

Förverkligats: Arbetet med att upphandla och genomföra en modernisering av öppningsproceduren för kanalbron, vilket är en förutsättning för att kunna konkurrensutsätta driften är påbörjad. Systemändringen kan förverkligas slutligt först under trafikavbrottet vintern 2014-2015. Trafik med linstyrda färjor på Töftölinjen, Seglingelinjen, Björkölinjen och Embarsundslinjen upprätthålls av rederienheten. Ängöslundslinjen och Simskälalinen, trafikeras med landskapsregeringens tonnage av privata bolag enligt entreprenadavtal.

Vägunderhållet sköts av produktionsbyråns vägunderhåll.

Statistik över passagerare framgår av bilaga 15.

8.3.4. Broar, hamnar, byggnader och fastigheter

Verksamheten leds av bro- och hamningenjören och omfattar:

Drift och underhåll av broar, bryggor, hamnar och färjelägen. Under året har drift och underhållsarbetena på broar, bryggor, hamnar och färjefästen utförts av landskapsregeringens vägunderhållsenhet. Avtalet mellan förvaltningen och vägunderhållsenheten gällande drift och underhåll vidareutvecklar beställar- och utförarfunktionen och har omfattat dels åtgärder för att säkra driften såsom månadsvisa inspektioner, identifiering av underhållsåtgärder, återkommande årliga åtgärder och dels rena underhållsåtgärder som var och en har beställts av förvaltningen. Målsättningen är att arbeta mera med förebyggande underhåll för att undvika driftstörningar i trafiksystemet. Arbetet fortsätter också med att förtydliga beställar- och utförarrollen hos förvaltningen respektive vägunderhållsenheten.

Hamnar, bryggor och färjelägen

Följande mera omfattande ombyggnads- och förstärkningsarbeten slutfördes under året: En ny landklaff och fyra betongpontoner till linfärjefästen levererades under året. Arbete med reparation av buffertplattor och hydraulsystem har fortsatt under året. Renoveringsplanerna för linfärjelinjerna har utförts enligt planerna. Simskälalinjen fick renoverade landklaffar och linfärjan anpassades till nytt angröringssystem. Reinvesteringsbehovet är stort bland färjefästen och bryggor. Flera av färjefästena, framför allt på norra linjen, är inte anpassade efter dagens tonnage.

Landsvägsbroar

Lemströms kanal och svängbro hölls öppen för sjötrafik med ordinarie öppettider under tiden 4.5-29.9.2013, med jour ända till 1.12.2013. Möjligheten att utnyttja kanalen för genomfart förlängdes att gälla mellan islossning och isläggning. Antalet broöppningar minskade med 15 i förhållande till år 2012, antalet båtar som passerade ökade med 1 under 2013 jämfört med 2012.

Svängbron öppnades 2013 enligt följande:

Månad	Antal öppningar	Antal fartyg
januari	0	0
februari	0	0
mars	0	0
april	0	0
maj	52	60
juni	226	608
juli	405	2.155
augusti	227	552
september	52	65

oktober	11	12
november	1	1
december	1	1
Summa:	975	3.454

Under pågående arbete med reparation av Vårdöbron kom det fram att bron hade mera omfattande skador än vad som varit känt. En undersökning utfördes som visade att betongen är drabbad av alkalikiselreaktion. Detta ledde till att avtalet med entreprenören hävdes 8.11.2013.

Under året färdigställdes entreprenaderna för reparationer av Åvabron på Brändö och Gollans bro på Föglö. En befintlig trumma vid Plåtströmmen på Föglö ersattes med en ny, och tre trummor på Brändö byttes ut. I övrigt utfördes normalt underhåll och reparationer främst på färjelägen och bryggor.

Underhållsbehovet för broarna i landskapet är fortsättningsvis stort. Under året har huvudinspektionerna av broarna fortsatt, i stort sett samtliga broar i skärgårdskommunerna och på fasta Åland är nu inspekterade. På grund av att man upptäckte alkalikiselreaktion i Vårdöbrons betong inleddes ett undersökningsprogram för att kontrollera betongen i samtliga broar, Färjsundsbron undersöktes först och resultaten visade att betongen var frisk.

Statsrådet utfärdade en förordning den 6 juni 2013 vilket innebar att den största tillåtna höjden på fordon stiger från 4,2 meter till 4,4 meter och vikten från 60 ton till 76 ton. Förordningen trädde i kraft den 1 oktober 2013. Detta ledde till att 21 broar viktbegränsades och Färjsunds-tunneln höjdbegränsades.

Byggnader och fastigheter

Under året utfördes normalt underhåll och reparationer av byggnaderna.

8.3.5. Färjetrafik och farleder

Turlistorna för skärgårdstrafiken 2014 bereddes i samråd mellan trafikbyrån, rederienheten, Ålandstrafiken och skärgårdskommunernas trafiknämnder under hösten 2013 och fastställdes för huvudlinjernas del den 28 november 2013.

Under året upphandlades färjetrafiken mellan Svinö och Degerby (Föglölinjen) som driftsentreprenad. Upphandlingen vanns av Ansgar Ab och driftsentreprenaden inleddes den 1 oktober 2013. Sedan hösten 2012 drivs Åva-Jurmolinjen som driftsentreprenad med landskapets färja m/s Doppingen av Sundqvist Investment Ab från Pikis. Av de frigående linjerna bedrevs Enklinge-Kumlingelinjen och Asterholmalinjen som upphandlade totalentreprenader av Ansgar Ab. På Enklinge-Kumlingelinjen bytte entreprenören färja till m/s Bärö och flyttade Frida II till Asterholmalinjen.

Övrig icke upphandlad skärgårdstrafik beställdes av rederienheten i enlighet med fastställd budget för 2013.

Statistik över transporterade fordon och passagerare på de med färjor trafikerade linjerna framgår av bilaga 15.

8.3.5.1. *Annan sjötrafik*

Passbåtstrafik och menförestrafik drivs som totalentreprenad för södra skärgården av Ålands Sjötrafik Ab. Trafiken täcker även elevtransporterna från Kyrkogårdsö till Kökar. M/s Tärnan har bedrivit trafik mot beställning till Geta och Hammarlands yttre skärgårdar. Under 2013 organiserades trafiken till Björkö, Lemland som beställningstrafik på totalentreprenad efter att landskapsregeringen trafikbåt Gåsö II avyttrades året innan. Man fick inga godkända anbud för trafiken, varför det gjordes en direktupphandling. Trafiken bedrivs av Målar-mästarna Kim Karlsson Ab som även sköter beställningstrafiken under menföresperioden med landskapets sväware. Avtalet för trafik till Björkö, Lemland går ut 31.12.2015.

8.3.5.2. *Farleder*

Landskapsregeringen ansvarar för ca 480 km farleder i den åländska skärgården. Landskapsregeringens farleder är alla klassade som grunda farleder och har ett maximalt farledsdjup om 4,0 meter.

Det årliga farledsunderhållet för landskapsregeringens grunda farleder sköts av Meritaito Oy. Under vintern hade isen tagit 17 och förflyttat 18 remmare ur sina positioner. De försvunna remmarna ersattes med nya och de remmare som isen förflyttat placerades på rätt plats innan den 15 maj 2013. Under sommaren och hösten gjordes omfattande underhållsarbeten på farled 2835 Utö-Kökar båtrutt, 2845 Husö-Kökar båtrutt samt minde arbeten på farled 2590, 2515, 2675, 2685, 2690.

Under året har planeringen för digitalisering av de grunda farlederna inletts.

8.3.6. **Övrig trafik samt oljeskydd**

8.3.6.1. *Oljeskyddsberedskapen*

Endast smärre oljeutsläpp har förekommit under året.

8.3.6.2. *Flygtrafik*

Mål: Ändamålsenlig flygtrafik till och från Åland.

Förverkligats: Flygtrafiken till Helsingfors och Åbo sköttes under året på marknads-mässiga villkor. Trafiken till Stockholm/Arlanda upphandlades och upprätthålls på basen av ett avtal som sträcker sig till 29.2.2016.

Samrådsdelegationen för Mariehamns flygplats hade ett sammanträde under året.

8.3.6.3. *Kollektivtrafik*

Den regionala busstrafiken upprätthölls som tidigare år, med framfört önskemål om anpassning för personer med funktionsnedsättning. Stödavtalen förlängdes t.o.m. 31 december 2015 efter nyttjandet av option på ytterligare två år. Kilometerstödet steg i januari från 109,6 % till 111,1 %, vilket motsvarar en kostnadsökning på 1,3686 % fr.o.m. maj månads fakturering. De reguljära turerna kombinerades med skolskjutsarna. Landskapsregeringen subventionerade busstrafiken med 1,92 euro per turlistad och körd kilometer. Maxtaxan för resa med åländsk kollektivtrafik låg kvar på 4,50 euro. Glesbygdskommunerna erhöll ett särskilt stöd för den interna kollektivtrafiken om 99.898,02 euro. Totalt uppgick stödet för kollektivtrafiken till 1.659.808,40 euro.

8.3.6.4. Färskvarutransporter

Landskapsregeringen understöder färskvarutransport till skärgården och mjölktransport från skärgården med fyra olika transportlinjer. Under 2013 upphandlades de fyra olika färskvarulinjerna på totalentreprenad. Alla linjer vanns av MIRO-Transport Ab, som har avtalen 1.1.2014-31.12.2017.

8.3.7. Kortrutt

Under året har arbetet med att göra en jämförelse om ett förändrat trafiksystem i skärgården, s.k. kortruttssystem kan ge så stora driftskostnadsinbesparingar att för kortruttssystemet nödvändiga infrastrukturinvesteringar kan göras om trafikens service-nivå bibehålls enligt dagens trafiksystem. Förstudien gjordes ur ett ekonomiskt, miljömässigt och samhällsmässigt perspektiv. Under november 2013 startade regeringens politiska behandling av slutrapporten.

8.4. PRODUKTIONSBYRÅN

Produktionsbyrån utför genom dess enheter de uppgifter, producerar de tjänster och förverkligar de projekt som landskapsregeringen beställt. Enheterna gör egna upphandlingar och tecknar avtal med underentreprenörer och leverantörer. I den mån kapaciteten räcker till och konkurrenssituationen i landskapet inte snedvrids, kan arbeten utföras även för utomstående. Produktionsbyrån är indelad i tre enheter.

Mål: vara en yrkeskunnig, serviceinriktad och effektiv utförare av tjänster.

Mål: vidareutveckla miljöledningssystemet inom hela sjötrafikområdet.

Förverkligats: Se redogörelse under respektive enhet.

8.4.1. Vägunderhållsenheten

Verksamheten leds tillfälligt av trafikingenjören, biträdd av två vägmästare, två byggmästare (en vakant) samt arbetsledare på vägstationerna. Till enheten hör även kanalvakterna vid Lemströms kanalbro.

Den praktiska verksamheten sköts utgående från vägstationerna i Möckelö och Godby. Så kallade stödjepunkter finns i Föglö, Kökar, Kumlinge och Brändö. Jourtelefon med ett anträffbarhetssystem är i kraft under hela året. Grundförstärkning av lands-/bygdeväg har utförts i egen regi under året 0,25 (0,5) km. För dammbindning på lands- och bygdevägar med grusyta användes 126 (125) ton kalciumklorid (vägsalt). Mängden salt för halkbekämpning var försumbar.

Under året inköptes 5.559 (1.510) ton krossgrus för halkbekämpning. För underhåll avgrusvägar samt till grundförstärkningsarbeten och underhållsgrusning inköptes under året 8.901 (11.906) ton krossgrus.

Mål: Att garantera högkvalitativt resultat i utförandet genom ändamålsenliga metoder och maskiner samt materialkännedom, att ha kvalitetsuppföljning i utförandet samt att garantera en hög yrkesskicklighet hos personalen genom anpassade fortbildningar och personliga utbildningsplaner.

Förverkligats: Vägunderhållet har genom effektivisering hållit en hög kvalitet på utförd prestation i förhållande till kostnaderna. Kvaliteten har följts upp i samarbete med beställaren. Personalen har kontinuerligt utbildats i enlighet med ställda krav på vidareutbildningar.

8.4.2. Rederienheten

Verksamheten leds av sjötrafikchefen, biträdd av sjöpersonalinspektören och en sjölöneräknare. Under början av året hade enheten även en rederichef anställd och under hela året en t.f. ekonom/sekreterare anställd. Enheten har under 2013 utfört trafik med frigående färjor i stort sett enligt fastställd turlista på linjerna Åva-Osnäs, Hummelvik-Torsholma, Tvärgående linjen, Föglölinjen t.o.m. 30.9.2013 och Södra linjen. Från 1.10 2013 driver enheten inte längre trafiken på Föglölinjen men har ägaransvaret för fartyget m/s Skarven och ansvarar för att fartyget underhålls i enlighet med entreprenadavtalet med den nya redaren.

Enheten har under året utfört trafik med linfärjor på Töftölinjen, Seglingelinjen, Embarsundslinjen och Björkölinjen.

Vintern var lindrig och fartygen kunde trafikera utan nämnvärda störningar. Förutom att av myndigheterna uppställda säkerhetskrav följs, eftersträvas en hög nivå på underhållet för att hålla fartygen i gott skick. Fartygen har under året varit på översyn och dockats enligt på förhand uppgjord plan. De frigående färjornas medelålder är drygt 26 år och linfärjornas 29 år. Verksamheten bedrivs till stor del med eget tonnage i egen regi.

Statistik över transporterade fordon och passagerare på de med färjor trafikerade linjerna framgår av bilaga 15.

8.4.3. Verkstads- och lagerenheten

Verksamheten leds av verkstadschefen, biträdd av en verkmästare och en lagerförman. Verkstaden utför reparationer och underhåll av trafikavdelningens färjor, fordon och maskiner. Verkstadens drifts- och övriga utgifter finansieras med de inkomster verksamheten genererar.

Lagret tillhandahåller för verksamheten nödvändigt material och reservdelar. Lagret upprätthåller också en varuterminalverksamhet. Verksamheten finansieras med ett lagerpåslag samt genom serviceavgifter.

8.5. MOTORFORDONSBYRÅN

Registrering och besiktning av fordon samt förändring av körkortsregister och verkställandet av förarexamen handhas av motorfordonsbyrån. Därutöver handhar motorfordonsbyrån även registreringen av fritidsbåtar.

Mål: Tillhandahålla ålagda tjänster till rimlig kostnad och god servicenivå samt att hålla väntetiderna för besiktning och förarexamen under en vecka

Förverkligats: Byråns avgifter har inte höjts under 2013, förutom den lagstadgade momshöjningen från 23 % till 24 % på de tjänster som är momsberättigade. Verksam-

heten fortsätter att öka i omfång i samma takt som tidigare. Målet för väntetid för besiktning och körkort har uppfyllts.

Mål: Förberedelser för en ny hemsida på internet påbörjas.

Förverkligats: Hemsidan introducerades i december 2013.

Bilbeståndet i landskapet Åland 31.12.2013 uppgick till sammanlagt 26.648 bilar fördelat enligt följande: personbilar 21.565, paketbilar 4.278, lastbilar 754, bussar 51 st. Motorcyklar fanns till ett antal om 1.564, traktorer 3.831, motorredskap 567, mopeder 2.002 och släpvagnar 7.774 st. De registrerade fordonens antal var sålunda 42.386 st. Ökningen från 2012 utgör 1.442 st.

Under 2013 registrerades i landskapet 454 (490) nya bilar, 10 (20) nya motorcyklar, 76 (57) nya mopeder, 193 (298) nya släpvagnar, 55 (30) nya traktorer samt 9 (14) nya tunga fordon.

Dessutom infördes 640 (617) fordon från riket och 514 (657) fordon från utlandet. Under året utfördes 16.854 första-, ändrings- och årsbesiktningar samt 14.408 avgastester samt 3.741 andra besiktningsåtgärder eller sammanlagt 35.003 förrättningar. Antalet utfärdade förarexamensintyg uppgick under året till 878 (858).

Till körkortsregistret har under året inkommit sammanlagt 3.950 (5.776) anmälningar i körkortsärenden enligt följande:

	2012	2013
Nya körkort, körkort på basen av nordiskt körkort, förnyande samt ändringar och korrigeringar	4.359	2.743
Polisens åtgärder och tillstånd	113	106
Yrkeskörtillstånd samt tillstånd	89	161
Underrättens och hovrättens medd. om trafikbrott	1154	940
Totalt	5.776	3.950

Under verksamhetsåret har trafikinspektören gett utlåtanden till landskapsregeringen i ett flertal olika ärenden.

Avgifterna fördelar sig enligt följande:

	2012	2013
Besiktningsavgifter	758.231,45	827.420,63
Förarexamensavgifter	53.975,00	67.670,00
Registerbrickor	115.409,00	104.276,00
Registreringsavgifter, diverse inkomster	240.443,09	267.716,05
Ingår Moms	(31.524,17)	
Summa	1.168.058,54	1.267.082,68

Under verksamhetsåret behandlades 16.153 (14.437) registreringsärenden. Dessutom beviljades 88 (118) tillstånd att använda provnummerskyltar och antalet utgivna ÅF skyltar var 383 (430).

Till båtregistret har inkommit 648 (614) registreringar samt ändringar.

9. Övriga förvaltningsområden

9.1. LAGBEREDNINGEN

Under berättelseåret överlämnades till lagtinget 22 (27) lagförslag (bilaga 2). I författningssamlingen utfärdades under året 71 (40) landskapslagar. Dessutom publicerades 26 (18) landskapsförordningar, av vilka de flesta hade utarbetats vid lagberedningen.

Arbetet vid lagberedningen under året präglades starkt av EU-medlemskapet, så som det gjort även övriga år sedan EU-medlemskapet och för det EES-avtalet tillträdde. Många av lagförslagen kan således hänföras till krav som ställts av unionen. Bland lagförslagen återfinns också annat, bland annat olika lagändringar genom vilka tillsyns- och tillståndsärenden inom social- och miljöavdelningens förvaltningsområde flyttas från landskapsregeringen till ÅMHM. Den lagstiftning som krävs för att samordna de olika ombudsmannafunktionerna och bilda en särskild ombudsmannamyndighet kunde också överlämnas och behandlas under året, dock utan att det var möjligt att sätta i kraft lagstiftningen under året då lagstiftningskontrollen inte var slutförd.

Det hemsidesprojekt som var planerat att vara genomfört under året blev framskjutet till år 2014. Tidpunkten för när den elektroniska uppdaterade lagsamlingen lämpligen kan göras tillgänglig för allmänheten blev därmed framflyttad i samma omfattning.

9.2. ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅFS 116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som Ålands officiella statistikmyndighet samt att bedriva kvalificerad utredningsverksamhet.

ÅSUB har under år 2013 letts av en direktion bestående av sex sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under verksamhetsåret har direktionen haft sammanlagt fyra sammanträden.

Övergripande verksamhetsmål

Den av ÅSUBs direktion antagna visionen för verksamheten är följande:

ÅSUBs roll som ledande producent av fakta och analysunderlag för den långsiktiga utvecklingen av det åländska samhället skall utvecklas och stärkas. Förmågan till nytänkande och anpassning till brukarnas behov utvecklas. Kännedomen om ÅSUB som officiell statistikmyndighet och kvalificerad forskningsmiljö stärks och sprids inom relevanta miljöer inom såväl som utanför Åland.

Statistikverksamheten

Statistikproduktionen regleras i gällande statistiklag (ÅFS 42/94). I verksamhetsprogrammet för 2012–2014 slås fast att det huvudsakliga utvecklingsarbetet under perioden koncentreras till tre områden:

- System för datahantering och datainsamling
- Individ- och befolkningsdata
- Ekonomisk statistik

När det gäller datahantering har utvecklingen av SQL-databassystemet utvidgats till sysselsättningsstatistikens individdata. Arbetet med de båda andra fokusområdena har skett inom ramen för de berörda statistikverksamheterna.

Allmän statistik

I Statistisk årsbok för Åland som trycktes i 300 exemplar gjordes endast mindre förändringar. Inom den könsrelaterade statistiken var det huvudsakliga arbetet att producera en ny omarbetad bilaga med könsuppdelad statistik till landskapets budget, Kvinnors och mäns livsvillkor och hälsa.

Bland externa statistiksamarbeten och -leveranser märks främst den nordiska statistiken där ÅSUB har deltagit i produktionen och utvecklingen av Nordisk statistisk årsbok samt levererat uppgifter till den databas som ligger till grund för boken. ÅSUB hade också specialuppdraget att granska den svenska texten i boken. Övriga kontinuerliga statistikleveranser har varit uppgifter till det åländska avsnittet i Statistisk årsbok för Finland samt statistik om Åland till FNs statistikavdelning.

Ekonomi och näringsliv

Lönestatistik för såväl den privata som den offentliga sektorn publicerades liksom statistik om företag och koncerner. Arbetet med nationalräkenskapsdata försenades, men beräknas komma ikapp 2014.

Löpande statistik publicerades för näringslivets olika branscher, varav turiststatistiken var speciellt resurskrävande. Arbetet med en förnyad och utvecklad sjöfartsstatistik framskred och publicering skedde en bit in på 2014. Också statistiken över kommunernas ekonomi och verksamhet fordrade omfattande arbetsinsatser. Ekonomistatistik som publicerades månatligen var konsumentprisindex och arbetslöshetssiffror.

Miljö, befolkning och övrig statistik

Inom området miljö publicerades avfallsstatistik, en produkt som ges ut vartannat år och nu gällde 2012.

Befolkningsstatistiken utvecklades genom att ett material med individdata för befolkningsrörelsen beställdes från Statistikcentralen för första gången. Detta utökade möjligheterna att producera befolkningsrörelsestatistik och att samköra förändringsuppgifter med annan statistik.

När det gäller ämnesområdet boende publicerades hyresstatistik för 2012 baserad på uppgiftsinsamling från de större hyresvärdarna. Försöket att samla in data från hyresvärdarna i stället för genom en enkät till ett urval hyresgäster visade sig lyckat, och hyresstatistiken kommer i fortsättningen att framställas enligt den nya metoden vartannat år. Statistiken om socialväsendet utökades med en nyhetspublicering på hemsidan om verksamheten inom kommunernas socialtjänst 2012.

Utöver den löpande statistiken om utbildning har ÅSUB på beställning av landskapsregeringen sammaställt statistik om andelen utexaminerade från åländsk gymnasienivå 2008-2012 samt valda utbildningsområden vid fortsatta studier. Likaså på beställning av landskapsregeringen har ÅSUB gjort en analys av ålandsprovet i matematik för elever i årskurs sex och resultatet presenterades i en statistikrapport.

Inom valstatistiken publicerade ÅSUB uppgifter om förtroendevalda i kommunerna. Statistiken baserades på ett material som ÅSUB och Ålands kommunförbund gemensamt samlade in från kommunerna.

Förmedling av statistiken

Den framställda statistiken har publicerats på ÅSUBs webbplats i statistikdatabasen och även i form av exceltabeller, statistikmeddelanden samt kommenterande nyhets-texter. De utgivna papperspublikationerna, d.v.s. statistikrapporterna, Statistisk årsbok m.m. finns också tillgängliga på hemsidan i pdf-format. Inom 16 av statistikens 24 ämnesområden gavs statistik ut i ämnesspecifika publikationer eller som webb-nyheter. Uppgifter för övriga områden publicerades i form av tabeller i Statistisk årsbok och på hemsidan utan kommenterande text.

Utrednings- och analysverksamheten

Utredningsverksamhetens övergripande målsättning är att utveckla en kunskapsbas om centrala drag inom det åländska samhället och att erbjuda kvalificerad analyskompetens för samhällets beslutsfattare. Tyngdpunkten inom ÅSUBs utredningskompetens bör enligt lagen om ÅSUB finnas inom det samhällsekonomiska området i ett brett perspektiv.

Med utgångspunkt i aktuella utmaningar och trender inom det åländska samhället samt i ÅSUBs övergripande verksamhetsmål har direktionen fastslagit följande prioriterade forsknings- och utredningsområden i verksamhetsprogrammet för perioden 2012-2014:

- Velfärdsutvecklingen för ålänningarna
- Demografiska och samhällsorganisatoriska utmaningar
- Näringslivets tillväxtpotential
- Övrig utrednings- och forskningsverksamhet

Under 2013 har utredningsverksamheten omfattat samtliga av direktionen prioriterade områden, men med tyngdpunkten inom det tredje området, näringslivsanalyser.

Inom det prioriterade området 'Velfärdsutvecklingen för ålänningarna' vidareutvecklades jämställdhetsanalysen som publiceras som en bilaga i landskapets budget med rubriken Kvinnors och mäns livsvillkor och hälsa. En uppföljning av analysen av det framtida utbildningsbehovet färdigställdes i början av hösten och publicerades i rapporten Utbildningsbehov och arbetsmarknad 2025. Projektet baserades på den prognosmetod som utarbetades i det Socialfondsfinansierade projektet "Utveckling av system för kontinuerlig kartläggning av utbildningsbehovet inom landskapet Åland" år 2005. I analysen tillämpades olika scenarier för den framtida samhällsutvecklingen på Åland.

Inom området 'Demografiska och samhällsorganisatoriska utmaningar' har ÅSUB del-

tagit som sakkunnig i ledningsgruppen för arbetet med samhällsservicereformen och även i övrigt stått till tjänst med underlag i beredningen av reformen. I slutet av november presenterades ekonomiska kalkyler på delar av reformen till uppdragsgivaren. På uppdrag av Ålands kommunförbund analyserades de kommunalekonomiska villkoren inför 2014 års budgetberedning i den nya publikationsserien översikter och indikatorer nr 2013:1 Skattekalculer för kommunerna hösten 2013. Arbetsmarknadsbarometern som utarbetas varje vår publicerades i juni i Rapport 2013:3 Arbetsmarknadsbarometern 2013. ÅSUB deltog också i ett nordiskt projekt som kartlade goda projektidéer och åtgärder för att inkludera unga personer som har hamnat utanför arbetsmarknaden. Uppdragsgivare var konsultföretaget Kontigo ab i Stockholm.

Inom ramen för det prioriterade området 'Näringslivets tillväxtpotential' publicerades en ny årsrapport från den löpande utvärderingen av Landsbygdsutvecklingsprogrammet, rapport 2013:2. Rapporten granskade särskilt programmets innovativa och nyskapande inverkan inom programområdet. Inom ramen för utvärderingsarbetet ordnades också ett seminarium med temat 'Grön ekonomi i jordbrukssektorn'. I anslutning till rapporten Konjunkturläget våren 2013 (2013:1) analyserades tillväxtförutsättningarna inom näringslivets olika branscher grundligt i ett läge när den fortsatta konjunkturutvecklingen står och väger mellan olika möjliga utvecklingsriktningar. Särskild vikt i analysen lades vid passagerarsjöfarten samt handeln där större investeringar har varit aktuella. Även som underlag till landskapsregeringens budgetbehandling i oktober utarbetades en kortare konjunkturöversikt som publicerades på ÅSUBs hemsida.

ÅSUB har också, i samarbete med Kontigo ab, genomfört större delen av den förhandsutvärdering (inkl. miljökonsekvensbedömningar) av alla EU-program på Åland och den process som ligger till grund för dessa program i den kommande EU-programperioden 2014-2020. Syftet är att stödja och förbättra det åländska arbetet med att ta fram de nya programmen för nästa strukturfondsperiod.

Den stora undersökningen om turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland som görs vart femte år genomfördes under 2013. Undersökningen har två huvudsyften: att kartlägga hur mycket olika besöksgrupper konsumerar på Åland och på vägen till och från Åland, samt att uppdatera turismposten inom nationalräkenskaperna eftersom turismen inte utgör någon egen bransch i den internationella branschindelningen. Turismundersökningen består av tre olika delar med kompletterande metoder. Dels en utgiftsmetod där ett stort antal turister intervjuas i samband med avresan från Åland. Dels frågar vi företag om deras inkomster från turister. Därtill görs en enkätundersökning till åländska hushåll för att kartlägga ålänningarnas andel av resandet utanför Åland samt besökarnas övernattnings i åländska hem och fritidshus. Resultatet av hela projektet publiceras i mars 2014.

I gällande treårsprogram har ÅSUBs direktions valt att bland övriga uppdragsförfrågningar prioritera projekt som fyller följande kriterier: (a) Projekt inom det samhällsekonomiska området, (b) återkommande projekt, (c) projekt som omfattar hela Åland och inte endast någon eller några kommuner och (d) projekt som utvecklar ÅSUBs verksamhet, metoder eller kompetens. Dessa kriterier har varit vägledande för mindre uppdragsförfrågningar och åtaganden under året.

Bland övriga under året aktuella uppdrag fanns ett utvecklingsprojekt beställt av Ruralia-institutet vid Helsingfors universitet där såväl inrikes- som utrikes flyttningsrörelse byggdes in i den regionala jämviktsmodell som institutet använder. Projektet bidrog till utvecklingen av ÅSUBs metodkompetens inom modellområdet. Vidare utfördes en analys av de ekonomiska spridningseffekterna av järnvägsinvesteringar i transportkorridoren runt Bottenviken på uppdrag av Ruralia-institutet (Bothnian Green Logistics Corridor). Projektet ingick i en större EU-satsning med de svenska och finska regionerna kring Bottenviken som huvudintressenter.

Av de projekt som var aktuella under år 2013 gjordes åtta helt eller delvis på uppdrag av landskapsregeringen och till regeringen knutna myndigheter såsom AMS. Ett projekt gjordes på uppdrag av Geta kommun och övriga samarbetsparter eller medbeställare av uppdragen var forskningsinstitutet Nordregio, konsultföretaget Kontigo ab, forskningsinstitutet Ruralia samt Visit Åland.

Nordisk och internationell verksamhet

ÅSUB har under året aktivt tagit del i det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska området, bl. a. genom representation i Nordiska Ministerrådets regionalpolitiska forskningsinstitut Nordregios styrelse. ÅSUBs personal ingår i ett antal nordiska statistiknätverk. ÅSUB deltar även i det nordiska chefstatistikersamarbetet och var representerat vid de nordiska nationella statistikbyråerna stora – var tredje år återkommande – konferens med vidhängande generaldirektörmöte i Bergen i augusti 2013.

ÅSUBs personal har under året även deltagit i flera internationella konferenser som föreläsare eller som inbjudna deltagare i olika typer av paneldebatter. Under berättelseåret deltog ÅSUB-personal sålunda med egna presentationer i den årliga europeiska regionalvetenskapliga konferensen (ERSA) i Palermo, Italien, samt i forskarkonferens arrangerad av Strathclyde University i Glasgow, Skottland.

ÅSUB ingår även i redaktionen för den internationella ö-forskningstidskriften Island Studies Journal och fungerar också regelbundet som kvalitetsgranskare (s.k. peer-review) av vetenskapliga artiklar för publicering i flera olika facktidsskrifter.

Övriga externa aktiviteter

ÅSUBs personal har, inom ramen för såväl sin analys- som statistikverksamhet, under berättelseåret tagit fram faktaunderlag för lagframställningar och för behandlingen av olika ärenden i lagtinget samt även i övrigt bistått självstyrelseförvaltningen och övriga intresserade med statistik- och utredningsunderlag. Sammanställningar, analyser och metodhandledning på basen av förfrågningar från olika delar av det åländska samhället har därmed blivit en allt viktigare del av ÅSUBs utåtriktade service.

ÅSUB har också under det senaste året på uppdrag av landskapsregeringen och andra uppdragsgivare ingått i arbetsgrupper och beredningsorgan inom olika fackområden.

Personalen har vid olika tillfällen informerat besökande allmänhet, media/press, forskare, studerande, utifrån kommande politiker m.fl. om Ålands ekonomi och näringsliv. ÅSUB har även hållit föreläsningar och seminarier för olika organisationer, skolor och högskolor/universitet - inom såväl som utanför Åland.

Kvalitetsarbete och IT-infrastruktur

Under 2013 fortsatte arbetet med att förbättra kvaliteten i verksamheten. De interna seminarierna i aktuella ämnen och vetenskapliga metoder fortsatte liksom de återkommande kvalitetsseminarierna med hela ÅSUB-personalen. ÅSUB genomförde också en planerings- och verksamhetsutvecklingsdag i Geta i slutet av maj.

En särskild satsning gjordes under året på utbildning och kompetensutveckling. Förutom en större satsning på aktiv närvaro vid de nordiska statistikdagarna i Bergen, ingick här bl a ett projekt för att utveckla förmågan att arbeta i team, kurser i statistik- och analysmetoder samt en satsning på ledarskapsutveckling på ÅSUBs mellanchefsnivån.

Arbetet med att utveckla ÅSUBs hemsida (www.asub.ax) och IT-infrastruktur fortsatte under året, inklusive det fortsatta arbetet med att introducera och ta i bruk ny databasarkitektur i form av relationsdatabasprogrammet SQL. Mot slutet av året påbörjades även ett projekt i syfte att uppdatera och förbättra hemsidans användbarhet och grafiska utformning.

Produkter

Under berättelseåret har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, ÅSUB Rapport respektive ÅSUB Statistik. Härtill kommer en serie med Statistiska Meddelanden. Mot slutet av berättelseåret introducerade även en ny publikationsserie – Översikter och indikatorer - som kommer att tas i mer aktivt bruk under 2014. Förutom 23 web-publiceringar gav ÅSUB ut 67 olika publikationer under år 2013 varav huvuddelen (61 stycken) inom ramen för dessa tre publikationsserier. Detta ger en samlad volym under 2013 på 90 publiceringar/enskilda produkter, vars fördelning på sakområde och produkttyp framgår av tabellen nedan.

Tabell 1. Översikt över ÅSUBs produktion 2013

	ÅSUB generellt	Statistisk	Utredningar	Totalt
Rapporter		7	4	11
Meddelanden		50		50
Webb-produkter		22	1	23
Övrigt	2	3	1	6
Publiceringar, totalt	2	82	6	90

Utöver detta har ÅSUB-personal vid sidan av sina ordinarie arbetsuppgifter under 2013 publicerat sex vetenskapliga texter i internationella sammanhang, nämligen i en internationell fackbok om ö-territoriernas politiska utveckling utgiven av vetenskapsförlaget Routledge, en i Statens Forskningscentrals (VATT) Working Papers om regionaliseringsens effekter i Finland, en i Ruralia-institutets rapportserie om effekterna av gruvinvesteringar i norra Finland, och tre olika rapporter utgivna av Världsbanken gäl-

lande ekonometriska modellanalyser av den ekonomiska utvecklingen i Moldavien och Pakistan.

Personalresurser och tidsanvändning

Personalresurserna har bestått av åtta fasta heltidstjänster. Härtill kommer en tillfällig tjänst som under berättelseåret använts inom utredningsverksamheten. Periodvis har även extra personal och forskare varit engagerade. Under sommarmånaderna var två högskolepraktikanter verksamma vid ÅSUB.

Arbetstidsresursernas fördelning mellan olika typer av arbetsuppgifter och inriktning under 2012 samt berättelseåret 2013 redovisas i tabellen nedan. Siffrorna inom parentes gäller arbetstimmar inköpta av extern arbetskraft.

Tabell 2. Den arbetade tidens volym och fördelning 2012 och 2013, antal arbetade timmar

	ÅSUB-övergripande Statistik				Utredningar		Totalt	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Planering, personal, administration	2550	2415	238	397	181	241	2 969	3 053
ekonomi, extern repr. 2012	(1)			(15)		(5)	(1)	(20)
IT, programvaror och hemsida	335	332	-	-	-	-	335	332
	(26)	(29)					(26)	(29)
Utbildning, metodutveckling	-	-	172	398	585	371	757	769
				(7)				(7)
Anbud, kontraktförhandlingar	-	-	15	14	319	165	334	179
Kärnverksamhet (statistik- och utredningsproduktion)	-	-	4 353	4 383	3	4 035	8 239	8 418
			(1)	(1032)	886	(936)	(1375)	(1968)
			(332)		(43)			
Totalt	2 885	2 747	4 778	5 192	4	4 812	12 634	12 751
	(27)	(29)	(1332)	(1054)	971	(941)	(1 402)	(2 024)
					(43)			

Den totala arbetstiden under året (inkl. tillfällig extern arbetskraft) uppgick till 14 775 timmar, en uppgång dryga 700 timmar jämfört med året innan (14 036 timmar). Det större timuttaget förklaras i huvudsak av ett ökat utnyttjande av extern personal inom ÅSUBs utrednings- och forskningsenhet. Av de totalt inom ÅSUB arbetade timmarna under verksamhetsåret gick sammanlagt ca 23 procent (2012, 24 %) till administration, planering, IT-utveckling, hemsida och liknande, dryga 5 procent till utbildning och metodutveckling (2012, 4 %) och drygt 1 procent till arbete med anbud och kontraktförhandlingar (2012, 2 %). Resterande dryga 70 procent av arbetet gällde

ÅSUBs kärnverksamhet inom statistik och analys. Fördelning av arbetstiden mellan kärnverksamhet och administration m.m. var därmed i grova drag oförändrad sedan föregående år.

Ekonomi och finansiering

Den fasta budgetbeviljningen uppgick till 534 000 euro och täckte ca 70 procent av ÅSUBs samlade kostnader under berättelseåret. Resterande ca 30 procent av kostnaderna täcktes genom externa projektintäkter. Om man ser till finansieringen av de fasta arbetskraftsresurserna inom kärnverksamheten, ökar den externa finansieringsgraden och uppgick under berättelseåret till ca 35 procent. Som framgår av tabellen nedan gäller detta särskilt arbetsinsatserna inom utrednings- och analysverksamheten vilka till över 80 procent finansierades med medel hämtade utanför den fasta budgetbeviljningen.

Tabell 3. Finansieringen av den fasta personalens timarbetstid inom kärnverksamheten fördelad på statistikproduktion och analys/utredningar 2013

	Statistik (%)	Utredningar (%)	Totalt (%)
Finansierat av den fasta budgeten	3 874 (88)	769 (18)	4 643 (54)
Projekt- och avgiftsfinansiering	523 (12)	3 431 (82)	3 954 (46)
Kärnverksamheten, totalt	4 397 (100)	4 200 (100)	8 597 (100)

Antalet uppdragsgivare till de externfinansierade projekten uppgick under berättelseåret till 13 stycken. I några fall delades finansieringen av ett projekt av flera uppdragsgivare.

9.3. LANDSKAPSREVISIONEN

Revisionsbyrån har utfört intern revision av Ålands landskapsregerings förvaltning och underlydande myndigheter, inrättningar och enheter samt extern revision genom att bistå landskapsrevisorerna i deras arbete. Under 2013 avlämnades en granskning av landskapets bokslut samt ytterligare ett antal granskningsrapporter, vilka alla ingår i landskapsrevisorernas berättelse för år 2012.

Revisionsbyrån har utfört revision av projekt som erhåller stöd enligt regelverket för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Europeiska socialfonden (ESF) och Europeiska fiskerifonden (EFF) för programperioden 2007-2013. Systemgranskningar av respektive strukturfonds förvaltnings- och kontrollsystem ingår även i uppdraget. Revisionerna ligger till grund för årliga kontrollrapporter och yttranden till EU-kommissionen. Ytterligare har revision utförts av ett projekt inom strukturstödsprogrammet Central Baltic Interreg IV A.

Den 1.7.2013 trädde ny lagstiftning i kraft vilket innebar att en ny oberoende myndighet under Ålands lagting, Landskapsrevisionen, inledde sin verksamhet. Samtidigt upphörde Revisionsbyrån vid Ålands landskapsregering med sin verksamhet den 30.6.2013.

9.4. DATAINSPEKTIONEN

Alltsedan Datainspektionen inledde sin verksamhet hösten 2008 har fokus legat på de verkliga kärnområdena, vilket varit möjligt tack vare att myndigheten är liten och effektiv. Arbetet sker förebyggande, långsiktigt och utgår från en helhetssyn. Myndighetens tillsyn är i huvudsak planlagd, förutsägbar och präglas av öppenhet. Ärendeprocesserna är effektiva och klarar i stort sett de mål som uppställts för verksamheten. Detta har varit möjligt tack vare att verksamheten är enhetlig.

Myndigheten har under året behandlat sammanlagt 83 (93) ärenden. Därtill har myndigheten lämnat yttranden och hörts vid 5 (3) tillfällen gällande lagstiftningsfrågor.

Datainspektionens huvuduppgifter och resurssituation

Verksamhetsutrymmena ligger i Kvarteret iTiden och lokaliseringen har visat sig vara mycket lämplig, då för Datainspektionen behövlig kompetens inom bland annat IT-området finns i direkt anslutning till verksamhetsutrymmena. Myndigheten har bland annat samverkat med Ålands teknologicentrum (ÅTC) ifråga om IT-baserade system. Den relativt korta tid myndigheten verkat i kombination med landskapets omfattande besparingskrav har gjort att tillbudsstående budgetmedel inte använts till fullo. Bl.a. har Datainspektionen valt att avvakta Ålands landskapsregerings arbetsprocess med införande av elektronisk ärendehantering och e-förvaltning. Under året har landskapsregeringen presenterat en utredning gällande samordning av ombudsmän och enmansmyndighet med åtföljande lagförslag samt startat upp en helt ny myndighet, energi-myndigheten. I båda frågor har Datainspektionen involverats. Landskapsregeringen har valt att följa de synpunkter som framgår i den utredning som utgör grund för landskapsregeringens lagförslag som belyser det krav på fullständigt oberoende som dataskyddsdirektivet ställer på det organ som övervakar behandlingen av personuppgifter hos myndigheter.

Dataskyddsdirektivet försvårar en sammanslagning av Datainspektionen med andra organ. Det gäller framför allt organ som i stor utsträckning behandlar personuppgifter. Utredningens slutsats är att om Datainspektionen utgjorde en del av ombudsmannamyndigheten skulle behandlingen av data inte kunna granskas på ett oberoende sätt. Risken med sammanslagningar av olika myndigheter eller myndighetsfunktioner i syfte att bland annat ge medborgarna bättre offentlig service är att handläggare ska kunna agera på uppdrag av flera olika myndighetsfunktioner och då också kunna ta del av olika register. Sammanslagningar av olika myndigheter innebär att den gräns mellan myndighetsfunktionerna som hittills existerat tunnas ut, vilket i sin tur innebär att skyddet för den personliga integriteten försvagas.

Målsättningen är ett samhälle där den personliga integriteten värnas och som är i balans med andra grundläggande värden. Enligt landskapslagen (2007:88) om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen ("personuppgiftslagen") har Datainspektionen som uppgift att utöva tillsyn och inspektioner, följa den allmänna utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ta nödvändiga initiativ, informera om gällande regler samt ge anvisningar och råd om behandlingen av personuppgifter.

Datainspektionen leds av en chef som också har ansvaret för den operativa verksamheten. Den viktigaste resursen för att kunna uppfylla målen är personalen. Den utgörs för närvarande av en heltidstjänst med en sammanlagd arbetsinsats (exkl. semestrar och andra ledigheter) på cirka 10 arbetsmånader. Personalen var under slutet av året frånvarande på grund av sjukdom under årets sista 18 arbetsdagar. För att kunna ge största möjliga service och svara på kravet om största möjliga tillgänglighet anlitas telefoni- och receptionstjänster genom köp av tjänster från näringslivet. Största delen av kontakterna med Datainspektionen sker uteslutande per telefon eller via e-post. Därtill är Datainspektionen och Ålands diskrimineringsombudsman samt sedan slutet av verksamhetsåret även patient- och klientombudsmannen verksamma i Kvarteret iTiden. Härigenom har det politiska önskemålet om en samlokalisering uppnåtts.

Året som gått

En aktuell fråga som under året sysselsatt dataskyddsmyndigheter runt om i Europa är hur den nya dataskyddsförordningen, som beräknas träda i kraft 2016, ska tillämpas för att underlätta internationellt samarbete i dataskyddsfrågor. Datainspektionen och Dataombudsmannen i riket inledde under året ett samarbete i den nya EU-förordningens anda. EU-förordningen förutsätter att datatillsynsmyndigheterna är fullständigt oberoende. Bland annat förutsätter det att tillsynsmyndigheterna tilldelas tillräckliga personella och tekniska resurser för att kunna utföra sitt uppdrag.

Användningen av e-post tar alltmer över som kommunikationsmedel. Ofta uppkommer frågeställningar kring hur myndigheter bör behandla information som sänds med e-post och som innehåller personuppgifter. Många gånger är det fråga om känsliga personuppgifter som skickas till myndigheterna. Det finns särskilda risker med hantering av personuppgifter i e-post, eftersom det är svårt att försäkra sig om att endast den avsedda mottagaren kan ta del av meddelandet. I många fall är det omöjligt att säkerställa identiteten hos mottagare enbart utifrån en postadress. Det finns dessutom stor risk för säkerhetsbrister i de kommunikationsprotokoll som ligger till grund för e-postsystem. Därför tog Datainspektionen under året fram en allmän vägledning för hur myndigheter bör förhålla sig till användningen av e-post.

Datainspektionen publicerade även en vägledning för hur myndigheter bör förhålla sig till användningen av personbeteckningen då identitetsstöld och andra former av bedrägerier ökar. Personbeteckningen kan skapa integritetsrisker. Problemet med personbeteckningen är inte numret i sig, utan hur den används. I vissa sammanhang betraktas personbeteckningen som en hemlig nyckel och godtas som legitimation om man kan ange namn, adress och personbeteckning. Det kan utnyttjas av oärliga människor.

Datainspektionen har ytterligare i samråd med social- och miljöavdelningen vid landskapsregeringen utarbetat en vägledning för att underlätta barnomsorgens behandling av personuppgifter. Inom barnomsorgen behandlas uppgifter som inte direkt är känsliga enligt personuppgiftslagen, men som av många upplevs som känsliga såsom till exempel omdömen och värderande uppgifter.

Behandlingen av personuppgifter i samhället är enorm och Datainspektionen har endast möjlighet att följa en liten del. Målsättningen har därför under året varit att syn-

liggöra integritetsfrågorna. Myndigheten har fortsatt arbeta förebyggande, det vill säga att ta initiativ och samarbeta med olika myndigheter.

Antalet nyhetsartiklar och intervjuer har resulterat i sju (5) intervjuer och sex (7) nyhetsartiklar. Datainspektionens pressmeddelanden under året har handlat om integritetsfrågor kopplade till risker med hantering av personuppgifter i e-post, hur myndigheter bör förhålla sig till användningen av personbeteckningen och föräldrar och barns rätt till privatliv inom barnomsorgen.

Datainspektionens hemsida <http://www.di.ax> är en viktig kommunikationskanal och ett viktigt verktyg för att ge information om integritetsfrågor till huvudsakligen enskilda och myndigheter. Genom hemsidan ges möjlighet att prenumerera på Datainspektionens nyhetsbrev. Under året gavs det ut två (3) nyhetsbrev. Antalet pressmeddelanden var sex (6).

Datainspektionen har fortsatt sin samverkan med andra myndigheter och organisationer i arbetet att kunna bistå inblandade samt öka informationen om behandling och registrering av personuppgifter. Under året har myndigheten bl.a. samverkat med Rädda Barnen, skolorna, barnomsorgen, brand- och räddningsväsendet, socialbyrån och IT-enheten vid Ålands landskapsregering samt sjuk- och äldreomsorgen.

Omvärlden

Digitaliseringen i samhället ökar. Tekniken för att sammanställa och tolka data utvecklas. Teknologins möjligheter är närmast obegränsade. Ur ett dataskyddsperspektiv är det inte acceptabelt med den omfattande övervakning tekniken möjliggör. Ny teknologi öppnar upp fantastiska möjligheter att leva ett enklare och bättre liv, men det får inte leda till ett övervakningssamhälle. Därför behövs en politik som respekterar värdet av ett gott dataskydd. Edward Snowdens avslöjanden om amerikanska hemliga övervakningsprogram riktade mot utländska medborgare och NSA:s tillgång till Microsofts och Googles servrar engagerade under året europeiska beslutsfattare.

Europeiska kommissionens förslag till ny lagstiftning kommer att ersätta dagens dataskyddsdirektiv med en förordning. Resultatet blir att en enda övergripande lag ersätter de nationella personuppgiftslagarna. Förslaget innebär att sättet på vilket Datainspektionen och övriga dataskyddsmyndigheter inom EU arbetar och samarbetar kommer att påverkas. I enlighet med förslaget s.k. mekanism för enhetlighet, som har som syfte att eftersträva ett mera harmoniserat dataskydd och en säkrare digital inre marknad, har de nordiska datatillsynsmyndigheterna redan tillämpat regeln ifråga om gränsöverskridande verksamheter genom utvidgat samarbete.

Utvecklingen av internetpublicering medför att fler personuppgifter sprids, vilket i sin tur ökar risken för att enskildas integritet kränks. Under året har det vid flera tillfällen rapporterats om dataintrång i flera stora databaser vilket resulterat i att stora mängder personuppgifter lagts ut på nätet. Risken för att stamkundsinformation i allt större utsträckning blir en handelsvara har uppmärksamats. Likaså har internetsajters lagring av användarnas personuppgifter aktualiserats.

Inom den offentliga sektorn ökar ambitionerna på e-förvaltningens område. Informationsutbytet mellan myndigheterna fortsätter att utvecklas. Nya digitala tjäns-

ter skapas för att förenkla kontakterna mellan myndigheterna. Molntjänster införs och sociala och interaktiva medier skapar förutsättningar för nya kontakter mellan olika aktörer i samhället och medborgare.

Databaser hanterar stora mängder persondata som kan sammanställas med alltmer sofistikerade metoder. En växande risk är att en bild som skapas av en person kan bli felaktig eller missvisande. Sådana fel kan få kännbara konsekvenser för den enskilde och riskerna finns i alla stora system, t.ex. inom den framväxande e-förvaltningen.

Gränserna suddas ut mellan bärbara och handhållna datorer, mobiltelefoner, digital-kameror och andra portabla lagringsmedia vilket också får konsekvenser för dataskyddet. Stora mängder data kan också lagras i mp3-spelare, portabla hårddiskar och USB-minnen som snabbt kan föras bort, vilket ökar kraven på informationssäkerhet. Övervakningskameror ökar och blir alltmer avancerade. Systemen för kameraövervakningen får nya funktioner och används i skolor, på arbetsplatser och på allmänna platser.

Lagstiftning

Datainspektionen är tillsynsmyndighet i enlighet med EG-direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, landskapslagen om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen ("personuppgiftslagen"), och landskapslag (2007:89) om Datainspektionen. Personuppgiftslagen är i praktiken en processbeskrivning över myndigheternas hantering av personuppgifter. Lagtinget uttalade i samband med antagandet av landskapslagarna att "lagstiftningens komplexitet ställer särskilda krav på sakkunskap på en sådan liten specialmyndighet som Datainspektionen. Lagtexten är komplicerad med ett betydande inslag av teknisk terminologi som en följd av att följa EG-direktivets ordalydelse, vilket förutsätter att tillräckliga resurser anslås för utbildning av de myndigheter och organisationer som berörs av lagen och att information och rådgivning i lätt förståelig form behövs".

Verksamhetens mål

EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna, artikel 8, (2007/C303/01) föreskriver att var och en har rätt till skydd av sina egna personuppgifter. Personuppgifterna ska behandlas lagenligt för bestämda ändamål och på grundval av samtycke eller någon annan legitim och laglig grund. Således har det övergripande målet varit att stimulera till ett aktivt tänkande kring konflikten mellan samhällets krav på effektivitet och den enskildes behov av integritet. Kort och gott skapa en balans mellan integritetsskydd och databehandling. Det handlar om att inom området för integritet, offentlighet och rätts-säker förvaltning värna om den personliga integriteten vid behandling av personuppgifter. Med andra ord kan en god förvaltning sägas vara samma sak som ett gott dataskydd. Datainspektionen skall skapa förutsättningar för att behandlingen av personuppgifter inte medför otillbörligt intrång i den enskildes personliga integritet och att reglerna för sådan behandling följs. Målet skall nås utan att användningen av teknik onödigt förhindras eller försvåras. Datainspektionen skall sträva efter att på ett tidigt stadium

upptäcka och förebygga hot mot den personliga integriteten. Fokus skall läggas på känsliga områden, nya företeelser och områden där risk för missbruk är särskilt stor. Datainspektionen skall bidra till utvecklingen av en effektiv och rättssäker elektronisk förvaltning genom att särskilt bevaka enskildas personliga integritet.

Informationsverksamheten *Information och muntlig rådgivning*

Den största delen av Datainspektionens tid har fokuserats på information om gällande regler och samverkan med landskapsmyndigheter och kommunala myndigheter. Datainspektionen har informerat och givit muntlig rådgivning i 74 (75) ärenden. Informationen har huvudsakligen riktat sig till landskapets och de kommunala myndigheterna men även till privatpersoner och näringsidkare. Därtill har Datainspektionen väglett i frågor som inte direkt hör till Datainspektionens tillsynsområde.

Webbplats

Myndighetens webbsida har varit i bruk under tre år. På webbsidan publiceras bland annat Datainspektionens vägledning för olika förvaltningsområden under menyn Allmänna råd. Webbsidan ger vägledning till allmänheten och myndigheter i frågor som gäller behandling av personuppgifter.

Utbildning och information

Fokus har under året fortsättningsvis gällt myndigheternas registerhantering och riskhantering inom allmän förvaltning samt inom socialsektorn. Datainspektionen har deltagit i flera möten och bland annat föreläst om personuppgiftslagen. Datainspektionen har vid fyra (7) olika tillfällen såsom vid seminarier, ledningsgrupper och arbetsplatsmöten informerat om hur de bindande kraven i landskapslagen om behandling av personuppgifter inom respektive förvaltningsområde kan uppnås. En publikation om enskildas rättigheter har under året publicerats på Datainspektionens hemsida. Avsikten är att broschyren kommer att vara tillgänglig hos olika myndigheter.

Löpande verksamhet *Kontakter med Datainspektionen*

Allmänheten och myndigheterna har kontaktat Datainspektionen i 83 (93) ärenden. Huvuddelen av kontakterna har skett per telefon eller e-post.

Rådgivning och yttranden

Datainspektionen har givit skriftlig rådgivning i 14 (18) ärenden. Därtill har Datainspektionen lämnat yttranden i fem (3) ärenden som gällde förslag till lagframställningar eller beslutsunderlag. Yttrandena gällde ärenden om landskapsregeringens organiserande av olika tillsynsmyndigheter samt beredningen av det nationella ställningstagandet till det materiella innehållet i Europeiska kommissionens förslag till ny dataskyddslagstiftning. Inget yttrande gällde sådan beredning av författningar som rör skyddet av enskilda person- och rättigheter i enlighet med 9 § landskapslag om Datainspektionen.

Tillsyn

Datainspektionen har initierat och slutfört tillsyn i två (2) ärenden. I det ena fallet gällde ärendet publicering av känsliga personuppgifter på internet och i det andra överlämnade av känsliga personuppgifter till en tjänsteproducent.

Övrig verksamhet

Samverkan med andra datatillsynsmyndigheter

Datainspektionen har samverkat i flera gemensamma frågor med Dataombudsmannens byrå. Datainspektionen och Dataombudsmannens byrå har samverkat i frågor som hör till Dataombudsmannens behörighetsområde. Målsättningen är att medborgarna på Åland ska få god service på svenska språket. Dataombudsmannens byrå är tillsynsmyndighet till den del det gäller polisen, den privata och statliga verksamheten på Åland. De båda tillsynsmyndigheterna har organiserat sig så att enskilda på Åland skall få god service trots den delade förvaltningsbehörigheten mellan myndigheterna. I samband med att Dataombudsmannen och Datainspektionen deltog som föreläsare i årets boksluts- och skattedagar i Mariehamn träffades de två myndigheternas chefer för att diskutera aktuella dataskyddsfrågor. En fråga som också diskuterades var hur den nya europeiska dataskyddsreformen ska tillämpas för att underlätta internationellt samarbete i datatillsynsfrågor. Detta resulterade i avsikten att inleda ett samarbete i den nya EU-förordningens anda. EU-förordningen kräver att dataskyddsmyndigheterna är fullständigt oberoende. Bland annat förutsätts att tillsynsmyndigheterna tilldelas tillräckliga personella och tekniska resurser för att kunna utföra sitt uppdrag. Chefen för Datainspektionen deltog också i en tvådagars nordiskt chefs- och handläggarmöte i Köpenhamn på inbjudan av den danska datatillsynsmyndigheten, Datatilsynet. Deltagande i internationellt arbete, initialt på nordisk nivå är mycket viktigt. Betydelsen av detta kommer att bli ännu större och även på EU-nivå när EU-förordningen träder i kraft.

Kompetensförsörjning

Datainspektionens personal har under året deltagit i en studiedag i Stockholm om juridiska spörsmål i samband med Cloud Computing. Arrangör var Fakultetskurser. Chefen för Datainspektionen har även deltagit i Ålands landskapsregerings chefsforum.

Hållbarhetsarbete

Personalens arbetsresor har uteslutande företagits per cykel, till fots eller med buss. Tjänsteresorna har i mån av möjlighet skett med anlitande av befintlig passagerarfartygstrafik.

9.5. DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Ålands Diskrimineringsombudsman (DO) inrättades 1 mars 2006. Myndigheten är en oberoende myndighet med landskapet Åland som huvudman. DO:s tjänsteomfattning utgör 60% av heltid. (DO-myndigheten planeras preliminärt upphöra 1 september 2014.

I och med detta utgör redovisningen för DO:s verksamhet 2013 även till stor del underlag inför LR:s berättelse till lagtinget).

DO-myndighetens uppgift är, med stöd av landskapslagarna 2005:66 och 2005:67, att utöva tillsyn över efterlevnaden av landskapslagen om förhindrande av diskriminering inom den offentliga sektorn (arbetslivet) i landskapet.

DO-myndigheten finns numera i kvarteret iTIDEN, Elverksgatan 10. Att förankra, etablera och medvetandegöra den breda allmänheten om detta är ett konstant pågående arbete.

Den sårbarhet, som visat sig uppstå på grund av myndigheternas enmannastruktur, har förebyggts på initiativ av DO. Myndigheten har varit tillgänglig större delen under 2013. En kvalificerad jurist samt en byråassistent har varit timanställda, bemannat DO-myndigheten vid DO:s ev. frånvaro under 2013. Under en provperiod (pågående) anlitar DO extern växel/receptionisttjänst.

Studiebesök från olika aktörer; bl a Medis samt rådgivning och informativ verksamhet har ombesörjts av DO liksom tidigare.

Tillsyn av befintlighet och verkställighet av jämställdhetsplaner och demokratiarbetet inom landskapets skolor och läroinrättningar har initierats, utförts och avslutats under året.

DO har bidragit med synpunkter och utlåtanden inom ramarna för beredningsarbetet inför bildandet av den nya Ombudsmannmyndigheten.

DO höll tre "öppet hus" dagar mars-maj med olika diskrimineringsgrunder som tema. Vid dessa tillfällen deltog även 1-2 nämndledamöter vid respektive tillfälle.

DO har deltagit och varit representerad vid seminarier och konferenser, vilka varit relevanta utifrån myndighetens verksamhetsområde.

DO har sammankallat, varit föredragande, protokollfört till sex möten 2013 med Diskrimineringsnämnden samt ombesörjt kompetensutveckling för resp. DN-ledamot.

Detta har skett genom inbjudna föreläsare vid nämndmöten, deltagande i seminarier och konferenser. DN avslutade denna nämndperiod december 2013.

DO har lämnat yttranden och remissutlåtanden samt via bl a massmedia informerat om gällande lagstiftning, aktuella frågor, rapporter etc.

Initierade och avslutade ärenden hos DO 2013

Diskrimineringsgrund	Antal	Man/Kvinna	Sektor
Kön	4	0/4	arbete/miljö
Funktionshinder	1	0/1	förv. myndighet
Ålder-	2	1 /1	arbetsmiljö
Etnicitet	2	1/1	förv./mynd./arbete/
Totalt	9	2/7	

Uppföljning av tidigare målsättningar

Mål: a) Sammanställning av verksamhetsberättelse 2013 och budgetplan med för

slag för 2014.

b) Myndighetsorganisation i samband med flytt från Ekonomiegatan är nu förankrad och etablerad.

c) Genomförd tillsyn med viss återkoppling i de åländska kommunerna (under 2014).

d) Löpande DO-verksamhet (information, rådgivning, påverkansarbete, budget- och kansliverksamhet).

e) Identifiering av effektiva metoder för att, utifrån rapport 2, kartlägga, följa upp och utöva tillsyn av jämlikhetsarbetet i kommunerna. Pröva om eventuellt DN kan bistå DO i detta arbete.

f) Utökad information och tillgänglighet genom DO:s webbsida.

g) Samverkan med bl a olika aktörer (lokalt) bl a HBT-föreningen Regnbågs fyren ang. info verksamhet i skolorna.

Förverkligat: Samtliga tidigare målsättningar från 2012 är till större delen förverkligade under 2013.

Utveckling av mätetal

	2010	2011	2012	2013
Initi./avslut. ärende	7 /7) 14	(6/7)13	10 (10)	9
Telefonråd./vecka	1/1) 2	(2/2) 4	(2/2) (4)	(2/2) 4
Remissytt./utlåt.	3	4	1	3
Möten/sem/ DN	18	15	8	6
Info/massmedia/				
Intervj./ press etc	10	7	4	6
Marknadsföring	2	2	-	-
Tillsynsakt./ rapport	2	2	-	-

Bilagor

Bilaga 1. Framställningar till lagtinget från republikens president

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
Från år 2012		
05.10.2012 1/2012-2013	Republikens presidents framställning om utkast till statsrådets förordning om sättande i kraft av konventionen om tryggnad av det immateriella kulturarvet	16.01.2013
05.10.2012 4/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av det fakultativa protokollet till internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.	19.12.2013
19.10.2012 5/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av konventionen om förebyggande av storolyckor inom industrin samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen.	21.01.2013
16.11.2012 6/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av fördraget om Kroatians anslutning till Europeiska unionen och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i fördraget som hör till området för lagstiftningen samt om upphävande av lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och republiken Kroatien, å andra sidan.	03.05.2013
14.12.2012 7/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Cypern för att undvika dubbelbeskattnings beträffande skatter på inkomst och det därtill hörande protokollet samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet och det därtill hörande protokollet som hör till området för lagstiftningen.	21.01.2013

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
14.12.2012 8/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av protokollet med Schweiz för att ändra avtalet och protokollen för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet samt med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen.	21.01.2013
14.12.2012 9/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av den nordiska konventionen om social trygghet med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen.	29.04.2013
Från år 2013 31.01.2013 10/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Jamaica om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	20.03.2013
31.01.2013 11/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Tadzjikistan för att undvika dubbelbeskattning och förhindra kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	20.03.2013
01.03.2013 12/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av det fakultativa protokollet till konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen, om tillämpning av protokollet och till lag om ändring av lagen om riksdagens justitieombudsman.	Inte slutbehandlat under året.

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
15.03.2013 13/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Botswana om upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	17.04.2013
28.06.2013 14/2012-2013	Republikens presidents framställning om utkast till statsrådets förordning om sättande i kraft av normen 2 som bifogats till överenskommelsen om antagande av enhetliga villkor för periodisk besiktning av hjulförsedda fordon samt ömsesidigt erkännande av sådana besiktningar.	2.12.2013
23.08.2013 15/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet om ändring av överenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om tillträde till högre utbildning och med förslag till utkast till statsrådets förordning om sättande i kraft av avtalet.	9.12.2013
23.08.2013 16/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av handelsavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Colombia och Peru, å andra sidan, och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen och lag om provisorisk tillämpning av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen i avtalet.	25.11.2013
23.08.2013 17/2012-2013	Republikens presidents framställning om godkännande av överenskommelsen med Indien om social trygghet och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen.	27.11.2013
13.09.2013 1/2013-2014	Republikens presidents framställning om lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet med Belgien för att ändra avtalet för undvikande av dubbelbeskatt	2.12.2013

Framst. datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut, datum
	ning och förhindrande av kringgående av skatt beträffande skatter på inkomst och förmögenhet.	
13.09.2013 2/2013-2014	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Panama om utbyte av upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	2.12.2013
18.11.2013 3/2013-2014	Republikens presidents framställning om godkännande av ramavtalet mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Korea, å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen och lag om provisorisk tillämpning av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlad under år 2013.
18.11.2013 4/2013-2014	Republikens presidents framställning om godkännande av avtalet med Niue om utbyte av upplysningar i fråga om skatteärenden och till lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	18.12.2013
20.12.2013 5/2013-2014	Republikens presidents framställning om godkännande av ändringen av konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang och med förslag till lag om sättande i kraft av den bestämmelse i ändringen som hör till området för lagstiftningen.	Inte slutbehandlad under år 2013.

Bilaga 2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
19.5.2011 25/2010-2011	I. Lagförslag Från år 2011 LL om produktionsstöd för el	Bifallen ÅFS 2013:31
3.11.2011 1/2011-2012	LL om produktion av genetiskt modifierade växter	Bifallen ÅFS 2013:39
30.8.2012 21/2011-2012	Från år 2012 LL om ändring av LL om naturvård	Bifallen ÅFS 2013/86
30.8.2012 23/2011-2012	LL om ändring av lagtingsordningen för Åland, LL om Landskapsrevisionen , LL om upphävande av LL om landskapsregeringens revisionsbyrå , LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om offentlig upphandling , LL om ändring av LL om landskapets finansförvaltning , LL om ändring av LL om valfinansiering , LL om ändring av LL om landskapet Ålands pensionsfond	Bifallna ÅFS 2013/24, 27-30 ÅFS 2013:25, partiellt veto: 15 § ÅFS 2013:26
5.11.2012 2/2012-2013	LL om temporär ändring av 6a § LL om studie-stöd, LL om ändring av LL om studiestöd	Bifallen ÅFS 2012/88 ÅFS 2013/16
5.11.2012 3/2012-2013	Polislag för Åland, LL om ändring av LL om Ålands polismyndighet , LL om ändring av räddningslagen för landskapet Åland, LL om ändring av 1 och 10 §§ LL om behandling av berusade , LL om ändring av LL om ordningsvakter , LL om ändring av 3 § LL om förvaltningslagen för landskapet Åland, LL om ändring av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter , LL om ändring av 9 § LL om allmänna handlingars offentlighet	Bifallna ÅFS 2013:87 Partiellt veto: 5 kap. 63 § 1 mom., 65 § ÅFS 2013/88-94

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
8.11.2012 4/2012-2013	LL om ändring av 39 § LL om hälso- och sjukvård	Bifallen ÅFS 2013/57
22.11.2012 5/2012-2013	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om alkohol	Bifallen ÅFS 2013/58
12.12.2012 7/2012-2013	LL om tillämpning på Åland av lagen om plantmaterial , LL om tillämpning på Åland av lagen om skydd för växters sundhet , LL om ändring av 3 och 6 §§ LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om växtskyddsmedel	Bifallna ÅFS 2013:97-98 ÅFS 2013/99
28.2.2013 8/2012-2013	Från år 2013 LL om ändring av 3 och 4 §§ LL om radio och telefonsverksamhet	Bifallen ÅFS 2013/33
28.2.2013 9/2012-2013	LL om tillämpning på Åland av 1a kap. vägtrafiklagen	Bifallen ÅFS 2013:37
28.2.2013 10/2012-2013	LL om skattelättnader vid kommunalbeskattningen för skatteåren 2013-2015 , LL om ändring av och temporär ändring av kommunalskattelagen för landskapet Åland, LL om ändring av 1 § LL om kompensation för utblivna inkomster från beskattningen av kapitalinkomst	Bifallna ÅFS 2013:34 ÅFS 2013/35-36
28.2.2013 11/2012-2013	LL om tillämpning av semesterlagen på landskapets och kommunernas tjänstemän , LL om ändring av LL om Ålands självstyrelsedag, LL om ändring av tjänstemannalagen för landskapet Åland, LL om ändring av LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet , LL om ändring av 13 § LL om Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet, LL om ändring av 2 § LL om diskrimineringsombudsmannen , LL om ändring av 2 § LL om Datainspektionen, LL om ändring av 9 § LL om hälso- och sjukvård , LL om ändring av 65 § LL om gymnasieutbildning,	Bifallna ÅFS 2013:43 ÅFS 2013/44-55

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
	LL om ändring av 28 § LL om Ålands folkhögskola , LL om ändring av 15a § LL om Ålands musikinstitut , LL om ändring av 37 § LL om Högskolan på Åland , LL om ändring av LL om Ålands statistik- och utredningsbyrå	
7.3.2013 12/2012-2013	LL om ändring av barnomsorgslagen för landskapet Åland, LL om ändring av 4 och 5a §§ LL om stöd för vård av barn i hemmet	Bifallna ÅFS 2013/60-61
28.3.2013 13/2012-2013	LL om energideklARATION för byggnader, LL om ändring av plan- och bygglagen för landskapet Åland	Godkända LTB 60-61/2013 Republikens president har förordnat båda lagarna att falla i sin helhet.
9.4.2013 14/2012-2013	LL om tillämpning på Åland av lagen om arbets-tid för förare som är egenföretagare	Bifallen ÅFS 2013:72
18.4.2013 15/2012-2013	LL om ändring av LL om landskapsrevisionen	Bifallen ÅFS 2013/73
18.4.2013 16/2012-2013	LL om ändring av LL om miljöskydd , LL om ändring av 13 § räddningslagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 2013/102-103
22.4.2013 17/2012-2013	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomstskydd för arbetslösa , LL om ändring av LL om arbetsmarknads-politisk verksamhet , LL om ändring av LL om främjande av integration, LL om tillämpning på Åland av 13 kap. i lagen om offentlig arbets-krafts- och företagsservice , LL om tillämpning på Åland av lagen om en delvis tidigarelagd indexhöjning år 2013 av vissa förmåner som är bundna till folkpensionsindex	Bifallna ÅFS 2013/78-80 ÅFS 2013:81-82

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
22.4.2013 18/2012-2013	LL om tillämpning på Åland av lagen om begränsning av användning av farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning	Bifallen ÅFS 2013:84
22.4.2013 19/2012-2013	LL om ändring av LL om naturvård , LL om ändring av LL om miljöskydd	Bifallna ÅFS 2013/109-110
22.4.2013 20/2012-2013	LL om tillämpning av lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål , LL om ändring av djurskyddslagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 2013:75 ÅFS 2013/76
14.5.2013 21/2012-2013	LL om ändring av 17 § LL om produktionsstöd för el	Bifallen ÅFS 2013/71
30.5.2012 22/2012-2013	LL om ändring av LL om Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet , LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av livsmedelslagen	LTB 62/2013: Partiellt veto: 1a § LTB 63/2013: bifallen ÅFS 2014/8
30.5.2013 23/2012-2013	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård , LL om ändring av LL om tillämpning av lagen angående specialomsorger för utvecklingsstörda , LL om ändring av LL om tillämpning av barnskyddslagen, LL om ändring av barnomsorgslagen för landskapet Åland, LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om privat socialservice , LL om ändring av 2 och 4 §§ LL om kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn , LL om ändring av LL om hälso- och sjukvård , LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter , LL om tillämpning på Åland av lagen om nykterhetsarbete	Bifallna ÅFS 2013/117-124 ÅFS 2013:125
30.5.2013 24/2012-2013	LL om ändring av LL om bostadsproduktion	Bifallen ÅFS 2013/116

Datum och nummer	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
5.9.2013 25/2013	LL om ändring av polislagen för Åland, LL om ändring av 7 kap. 6 § polislagen för Åland	Under behandling
16.9.2013 26/2012- 2013	LL om Ålands ombudsmannamyndighet , LL om ändring av 4 och 6 §§ LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män , LL om ändring av 10 och 11 §§ LL om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland, LL om ändring av 2e § LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård , LL om ändring av 2 § LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om patientens ställning och rättigheter	Godkända LTB 79-86/2013 HD 12.2.2014: inget veto
14.11.2013 1/2013-2014	LL om basbelopp och justeringsbelopp för verksamhetsåret 2014	Bifallen ÅFS 2013:130 Utfärdad utan att före det ha föredragits för Republikens President enligt Sjl 20 3 mom.
14.11.2013 2/2013-2014	LL om ändring av 4 § LL om tillämpning i landskapet Åland av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete	Godkänd LTB 85/2013
19.12.2013 3/2013-2014	LL om ändring av LL om gymnasieutbildning	Under behandling
19.12.2013 4/2013-2014	LL om tillämpning på Åland av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård , LL om upphävande av 22 § LL om hälso- och sjukvård , LL om ändring av 2 och 12 §§ LL om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård	Under behandling
4.1.2013 2/2012-2013	II. Budgetförslag Från år 2013 Förslag till andra tilläggsbudget för år 2012	Godkänt ÅFS 2013:6

28.3.2013 3/2012-2013	Förslag till första tilläggsbudget för år 2013	Godkänt ÅFS 2013:32
21.10.2013 1/2013-2014	Förslag till budget för landskapet Åland 2014	Godkänt ÅFS 2014:1
17.12.2013 2/2013-2014	Förslag till andra tilläggsbudget för år 2014	Godkänt ÅFS 2014:6
	IV. Meddelanden	
	Från år 2011	
22.11.2011 1/2011-2012	Regeringsprogram för samarbete, resultat och framtidstro	
	Från år 2013	
9.4.2013 1/2012-2013	Landskapsregeringen och Nordiska ministerrådet – verksamheten 2012 och övergripande prioriteringar	Slutbehandlat 22.4.2013
2.5.2013 2/2012-2013	Förslag till kulturpolitiskt program för landskapet Åland från år 2013	Slutbehandlat 6.11.2013
3.6.2013 3/2012-2013	Meddelande om samhällsservicereformen, den digitala agendan och den övergripande framtidsutvecklingen	Under behandling
29.8.2013 4/2012-2013	Meddelande om halvårsredogörelse över budgetförverkligandet år 2013	Slutbehandlat 18.9.2013
21.11.2013 1/2013-2014	Policy för Ålands demilitarisering och neutralisering	Under behandling
19.12.2013 2/2013-2014	Meddelande om strategi för hållbar utveckling	Under behandling

Bilaga 3. Hemställningar till landskapsregeringen och övriga i lagtinget väckta initiativ

1. Hemställningar före år 2011

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Utarbetande av förslag till lag om landskapsbidrag till privata vägars underhåll (Mot. 1/77-78).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
Hemställan hos landskapsstyrelsen att överväga upphävande av LL om utverkan- de av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat vid godk. av framst. 2/ 80-81 (Stu 4/80-81).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL ang. ändr. av LL om folkhälsoarbetet (Framst. 22/80-81) Hemställan hos land- skapsstyrelsen om åtgärder för att genom överenskommelseförordning få till stånd enklare och klarare gränsdragning mellan rikets och landskapets behörighet ifråga om de förvaltningsuppgifter som förelig- gande lagförslag berör.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om ändr. av LL om allmänna vägar (Framst. 33/80-81) Hemställan hos land- skapsstyrelsen om förslag till sådan änd- ring av LL om allmänna vägar att obliga- toriskt samrådsförfarande skall gälla vid vägplanering.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om tillämpning av socialvårdslagen (Framst. 20/83-84) Hemställan om utar- betande av en till landskapets förhållan- den anpassad socialvårdslag så snart be- hövliga resurser för detta arbete förelig- ger.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
Ett besökarcentrum i Bomarsund. (HM 11/2003-2004)	Färdigställt projektering

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Hemställan om att landskapsregeringen, mot bakgrund av att säkerhetspolitiken blir föremål för samarbete inom EU, vidtar åtgärder i syfte att stärka lagtingets inflytande på avtal som kan ha betydelse för Ålands folkrättsliga ställning samt utreder möjligheten att säkerställa landskapets inflytande i fråga om internationella avtal som ingås av EU och som rör landskapets behörighet,	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen i skyndsam ordning utreder om en ändring av självstyrelselagen behöver göras så att det klart framgår att presidenten i samband med ratificering, i synnerhet av fördrag som rör EU, alltid ska ange om ett särskilt bifall krävs för Ålands del,	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen i skyndsam ordning utreder om en ändring av självstyrelselagen behöver göras så att det klart framgår att presidenten i samband med ratificering, i synnerhet av fördrag som rör EU, alltid ska ange om ett särskilt bifall krävs för Ålands del,	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen, i syfte att Finlands regering inte ska godkänna en omfördelning av parlamentsplatserna innan Åland tillförsäkrats representation, fortsätter att på nationell och europeisk nivå hävda kravet på en åländsk plats i Europaparlamentet,	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen i största möjliga utsträckning utnyttjar möjligheten till deltagande i ministerrådets arbete på alla nivåer och att landskapsregeringen tar initiativ till diskussioner med	T.v. ingen åtgärd

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
statsrådet om en ändring av självstyrelselagen så att landskapsregeringens ledamöter ges rätt att delta i ministerrådets möten och blir delaktig i beslutsfattandet då frågor som hör till landskapets behörighet eller annars är av stor betydelse för landskapet, behandlas,	
Hemställan om att landskapsregeringen ska ta initiativ till att en ändring av självstyrelselagen läggs fram för lagtinget och riksdagen i syfte att reglera lagtingets deltagande i subsidiaritetskontrollen så att EU-institutionerna alltid informeras om lagtingets ståndpunkt oberoende av om riksdagen beslutar att göra en subsidiaritetsanmärkning eller inte samt	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen ska verka för att Ålands lagting ska ges status som ett nationellt parlament i enlighet med Protokollet om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen.	T.v. ingen åtgärd
Ltl Danne Sundmans hemställningsmotion om införandet av AX-koden för biltrafik. (HM 14/2007-2008).	T.v. ingen åtgärd
Vtm Gun-Mari Lindholms hemställningsmotion om alkohol och elektroniskt körkort (HM 30/2007-2008).	T.v. ingen åtgärd
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om sänkning av promillegränsen för rattonykterhet. (HM 36/2007-2008).	T.v. ingen åtgärd
Ltl Fredrik Karlströms hemställningsmotion om småskalig livsmedelsproduktions avbyråkratisering. (HM 48/2008-2009).	T.v. ingen åtgärd

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Carina Aaltonens m.fl. hemställningsmotion om livsmedelsstrategi för Åland. (HM 47/2009-2010).	T.v. ingen åtgärd
Landskapsregeringens framställning om ny ordningslagstiftning för landskapet Åland. (FR 18/2008-2009).	T.v. ingen åtgärd
Hemställan om att landskapsregeringen i brådskande ordning inkommer med lagförslag angående ordningsregler för hamnar samt hemställan om att landskapsregeringen vid behov inkommer med lagförslag angående bestämmelser om uppgörande av eld.	T.v. ingen åtgärd

Bilaga 4. Kommissioner och nämnder

Kansliavdelningens förvaltningsområde:

Ledningsgruppen för **brand- och räddningsväsendet**
Diskrimineringsnämnd
Expertråd för jämställdhet
Fastighetsmäklarnämnden
Konsumenttvistenämnden
Polisdelegationen
Programnämnden
Räddningsdelegationen
Språkrådet
Direktionen för Ålands statistik- och utredningsbyrå

Finansavdelningens förvaltningsområde:

Tjänstedelegationen
Styrelsen för Ålands penningautomatförening
Styrelsen för landskapet Ålands pensionsfond

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde:

Förtroenderådet
Handikapprådet
Rehabiliteringssamarbetskommissionen
Styrelsen för Ålands hälso- och sjukvård
Styrelsen för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde:

Arbetarskyddskommission för museibyrån
Konstnämnden
Litteraturnämnden
Skolmuseinämnden
Styrelse/direktion för Ålands gymnasium
Samarbetsrådet för Ålands handelsläroverk och Ålands lyceum
Ålands kulturdelegation
Styrelsen för Högskolan på Åland
Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseums styrelse
Styrelsen för Ålands sjösäkerhetscentrum

Direktioner för:

Ålands folkhögskola
Ålands musikinstitut

Näringsavdelningens förvaltningsområde:

Arbetskyddskommission för avdelningens perifera enheter

Arbetskraftskommission vid **Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet**

Rådgivande delegation för arbetsmarknads- och studieservicemyndigheten (ams)

Gårdsbrukskommissionen

Skördeskadekommissionen

Rådgivande kommissionen för **Ålands försöksstation**

Ålands kontrollnämnd för ekologiskt framställda jordbruksprodukter

Ålands skärgårdsnämnd

Trafikavdelningens förvaltningsområde:

Vägnämnd för enskilda vägar

Bilaga 5. Kommittéer och arbetsgrupper

Byggnadskommittéer

Byggnadskommitté för till- och ombyggnad av Ålands sjöfartsmuseum

Övriga kommittéer och arbetsgrupper

Planeringsgrupp för programmet vid invigningen av **Alandica kultur och kongress**, 2008

Arbetsgrupp för att leda och utarbeta tävlingsprogram för utsmyckning av **Alandica kultur och kongress**, 2007

Kommitté för ledning och övervakning av byggandet av **Alandica kultur och kongress**, 2007

Operativ referensgrupp för Ålands alkohol- och narkotikapolitiska program 2008-2011, 2008

Uppdraget
slutfört

Operativ referensgrupp för Ålands alkohol- och narkotikapolitiska program 2013-2016, 2013

Parlamentarisk grupp som politisk referensgrupp för att följa arbetet med det alkohol- och narkotikapolitiska programmet, 2009

Kommitté för utarbetande av ett reviderat alkohol- och narkotikapolitiskt program 2012-2016, 2011

Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ramar för hur alkohol kan ibruktagas med syfte att förbättra trafiksäkerheten, 2008

Uppdraget
utgår
31.12.2008

Arbetsgrupp om organisationsförändringar inom allmänna förvaltningen,

Uppdraget
slutfört 2012

Arbetsgrupp för översyn av lagstiftningen om arbetsmarknadspolitik, 2013

Rådgivande delegation för Arbetsmarknads- och studieservice-myndigheten (AMS), 2012

Arbetsgrupp för utredande av avbytar servicesystem, 2010

Arbetsgrupp för tryggnad av basservice, 2013

Arbetsgrupp för **bebyggelsemiljöer** på naturreservaten, 2008

Jury för bedömning av intresseanmälan och prisanbud i samband med arkitektupphandling för ett **besökarcentrum i Bomarsund**, 2007

Arbetsgrupp med uppdrag att bl.a föreslå ett nytt funktions- och utställningsprogram för ett **besökscentrum**, 1997

Arbetsgrupp för ledningen av planeringen av **besökscentrum** i Bomarsund, 2007

Betygsgrupp, 2006

Kommitté för central-**biblioteksärenden**, 2002

Utökat mandat.
Uppdraget förlängt
till 31.12.2007

Referensgrupp att utarbeta **bolagiseringsplan** för verkstads och lagerenhet, 2009

Kommitté för ledningen av utvecklingen av **Bomarsundsområdet**, 2005

Uppdraget förlängt
till 31.12.2007

Arbetsgrupp för samordning av beredning av ärenden om hanteringen av fyndet av bl.a. **champagneflaskor** från vrak, 2010

Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta långsiktiga lösningar gällande **centralförvaltningens** utrymmesbehov, 2008

Referensgrupp med uppdrag utarbeta långsiktiga lösningar gällande **centralförvaltningens** utrymmesbehov, 2008

Uppdraget slutfört

Styrgrupp för **destinationsutveckling**, 2010

Uppdraget slutfört

Styrgrupp för **digital** dokument- och fakturahantering inom landskapsförvaltningen, 2007

Projektgrupp för **digital** dokument- och fakturahantering inom landskapsförvaltningen, 2007

Arbetsgrupp med uppgift att utreda behov och kostnader för ett **Förslag djurskyddshem**, 2008

Arbetsgrupp med uppdrag att utreda frågor rörande en **dykpark**, Uppdraget slutfört 2011

Sakkunniggrupp med uppgift att arbeta med **energifrågor** i landskapet, 2008 Uppdraget utgår 31.12.2008

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **engelska** inom den yrkesinriktade utbildningen, 2008 Uppdraget slutfört

Strategigrupp för utarbetande av landskapets operativa program inom ramen för **Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling** samt åländskt program som ingår som en separat del av det finländska operativa programmet inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden för perioden 2014-2020, 2012

Samrådsgrupp för genomförande av **fiskodlingsåtgärder** i åtgärdsprogrammet för kust-, yt- och grundvatten 2009-2015, 2010

Referensgrupp för genomförandet av temaåret **företagsamhetens** år 2009, 2008

Kommitté för att utarbeta nya grunder för **förundervisning**, 2011 Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp för **gymnasieexamen inom samhällelig och social yrkesinriktning**, 2012

Ledningsgrupp för genomförandet av Ålands **gymnasieskola**, 2006

Samordningsgrupp för övervakningen av de föreskrivna verksamhetskraven på Åland som utgör grund för EU:s samlande **gårdsstöd**, 2006

Kommitté för att utreda behovet av **halvvägsstöd**, alternativt halvvägshem, och komma med förslag till stödåtgärder, 2010 Uppdraget utgår 31.3.2010

Kommitté för arbetet med landskapsregeringens **hållbarhetsstrategi**, 2012 Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp för **hållbart konkurrenskraftigt fiske och vattenbruk**, 2012

Arbetsgrupp för revidering av 13 § LL om **hälso- och sjukvård**, 2009 Uppdraget utgår 31.5.2009

Referensgrupp som stöd för arbetet med en revision av landskapslagen om **hälso- och sjukvården**, 2010

Sakkunniggrupp/kommitté med uppdrag att lämna förslag till revidering av läroplan för grundskolan gällande **idrott**, 2011

Kommitté med uppdrag att utarbeta ett ramprogram för främjande av **integration**, 2012 Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp för **investering för tillväxt och sysselsättning**, 2012

Arbetsgrupp för om- och tillbyggnad av **Jan Karlsgårdens vårdshus**, 2011

Arbetsgrupp för utredande av ett utökat samarbete kring administrationen av **jordbruksstöd** på Åland, 2008

Arbetsgrupp för verkställande av byggnads- och restaureringsarbeten inom **Kastelholms fornminnesområde**, 1994

Arbetsgrupp för **kompetens och delaktighet**, 2012

Referensgrupp för arbetet med en åländsk **konst- och arkitekturhistoria**, 2003

Ledningsgrupp för projektet **kultur i skärgården**, 2006 Uppdraget utgår 31.12.2009

Projektledningsgrupp med uppdrag att utarbeta förslag till utveckling av **kungsgården i Kastelholm**, 2007

Arbetsgrupp för **kunskapsöverföring, innovation, konkurrenskraft Och livsmedelskedjan**, 2012

Kommitté med uppdrag att utarbeta en övergripande strategi för det åländska **kvinnofridsarbetet**, 2010

Kvinnofridskommitté, 2012

Arbetsgrupp med uppdrag att föreslå åtgärder för att höja kvaliteten i **lagberedningsarbetet**, 2009 Rapport

Kommitté med uppdrag att genomföra en utredning gällande utveckling och modernisering av **lagtingets** utrymmen i Självstyrelsegården, 2007

Styrgrupp för **landsbygdsutveckling** 2012-2013, 2012 Uppdraget slutfört

Styrgrupp för slutvärdering av program för landsbygdens utveckling i landskapet Åland 2000-2006 och för den löpande utvärderingen av **landsbygdsutvecklingsprogrammet**, 2008

Övervakningskommitté för **landsbygdsutvecklingsprogram** för landskapet Åland 2007-2013, 2007

Arbetsgrupp för **landsbygds- /kustutveckling**, 2012

Arbetsgrupp för utredning av **landskapsalarmcentralens** uppgifter Utredning och tekniska utrustning och hur dessa kan samordnas med polisens verksamhet, 2005

Expertgrupp för att vidareutveckla **landskapsalarmcentralens** verksamhet, 2009

Arbetsgrupp med uppgift att klargöra frågor bl.a. ang. **lantbruks-sekreterarnas roll** ang. EU och lantbruket på Åland, 1996

Översyn av **ledningsfunktionen** för den allmänna förvaltningen, 2013

Arbetsgrupp med uppdrag att göra en översyn av avlöningsbestämmelser för **läkare**, 2011

Arbetsgrupp för projektering av ombyggnad av **läromedels-centralens** lokaler för polisens behov samt för ledning av projektets genomförande, 2010 Uppdraget slutfört

Referensgrupp för utredningsuppdraget analys av Ålands **maritima kluster**, 2010 Uppdraget förlängt till 31.10.2010

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **matematik** inom den yrkesinriktade utbildningen, 2008 Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp för **miljö/klimat**, 2012

Arbetsgrupp för att åstadkomma ett förverkligande av **minnes-lunden** i Prästö, Sund, 2003 Mellanrapport

Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ramar för ett nytt körkortsförfarande för **moped**, 2008 Uppdraget utgår 31.12.2008

Arbetsgrupp för ledning och kontroll av om- och tillbyggnad av **Motorfordonsbyrån**, 2008

Museibyråns kyrkogrupp, arbetsgrupp för rådgivning till församlingarna, 1997

Uppdraget slutfört

Övervakningskommitté för **Mål 2-programmet**, 2004

Uppdraget förlängt till 30.6.2010

Övervakningskommitté för **Mål 3-programmet**, 2004

Uppdraget utgår 30.6.2009

Arbetsgrupp för att utreda bevarandet av **Märkets fyr**, 2006

Uppdraget slutfört

Referensgrupp för Nordiskt ministerråds projekt ny **nordisk mat**, 2013

Ledningsgrupp för ESF-projektet **nätpedagogik**, 2011

Övervakningskommitté för de **operativa programmen** för Europeiska regionala utvecklingsfonden och socialfonden 2007-2013,

Uppdraget utgår 30.6.2016

Arbetsgrupp för **personalens arbetshälsa/arbetskarriär**, 2013

Arbetsgrupp för att utreda tillämpningen av i riket utfärdade föreskrifter och anvisningar gällande **polisen**, 2010

Uppdraget utgår 30.9.2010

Kommitté för översyn av målsättningarna för en om- och tillbyggnad av **polishuset**, 2007

Regelråd för åren 2013-2014, 2013

Regionalpolitisk arbetsgrupp, 2008

Översyn av **revisionslagstiftningen**, 2012

Förlängning till 31.5.2012

Ledningsgrupp för Reform-08, **samarbete inom utbildningen** på gymnasialstadienivå och vuxenutbildningen, 2007

Arbetsgrupp för samordning av teknisk sektor och infrastruktur inom ramen för **samhällsreformen**, 2012

Uppdraget slutfört

Arbetsgrupp för samordning av den sociala sektorn inom ramen Uppdraget slutfört
för **samhällsreformen**, 2012

Arbetsgrupp för planering av om- och tillbyggnad av **självstyrelsegården**,
2009

Parlamentarisk sammansatt arbetsgrupp för att med tanke på ett
beredningsorgan som senare tillsätts kartlägga hur Ålands självstyrelse
fungerar och vilka behov det kan finnas att utveckla **självstyrelselagen**
för Åland, 2012

Referensgrupp för utarbetande av ett förslag till ny **självstyrelselag**,
2010

Parlamentarisk kommitté för utarbetande av ett förslag till en ny Betänkande
självstyrelselag, 2010

Parlamentarisk kommitté för fortsatt arbete med ett nytt Uppdraget slutfört
självstyrelsesystem, 2012

Sakkunniggrupp en med uppgift att bistå med vägledning Kvarstår så länge
gällande produktion av **skogsplantor** för åländska ändamål, behov föreligger
1996

Kommitté för att utarbeta gemensamma rutiner för kommunerna
I samband med **skolberedskapsarbetet**, 2013

Ledningsgrupp kring **skolfartyget** M/S Michael Sars, 2005 Uppdraget slutfört

Samordningsgrupp för **skolfartyget** M/S Michael Sars, 2011

Arbetsgrupp med uppgift att samordna informationsinsatser för att
förverkliga ett **skyltprogram** för Herrön, 2008

Arbetsgrupp med uppgift att förverkliga projektet anskaffning av
skärgårdsfärja, 2006

Arbetsgrupp för genomförandet av **skördefesten** på Åland 2012 Uppdraget slutfört
”öppna gårdar”, 2011

Arbetsgrupp för utredande av nytt **skördeskadeersättnings-** Rapport
system, 2008

Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta ett förslag till en lag om
behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom **socialvården**, 2006

Arbetsgrupp för utveckling och förbättring av **sportfisketurismen**, 2009

Arbetsgrupp med uppgift att bereda framtida administration av två
strukturefundsprogram för perioden 2014-2017, 2011

Arbetsgrupp för att rationalisera behandlingen av **studiestöd**, Uppdraget slutfört
2011

Lärargrupp för utveckling av undervisningen i **svenska** inom den Uppdraget slutfört
yrkesinriktade utbildningen, 2008

Arbetsgrupp för utarbetande av förslag till prioriterade grupper Uppdraget slutfört
inomden offentliga **tandvården**, 2011

Tillväxtråd, 2012

Sakkunniggrupp för en rättvis värdering av **trafikavdelningens**
konkurrenskraft, 2001

Sakkunnig arbetsgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2008 Uppdraget utgår
31.12.2011

Styrgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2008 Uppdraget utgår
31.12.2011

Intern samordningsgrupp för **turismen**, 2008

Arbetsgrupp med uppdrag att se över turlistor, avgifter och
marknadsföring samt möjlighet till kvällstrafik och beställningstrafik,
2008

Arbetsgrupp för projektering av ny **Töftö-linfärja**, 2008

Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett underlag för insamling Uppdraget slutfört
av **utbildningsstatistik**, 2002

Ledningsgrupp för projektet "**validering på Åland**", 2008

Arbetsgrupp för byggandet av regleringsdammen och småbåtsslussen
vid **Vargsundsådran**, 2005

Styrgrupp för samordning av myndigheterna vid misstanke om våld mot barn, 2007	Uppdraget utgår 31.12.2010
Arbetsgrupp för utarbetande av riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom, 2010	
Arbetsgrupp för hållbar användning av växtskyddsmedel, 2011	Förlängt mandat till 30.4.2012
Arbetsgrupp för planering och genomförande av ombyggnader vid Ålands fiskodling, 2006	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för projektering av tillbyggnad av slöjdsalen vid Ålands folkhögskola samt för ledning av projektets genomförande, 2010	
Arbetsgrupp för planering av renovering av rektorsbostaden vid Ålands folkhögskola, 2005	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för ledning av renovering av köket vid Ålands folkhögskola, 2007	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för projektering och ledning av tillbyggnad av nya internatet vid Ålands folkhögskola, 2009	
Arbetsgrupp för ledning av tillbyggnad av nya internatet vid Ålands folkhögskola, 2009	
Arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta förslag till utbildning och kursverksamhet för vuxna inom Ålands gymnasium, 2010	
Arbetsgrupp beträffande det nya tjänstekollektivavtalet för Ålands gymnasium, 2011	
Arbetsgrupp gällande årsarbetstidsavtalet för Ålands gymnasium, 2012	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av Ålands handelsläroverk/Ålands lyceum, 2009	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta förslag till framtida utformning av sjukkostnadsavdrag samt högkostnadsskydd och avgifter inom Ålands hälso- och sjukvård, 2013	

Arbetsgrupp för ledning av nybyggnad av ladugård och svämgödseltank vid Ålands naturbruksskola, 2008	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp med uppgift att planera utställningen i Ålands sjöfartsmuseum, 2008	Uppdraget utgår 31.12.2009
Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av sporthallens tak vid Ålands sjömansskola, 2007	
Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad av sporthallens tak vid Ålands sjömansskola, 2008	
Arbetsgrupp för ledning av en ombyggnad av simhallens tak vid Ålands sjömansskola, 2011	
Ledningsgrupp för växthusverksamheten vid Ålands teknologicentrum, 2010	
Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad och renovering av Ålands vårdinstitut, 2009	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för ombyggnad av kylutrymmena vid Ålands yrkesskolas bespisningskök, 2005	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för ledning av om- och tillbyggnad av verkstadsflygeln vid Ålands yrkesskola, 2008	Uppdraget slutfört
Arbetsgrupp för ledning av ombyggnad och renovering i verkstäder och bespisningskök vid Ålands yrkesskola, 2009	

Bilaga 6. Redogörelsen enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2012 – 31 oktober 2013.

Landskapsregeringen överlämnar härmed den i 32 § arbetsordningen för Ålands lagting föreskrivna redogörelse över självstyrelsepolitiska frågor av väsentlig natur. Redogörelsen avser tiden från 1 november 2012 fram till tidpunkten för överlämnandet.

1. Allmänt

I den nu föreliggande redogörelsen behandlar landskapsregeringen de frågor som ur självstyrelsepolitisk synvinkel bedöms som intressanta. I den nyligen överlämnade redogörelsen över Europeiska unionen och Åland (redogörelse nr 2/2013 – 2014) redogörs för landskapsregeringen prioriteringar inom EU – politiken och verksamheten beträffande EU-ärenden under år 2013. Vissa frågeställningar är av intresse ur vardera perspektivet varför en viss dubbling inte kan undvikas. Landskapsregeringen konstaterar att de meddelanden och redogörelser som ska överlämnas till lagtinget kommer att vara föremål för fortsatta överväganden bl.a. i samband med att den förvaltningsberättelse som ska ingå i årsredovisningen utformas.

2. Självstyrelsesystemet

2.1. Reformering av självstyrelsesystemet

I början av 2013 fortsatte beredningsprocessen gällande ett nytt självstyrelsesystem med att den parlamentariskt sammansatta riksarbetsgruppen (ordförande Alec Aalto) överlämnade sitt betänkande. I riksarbetsgruppens uppdrag ingick särskilt att göra preliminära bedömningar av de frågor och förslag som togs upp i den av Ålands landskapsregering tillsatta parlamentariska kommittén (ordförande Gunnar Jansson). Den 9 april 2013 anordnade Ålands landskapsregering ett seminarium om ett nytt självstyrelsesystem.

Under år 2013 fortsatte beredningen i landskapet i den parlamentariska kommittén (ordförande Roger Jansson) för fortsatt arbete med ett nytt självstyrelsesystem. Kommitténs arbete avslutades och slutrapporten undertecknades den 29 augusti 2013. Slutrapporten överlämnades officiellt till landskapsregeringen den 11 september 2013.

I september 2013 tillsatte statsrådet en parlamentariskt sammansatt kommitté för att reformera självstyrelselagen för Åland. Kommittén består av representanter för partierna såväl i riket som i landskapet Åland. Kommitténs ordförande är president Tarja Halonen. Vice ordförandena är lagtingsledamot, riksdagsrådet Gunnar Jansson och direktör Teija Tiilikainen från Utrikespolitiska institutet.

Kommitténs uppdrag innefattar i korthet att

- Föreslå sådana ändringar av självstyrelsesystemet och självstyrelselagen som motiveras av samhällsutvecklingen och utarbeta förslag till en modern lagstiftning om självstyrelsen.
- Föreslå åtgärder för att utveckla den ekonomiska självstyrelsen.
- Göra en översyn av behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket och föreslå ändringar av sådana behörighetsbestämmelser som i praktiken har vållat tolknings-svårigheter.

- Bedöma om kravet på finskt medborgarskap för erhållande av hembygdsrätt och för vissa tjänster kan slopas.

Kommittén ska inom år 2014 färdigställa ett delbetänkande med förslag till riktlinjer för det fortsatta lagstiftningsarbetet. Ett slutbetänkande i form av en regeringsproposition ska föreligga senast 30.4.2017.

Riksdagens Ålandsforum i samarbete med justitieministeriet och landskapsregeringen arrangerade den 5 november 2013 ett seminarium i riksdagen med syfte att närmare belysa de frågor som kommer att behandlas ingående i det fortsatta arbetet.

2.2. Hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt

Enligt landskapsregeringens handlingsprogram av den 22 november 2011 ska frågor rörande hembygdsrätt, jordförvärvsrätt och näringsrätt följa tydliga och klara normer för att skapa ett rättssäkert och jämlikt förfarande. Dessa normer ska utgå ifrån lag. Nuvarande lagstiftning revideras i enlighet med den parlamentariska gruppens förslag (Åländsk utredningsserie 2009:4).

Landskapsregeringen har den 8 oktober 2012 tillsatt en arbetsgrupp för att ta fram förslag till reviderad lagstiftning om hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt. Arbetsgruppen utarbetar först ett delbetänkande som riktar in sig på ny landskapslagstiftning om hembygdsrätt. Därefter fortsätter arbetsgruppen med de andra förslag som lagts fram av den parlamentariska kommittén. Arbetsgruppens mandattid har förlängts till den 31 december 2014.

I den parlamentariska kommitténs betänkande om hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt föreslogs att landskapsregeringen inleder arbetet med att överta behörighet på folkbokföringens område. Denna fråga utreds i samband med beredningen av ny lagstiftning om hembygdsrätt och övertagande av behörighet föreslås om det bedöms att detta kunde medföra fördelar vid förvaltning av hembygdsrättsärenden.

3. Svenska språket

3.1. Språkrådet

I samband med att landskapsregeringen tillsatte ett nytt språkråd den 20 december 2012 omformulerades språkrådets mandat så att det uttryckligen enbart ska fungera som landskapsregeringens referensgrupp i språkärenden i syfte att trygga och slå vakt om det svenska språkets ställning på Åland. Språkrådet leds av lantrådet och medlemmar är representanter från landskapets förvaltning, kommunerna, staten, näringslivet, vårdsektorn och utbildningssektorn.

Under år 2013 har språkrådet kartlagt språksituationen inom de sektorer som är representerade i språkrådet. Språkrådet arrangerade ett seminarium som hölls den 29 april 2013 om nationalspråksstrategin och dess betydelse. Vid seminariet hölls anföranden av professor Markku Suksi och lantrådet. Språkrådet höll även ett gemensamt möte den 15 oktober 2013 med styrelsen för Svenska Finlands folkting. Vid sammanträffandet fördes diskussioner om bland annat hur man kan förbättra kontakterna mellan Åland och myndigheterna i riket på svenska.

3.2. *Språket för åländska ortsnamn*

Kartor över Åland som är tillgängliga via internationella webbsidor innehåller ofta viktiga ortsnamn endast på finska. Med anledning därav begärde landskapsregeringen redan år 2009 att Lantmäteriverket skulle förklara orsaken till det. Landskapsregeringen har även i augusti 2011 framfört till Lantmäteriverket att landskapsregeringen förväntar sig att verket vidtar åtgärder för att samtliga kartmaterial i vilka Åland ingår korrigeras på så sätt att de åländska ortsnamnen endast anges på svenska. Lantmäteriverket ställningstagande är att, förutom de svenska namnen Åland och Mariehamn, kommer även de finska namnen Ahvenanmaa och Maarianhamina att användas på Lantmäteriverkets kartor även i fortsättningen.

Ålands näringsliv lämnade i början av 2012 in ett klagomål i frågan till justitieombudsmannen (JO). JO gav sitt beslut i ärendet den 9 september 2013 (dnr 580/4/12).

I samband med behandlingen av ärendet hade Institutet för de inhemska språken ansett att de båda finska namnen "Ahvenanmaa" och "Maarianhamina" är kulturhistoriskt etablerade ortnamn. Enligt JO anger de namn som visas på kartorna inte endast de språkliga förhållandena för de visade områdena, utan de förmedlar också information om med vilket namn en plats kallas på båda nationalspråken, även ifall området ifråga är enspråkigt.

I beslutet konstaterar JO att den autonomi och enspråkigt svenska ställning som Åland tillförsäkras i grundlagen och i självstyrelselagen kan i och för sig tala för en sådan synpunkt att namnen Åland och Mariehamn skulle ges på kartorna enbart på svenska. Ett problem med det beskrivna förhållningssättet är enligt JO att det inte beaktar de på fastlandet bosatta finskspråkigas rätt att erhålla etablerad platsinformation på sitt eget språk, på kartor producerade av officiella myndigheter på riksplanet. En sådan situation skulle även för de finskspråkigas del bortse från den omständigheten att det är Lantmäteriverkets i 17 § i grundlagen givna och i 35 § i språklagen närmare preciserade skyldighet, att i sin verksamhet förvalta landets språkkulturarv och främja användningen av båda nationalspråken. Ortnamnen är obestridligen en del av det kulturarv, vars bevarande konkretiseras av den nämnda skyldigheten.

JO:s slutsats är att det inte är möjligt att sammanföra dessa två sinsemellan olika synsätt på en och samma karta. Enligt JO förespråkar detta då att Lantmäteriverket skulle producera kartor som skiljer sig från varandra språkligt. För Ålands del och t.ex. för riksmyndigheter som korresponderar med Åland skulle det även kunna finnas sådana kartor där de åländska ortnamnen, och de ortnamn i riket som har namn på svenska, skulle visas endast på detta språk.

I beslutet konstaterar JO att justitieministeriet, i sin funktion av myndighet som ansvarar för beredningen av självstyrelselagen för Åland och språklagstiftningen, har ansett att det inte föreligger hinder för Lantmäteriverkets nuvarande praxis. Samma slutledning har nåtts av Institutet för de inhemska språken, i dess ställning som ansvarig för språkvård och nomenklatur, samt av jord- och skogsbruksministeriet, som ansvarigt ministerium för sin förvaltningsgren. Däremot har Ålandsdelegationen, i sin egenskap av instans som företar tolkning av självstyrelselagen, kommit till att finskspråkiga be-

nämningar inte bör få användas om inte självstyrelseorganen ger sitt tillstånd därtill. JO:s åsikt är dock att det inte har framkommit tillräckliga juridiskt bindande grunder för detta ställningstagande.

Med stöd av JO:s resonemang och slutsatser återupptas diskussionen med lantmäteriverket i syfte att klarlägga och utveckla praxisen i förhållande till kartmaterial som används internationellt. Ålands näringsliv har för sin del till landskapsregeringen framfört att de efter avgörandet noterat att vissa förbättringar skett i praktiken.

3.3. Översättning av *God medicinsk praxis och Pharmaca Fennica*

”God medicinsk praxis” (eg. Käypä hoito) och *Pharmaca Fennica* är standardverk för yrkesutövare inom hälso- och sjukvården i Finland och används mycket frekvent av läkarkåren i riket.

God medicinsk praxis är en digital samling nationella behandlingsrekommendationer som allmänt betraktas som referens för hur diagnostisering och behandling av en stor mängd sjukdomar ska ske i Finland. Denna syftar till att ge nationella riktlinjer för god modern vård vid ett ständigt ökande antal diagnoser. God medicinsk praxis finns endast att tillgå på finska. Följden är att Åland står utanför den nationella harmonisering av handläggning av sjukdomar som torde vara målet med God medicinsk praxis.

Problemet är likartat vad gäller *Pharmaca Fennica*. Vid användning av denna tvingas majoriteten av läkarkåren på Åland ta reda på vilka substanser ett läkemedel innehåller och slå upp dessa i separat litteratur publicerad i Sverige för att bekanta sig med doseringar, interaktioner och biverkningar. Förfarandet är tidskrävande, osäkert och problematiskt (alla läkemedel som förskrivs i Finland är inte upptagna i Sveriges motvarighet till *Pharmaca Fennica*-FASS, de rekommenderade doseringarna skiljer sig i en del fall åt mellan Finland och Sverige etc.).

Social- och hälsovårdsministeriet har sedan år 2005 uppmärksammat på problemet med avsaknaden av svenskspråkig version av *Pharmaca Fennica*. Avsaknaden av svenskspråkig version av *Pharmaca Fennica* och God medicinsk praxis var genom åländskt initiativ med på agendan vid ministermöte i september 2012. Landskapsregeringen har därefter, både muntligen och skriftligen efterfrågat social- och hälsovårdsministeriets kommentarer, ställningstagande och planerade åtgärder utan att få någon respons. Inför ett ministermöte i maj 2013, där frågan ånyo behandlades, tillskrev landskapsregeringen social- och hälsovårdsministeriet (ÅLR 2013/3751). Landskapsregeringen har dock ännu inte erhållit något svar från ministeriet på nämnda skrivelse. Frågan har ett flertal gånger tagits upp på tjänstemannanivå.

Avsaknaden av svenskspråkiga versioner av *Pharmaca Fennica* och God medicinsk praxis utgör en patientsäkerhetsrisk.

4. Ålands demilitarisering och neutralisering

Landskapsregeringen har under perioden fortsatt arbetet med att bereda en långsiktig strategi för Ålands demilitarisering och neutralisering. Arbetet har skett i samråd med lagtingets självstyrelsepolitiska nämnd. Policyn för Ålands demilitarisering sändes till lagtinget i form av ett meddelande den 21.11 2013. I policyn redogörs för den histo-

riska bakgrunden till Ålands demilitarisering och neutralisering samt för de konventioner som ligger till grund för den. Dessutom redogörs för praxis beträffande demilitariseringen och neutraliseringen och meddelandet innehåller även en exempelsamling över hur konventionerna tolkats i praktiken. Policyn innehåller också landskapets syn på hur man ska förhålla sig till demilitariseringsfrågorna i en föränderlig omvärld, vilket kräver mer ingående utredningar och analyser. I dag handlar säkerhetspolitiken allt mer om att möta olika former av civila kriser, cyberattacker, terroristhot m.m.

Även frågan om hur landskapet ska hantera frågor om handräckning av försvarsmakten eller med hjälp av militär utrustning är komplicerad och behöver ytterligare klargöras genom en handlingsplan för handräckning.

Den 20 december 2012 lämnade statsrådet till riksdagen en redogörelse om Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012. Till de viktigaste syftena för Finlands säkerhets- och försvarspolitik hör att trygga självständigheten, den territoriella integriteten och de grundläggande värderingarna, att främja befolkningens säkerhet och välfärd samt att upprätthålla ett fungerande samhälle. Finlands säkerhetspolitik innefattar både ett aktivt säkerhetsbyggande och åtgärder för att förutse och avvärja säkerhetshot.

I alla frågor som rör Finlands säkerhets- och försvarspolitik är det viktigt att Ålands demilitarisering och neutralisering beaktas, vilket också konstateras i redogörelsen. Av redogörelsen framgår även att statsrådet kommer att utreda hur landskapet särställning också framöver ska beaktas i samband med eventuella oljekatastrofer och andra krissituationer, och hur man ska säkerställa att de berörda myndigheterna har tillräcklig beredskap.

4.1. Fartygsbesök och överflygningar

Årligen genomför marinen planerade fartygsbesök i åländska vatten. Under perioden 1 november 2012-31 oktober 2013 fick Åland sammanlagt 18 fartygsbesök, varav 1 var handräckningsbesök. Landstigning skedde vid 6 besök. Besöken föranledde inga åtgärder.

Tidigare år har fartygsbesökens antal uppgått till följande antal

År	Totalt antal	Landstigning*	År	Totalt antal	Landstigning*
2000	32		2007	21	
2001	30		2008	22	
2002	58		2009	26	
2003	26		2010	26	8
2004	51		2011	28	11
2005	35		2012	14	11
2006	22		2013	18	6

*Antalet landstigningar redovisas fr.o.m. år 2010

5. Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

I samband med presidentens framställning om regeringens proposition till riksdagen om godkännande av det fakultativa protokollet till den internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ESK-konventionen) uppkom frågan huruvida grundkonventionen från år 1976 är i kraft eller inte.

Finland ratificerade konventionen den 23 juni 1975 och konventionen trädde i kraft i Finland den 3 januari 1976 genom en förordning. I regeringsproposition 1990/73 om ändring av självstyrelselagen anges att detta betyder att konventionen inte ansetts innehålla bestämmelser som innebär upphävande eller ändring av eller avvikelser från stadgandena i självstyrelselagen.

Lagtingets lag- och kulturutskott begärde under sin beredning av ärendet utlåtande av självstyrelsepolitiska nämnden. Under självstyrelsepolitiska nämndens beredning av ärendet hördes sakkunniga och fördes diskussioner med riksmyndigheterna. För att få klarhet i frågan begärde justitieministeriet ett utlåtande av Ålandsdelegationen.

Av Ålandsdelegationens utlåtande framgår att frågan om ESK-konventionen är gällande i landskapet bör bedömas enligt det rättsläge som gällde vid tidpunkten för konventionens ratificering och att ett avtal som satts i kraft på ett sätt som var korrekt enligt den tidigare självstyrelsealgen fortfarande bör anses vara bindande utan att nytt bifall behöver inhämtas av lagtinget. Således anses ESK-konventionen vara gällande i landskapet.

6. Kontakterna med riket

6.1. Kontakterna med regeringen

Landskapsregeringen strävar efter att utveckla och fördjupa de politiska och förvaltningsmässiga kontakterna med riket på så väl det formella som informella planet. Ett led i detta är att landskapsregeringen deltar i s.k. aftonskolor med rikets regering för att diskutera och aktuella frågeställningar och komma fram till riktlinjer för hantering av dem. Vid den aftonskola som hölls den 1 mars 2013 behandlades främst hur regeringens handlingsprogram beträffande kontakterna med Åland förverkligas, utvecklingen av Ålands självstyrelse, behovet av ändring av avräkningsgrunden och förutsättningarna för en europaparlamentsplats för Åland. Därtill fördes informella diskussioner om bl.a. vindkraftsfrågan. Vid lantrådets besök hos statsministern i november 2013 konstaterades att det informationsutbyte och de diskussioner som deltagandet i aftonskolan medfört varit till ömsesidig nytta även i de fall samsyn inte nåtts. Liknande arrangemang kommer därför att genomföras även framöver.

Ett annat led i strävan att upprätthålla är att sammanträffa med de ministrar som i regeringen sköter för Åland aktuella och angelägna frågor. Kontakterna med justitieministern har under året varit särskilt intensiva bl.a. för att förbereda tillsättande av den s.k. Ålandskommittén för reformeringen av självstyrelselagen.

För att åländska ärenden inom statsförvaltningen ska kunna skötas smidigt är det i praktiken till stor nytta att även de politiska statssekreterarna och ministerspecialmedarbetarna har kännedom om Åland och självstyrelsen. Landskapsregeringen inbjöd därför dessa till Åland i september 2013 för att informera om Åland, landskapets förvaltning och självstyrelseutvecklingen.

6.2. *Kontaktgruppen mellan utrikesministeriet och landskapsregeringen*

Kontaktgruppen mellan utrikesministeriet och Ålands landskapsregering har till syfte att utveckla och öka Ålandsexemplets användning i internationella sammanhang samt i syfte att utveckla och öka informationen om samt kontakterna till Åland. Kontaktgruppen har under perioden haft 4 möten. I samband med ett av mötena ordnades ett särskilt möte där utrikesminister Erkki Tuomioja och lantrådet Camilla Gunell deltog. Kontaktgruppen har under perioden bl.a medverkat vid följande:

- Ett seminarium som ordnades i Reykjavik den 27.11 om Ålands demilitarisering och neutralisering i samband med att utställningen "The Åland Islands solution, a precedent for a successful disputes settlement" visades
- Som ett resultat av kontaktgruppens möte den 13.3 har Åland numera en representant i Team Finland
- Utrikesministeriets hemsidor har kompletterats med information om Åland samt en länksamling
- Ålandsinformation har getts inom ramen för KAVAKU- utbildningen vid två tillfällen

7. *Skatte- och ekonomiska frågor*

7.1. *Skattegränsen*

Arbete med unionens tullkodex har pågått under året. Under år 2014 kommer landskapsregeringen att bevaka arbetet med främst de delegerade akterna till unionens tullkodex. För närmare information hänvisas till EU-redogörelsen för år 2014.

Under året har Finansministeriet återigen initierat en utredning avseende undantaget för uppbörd av importmoms som understiger 5 euro. Finansministeriet har i sin utredning övervägt att ändra mervärdesskattelagen så att skattefrihet för mindre värdefulla försändelser om 22 euro och minimigränsen för skatteuppbörd om 5 euro slopas för import av prenumererade tidningar och tidsskrifter. Utredningen har initierats genom påtryckning av TEAM Industribranschernas fackförbund r:f, som oroar sig för att finska förlag i stor omfattning ska cirkulera tidningar och tidsskrifter via Åland eller Norge för att kunna sälja tidningarna till prenumeranter i Finland utan momsdebitering. Landskapsregeringen har motsatt sig förslaget i ett utlåtande till Finansministeriet den 30 oktober 2013.

7.2. *Det ekonomiska systemet*

Den av finansministeriet år 2012 tillsatta arbetsgruppen med representanter från finansministeriet och landskapsregeringen för att utreda behovet av att ändra avräkningsgrunden avlämnade sitt betänkande i februari 2013. Arbetsgruppen avstod från att lämna ett konkret förslag till ändring av avräkningsgrunden till följd av olika syn på vilka förändringar i statsbokslutet som ska påverka avräkningsgrunden och konstaterade att ett utlåtande i enlighet med 56 § självstyrelselagen kan inbegäras från Ålandsdelegationen i de frågor som vällat juridiska tolkningssvårigheter.

Arbetsgruppen föreslog att i samband med den kommande revideringen av självstyrelse-

lagen ses det ekonomiska systemet (kapitel 7 om Landskapets ekonomi i självstyrelselagen) över för att möjliggöra precisering av kriterierna för förändring av avräkningsgrunden och skattegottgörelsen och skapa större flexibilitet.

För att nå en bredare målgrupp översattes arbetsgruppens betänkande till finska och sattes ut på finansministeriets hemsida i slutet av maj.

Efter arbetsgruppens avslutade arbete har kontakter hållits med finansministeriet i syfte att få till stånd en gemensam begäran om utlåtande från Ålandsdelegationen i enlighet med arbetsgruppens förslag. Detta har dock inte rönt någon framgång. I november 2013 lyftes frågan upp på politisk nivå i samband med lantrådets besök hos statsministern. Diskussionen berörde möjligheten att den ovannämnda arbetsgruppen skulle återuppta arbetet med ett förändrat mandat. Syftet skulle vara att ta fram ett underlag för en utlåtandebegäran från Ålandsdelegationen. Det förefaller dock som om riksmyndigheterna önskar avvakta Ålandskommitténs arbete medan landskapsregeringen anser att nuvarande system måste tillämpas.

7.3. Statistik

Den arbetsgrupp som hade till uppgift att utreda behovet av att utreda behovet av att ändra avräkningsgrunden skulle även koordinera arbetet gällande statistikärenden enligt en separat uppdragsbeskrivning.

Arbetsgruppen informerade sig om situationen och inledde arbetet genom att vidtala särskilda utredare men erhöll inte under sin mandattid någon i tillsättandebeslutet avsedd uppdragsbeskrivning. Med beaktande av detta föreslog gruppen att en särskild arbetsgrupp med representanter för finansministeriet, landskapsregeringen, Statistikcentralen och Ålands statistik- och utredningsbyrå tillsätts för att föreslå hur uppgifter om Åland ska behandlas i internationell statistik.

Trots upprepade förfrågningar har arbetsgruppen ännu inte tillsatts. Landskapsregeringen vidblir dock sin åsikt och kommer att arbeta vidare med frågan.

7.4. Beskattningen

De regelbundna informationsmötena med Finansministeriet om aktuella skattefrågor har fortsatt under året. Fyra möten har hållits med Finansministeriets skatteavdelning under året. Landskapsregeringen har på så sätt bl.a. erhållit information om planerade skatteåtgärder samt vilka förhandlingar som pågår i syfte att skriva eller revidera skatteavtal med andra länder. Landskapsregeringen anser att samarbetet utvecklas successivt och är till mycket stor nytta för det praktiska arbetet i skattefrågor.

8. Utbildnings- och kulturpolitik

8.1. Högskolestudier

Unga ålänningar som studerar i högskolor och universitet på rikshåll har kontaktat landskapsregeringen rörande högskolornas och universitetens studieprogram i fråga om studier i finska. Ålands landskapsregering har uppmärksamgjort berörda utbildningsanordnare på bestämmelserna i statsrådets förordning (FFS 841/2000) om den kunskap i finska som vid universitet och yrkeshögskolor krävs av åländska studerande.

Förordningsbestämmelserna innebär att en studerande som avlagt examen vid en läroinrättning på Åland behöver inte i studierna för högskoleexamen visa de kunskaper i finska som annars föreskrivs för examen i fråga. Universitetet eller yrkeshögskolan kan dock bestämma att studeranden ska delta i sådan undervisning i finska som är nödvändig med tanke på utbildningsområdet.

Landskapsregeringen har fortsatt sin strävan att underlätta för åländska ungdomar att studera på högskolenivå i Sverige. Trots skärpta inträdeskrav till svensk högskola, ges åländska studerande inom yrkesutbildningen tillsvidare en allmän högskolebehörighet. Kravet på en särskild behörighet till enskilda utbildningar kvarstår.

Landskapsregeringen har meddelat undervisnings- och kulturministeriet i Finland att man på Åland förhåller sig positiv till en teknisk ändring i överenskommelsen mellan avsedda länder om samarbete på utlandsundervisningens område. Överenskommelsen har ingen ekonomisk effekt för Ålands del. Landskapsregeringen har påpekat vikten av att i enlighet med självstyrelselagen inhämta lagtingets bifall för att bringa internationella författningar i kraft på Åland.

8.2. Studiestödslagstiftning

Landskapsregeringen har yttrat sig över Undervisnings- och kulturministeriets utkast till proposition till lag om ändring av studiestödslagstiftningen (FFS 1994/6) och som en följd därav inkomstskattelagstiftningen (FFS 1992/1535). Förslagen till förändringar berör slopande av studielånsavdrag även för åländska studerande. De föreslagna förändringarna gäller för studerande som påbörjar sina studier efter den 1 augusti 2014. Slopandet av studielånsavdraget och ändringarna i inkomstskattelagen påverkar utkomstnivån efter slutförd examen. Studielånsavdrag har enligt nuvarande finländsk och åländsk studiestödslagstiftning beviljats högskolestuderande som lyft studielån och som avlagt examen inom utsatt tid. Studielånsavdraget har verkställts i statsbeskattningen. I lagframställningen föreslås studielånsavdraget ersättas med en studielånkompensation. Kompensationen beviljas endast studerande som lyfter studielån enligt rikets studiestödslagstiftning.

Landskapsregeringen har på dessa grunder noterat att kompensationen inte ersätter det förlorade studielånsavdraget för åländska studerande. Åländska högskolestuderande som lyft studielån hamnar härmed i en försämrad ställning. I viss mån kompenserar det kommunala studieavdraget i den åländska skattelagstiftningen bortfallet av studielånsavdraget. De föreslagna ändringarna tillhör således rikets behörighet. Landskapsregeringen ser det vara nödvändigt att se över den egna studiestödslagstiftningen. Effekterna av ett slopande av studielånsavdraget och införande av en kompensation kommer då att granskas närmare.

9. Mediapolitiska frågor

9.1. Upphovsrättslagstiftning och TV-utbud

I och med att det kommersiella TV-bolaget Viasat har fått sändningsrättigheterna till TV-utsändningarna från vinter-OS 2014 i Sotje, Ryssland, blir möjligheterna för ålänningar att se OS på svenska begränsade. Viasats tillstånd gäller nämligen endast

utsändning inom Sveriges gränser. Landskapsregeringen har diskuterat frågan med Viasat och avser sända ett brev till Internationella Olympiska kommittén med en begäran om att Viasats sändningsrätt utvidgas till att även omfatta Åland.

På sikt skulle sådana här problem kunna lösas genom att Finland i sin upphovsrättslagstiftning inför möjligheterna att genom så kallade avtalslicenser få tillgång till andra länders TV-utbud. Landskapsregeringen avser att under 2014 föra en diskussion med kulturminister Paavo Arhinmäki om detta.

9.2. Ax-domänen

Den åländska toppdomänen ax regleras av rikslagstiftning, den administrativa behörigheten är överförd till Åland genom överenskommelseförordning. En förändring av rikslagstiftningen är under beredning, den nuvarande lagstiftningen om domännamn föreslås ingå i ett större lagpaket, den så kallade informationssamhällsbalken.

Landskapsregeringen erhöll under våren 2013 den del av förslaget till ny informations-samhällsbalk som reglerar domännamnsadministrationen för utlåtande. I ett utlåtande till Kommunikationsministeriet den 30 maj 2013 framförde landskapsregeringen förutom synpunkter gällande vissa juridiska formuleringar ett antal ställningstaganden varav det mest centrala var att de begränsningar beträffande anknytning till landskapet Åland som idag gäller vid beviljande av domännamn under toppdomänen ax, utgående från diskussioner med och synpunkter från det åländska näringslivet, föreslås slopas och att domännamn under toppdomänen ax framledes kan beviljas oberoende av sökandens bosättnings- eller verksamhetsställe.

Ytterligare framhöll landskapsregeringen ett antal frågeställningar specifika för den åländska toppdomänen ax och dess småskalighet och meddelade Kommunikationsministeriet att man ser fram emot en snar fortsatt dialog kring dessa frågor.

Kommunikationsministeriet meddelade under början av december 2013 att förslaget till informationssamhällsbalk kommer att lämnas till riksdagen innan slutet av året. I propositionen som lämnas till riksdagen föreslås att de begränsningar som idag gäller beträffande anknytning till landskapet Åland vid beviljande av domännamn under toppdomänen ax i enlighet med landskapsregeringens förslag utgår.

Den nya informationssamhällsbalken föreslås träda ikraft 1.1.2015 medan ändringen gällande domännamn förslås gälla från 5.9.2016.

9.3. Frekvenspolitiska frågor

Kommunikationsministeriet initierade en dialog med landskapsregeringen i februari 2013 i syfte med att klarlägga landskapsregeringens ställningstaganden i olika frekvenspolitiska frågor. I maj 2013 besökte representanter för Kommunikationsministeriet och underlydande kommunikationsverk Åland för att diskutera samarbete i frekvensfrågor med landskapsregeringen. Frågorna berörde såväl frekvenser för mobiltelefoni som för televisions- och radioverksamhet. Landskapsregeringen överlämnade i september 2013 en redogörelse över landskapsregeringens ställningstaganden med anledning av Kommunikationsministeriets frågeställningar (ÅLR 2013/7463).

10. LFA-stödet

I samband med reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken inför programperioden 2014-2020 har jord- och skogsbruksministeriet tillsatt en arbetsgrupp för att utreda behörighetsfrågor mellan landskapet och riket med anledning av reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken inför perioden 2014-2020. Arbetsgruppen har också fått till uppgift att utreda finansieringsfördelningen mellan rikets och landskapets landsbygdsutvecklingsprogram.

Ett centralt område för arbetsgruppen att utreda är behörigheten gällande stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (NCA tidigare LFA) som överfördes från rikets ansvar till landskapets inför programperioden 2000-2006 efter påtryckningar från kommissionen att åtgärden bör genomföras sammanhängande med andra åtgärder inom de områdesvisa landsbygdsutvecklingsprogrammen. Landskapsregeringens utgångspunkt i förhandlingarna har varit att eftersom åtgärden till utformningen är att betrakta som ett inkomstöd och riksbehörighet trots att det av ändmålsenliga skäl genomförs i landskapets landsbygdsutvecklingsprogram borde stödordningen höra till rikets behörighetsansvar och genomförande av åtgärden därför regleras i en överenskommelseförordning enligt självstyrelselagens § 32. Landskapsregeringen och riksmyndigheten har inte kommit till en enighet i avgörande av denna fråga, dock har en kompromiss uppnåtts mellan parterna bestående i att ansvaret för en till stödformen kopplade nationell tilläggsdel skulle överflyttas från landskapet till riksmyndigheten då parterna varit överens om att grunderna för denna stödform tydligt kan härledas till en inkomstkompenenserande grund samt en bakgrund i de nationella inkomststöden som har definierats som riksbehörighet enligt självstyrelselagen. Denna överenskommelse tillämpas för år 2014 medan förhandlingar fortfarande pågår för perioden 2015-2020.

11. Energipolitiska frågor

11.1. Stöd för förnyelsebar energi

Förhandlingarna om ett åländskt deltagande i rikets inmatningstariffsystem för vindkraften har fortgått under perioden. Den 11 juni 2013 uppnåddes en politisk överenskommelse med riket i frågan i och med att finanspolitiska ministerutskottet antog riktlinjer beträffande regeringens bidrag till det produktionsstöd som betalas för vindkraftsproduktion i landskapet Åland. Riktlinjerna innebär att regeringen ställt sig positiv till att ekonomiskt bidra till det produktionsstöd som betalas för sådan el som produceras vid de vindkraftverk som ska byggas i landskapet. Det är frågan om en separat åländsk stödordning som inte är en del av rikets stödordning. Utgående från de politiska riktlinjerna har diskussionerna med arbets- och näringsministeriet om den detaljerade utformningen av stödsystemet fortgått under perioden. Dessa diskussioner pågår varvid huvuddragen i systemet är klara och lagberedningsarbetet har inletts.

11.2. Nätöverföringsavgifter

Landskapsregeringen har fortsatt försöken att via kontakter till berörda myndigheter och bolag nå en godtagbar lösning beträffande den regionala nätöverföringsavgiften

för överföring av el via Sverigekabeln. Landskapsregeringen kan konstatera att även om saken kommer i ett annat läge genom den elkabelförbindelse till riket som är under byggande fordras det ännu ansträngningar på politisk nivå för att nå ett skäligt resultat.

12. Överklagande av lagtingets förvaltningsbeslut

Genom landskapslagen (2013:25) om Landskapsrevisionen skapades för första gången en fristående myndighet direkt under lagtinget. Vid lagstiftningskontrollen beslutade republikens president att 15 § landskapslagen om Landskapsrevisionen skulle förordnas att förfalla eftersom den utgjorde en behörighetsöverskridning. Beslutet motiverades med att paragrafen med hänvisning till självstyrelselagens 25 § anvisade högsta förvaltningsdomstolen (HFD) som besvärinstans. Självstyrelselagens 25 § gäller överklagande av förvaltningsbeslut som fattas av landskapsregeringen, av myndigheter under landskapsregeringen och av kommunala myndigheter.

Bakom valet av besvärinstans låg ett antagande om att lagstiftaren när självstyrelselagen stiftades inte förutsåg att förvaltningsbeslut skulle fattas av lagtingets förvaltning. Om lagstiftaren hade förutsett detta vore det rimligt att anta att lagtingets förvaltning skulle omfattas av självstyrelselagens 25 § samt att beslut av en fristående myndighet under lagtinget skulle överklagas på samma nivå som landskapsregeringens förvaltningsbeslut, det vill säga hos HFD.

I sitt utlåtande konstaterade Ålandsdelegationen (ÅD) att självstyrelselagens 25 § inte är tillämplig på den nya myndigheten och att landskapslagens 15 § därmed utgjorde en behörighetsöverskridning. Däremot hade 26 § varit tillämplig, den anger att landskapet inom sin behörighet kan bestämma att förvaltningsbeslut som fattas av landskapsmyndigheter ska överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol (ÅFD). En av medlemmarna anmälde en avvikande mening som stödde landskapsregeringens och lagtingets ståndpunkt.

Högsta domstolen (HD) gjorde en mer ingående analys av rättsläget än ÅD. Domstolen konstaterade inledningsvis att självstyrelselagen saknar regler om rättsmedel som direkt skulle vara tillämpliga på beslut som fattas av en landskapsmyndighet som inte är underställd landskapsregeringen, samt att detta är en brist. Domstolen tog därefter upp olika tolkningsmöjligheter för att kunna härleda rätten att anvisa HFD som besvärinstans. Slutsatsen blev dock att en sådan härledning inte är möjlig, utan att 15 § i landskapslagen utgjorde en behörighetsöverskridning som skulle förordnas att förfalla.

Till slut kan nämnas att justitieministeriet i expeditionen av presidentens meddelande ansåg sig föranlett att påtala vikten av att det så fort som möjligt skulle införas en bestämmelse om överklagande i landskapslagen. Man kan notera att påpekandet gjordes av en tjänsteman och inte av presidenten. Påpekandet gjordes med hänvisning till individens rättsskydd och det är naturligtvis, som HD också ansåg, otillfredsställande om sådana bestämmelser saknas. Därför har en ny 15 § infogats i lagen, genom landskapslagen (2013/73) om ändring av landskapslagen om Landskapsrevisionen. Enligt den nya paragrafen ska förvaltningsbeslut som fattas av den nya myndigheten överkla-

gas hos ÅFD. Däremot kvarstår problemet med att självstyrelselagen saknar uttryckliga bestämmelser om överklagande av förvaltningsbeslut som fattas av lagtingets förvaltning.

Bilaga 7. Landskapets balans- och resultaträkning samt budgetjämförelse

BALANSRÄKNING

	31.12.2013	31.12.2012
AKTIVA		
BESTÄENDE AKTIVA		
Landskapsegendom		
Jord- och vattenområden	752 494,81	752 494,81
Byggnader	944 613,78	944 613,78
Övrig landskapsegendom	375 109,27	344 327,99
	2 072 217,86	2 041 436,58
Immateriella tillgångar		
Immateriella rättigheter	625 890,36	651 318,20
	625 890,36	651 318,20
Materiella tillgångar		
Jord- och vattenområden	2 880 632,83	2 879 950,32
Byggnadsjord- och vattenområden	316 082,52	322 271,84
Byggnader	95 406 591,63	98 196 526,08
Konstruktioner	1 875 189,33	1 904 087,16
Vägar och infrastruktur	125 823 614,46	120 577 436,06
Maskiner och inventarier	28 563 260,88	30 891 663,82
Övriga materiella tillgångar	66 691,44	66 691,44
Forskortsbetalningar och pågående anskaffningar	21 817 936,23	18 696 401,25
	276 749 999,32	273 535 027,97
Placeringar		
Aktier	25 728 199,07	26 212 828,73
Andelar	132 587,66	132 663,50
Landskapet Ålands pensionsfond	327 552 613,46	308 703 238,69
	353 413 400,19	335 048 730,92

RÖRLIGA AKTIVA

Omsättningstillgångar
Material och förnödenheter

Fordringar
Långfristiga fordringar
Lånefordringar
Lånefordringar PAF

Kortfristiga fordringar
Försäljningsfordringar
Lånefordringar
Resultatregleringar

Finansiella värdepapper
Kortfristiga placeringar

Kassa- och banktillgodohavanden
Kassa- och banktillgodohavanden

945 227,19	945 227,19	810 560,68	810 560,68
62 208 418,89		63 202 925,39	
1 060 310,42	63 268 729,31	1 033 045,33	64 235 970,72
4 707 774,75		6 571 214,95	
2 795 000,00		3 827 082,80	
7 917 750,42	15 420 525,17	9 242 815,06	19 641 112,81
26 094 815,92	26 094 815,92	35 974 024,78	35 974 024,78
35 804 943,83	35 804 943,83	14 270 285,28	14 270 285,28
	774 395 749,15		746 208 467,94

PASSIVA	2013-12-31	31.12.2012
Eget kapital		
Landskapets kapital		
Landskapets kapital	-317 301 273,02	-193 369 857,03
Förändring i eget kapital	-50 600 000,00	-120 464 184,11
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	2 684 105,70	-3 467 231,88
	-365 217 167,32	-317 301 273,02
Fondernas kapital		
Fondernas kapital	328 834 903,27	316 303 339,15
Penningautomatmedel		
Penningautomatmedel	29 592 264,64	17 633 259,80
Obligatoriska reserveringar		
Obligatoriska reserveringar	9 510 045,23	11 209 088,28
Värderingsposter		
Värderingsposter	11 455 908,46	11 455 908,46
Förvalt kapital		
Förvalt kapital	194 504,69	193 228,26
Främmande kapital		
Langfristig främmande kapital		
Skuldförbindelslån	1 153 289,55	1 345 504,31
Skuldförbindelslån PAF	1 060 310,42	1 033 045,33
Pensionsansvarsskuld	727 600 000,00 1)	677 000 000,00 2)
	729 813 599,97	679 378 549,64
Kortfristig främmande kapital		
Skuldförbindelslån	337 214,00	332 214,00
Erhållna forskott	55 165,13	59 371,22
Leverantörsskulder	9 729 238,92	8 978 201,03
Resultatregleringar		
Resultatregleringar	20 090 072,16	17 966 581,12
	30 211 690,21	27 336 367,37
	774 395 749,15	746 208 467,94

2013

1) Justeringen om 50,6 miljoner avser åren 2012 och 2013
Se även bilaga: Eget kapital.

2012

2) Landskapet har låtit utföra en beräkning av landskapets totala pensionsansvar. Beräkningen är gjord på basis av alla löpande pensioner och anställningar som registrerats i landskapsregeringens pensionsdatabaser. Enligt beräkningen som utförts av Keva hade landskapet Åland en pensionsansvarsskuld på 677 miljoner euro. Den tidigare uppskattade pensionsansvarsskuden, som i bokslutet för 2011 fastställdes till 555,3 miljoner euro, var beräknad enligt Statskontorets så kallade "tumregel" som använts för uträkning av pensionsansvarsskuden inom offentliga sektorn. Pensionsansvarsskulden har därför justerats med 121,7 miljoner euro som bokats mot eget kapital.
Se även bilaga: Eget kapital.

RESULTATTRÄKNING

	01.01. - 31.12.2013	01.01. - 31.12.2012
Verksamhetens intäkter		
Intäkter av verksamheten	19 180 131,33	21 349 335,57
Hysesintäkter och ersättningar	1 465 747,72	1 479 980,20
Verksamhetens övriga intäkter	1 377 683,01	1 316 557,01
Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	-105 898 740,26	-106 106 297,38
Material och förnödenheter	-19 924 460,77	-20 820 487,15
Hyror	-2 337 072,79	-2 344 468,05
Inköp av tjänster	-48 168 614,56	-49 290 027,22
Övriga kostnader	-3 458 643,92	-3 993 856,98
Överföring av kostnader för aktivering	11 363 605,69	12 735 699,61
Resultat I	-146 400 364,55	-145 673 564,39
Avskrivningar	-14 756 368,07	-13 888 623,63
Resultat II	-161 156 732,62	-159 562 188,02
Finansiella intäkter och kostnader		
Finansiella intäkter	22 824 843,73	24 432 572,75
Finansiella kostnader	-19 994,53	-176 477,70
Resultat III	-138 351 883,42	-135 306 092,97
Extraordinära intäkter och kostnader		
Extraordinära intäkter	242 678,44	1 383 290,64
Extraordinära kostnader	-6 268 971,18	-11 123 847,33
Resultat IV	144 378 176,16	-145 046 649,66
Pensionsintäkter och -kostnader		
Pensionsintäkter	15 500 000,00	16 000 000,00
Pensionskostnader	-26 130 127,58	-24 421 092,23
Resultat V	-155 008 303,74	-153 467 741,89

Överföringar			
Intäkter			
Europeiska Unionen	5 825 001,83		2 547 230,67
Aterbetaling av överföringar	24 569,53		602 859,60
Övriga inkomst- och kapitalöverföringar	12 224 526,71	18 074 098,07	269 622,03
Kostnader			
Undervisning, kultur och idrott	-17 148 865,07		-18 077 492,52
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	-44 234 120,97		-41 852 150,06
Arbetsmarknad	-374 030,52		-301 490,11
Primärnärings	-9 692 663,08		-10 819 394,41
Övrigt näringsliv	-15 269 457,69		-7 530 650,42
Bostadsproduktion	-177 037,95		-172 894,61
Allmänna stöd	-5 265 795,28		-6 003 203,78
Övriga inkomst- och kapitalöverföringar	-4 717 008,55	-96 878 979,11	-4 935 935,74
Resultat VI		-233 813 184,78	-239 741 241,24
Skatter och intäkter av skattenatur			
Avräkningsbelopp	209 391 831,70		204 345 614,58
Skattegottgörelse	9 783 220,00		17 440 733,00
Aterbäring av lotteriskatt	10 311 180,21		8 650 751,18
Apoteksavgifter	578 024,45		536 910,60
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	230 064 256,36		230 974 009,36
Resultat före fonderingar och reserveringar		-3 748 928,42	-8 767 231,88
Fonderingar och reserveringar			
Ökning/minskning av urjämningsfond	6 433 034,12	6 433 034,12	5 300 000,00
Räkenskapsperiodens överskott/underskott		2 684 105,70	-3 467 231,88

SAMMANDRAG AV BUDGETUPPFÖLJNINGEN ÅR 2013

	BUDGET	INKOMSTER UTGIFTER	JÄMFÖRELSE MOT BUDGET	ÖVERSKRIDNING AV BUDGET	GÅR TILL ÖVERFÖRES TILL BESPARING	ÅR 2014
BUDGETINKOMSTER						
LAGTINGET		311,17	-688,83			-
LANDSKAPSEGERINGEN	1 000,00	117 353,15	-83 646,85			85 694,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	201 000,00	2 930 585,91	-98 414,09			-
FINANSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 029 000,00	39 597 397,57	-132 602,43			-
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	39 730 000,00	7 866 490,31	229 490,31			-
UTBILDNINGS- OCH KULTURÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	7 637 000,00	981 414,94	1 414,94			19 000,00
NÄRINGSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	980 000,00	2 247 335,07	-2 103 664,93			2 095 008,00
TRAFIKÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	4 351 000,00	1 312 521,56	52 521,56			-
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	1 260 000,00		-			-
TOTALT	305 099 000,00	243 774 006,41	-61 324 993,59			20 000 000,00
	362 288 000,00	298 827 416,09	-63 460 583,91		-	22 199 702,00
BUDGETUTGIFTER:						
LAGTINGET		-1 974 278,05	1 358 721,95		2 094,95	1 356 627,00
LANDSKAPSEGERINGEN	3 333 000,00	-2 311 687,09	595 312,91		165 114,91	430 198,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	2 907 000,00	-13 193 323,32	4 289 676,68		72 704,64	4 242 467,00
FINANSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	17 483 000,00	-39 696 413,75	26 857 586,25		313 770,25	26 543 816,00
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	66 554 000,00	-114 822 832,58	12 196 167,42		444 841,42	11 751 326,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	127 019 000,00	-51 462 094,44	2 616 905,56		218 949,93	2 470 121,00
NÄRINGSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	54 079 000,00	-19 184 699,07	4 793 300,93		385 803,57	4 411 010,00
TRAFIKÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	23 978 000,00	-29 524 058,04	7 299 941,96		352 810,96	6 953 100,00
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	36 824 000,00		-			-
TOTALT	30 111 000,00	-30 286 816,99	-175 816,99		25 914,26	-
	362 288 000,00	-302 456 203,33	59 831 796,67		1 982 004,89	58 158 665,00
BUDGETINKOMSTER ÅR 2013		298 827 416,09				
BUDGETINKOMSTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2013		22 199 702,00				
TOTALA BUDGETINKOMSTER UNDER ÅR 2013		321 027 118,09				
BUDGETUTGIFTER ÅR 2013		-302 456 203,33				
BUDGETUTGIFTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2013		-58 158 665,00				
TOTALA BUDGETUTGIFTERNA UNDER ÅR 2013		-360 614 868,33				
BUDGETUNDERSKOTT ÅR 2013		-39 587 750,24				

FINANSIERINGSANALYS

Egen verksamhet

Skatter och intäkter av skattenatur

Avräkningsbelopp
Skattgottgörelse
Återbäring av lotteriskatt
Apoteksavgifter

Överföringar från PAF

PAF finansiella intäkter
PAF extraordnara utgifter
Ökning/minskning av PAF-medel

Försäljning av tjänster, hyror o övriga inkomster

Kostnader för inköp av varor och tjänster
Hyresutgifter
Personaltutgifter
Betalda pensioner
Räntor, dividender o dyl.
Övriga utgifter / inkomster

Kassaflöde av egen verksamhet¹

Överföringsekonomi

Överföringsekonomins inkomster
Överföringsekonomins utgifter
Ökning/minskning av obligatoriska reserveringar

Investeringar²

Investeringar i anläggningsstillgångar
Placeringar i värdepapper
Beviljade lån
Kortfristiga lånefordringar
Försäljning av egendom

Finansiering³

Långfristigt främmande kapital
Förvaltrade medel
Kortfristigt främmande kapital
Korrigeringar mot eget kapital

Övriga fonder och donerade tillgångar⁴

	01.01. - 31.12.2012	01.01. - 31.12.2013
209 391 831,70	204 345 614,58	
9 783 220,00	17 440 733,00	
10 311 180,21	8 650 751,18	
578 024,45	536 910,60	230 974 009,36
20 000 000,00	20 000 000,00	
6 257 257,18	-6 673 176,95	
11 959 004,84	-1 737 035,62	11 589 787,43
25 156 711,17	26 979 566,74	
56 117 304,35	-58 495 436,19	
2 337 072,79	-2 344 468,05	
105 310 657,63	-107 851 080,02	
10 630 127,58	-8 421 092,23	
2 804 849,20	4 256 095,05	
2 314 439,42	-8 957 123,25	87 730 258,84
18 696 266,42	2 797 543,95	
96 878 979,11	-89 693 211,65	
1 699 043,05	-639 634,78	-87 535 302,48
17 492 063,20	-18 854 568,03	
-2 756 350,00	2 702 747,68	
967 241,41	-557 082,80	
1 032 082,80	-240 067,34	-19 705 320,49
55 355,73		
164 949,67	-114 724,53	
1 276,43	8 708,84	
5 000,00	138 303,49	349 335,41
0,00	317 047,61	
115 223,47	-29 375,49	

Förändring av likvida medel

Likvida medel vid räkenskapsperiodens början
Likvida medel vid räkenskapsperiodens slut

11 655 449,69

50 244 310,06
61 899 759,75

-19 190 404,21

69 434 714,27
50 244 310,06

Nyckeltal likviditet⁵

	2013	2012	2011	2010	2009
Quick ratio	2,56	2,56	2,72	3,60	4,80
Current ratio	2,59	2,59	2,74	3,63	4,82

Landskapets finansieringsanalys uppgörs enligt den direkta metoden. Till väsentliga delar följs kontantprincipen, vilket innebär att bl.a. förändringar av fordringar och skulder som hänför sig till inkomster och utgifter allokteras, i så stor utsträckning som möjligt utgående från uppgifterna i bokföringen, till de poster uppstått vid registrering enligt prestationsprincipen.

Finansieringsanalysen beskriver kassaflödena från egen verksamhet (inkluderar överföringar från PAF), överföringsekonomi, investeringar och finansiering.

För var och en av dessa delar framgår vilka penningkällorna är och vad medel använts till. På raden "Förändring av likvida medel" anges den totala förändringen av likvida medel under året. De två sista raderna i analysen visar hur mycket likvida medel som fanns vid räkenskapsperiodens början och hur mycket i slutet av räkenskapsperioden. Till likvida medel räknas bankkonton, kontantkassor samt kortfristiga placeringar.

1 Kassaflödet av egen verksamhet har bl.a. korrigerats med förändringar av omsättningstillgångarna, kundfordringar, aktiva resultatregleringar och övriga fordringar, skulder till leverantörer, passiva resultatregleringar och övriga skulder som hör till ifrågasvarande poster.

2 Kassaflödet av investeringar har bl.a. justerats med avskrivningar och värderingsposter.

3 Kassaflödet av finansiering inkluderar korrigeringar för tidigare år som gjorts mot eget kapital.

4 Posten består av President Urho Kekkonens 80-års fond, Ålands självstyrelses 75-års jubileumsfond, Irene och Halvdan Stenholms konst donation o Norrlands konstförfattarfond.

5 Quick ratio = Kassa/likviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln: $\text{Finansieringstillgångar} / (\text{Kortfristiga skulder} - \text{erhållna förskott})$

Till finansieringstillgångar har ovan räknats kortfristiga fordringar, kortfristiga placeringar och kassa- och banktillgodohavanden.

Riktvärden: över 1,0 = god
0,5 - 1,0 = tillfredsställande
under 0,5 = svag

Current ratio = Balanslikviditet. Nyckeltalet räknas enligt formeln: $(\text{Omsättningstillgångar} + \text{Finansieringstillgångar}) / \text{Kortfristiga skulder}$

Riktvärden: över 2,0 = god
1,0 - 2,0 = tillfredsställande
under 1,0 = svag

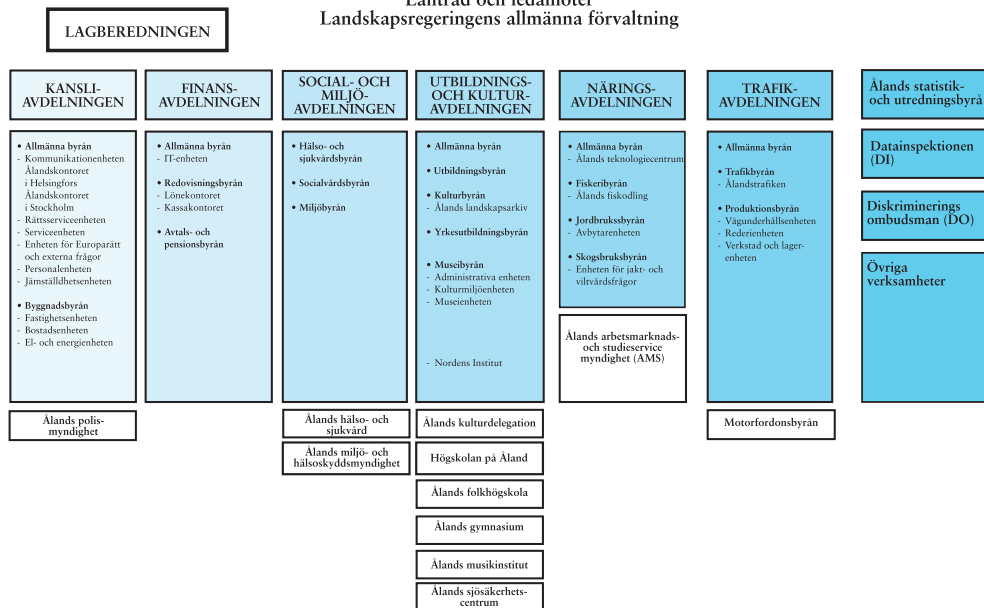

BILAGA 8. PERSONALBOKSLUT 2013

1. Organisation

Ålands Landskapsregering

Lantråd och ledamöter
Landskapsregeringens allmänna förvaltning

Personalbokslutet redovisar statistik för sex grupper:

Allmänna förvaltningen:

- Kansliavdelningen
- Finansavdelningen
- Social- och miljöavdelningen
- Utbildnings- och kulturavdelningen
- Näringsavdelningen
- Trafikavdelningen (inkl. sjötrafiken)
- Lagberedningen

Polisen:

- Ålands polismyndighet
- Alarmcentralen

Ålands gymnasium

Högskolan på Åland

Övriga skolor:

- Ålands folkhögskola
 - Ålands musikinstitut
 - Ålands sjösäkerhetscentrum
- i gruppen ingår även timplärare

Övriga myndigheter:

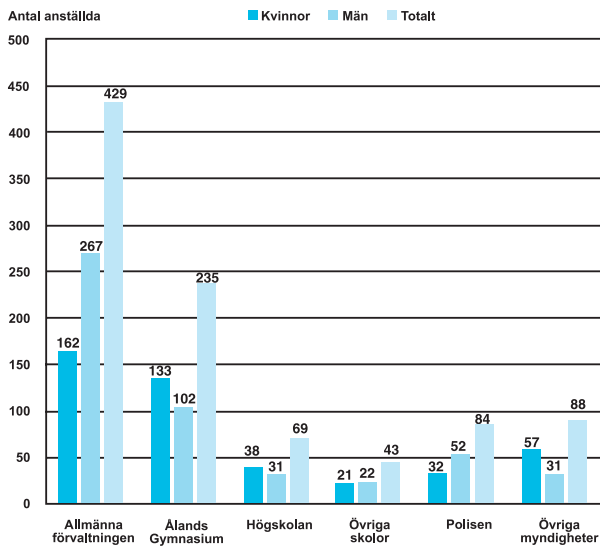
- Datainspektionen
 - Diskrimineringsombudsman
 - Motorfordonsbyrån
 - Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet
 - Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet
 - Ålands statistik- och utredningsbyrå
-
- Ålands statistik- och utredningsbyrå

*Ålands hälso- och sjukvård upprättar eget personalbokslut.

2. Personalstruktur

2.2 Antalet anställda

I slutet av året arbetade totalt 948 personer inom Ålands landskapsregering och underlydande myndigheter exkl. ÅHS. Jämfört med föregående år är det en minskning med 55 personer.

Av antalet anställda utgör andelen kvinnor 47 procent och andelen män 53 procent, vilket är oförändrat jämfört med tidigare år.

Antalet anställda år 2010-2013

2010	2011	2012	2013
1 077	1 076	1 044	948

*Med antalet anställda menas hur många personer som arbetade inom landskapsförvaltningen 31.12.2013. Tyvärr möjliggör inte lönesystemet att få ut årsverken.

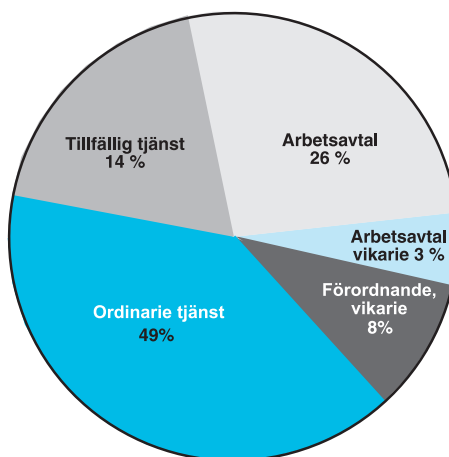
2.3 Anställningsform

Antalet anställningsförhållanden fördelades enligt följande:

- o 467 ordinarie tjänster
- o 73 tjänstförrättande, vikarie, förordnande
- o 135 tillfälliga tjänster
- o 246 arbetsavtal
- o 25 arbetsavtal vikarie

Fördelning av antalet tjänsteförhållanden

Anställningsform	Antal	Andel i %	
		Kvinnor	Män
Antal			
Ordinarie	467	53 %	47 %
Viss tid	208	59 %	41 %
Andel i %			
Ordinarie	69 %		
Viss tid	31 %		

Ca en tredjedel av landskapets personal som är anställd i tjänsteförhållande var anställda för viss tid d v s på vikariat eller annan tidsbegränsad anställning. Det är något lägre andel än föregående år då fördelningen var 65 procent ordinarie mot 35 procent på viss tid.

Skolsektorn hade den högsta andelen tillfälliga tjänster.

Andel tillfälliga tjänster i förhållande till antalet tjänsteförhållanden

	Allmänna	Ålands gymnasium	Högskolan	Övr. skolor	Polisen	Övr. myndigheter
2013	19 %	24 %	27 %	33 %	10 %	12 %
2012	17 %	26 %	35 %	29 %	7 %	21 %

2.4 Åldersstruktur

Medelåldern inom landskapsförvaltningen var 47,8 år den sista december 2013. Medelåldern för kvinnorna var 47,1 år och för männen 48,4 år.

Förvaltning	Kvinnor	Män	Totalt
Allmänna förvaltningen	47,3	50,2	49,1
Ålands gymnasium	47,9	48,6	48,2
Högskolan	50,0	49,9	49,9
Övriga skolor	46,8	47,6	47,2
Polisen	42,7	39,4	40,7
Övriga myndigheter	44,7	45,2	44,9

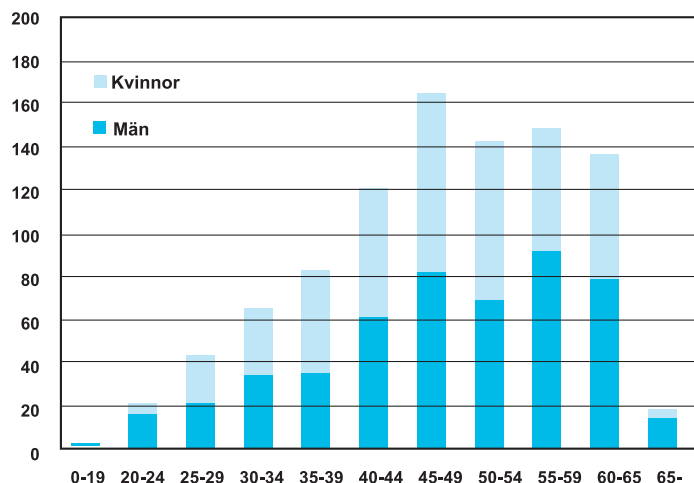
Medelåldern varierar mycket inom förvaltningen. Högskolan hade den högsta medelåldern på ca 50 år (49,9) medan Polisen hade den lägsta på 40 år och 8 månader. Inom allmänna förvaltningen hade sjötrafiken den högsta medelåldern, 54 år.

Sista december 2013 var 48 procent av personalen inom landskapsregeringen och underlydande myndigheter exkl. ÅHS 50 år eller äldre. Inom en 10 års period kommer 286 anställda, eller 31 procent, att fylla 65 år. Detta är dock något lägre jämfört med föregående år då motsvarande andel var 33 procent.

Åldersgrupp	Antal personer	Andel i %
-19	2	-
20-24	21	2 %
25-29	43	5 %
30-34	65	7 %
35-39	83	9 %
40-44	121	13 %
45-49	165	17 %
50-54	143	15 %
55-59	149	16 %
60-64	137	15 %
65-	18	2 %

Könsfördelning per åldersgrupp

2.5 Pensionsavgångar

En anställd har rätt att gå i ålderspension från 63-68 års ålder. Arbetspensionssystemet omfattar även förtida ålderspension, invalidpension, delinvalidpension och deltidspension.

Inom landskapsregeringen samt underlydande myndigheter exkl. ÅHS gick totalt 25 personer i ålderspension, förtida ålderspension och invalidpension år 2013, vilket är en person mer än föregående år. Könsfördelningen var jämn, 13 kvinnor och 12 män. Av de 25 personer som gick i pension år 2013 arbetade 15 inom allmänna förvaltningen.

Medelåldern för de som gick i ålderspension 2013 var 63 år och 9 månader. Med invalidpensionärerna medräknade var medelåldern 63 år och 5 månader.

Åtta personer fick deltidspension 2013 och 41 personer arbetade deltid samtidigt som de lyfte deltidspension, 18 kvinnor och 23 män.

Ålands landskapsregering och myndigheter exkl. åhs

	2009	2010	2011	2012	2013
Ålderspension	23	29	29	24	22
Deltidspension	10	9	9	6	8
Invalidpension	3	3	12	-	3
Delinvalidpension	1	1	-	1	-
Rehabiliteringsstöd (hel/del)	-	-	1	1	5
Yrkesinriktad rehabilitering (arbetsprövning)	1	1	-	-	1
	38	43	51	32	39

2.6 Personalomsättning vid allmänna förvaltningen

Vid allmänna förvaltningen lediganslogs 20 ordinarie tjänster samt 6 vikariat under år 2013. Åtta av de utannonserade tjänsterna var chefstjänster. Totalt sökte 343 personer de lediganslagna tjänsterna, 185 kvinnor och 157 män. Av de personer som tillsattes var 16 kvinnor och 10 män.

sökande		Tillsatt	
kvinnor	män	kvinnor	män
185	157	16	10
54 %	46 %	62 %	38 %

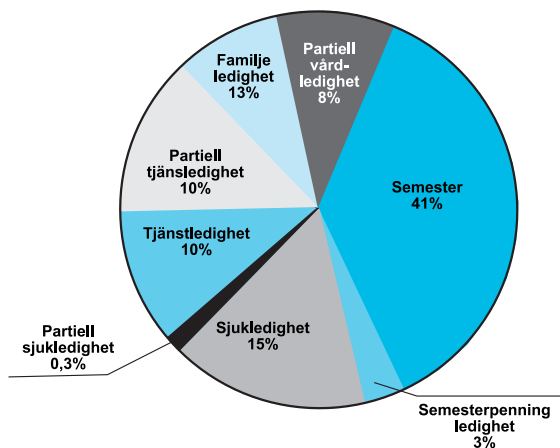
Landskapsregeringen tog emot 14 högskolepraktikanter under året, varav 10 praktiserade inom allmänna förvaltningen. Det är betydligt fler än föregående år då man tog emot åtta praktikanter varav fem inom allmänna förvaltningen. Av högskolepraktikanterna var 11 tjejer och 3 killar.

Vid allmänna förvaltningen avslutade 33 personer med ordinarie anställning sina anställningsförhållanden, 13 kvinnor och 20 män. Av de personer som slutade gick 14 i pension.

3. Frånvaro

Semester var den vanligaste frånvaroorsaken 2013 och utgjorde 41 procent av den totala frånvaron. Sjukledighet var den näst vanligaste frånvaroorsaken följt av familjeledighet.

Total frånvaro fördelat på frånvaroorsak

Kompleddighet, personalutbildning, tjänsteresor och tjänstledighet för annan tjänst inom förvaltningen ingår inte i frånvarostatistiken.

3.1 Tjänstledighet

Tjänstledighet utgjorde 9 576 dagar eller 10 procent av den totala frånvaron, vilket i genomsnitt är 10 dagar per anställd. I kategorin tjänstledighet ingår alarneringsledighet, tidsbunden invalidpension, rehabiliteringsledighet, studieledighet samt tjänstledighet med och utan lön. Som tidigare nämnts ingår inte tjänstledighet för annan tjänst inom förvaltningen i statistiken.

I kategorin partiell tjänstledighet ingår även partiell studieledighet.

3.2 Familjeledighet

I kategorin familjeledighet ingår moderskaps- och faderskapsledighet, föräldraledighet vårdledighet och tillfällig vårdledighet för vård av sjukt barn.

Föräldraledigheten bestod av 2 346 kalenderdagar år 2013 och 89 procent av dagarna togs ut av kvinnor. Vårdledighet bestod av 3 417 dagar och även den togs ut av kvinnor till 89 procent.

Tillfällig vårdledighet för vård av sjukt barn utgjorde totalt 378 dagar och här var fördelningen mellan kvinnor och män något mer jämlik. Kvinnorna tog ut 249 dagar, vilket motsvarar 66 procent medan männen tog 129 dagar eller 33 procent. Uttaget av partiell vårdledighet var 6 295 dagar, varav 87 procent togs ut av kvinnor.

Familjeledighet	Antal dagar	Andel i %	
		Kvinnor	Män
Moderskapsledighet	1 780	100 %	
Faderskapsledighet	506		100 %
Föräldraledighet	2 346	89 %	11 %
Vårdledighet	3 417	89 %	11 %
Tf. vårdl. sjukt barn	378	66 %	34 %
Partiell vårdledighet	6 295	87 %	13 %

3.3 Sjukledighet

Den totala sjukledigheten uppgick år 2013 till 12 626 dagar, vilket i genomsnitt är 13,3 sjukdagar per anställd. Detta är en ökning med nästan 30 procent från föregående år. En stor del av ökningen kan förklaras av att sjukskrivningarna inom sjukskrivningen ökade kraftigt under året. Antalet sjukdagar ökade från 1 571 år 2012 till 2 854 år 2013, vilket motsvarar ca 70 procent av den totala ökningen. Det är svårt att hitta någon annan entydig förklaring till ökningen men ett fåtal långvariga sjukskrivningar kan påverka statistiken väsentligt.

Kort sjukledighet högst 3 dagar har däremot inte ökat från föregående år. Sammanlagt 1 841 dagar togs ut som kortare sjukledighet, vilket i genomsnitt är 1,9 dagar per anställd.

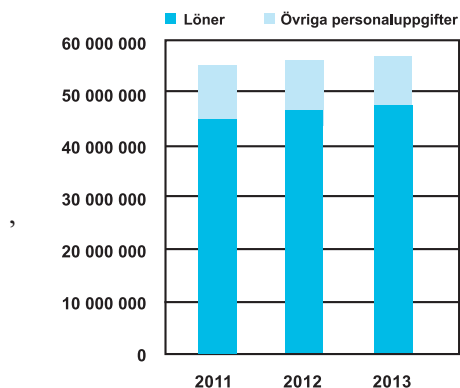

4 Personalkostnader

Personalkostnaderna uppgick till 56,6 miljoner euro år 2013, vilket är en ökning med 57 600 euro eller 0,1 procent från föregående år. Med personalkostnader avses löner, lönebikostnader samt övriga personalutgifter så som arbetskläder, avgångs- och utbildningsbidrag.

Lönekostnaderna uppgick till 47 miljoner euro år 2013.

Löner och övriga personalkostnader 2011-2013

*Övriga personalkostnader utgör lönebikostnader samt övriga personalutgifter så som arbetskläder, avgångs- och utbildningsbidrag

Landskapsregeringens beräknade semesterlöneskuld uppgick till 8,4 miljoner euro per 31.12.2013. Detta är en minskning med ca 0,2 miljoner euro jämfört med 31.12.2012

4.1 Medellön

Medellönen (exklusive arbetstidsersättningar och ev. andra ersättningar) uppgick till i genomsnitt 3.364 euro per månad i november 2013. Kvinnornas medellön uppgick till 3.276 euro och männens 3.431 euro. Kvinnornas medellön var 95,5 procent av männens.

Medellön i genomsnitt november 2013'

Förvaltning	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnornas lön i % av männens
Allmänna förvaltningen	3.280	3.287	3.285	100 %
Ålands gymnasium	3.444	3.827	3.610	90 %
Högskolan	3.597	4.152	3.852	87 %
Övr. skolor	2.838	3.294	3.055	86 %
Polisen	2.755	3.126	2.984	88 %
Övr. myndigheter	3.179	3.550	3.294	90 %

Medellönen baseras på bruttomånadslöner för heltid- och deltidsanställd personal i november 2013. I bruttomånadslönen ingår inte arbetstidsersättningar eller.

Inom vissa verksamheter skiljer sig medellönen exklusive ersättningar väldigt mycket från medellönen inklusive ersättningar. Exempelvis var bruttomånadslönen för heltidsanställd personal inom sjötrafiken 4 342 euro i november 2013 inklusive ersättningar och 3 464 euro exklusive. Inom Polisen var medellönen inklusive ersättningar för heltidsanställd personal 4 114 euro och exklusive 3 020 euro.

4.2 Medianlön

Medianlönen är den lön som ligger i mitten av lönespannet. Den kan ofta ge en mer rättvisande bild av löneläget än medellönen, som kan påverkas mycket av de högsta respektive lägsta lönerna. Medianlönen (exklusive arbetstidsersättningar och ev. andra ersättningar) var 3 230 euro i november 2013. Kvinnornas medianlön var 3 005 euro och männens 3 530 euro.

Medianlön november 2013

Förvaltning	Kvinnor	Män	Totalt
Allmänna förvaltningen	3.005	2.850	2.926
Ålands gymnasium	3.547	4.033	3.847
Högskolan	3.643	4.035	3.958
Övr. skolor	2.734	3.204	2.865
Polisen	2.728	2.853	2.736
Övr. myndigheter	2.803	3.594	3.005

5. Företagshälsovård

Cityläkarna Ab tillhandahåller företagshälsovård för alla landskapsanställda exkl. anställda på ÅHS. Företagshälsovården omfattar, förutom de lagstadgade tjänsterna, sjukvård på allmänläkarnivå och i bestämda fall sjukvård hos specialistläkare.

Den totala kostnaden för företagshälsovård uppgick till 359 600 euro år 2013, vilket är en ökning med ca 8 procent från föregående år. Ersättningen från FPA uppgick till 185 100 euro, vilket ger en nettokostnad på totalt 174 500 euro eller 184 euro per anställd.

Kostnaden för den förebyggande, lagstadgade företagshälsovården uppgick till 128 800 euro, 36 procent av den totala kostnaden för företagshälsovård och kostnaden för sjukvård uppgick till 230 800 euro, 64 procent. Kostnaden för den förebyggande företagshälsovården har ökat betydligt jämfört med föregående år, vilket till stor del beror på att det genomfördes nästan dubbelt fler hälsoundersökningar än året innan. Positivt är dock att kostnaden för sjukvård minskade med strax över 6 procent.

5.1 Arbetsolycksfall

Vid allmänna förvaltningen anmäldes 18 olycksfall i arbetet år 2013, sju av olycksfallen drabbade kvinnor och 11 av män. Majoriteten, 13 stycken, drabbade personal som hade ett fysiskt arbete. Av samtliga arbetsolycksfall ledde åtta till sjukskrivningar.

6. Friskvård

6.1 motionsaktiviteter

I syfte att upprätthålla och förbättra personalens hälsa och välbefinnande, erbjuds anställda inom landskapsregeringen möjlighet till subventionerade motionsaktiviteter. Subventionen för allmänna förvaltningens motionsaktiviteter uppgick till 20 729 euro år 2013, vilket är ca 48 euro/anställd. Ungefär 40 procent av subventionerna gick till Avancia som också är det mest besökta träningsstället. Under året tränade 58 personer på Avancia, 38 kvinnor och 20 män. På Träningsverket tränade 18 personer under året, 13 kvinnor och 5 män.

Simhallarna hade näst mest besök bland de subventionerade motionsställena. Sammanlagt gjordes 1 039 besök till simhallarna under året och något fler besök gjordes av män.

Motionsställe	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Avancia	1.408	1.672	1.425	1.958	2.211	2.677	2.660
Mariebad	670	1.013	1.108	817	707	743	635
Träningsverket	705	438	575	710	733	628	458
Ålands Idrottscenter, simning	281	168	132	157	349	369	404

Antalet träningstillfällen på de mest besökta träningsställena

Under våren anordnades en motionskampanj inom allmänna förvaltningen där deltagarna hade möjlighet till olika pröva på pass samt konditions- och styrketest. Samtliga avdelningar ställde upp i kampanjen och sammanlagt 101 personer deltog.

6.2 Massage

Personalen vid Ålands landskapsregering erbjuds möjlighet till subventionerad massage i syfte att förebygga ohälsa. För den massör som landskapsregeringen har avtal med i Självstyrelsegården uppgick subventionen till 13 730 euro år 2013.

	2009	2010	2011	2012	2013
Antal besök	1 316	1 327	1 525	1 226	1 373

7 Kompetensutveckling

Landskapsregeringen arbetar aktivt med kompetensutveckling för personalen. Det sker dels genom personalutbildning som anordnas centralt och är gemensam för större personalgrupper och dels genom yrkesspecifik utbildning som är specifik för den befattning tjänstemannen har. Inom allmänna förvaltningen uppgick kostnaden för kompetensutveckling 2013 till 66 350 euro eller 155 euro per anställd.

7.1 Personalutbildning

Inom allmänna förvaltningen användes ca 11 000 euro till personalutbildning år 2013. Det är hälften mindre än föregående år vilket beror på att personalutbildningen till stor del bestod av internutbildningar. En målsättning i utbildningsplanen 2013 var att utöka utbudet av internutbildningar och under året genomfördes hela 13 internutbildningar med totalt 260 deltagare. Det kan jämföras med föregående år då det genomfördes tre internutbildningar med totalt 83 deltagare.

Utbildningar	Deltagare	kvinnor	män	kostnad/ deltagare
Datorutbildning	34	22	12	110 €
Inspiration och motivation	94	73	21	34 €
Internutbildning	260	191	69	3 €
Ledarskapsutbildning	20	56	31	101 €

I slutet av året avslutades en omfattande ledarskapsutbildning som arrangerades i samarbete med Rastor Ab och Ålands gymnasium. Utbildningen genomfördes som en läroavtalsutbildning under två år och ledde till en specialyrkesexamen i ledarskap. Från allmänna förvaltningen och dess underlydande myndigheter deltog 20 chefer i utbildningen, varav 15 hittills avlagt examen.

7.2 Yrkesspecifik utbildning

Under året deltog 146 personer inom allmänna förvaltningen i yrkesspecifik utbildning, 51 kvinnor och 95 män. Kostnaden uppgick till totalt 55 350 euro, vilket är en ökning från föregående år då kostnaden uppgick till ca 51 000 euro.

Kostnaden för yrkesspecifik utbildning var i genomsnitt 379 euro per deltagare, 433 euro/kvinna och 350 euro/man. Trafikavdelningen stod för över hälften av kostnaderna.

Bilaga 9. Landskapets arrenden 2013

Lägenhetens namn	Odlad areal	Arrendetid	Arrendebelopp euro (exkl. moms)
Haga kungsgård.....	76,75 ha	-14.3.2032	30.895
Grelsby kungsgård.....	41,00 ha	-15.3.2021	31.037
Kastelholms kungsgård.....	4,3 ha	-14.3.2018	1.709
+ golfbanan	131 ha	-31.12.2028	22.064
Bomarsunds gård.....	45,87 ha	-14.3.2027	32.211
Bergs gård.....	15,70 ha	-14.3.2028	8.520
Vestergård I.....	4,8 ha	-14.3.2018	1.448
Vestergård II.....	6,7 ha	-14.3.2027	2.300
Pehrsberg.....	7,50 ha	-14.3.2027	6.407
Jomalagård.....	15,4ha	16.1.2028	9.204
Diverse.....			348
Jaktarrenden.....			25.438
Summa			171.583

Bilaga 10. Landskapets egna skogar 2013

1. Avverkningar 2013

Lägenhet	Fröträds- ställ- ning ha	Skärm- ställ- ning ha	Kal- avverk- ning ha	Förnyelser totalt ha	Första gallring ha	Gallring ha	Avverkning av över- ståndare ha	Skötsel- avverkningar totalt ha	Special- avverk- ningar ha	Avverk- ningar totalt ha
Bomarsund									1,2	1,2
Borgö			5,8	5,8						5,8
Grelsby					5,7	3,0		8,7	0,3	9,0
Jomala gård			4,0	4,0					0,9	4,9
Pehrsberg					1,3	3,3		4,6		4,6
Kastelholm					1,5	0,7		2,2	1,1	3,3
Strömberga							0,8	0,8		0,8
Vestergård						4,2		4,2		4,2
Sammanlagt	0,0	0,0	9,8	9,8	8,5	11,2	0,8	20,5	3,5	33,8

2. Försäljningar 2013

Lägenhet	Barrmassa m ³	Björkmassa m ³	Lövmassa m ³	Talltimmer ¹⁾		Grantimmer ¹⁾		Grot fm ³	Sammanlagt m ³
				normal m ³	klen m ³	normal m ³	klen m ³		
Bomarsund	92,9	16,6	7,0	4,3	0,8	2,5	0,2		124,3
Borgö	750,7	284,7	17,9	495,8	37,9	722,3	77,2		2 386,5
Grelsby	301,6	12,3	11,6	7,7	2,0	68,4	12,9		416,5
Jomala gård	436,4	132,4	33,7	403,7	17,7	289,6	31,9		1 345,4
Kastelholm	133,6	40,9	12,2	5,7		1,5		121,2	315,1
Pehrsberg	161,2	7,2	1,4	32,6	6,9	16,6	3,8		229,7
Strömberga	8,0			19,8	1,2				29,0
Vestergård	254,3	2,6		18,6	10,7	8,1	3,6		297,9
Sammanlagt	2 138,7	496,7	83,8	988,2	77,2	1 109,0	129,6	121,2	5 144,4

¹⁾ Normaltimmer toppd. ≥ 16 cm Klentimmer toppd. 12-15,9 cm

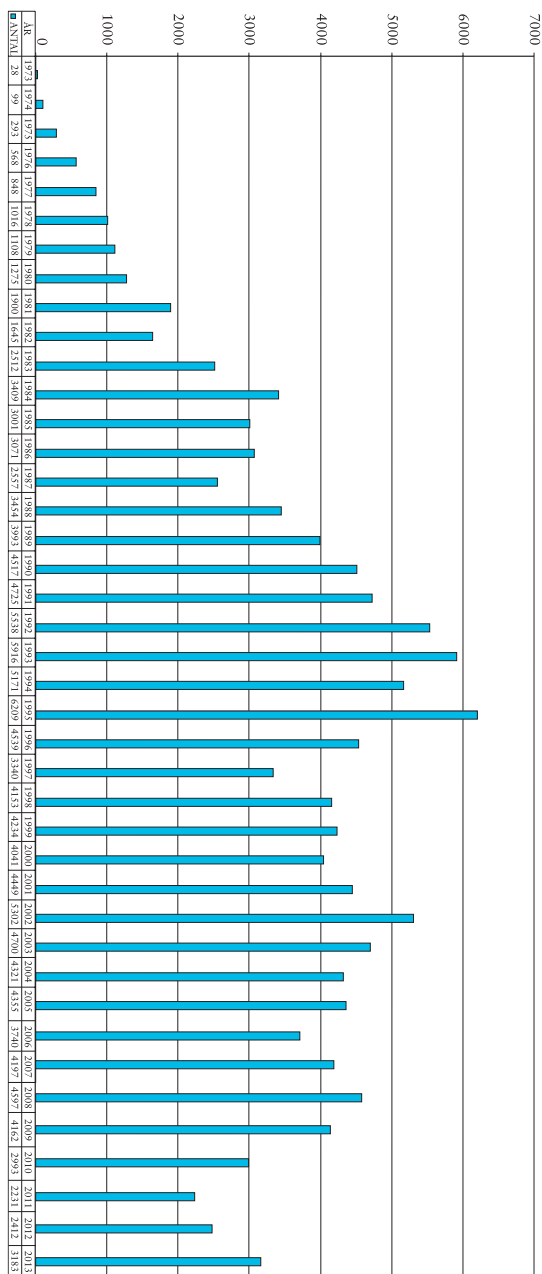
3. Skogskulturer 2013

Lägenhet	Tall		Gran		Löv		Sammanlagt	
	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha
Jomala gård	450	0,2	2650	1,2	550	0,5	3650	1,9
Kastelholm	300	0,2	3170	1,4			3470	1,6
Prästö	600	0,2	1 200	0,7			1 800	0,9
Sammanlagt	1 350	0,6	7 020	3,3	550	0,5	8 920	4,4

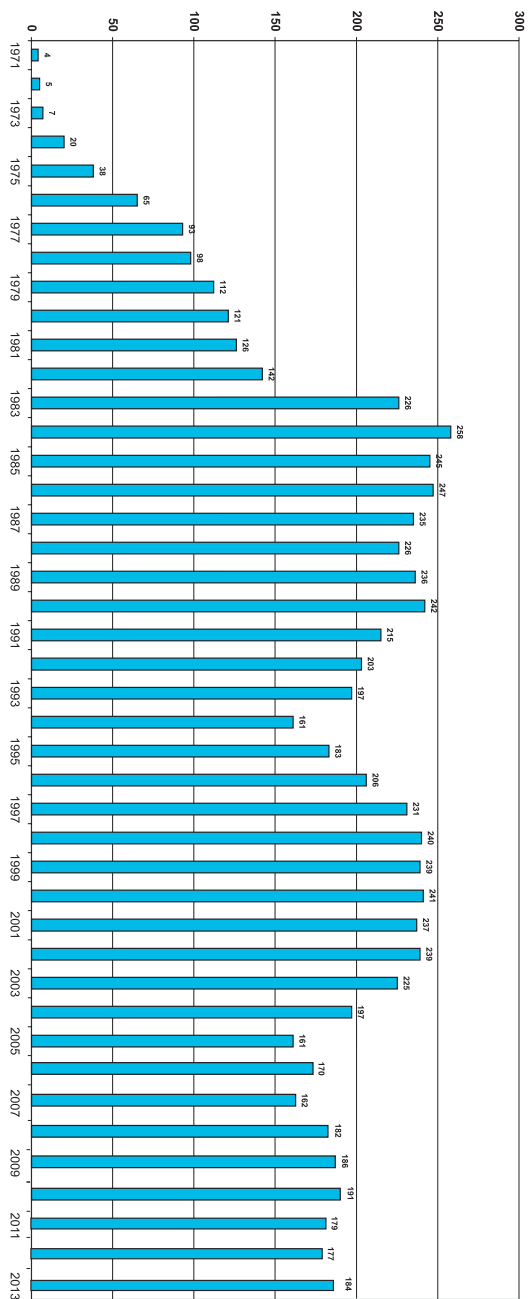
Bilaga 11. Fällda rådjur och älgar

Fällda rådjur 1973-2013

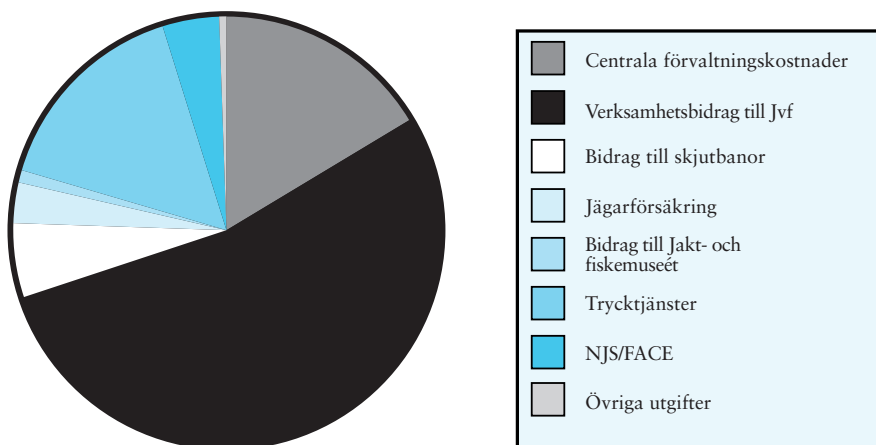

Fällda älgar 1971-2013

Bilaga 12. Jaktvårdsmedel 2013

Del av influtna jaktvårdsmedel som används för att täcka centrala förvaltningskostnader	År 2013 30000	(År 2012) 20000
Utgift	År 2013	(År 2012)
Verksamhetsbidrag till Jvf	59707	65325
Bidrag till skjutbanor	10242	6825
Jägarförsäkring	3671	3740
Bidrag till Jakt- och fiskemuseet	160	1146
Trycktjänster (tidningen Jägaren, annonser, tryckt material)	21747	19070
NJS/FACE	5495	5238
Övriga utgifter	294	665
	101315	102009
Inkomst	År 2013	(År 2012)
Jaktkort	132667	131660
Jägarexamen	989	1064
Ansöknings- tillståndsavgift	30	160
Försäljning av utbildnings- och informationsmaterial	136	0
Övriga försäljningsintäkter		0
	133822	132884

Bilaga 13. 1. Ålands naturreservat 2013

	Reservat	Kommun	Inr. år	Samhällsägt		Privatägt		ÅFS
				land ha	vatten ha	land ha	vatten ha	
1	Ramsholmen	Jomala	1925	-	-	13	-	36/25 31/74
2	Mangelbo (Alm-skogen)	Finström	1931 1987°	- 1	- -	- -	- -	32/87
3	Svartnö-Kaja	Hammarland	1939	46	98	-	-	29/87
4	Espholm	Mariehamn	1943	7	-	-	-	30/87
5	Nätö-Jungfruskar	Lemland	1964 1985° 1992° 2005°	- - - 124	- - - 427	- - - -	- - - -	- - - 13/05
6	Björkör	Föglö	1966 2003	 220	 6536	- -	- -	24/66 28/74 3/03
7	Sandskär	Kökar	1971 1996°	- 13	- -	- -	- -	9/71 27/96
8	Lövdal	Jomala	1974	-	-	1	-	57/74
9	Granö	Föglö	1975 1985° 1996°	- - -	- - -	- - 80	- - -	- 44/85 67/96
10	Långskär-Sandskär	Kökar	1978 1985°	- 96	- 263	- -	- -	- 31/88
11	Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	-	-	33/87
12	Blåskär etc	Brändö	1980	38	296	-	-	4/80
13	Lökskär	Lemland	1980	13	52	-	-	8/80
14	Iriskärret	Jomala	1981	-	-	2	-	45/81
15	Lillnäsberget-Tingö	Sund	1982 1991° 1995°*	- - 100	- - 211	- - -	- - -	- - 34/95
16	Fjärdskär, Harrgrund	Sund	1986	3	-	-	-	12/86
17	Herröskatan	Lemland	1987	27	86	-	-	31/87
18	Östra Rödklobb	Eckerö	1988	10	-	-	-	28/88
19	Bråttö	Föglö	1988 1992° 1999°	- - -	- - -	- - 44	- - -	- - 66/99
20	N. Hastersboda	Föglö	1988	-	-	5	-	30/88
21	Boxö	Saltvik	1988 1996°	- 306	- 1091	- -	- -	- 28/96
22	Skag	Lumparland	1989	-	-	16	-	32/89
23	Idö	Kökar	1989 2005°	- 82	- -	- -	- -	- 10/05
24	Hemdal	Vårdö	1990	-	-	7	-	15/90

25	Prästgårdsnäset	Finström	1992	-	-	33	-	55/92
26	Åsgårda Sten- åkrar	Saltvik	1994	51	-	6	-	2/94
27	Höckböle- holmen	Geta	1994	-	-	-	-	3/94
			2000 ^o	23	-	-	-	74/00
28	Skålklobbarna	Vårdö	1994	11	195	-	-	80/94
29	Lökö	Hammarland	1997	-	-	11	-	21/97
30	Bistorp Stenåkrar	Lemland	1997	14	-	-	-	46/97
31	Träsket	Eckerö	1998	-	-	71	-	21/98
32	Karlbybådarna, sälkskyddsområde	Kökar	1998	-	-	3	670	15/98
33	Gloet	Vårdö	1998	-	-	31	-	119/98
34	Blacksund	Kumlinge	1999	-	-	28	-	60/99
35	Sandön	Föglö	2001	-	-	37	-	15/01
36	Näset	Kumlinge	2001	34	-	-	-	16/01
37	Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	-	-	10	-	67/01
38	Ängessjö	Hammarland	2001	-	-	10	-	68/01
39	Prästgårdsskogen	Sund	2001	-	-	50	-	69/01
40	Moren	Jomala	2002	-	-	5	-	62/02
41	Norra Uddhagarna	Eckerö	2003	-	-	11	-	22/03
42	Knöppelskär	Saltvik	2005	31	-	-	-	11/05
43	Kråkskär	Saltvik	2005	86	394	-	-	12/05
44	Idskär	Finström	2005	44	238	-	-	9/05
45	Löfvik	Sund	2008	-	-	4	-	56/08
46	Båtskär	Lemland	2008	-	190	-	-	57/08
47	Gunnarsby	Sund	2008	-	-	31	-	58/08
48	Näsgården	Hammarland	2008	-	-	2	-	88/08
49	Toböle	Saltvik	2008	-	-	0,5	-	89/08
50	Signilskär-Märket	Hammarland	2009	400	22100	-	-	28/09
51	Svenstjälpa	Vårdö	2009	-	-	190	-	30/09
52	Kvarnsjöskogen	Saltvik	2011	60	-	-	-	79/11
53	Öfladorna	Lemland	2013			10	1	56/13
				1895	32277	711,5		671

Ålands landareal =	148.130 hektar	Ålands vattenareal =	1.180.000 hektar
Naturskyddad landareal =	2.591,5 hektar = 1,75 %	Naturskyddad vattenareal =	32.947 hektar
Medelstorlek, landareal =	49,84 hektar		
Naturskyddsområden =	35.543,5 hektar		

^o förstorat

^{oo} förlängd fredning

^{*} ändrade gränser eller bestämmelser

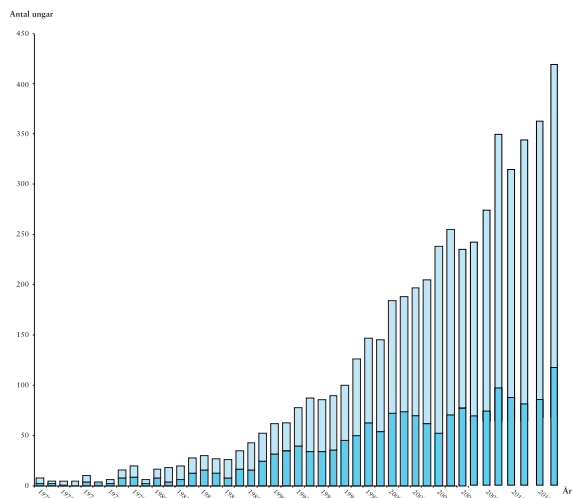

2. Ålands i lag fredade naturminnen

Nr	Naturminne	Fredat år	Kommun	Författningssamling
1	Källskärskannan	1925	Kökar	ÅFS 38/25
2	Slånbestånd	1934	Mariehamns stad	ÅFS 15/34
3	Hamnholmseken	1934	Saltvik	ÅFS 15/34
4	Tall	1970	Eckerö	ÅFS 31/70
5	Björk	1970	Jomala	ÅFS 32/70
6	Popplar	1974	Finström	
7	4 askar	1981	Jomala	ÅFS 44/81 och 12/2000
8	Stenåkern "Stenögat"	1993	Saltvik	ÅFS 55/93
9	Ek, flyttblock	1994	Saltvik	ÅFS 31/94
10	Allé i Nääs	1996	Saltvik	ÅFS 30/96

3. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2013

År	Åland	Ringmärkta ungar	Riket	Hela landet
1970	2		6	8
1971	2		3	5
1972	1		4	5
1973	0		5	5
1974	4		6	10
1975	4		0	4
1976	2		4	6
1977	8		8	16
1978	9		11	20
1979	2		4	6
1980	8		9	17
1981	4		14	18
1982	6		14	20
1983	13		15	28
1984	16		14	30
1985	13		14	27
1986	8		18	26
1987	17		18	35
1988	16		27	43
1989	25		27	52
1990	32		30	62
1991	35		28	63

År	Åland	Ringmärkta ungar	Riket	Hela landet
1992	40		38	78
1993	34		53	87
1994	34		52	86
1995	36		54	90
1996	45		55	100
1997	50	38	76	126
1998	63	51	84	147
1999	54	45	91	145
2000	72	41	112	184
2001	74	54	114	188
2002	70	60	129	199
2003	63	54	149	212
2004	55	45	189	244
2005	77	62	189	266
2006	80	61	164	244
2007	72	61	180	252
2008	74	60	208	282
2009	97	71	252	349
2010	85	74	235	320
2011	81	62	261	342
2012	87	51	277	364
2013	110	72	310	420

4. Skyddad natur på Åland

Bilaga 14. Byggande och planering av vägar

Under året slutförda om- och nybyggnader av vägar

Landsväg nr 2	Finby – Bomarsunds gård	2,1 km
Landsväg nr 4	Kyrkan – Soltuna v.s.	0,3 km
Landsväg nr 750	Sottunga brygga – Butiken	2,9 km
Bygdeväg nr 106	GC-väg Fiskrökeriet – Vägens slut	1,3 km

Vägavsnitt där planerings- och karteringsarbeten pågått

Landsväg nr 2	Bomarsunds gård – Bomarsunds bro	2,1 km
Landsväg nr 2	Över Prästö	1,6 km
Landsväg nr 2	Haraldsby – Tosarby GC-väg	4,7 km
Landsväg nr 3	Lemström – Söderby GC-väg	6,7 km
Landsväg nr 3	GC-tunnel i Söderby	
Landsväg nr 4	Höckböle – Geta kyrka	4,4 km
Landsväg nr 40	Näfsby – Boda inkl. GC-väg	2,4 km
Landsväg nr 40	Bjärström – Emkarby	2,7 km
Landsväg nr 40	Emkarby – Gölby	5,1 km
Landsväg nr 700	Sanda – Sommarö	1,8 km
Landsväg nr 760	Harparnäs – Karlby	3,4 km

Om- och nybeläggningar med mjukoljegrus, asfaltgrus och asfaltbetong utfördes på följande sträckor

Landsväg nr 1	Ödanböle – Östanträsk	2,7 km
Landsväg nr 2	Färjsunds bron – Bruksviken	1,9 km
Landsväg nr 2	Finby – Bomarsunds gård	2,1 km
Landsväg nr 2	Över Prästö	1,7 km
Landsväg nr 3	Lemström – Knutsboda	3,7 km
Landsväg nr 4	Grelsby – Mangelbo	2,1 km
Landsväg nr 30	Över Nätö	1,3 km
Landsväg nr 50	Kavelbro	0,3 km
Landsväg nr 110	Torpvägen	2,4 km
Landsväg nr 160	Korsbro mot Postad	0,7 km
Landsväg nr 180	Kattby – Hellesby	1,9 km
Landsväg nr 230	Genom Önningeby	1,8 km
Landsväg nr 330	Hellestorp – Västeränga	2,1 km
Landsväg nr 340	Mönbacka – Vessingsboda	1,7 km
Landsväg nr 710	Gollans bro – Kyrkans v.s.	0,3 km
Landsväg nr 712	Kyrkvägen i Föglö	0,8 km
Bygdeväg nr 30	Över Nätö	1,6 km

Landsväg nr 838	Björkövägen	3,5 km
Landsväg nr 842	Skarpängsvägen i Lappo	0,5 km
Bygdeväg nr 270	Vestansundavägen	2,0 km
Bygdeväg nr 322	Del av Norra Söderbyvägen	0,9 km
Bygdeväg nr 440	Kungsholmsvägen i Finström	0,5 km

Bilaga 15. Färjtrafiken

1. Passagerare och fordon 2012-2013

Linje	2012		2013		Förändring i %	
	Pass	Fordon	Pass	Fordon	Pass	Fordon
Asterholmalinjen	6.088	3.050	5.913	2.838	-3 %	-7 %
Björkölinjen	10.919	7.716	11.275	8.000	3 %	4 %
Brändö-Osnäslinjen	78.514	33.337	72.364	32.466	-8 %	-3 %
Embarsundslinjen	61.897	41.000	57.031	39.256	-8 %	-4 %
Enklinge-Kumlingelinjen	13.663	7.828	11.787	6.702	-14 %	-14 %
Föglölinjen	196.511	113.902	184.338	108.229	-6 %	-5 %
Norra linjen	101.825	50.987	99.468	51.363	-2 %	1 %
Seglingelinjen	26.856	16.398	24.496	15.169	-9 %	-7 %
Simskälalinjen	33.866	19.174	32.545	18.953	-4 %	-1 %
Södra linjen	84.044	40.557	87.392	40.810	4 %	1 %
Tvärgående linjen	24.249	14.445	8.598	5.833	-65 %	-60 %
Töftölinjen	353.722	223.468	372.990	256.029	5 %	15 %
Åva-Jurmolinjen	23.986	11.544	21.813	10.639	-9 %	-8 %
Ängöslundslinjen	11.211	7.503	11.450	7.479	2 %	0 %
Totalt	1.027.351	590.909	1.001.460	603.766	-2,5 %	2,2 %

Bilaga 16. Revisionsberättelse

1. Inledning

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisionssed och ha till syfte att bedöma om redovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitliga och räkenskaperna rättvisande samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen. Med avvikelse från nämnda paragraf, enligt 16 § 3 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen, lämnas revisionsberättelsen för finansåret 2013 inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt landskapets bokslut.

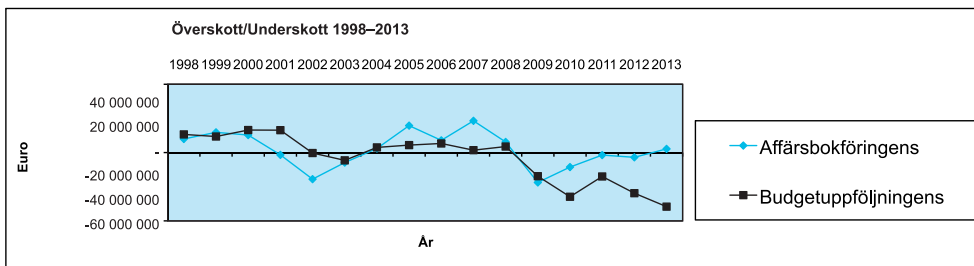
2. Affärsbokföringen

Bokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen i tillämpliga delar och följer samma principer som föregående år. Bokslutet är riktigt uppgjort och innehåller inte väsentliga fel.

Affärsbokföringens överskott för år 2013 är 2.684.105,70 EUR (underskott 3.467.231,88 EUR år 2012). Före upplösning av den så kallade utjämningsfonden, vilken därmed förbrukats i sin helhet, visas ett underskott om 3.748.928,42 EUR (underskott 8.767.231,88 EUR år 2012).

Översikt över affärsbokningens och budgetuppföljningens överskott/underskott 1998–2013

År	Affärsbokningens överskott/underskott	Budgetuppföljningens överskott/underskott
1998	9.960.119,73	13.290.028,04
1999	14.804.805,35	11.754.675,50
2000	12.827.726,43	16.496.461,82
2001	-1.675.154,24	16.398.638,80
2002	-19.452.440,45	-332.585,81
2003	-7.319.597,91	-5.691.990,39
2004	2.997.362,63	3.778.430,01
2005	19.728.559,91	5.470.097,00
2006	8.942.633,45	6.662.602,49
2007	23.246.128,06	1.753.257,69
2008	7.768.215,09	4.408.563,44
2009	-21.872.023,78	-17.297.141,19
2010	-10.614.316,43	-32.346.306,00
2011	-1.841.022,45	-17.499.013,93
2012	-3.467.231,88	-29.735.445,40
2013	2.684.105,70	-39.587.750,24

Affärsbokföringens resultat visar resultatet för det enskilda året enligt prestationsprincipen. Budgetuppföljningen visar det ackumulerade resultatet från år till år - hur mycket av tidigare års budgeterade anslag som återstår att finansiera. Det är fråga om två helt olika sätt att redovisa resultatet och det ekonomiska läget.

Redovisningen av investeringar skiljer sig helt mellan affärsbokföringen och budgetuppföljningen. Affärsbokföringens resultat påverkas av vad som förverkligats under ett visst år. När en större investering blir klar påbörjas avskrivningar vilket påverkar resultatet från det året framåt medan budgetuppföljningen påverkas när anslaget för investeringen förbrukas. Avskrivningar budgeteras inte.

2.1. Analys av resultaträkningen

Jämförelse mot fjolåret av det verkliga resultatet före reserveringar:

År 2013	År 2012
-3.748.928,42	-8.767.231,88

2012 bokfördes en avskrivning av återkravet på Ålands Industrihus som en extraordinär kostnad uppgående till 4,45 MEUR. Därtill bokfördes en återföring av olycksfallsförsäkringspremier från tidigare år som en extra ordinär intäkt om 0,85 MEUR. Justeras fjolårets resultat med dessa extraordinära poster blir resultatjämförelsen följande:

År 2013	År 2012
-3.748.928,42	-5.167.361,50

Intäkten beroende av justeringen av överföringen mellan landskapet och kommunerna uppgår till 4,0 MEUR år 2013. Ifjol fanns kommunernas ersättning för Gullåsen som en intäkt hos ÅHS uppgående till drygt 2,6 MEUR. Samtidigt med denna förändring gjordes även andra regleringar som minskade överföringen från landskapet till kommunerna. Om 2013 års resultat justeras endast med intäktsförändringen 1,4 MEUR blir resultatjämförelsen följande:

År 2013	År 2012
-5.148.928,42	-5.167.361,50

I övrigt noteras att intäkterna från EU är 3,3 MEUR högre 2013 jämfört med 2012, en ökning som bedöms som tillfällig. De finansiella intäkterna och kostnaderna är sammanlagt 1,4 MEUR lägre i jämförelse med 2012 beroende på lägre räntor på depositioner.

De större verksamhetskostnaderna i resultaträkningen har utvecklats enligt tabellen nedan:

	År 2013	År 2012
Personalkostnader	-105.898.740,26	-106.106.297,38
Material och förnödenheter	-19.924.460,77	-20.820.487,15
Inköp av tjänster	-48.168.614,56	-49.290.027,22

Personalkostnaderna har sjunkit en aning. Noteras att personalkostnaderna sjunkit med nästan 1 MEUR inom sjötrafiken. Inom ÅHS har personalkostnaderna sjunkit med knappa 1,5 MEUR budgetuppföljningsmässigt men eftersom semesterlöneskulden justerades ner med ett 1,3 MEUR högre belopp 2012 jämfört med 2013 syns inte detta i den resultatmässiga jämförelsen ovan.

Konsumentprisindex på Åland ökade med 1,2 % år 2013. Landskapets inköp av tjänster samt material och förnödenheter har dock kostat 2 MEUR mindre 2013 jämfört med 2012. Utfallet för material och förnödenheter kan delvis förklaras med ca 0,8 MEUR lägre bränslekostnader för sjötrafiken 2013. Inom ÅHS har kostnaderna för köpta läkartjänster ökat medan kostnaderna för vården utanför Åland minskat. Inom sjötrafiken har upphandling av trafik medfört att inköp av tjänster ökat jämfört med ifjol. Utfallet för inköp av tjänster tyder på att inbesparingar uppnåtts inom flera verksamheter, vilket är glädjande.

2.2. Analys av balansräkningen

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen lät inför bokslutet 2012 Keva utföra en beräkning av landskapets totala pensionsansvar. Beräkningen gjordes per den 31.12.2011 på basis av alla löpande pensioner och anställningar som registrerats i landskapsregeringens pensionsdataregister samt i landsomfattande pensionsregister. Inför årets bokslut anlätades Keva för en uppdatering av pensionsansvarsskulden. Man valde att utföra en uppskattning på basen av beräkningen per 31.12.2011 och inte en ny fullständig beräkning. Per den 31.12.2012 uppskattas pensionsansvaret till 707,0 MEUR och per den 31.12.2013 till 727,6 MEUR. Pensionsansvarsskulden i boksluten de senaste åren:

År 2013	År 2012	År 2011
227.600.000	677.000.000	555.300.000

Ökningen om 50,6 MEUR bokas mot det egna kapitalet. Landskapets kapital uppgår efter detta till -365.217.167,32 EUR. Anledningen till att landskapets kapital visar ett stort minus är att pensionsansvaret visas som en skuld i sin helhet under främmande kapital.

Pensionsfondens verkliga värde (327.552.613,46 EUR) finns som tillgång på aktiva sidan och under fondernas kapital på passiva sidan. Penningautomatmedlen upptas som en fondering på passiva sidan. Det sammanlagda egna kapitalet som består av landskapets kapital, fondernas kapital och penningautomatmedel utgör totalt 9.474.105,11 EUR.

Landskapets pensionskostnader uppvisar en stadig ökning de senaste åren:

År 2013	År 2012	År 2011	År 2010	År 2009
26.130.127,58	24.421.092,23	22.693.230,57	21.050.708,34	19.743.302,62

Fondansvarige för Ålands Pensionsfond har utfört beräkningar av pensionskostnadernas framtida utveckling. Det är fråga om arbetsmaterial där det är möjligt att ytterligare förfina kalkylerna. Kalkylerna behöver löpande justeras beroende på hur centrala variabler som avkastning, löneutgifter och inflation utvecklas.

Kalkylerna visar att pensionskostnaderna kommer att fortsätta öka för att om ca 20 år nå sin topp och därefter börja dala. Överföringen från pensionsfonden borde i procent ligga ungefär på 2013 års nivå eller under för att inte pensionsfondens kapital ska naggas i kanten alltför mycket. 2014 budgeteras en överföring om 19 MEUR vilket enligt kalkylerna är för mycket.

Budgetbelastningen utgör 2013 10,6 MEUR då 15,5 MEUR överförts från pensionsfonden. Givet att överföringen från pensionsfonden hålls på rekommenderad nivå ökar budgetbelastningen de närmaste åren för att år 2031 nå sin topp om ca 20 MEUR omvandlat till 2013 års priser. Utan nuvärdesjustering utgör beloppet drygt 27 MEUR.

Likviditeten

En jämförelse av likviditeten mot fjolåret ser ut enligt följande:

	År 2013	År 2012
Kortfristiga placeringar	26.094.815,92	35.974.024,78
Kassa- och banktillgodohavanden	35.804.943,83	14.270.285,28

Likviditeten har förbättrats med ca 11,6 MEUR vilket även åskådliggörs i finansieringsanalysen. Anledningen är i första hand att PAF-medlen ökat med nästan 12 MEUR.

Utgjenningsfonden har i och med årets upplösning om 6.433.034,12 EUR använts i sin helhet.

2.3. Övriga slutsatser

Det finns ett behov att utveckla de principer som ska följas vid uppgörande av bokslutet samt samordna dessa mellan landskapsregeringen och Ålands hälso- och sjukvård. Följande noterades vid granskningen:

- Inköp av programlicenser för det nya ekonomisystemet har bokförts som en kostnad. Licenser borde bokföras som en immateriell rättighet med avskrivningstid 3 år. ÅHS följer denna princip.

- ÅHS har inte beaktat semestertillägget enligt tjänstekollektivavtalet 16 § i semesterlöneprioriseringsen. Det saknade beloppet uppskattas till 420.000 EUR. För övriga landskapsanställda har semestertillägget beaktats.

- Egendom vars anskaffningsutgift överstiger 1.000 EUR och har en ekonomisk livslängd om tre år eller längre aktiveras. Gränsen 1.000 EUR är alltför låg och borde höjas. Åtgärden skulle även leda till en hel del tidsinbesparingar inom bokföringsarbetet.

Övriga noteringar:

- Kundfordringarna har inte hanterats på ett sätt som man kan förvänta sig. Det finns över tio år gamla fordringar i systemet. Fordringar har inte skickats för indrivning som de borde. Avskrivning av fordringar har inte skett då det är uppenbart att fordringen inte kan drivas in.

- Den interna faktureringen som tillämpas på trafikavdelningen förorsakar mycket merarbete. Det är svårt att se nyttan med nuvarande system. Kostnaderna för sjötrafiken finns oberoende vilket moment det tas på. Likaså verkstad och lager. Samma resonemang gäller vägunderhållsverksamheten. Nuvarande system borde överges helt och hållet.

- Aktierna i Ålands Utvecklings Ab är värderade enligt anskaffningspris. Inför nästa bokslut finns det anledning att se över värderingen och göra en nedskrivning.

- Bokföringen av PAF-medel är relativt komplicerad. Det finns möjligheter att förenkla hanteringen.

3. Budgetuppföljningen

Landskapsregeringens framställning med förslag till budget för år 2013 för landskapet Åland avläts till lagtinget den 28 oktober 2012. Förslaget balanserade på 357.390.000 EUR (344.935.000 år 2012). Lagtinget antog landskapsregeringens budgetförslag med vissa ändringar den 21 december 2012. Utgifternas totalbelopp ökade till 359.790.000 EUR beroende på en ökning av Ålands hälso- och sjukvårds utgifter med 2.400.000 EUR. På grund av förväntade lägre inkomster för Ålands hälso- och sjukvård justerades samtidigt inkomsterna ner med 600.000 EUR. Genom två tilläggsbudgeter höjdes budgetens slutsumma med 2.498.000 EUR till 362.288.000 EUR (347.698.000 år 2012).

Efter att statsbokslutet för 2012 färdigställts fastställde Ålandsdelegationen det slutliga avräkningsbeloppet som tillkommer landskapet enligt självstyrelselagen till 205.799.831,70 EUR. Beloppet är 5,76 % högre jämfört med 2011 då avräkningsbeloppet fastställdes till 194.588.614,58 EUR. Eftersom 203.684.000 EUR erhållits som förskott på avräkningsbeloppet erhöll landskapet ytterligare 2.115.831,70 EUR av staten under år 2013. Förskottet på avräkningsbeloppet för år 2013 bestämdes av Ålandsdelegationen till 211.860.000 EUR. Med anledning av att statens inkomster i slutet av år 2013 budgeterades lägre än ursprunglig budget sänktes förskottet av Ålandsdelegationen med 4.584.000 EUR till 207.276.000 EUR. Sänkningen av förskottet och tilläggsbetalningen på basen av 2012 års bokslut beaktades i andra tilläggsbudget för 2013.

Efter att beskattningen för 2011 avslutats fastställde Ålandsdelegationen skattegottgörelsen som tillkommer landskapet enligt självstyrelselagen till 9.783.220 EUR, vilket budgeterats för och bokförts under år 2013. Beloppet är avsevärt lägre jämfört med 2010 då skattegottgörelsen utgjorde 17.440.733 EUR.

3.1. Budgetförverkligande i sammandrag

BUDGETJÄMFÖRELSE 2012 - 2013

Landskapets budgetinkomster och utgifter inklusive överföringar av anslag år 2012 - 2013

	Bokslut 2012	Bokslut 2013	Budget 2013	+ överskridning - underskridning
INKOMSTER				
Lagtinget	673,56	311,17	1.000,00	-688,83
Landskapsregeringen	198.894,97	203.047,15	201.000,00	2.047,15
Kansliavdelningens förvaltningsområde	3.182.602,49	2.930.585,91	3.029.000,00	-98.414,09
Finansavdelningens förvaltningsområde	36.924.021,47	39.597.397,57	39.730.000,00	-132.602,43
Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	10.001.805,09	7.866.490,31	7.637.000,00	229.490,31
Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde	1.446.197,26	1.000.414,94	980.000,00	20.414,94
Näringsavdelningens förvaltningsområde	4.780.284,12	4.342.343,07	4.351.000,00	-8.656,93
Trafikavdelningens förvaltningsområde	1.286.066,54	1.312.521,56	1.260.000,00	52.521,56
Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster	256.565.943,14	263.774.006,41	305.099.000,00	-41.324.993,59
	314.386.488,64	321.027.118,09	362.288.000,00	-41.260.881,91
UTGIFTER				
Lagtinget	2.917.369,26	3.330.905,05	3.333.000,00	-2.094,95
Landskapsregeringen	2.752.591,37	2.741.885,09	2.907.000,00	-165.114,91
Kansliavdelningens förvaltningsområde	18.435.724,09	17.435.790,32	17.483.000,00	-47.209,68
Finansavdelningens förvaltningsområde	62.445.424,03	66.240.229,75	66.554.000,00	-313.770,25
Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde	119.516.551,54	126.574.158,58	127.019.000,00	-444.841,42
Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde	54.258.800,83	53.932.215,44	54.079.000,00	-146.784,56
Näringsavdelningens förvaltningsområde	28.403.983,88	23.595.709,07	23.978.000,00	-382.290,93
Trafikavdelningens förvaltningsområde	37.397.304,10	36.477.158,04	36.824.000,00	-346.841,96
Skatter och avgifter av skattenatur, inkomster av lån och finansiella poster	17.994.184,94	30.286.816,99	30.111.000,00	175.816,99
	344.121.934,04	360.614.868,33	362.288.000,00	-1.673.131,67
UNDERSKOTT/ÖVERSKOTT	-29.735.445,40	-39.587.750,24		

SAMMANDRAG AV BUDGETUPPFÖLJNINGEN ÅR 2013

	BUDGET	INKOMSTER UTGIFTER	JÄMFÖRELSE MOT BUDGET	ÖVERSKRIDNING AV BUDGET	GÅR TILL ÖVERFÖRES BESPARING	TILL 2014
BUDGETINKOMSTER:						
LAGTINGET	1.000,00	311,17	-688,83			-
LANDSKAPSEGERINGEN	201.000,00	117.353,15	-83.646,85			85.694,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3.029.000,00	2.930.585,91	-98.414,09			-
FINANSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	39.730.000,00	39.597.397,57	-132.602,43			-
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	7.637.000,00	7.866.490,31	229.490,31			-
UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	980.000,00	981.414,94	1.414,94			19.000,00
NÄRINGSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	4.351.000,00	2.247.335,07	-2.103.664,93			2.095.008,00
TRAFIKÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1.260.000,00	1.312.521,56	52.521,56			-
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER			-			
AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	305.099.000,00	243.774.006,41	-61.324.993,59			20.000.000,00
TOTALT	362.288.000,00	298.827.416,09	-63.460.583,91	-	-	22.199.702,00
BUDGETUTGIFTER:						
LAGTINGET	3.333.000,00	-1.974.278,05	1.358.721,95	-	2.094,95	1.356.627,00
LANDSKAPSEGERINGEN	2.907.000,00	-2.311.687,09	595.312,91	-	165.114,91	430.198,00
KANSLIAVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	17.483.000,00	-13.193.323,32	4.289.676,68	25.494,96	72.704,64	4.242.467,00
FINANSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	66.554.000,00	-39.696.413,75	26.857.586,25	-	313.770,25	26.543.816,00
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	127.019.000,00	-114.822.832,58	12.196.167,42	-	444.841,42	11.731.326,00
UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	54.079.000,00	-51.462.094,44	2.616.905,56	72.165,37	218.949,93	2.470.121,00
NÄRINGSÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	23.978.000,00	-19.184.699,07	4.793.300,93	3.512,64	385.803,57	4.411.010,00
TRAFIKÄVDDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	36.824.000,00	-29.524.058,04	7.299.941,96	5.969,00	352.810,96	6.953.100,00
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER						
AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	30.111.000,00	-30.286.816,99	-175.816,99	201.731,25	25.914,26	-
TOTALT	362.288.000,00	-302.456.203,33	59.831.796,67	308.873,22	1.982.004,89	58.158.665,00
BUDGETINKOMSTER ÅR 2013		298.827.416,09				
BUDGETINKOMSTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2013		22.199.702,00				
TOTALA BUDGETINKOMSTER UNDER ÅR 2013		321.027.118,09				
BUDGETUTGIFTER ÅR 2013		-302.456.203,33				
BUDGETUTGIFTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2013		-58.158.665,00				
TOTALA BUDGETUTGIFTERNA UNDER ÅR 2013		-360.614.868,33				
BUDGETUNDERSKOTT ÅR 2013		-39.587.750,24				

Av ovanstående siffersammanställningar i bokslutet framgår att det ackumulerade budgetunderskottet efter år 2013 uppgår till 39.587.750,24 EUR (29.735.445,40 år 2012). Används alla anslag som beviljats i budgeten de senaste åren måste denna summa per den 31.12.2013 finansieras med lån eller på något annat sätt. Hittills har ingen upplåning behövts eftersom anslag utnyttjas senare än det budgetår de beviljas. Detta gäller främst anslag för olika typer av investeringar. På grund av denna omständighet är landskapets likviditet fortsättningsvis god.

Den största inkomstposten i budgeten utgörs av skatter och inkomster av skattenatur (avräkningsbeloppet, skattegottgörelsen, lotteriskatt och apotekavgifter). 2013 uppgick denna summa till drygt 230 MEUR, vilket var nästan samma nivå som året före (900 TEUR lägre). Ursprungligen budgeterades för en ökning från 228,8 MEUR 2012 till 233,4 MEUR 2013 (2 %). Skattehöjningar i Finland förväntas leda till att avräkningsbeloppet stiger. Enligt ÅSUB:s prognoser förväntas däremot skattegottgörelsen sjunka vilket skulle betyda att de totala skatteinkomsterna inte stiger nämnvärt de närmaste åren.

Av budgetjämförelsen 2012-2013 framgår att de totala inkomsterna ökat till 321 MEUR från 314,4 MEUR föregående år (2,1 %). De totala utgifterna har ökat till 360,6 MEUR från 344,1 MEUR föregående år (4,8 %). Vid jämförelse bör noteras att extra anslaget för elkabeln till riket budgeterades till 10 MEUR 2012 och 20 MEUR 2013.

Landskapets budget består av relativt många moment. Det finns moment med väldigt låga anslag som med fördel kunde ingå i andra moment utan att budgeten förlorar i informationsvärde. Budgetansvariga måste se till att det finns tillräckliga anslag för personalutgifter och övriga utgifter som den planerade verksamheten kräver. Det finns en tendens att man anhåller om medel så att det säkert ska räcka. På grund av denna omständighet finns en del "luft" i budgeten. Anslagen förbrukas inte som budgeterat och utgiftsrester överförs till följande år.

3.2. Relation angående reserveringar

Reserveringarna uppgick den 1.1.2013 till 62.274.276 EUR medan utgående saldot 31.12.2013 var 83.273.352 EUR. Ökningen beror i första hand på att anslagen som budgeterats för elkabeln till riket inte använts ännu. Ytterligare har ÅHS haft lägre utgifter än beräknat och byggandet av den geriatriska kliniken har inte kommit igång. Bland reserveringarna märks i övrigt outnyttjade projektbidrag och lån ur PAF-medel samt ännu inte använda anslag för ombyggnader och grundförbättringar av fastigheter, vägar, broar och hamnar.

RELATION ANGÅENDE RESERVERINGAR

	Reserveringar 2013-01-01	Förbrukats 2013	Indragits 2013	Reserveringar 2013-12-31
Från 2009	569.077,00	569.077,00	-	-
Från 2010	5.760.079,00	4.988.652,48	532.333,52	239.093,00
Från 2011	8.832.141,00	5.274.344,64	20.772,36	3.537.024,00
Från 2012	47.112.979,00	25.049.158,39	27.050,61	21.336.770,00
Nya från 2013				58.158.665,00
TOTALT	62.274.276,00	35.881.232,51	1.280.156,49	83.271.552,00

3.3. Budgetens förverkligande

Landskapsregeringen ger varje budgetår ut omfattande och tydliga anvisningar för verkställande av budgeten. Budgetdisciplinen har varit tillfredsställande under år 2013. Godtagbara förklaringar har inkommit angående några mindre överskridningar av anslag.

4. Intern styrning och kontroll

4.1. Aktionsplan

Den 18.6.2013 fastställde landskapsregeringen en reviderad aktionsplan för intern styrning och kontroll. Den tidigare planen antogs den 5.10.2011.

Aktionsplanen omfattar 26 olika åtgärder med åtgärdsansvariga och klardatum angivna. Planen bedöms som ambitiös. Det finns inte realistiska förutsättningar att genomföra alla åtgärder inom angivna tidsramar. En prioritering av vilka åtgärder som borde genomföras först är nödvändig. Aktionsplanen ska revideras i en nära framtid eftersom den ska vara årlig. Rekommenderas att förvaltningen prioriterar och inte uppgör alltför optimistiska tidsplaner.

Inför arbetet med budgeten 2014 framtog mallar och exempel för att formulera SMARTA verksamhetsmålsättningar, budgetmålsättningar och budgettexter. En mall för verksamhetsplan togs också fram. Målet var att en skriftlig beskrivning av den planerade verksamheten i en organisation upprättas för respektive avdelning/byrå. En preliminär verksamhetsplan skulle tas fram i samband med budgetförslaget 30.06.2013 och den slutliga verksamhetsplanen skulle baseras på fastställd budget (klardatum 15.1.2014).

Från avdelningarna och underliggande myndigheter inkom en del önskemål och anmärkningar mot mallen för verksamhetsplanen. Ytterst få verksamhetsplaner har inkommit.

Slutsatser:

- Oberoende av synpunkter på verksamhetsplan-mallens utformning borde landskaps alla avdelningar, byråer och fristående myndigheter/institutioner ha en verksamhetsplan som ligger till grund för budgeten. Särskild vikt bör läggas på att formulera klara och tydliga mål. Mätbara mål bör tas fram i betydligt större utsträckning jämfört med idag.
- Det saknas en dokumenterad kartläggning av risker inom landskapsförvaltningen. På grund av förvaltningens relativa litenhet finns risker för allvarliga störningar i verksamheten om nyckelpersoner slutar eller blir långtidssjukskrivna.

4.2. Uppföljning av målsättningar

Landskapsregeringens nuvarande bokslut innehåller i huvudsak sifferinformation, varför någon strukturerad uppföljning av verksamhetsmålen i budgetframställningen inte är möjlig. Landskapsregeringens verksamhetsberättelse, vilken avges i ett senare skede, innehåller information om i vilken utsträckning uppställda mål nåtts.

Implementering av ett nytt ekonomisystem finns med som en punkt i aktionsplanen för intern styrning och kontroll. Projektet har varit aktuellt en längre tid och det bedöms som ytterst väsentligt att få projektet slutfört.

Upphandlingen av ett nytt ekonomisystem pågick under 2012 och slutfördes våren 2013. Den planerade ibruktagningen vid årsskiftet 2013-14 skjöts upp eftersom en samordning av systemstrukturen med ÅHS aktualiserades. Planen är nu att ta systemet i bruk vid årsskiftet 2014-2015.

Slutsatser:

- Projektarbetet har hittills inte avancerat i den takt man kan förvänta sig. Det finns en uppenbar risk för att tidsplanen inte håller. Landskapsregeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att systemet tas i bruk som planerat. Nuvarande ekonomisystem är kraftigt föråldrat och omöjliggör i stor utsträckning införande av modernare arbetsmetoder på finansavdelningen.
- Enligt finansförvaltningslagen ska årsredovisningen för budgetåret 2014 fastställas inom februari månad påföljande år. Årsredovisningen innebär att informationen i nuvarande bokslut och verksamhetsberättelse utvecklas och sammanslås till ett dokument. Årsredovisningen bör även innehålla en redogörelse över hur den interna kontrollen är ordnad. Landskapsregeringen bör upprätta en tidsplan för arbetet med den nya årsredovisningen samt försäkra sig om att kraven i lagstiftningen kan uppfyllas.

4.3. Ägarstyrningen

Ägarstyrningen i offentligt ägda bolag blir alltmer viktig. Ägardirektiv riktas i första hand till styrelse och verkställande ledning. Det behöver finnas tydliga riktlinjer gäl-

lande ägarnas intentioner och restriktioner avseende landskapsägda bolag. Detta gäller även PAF som är en offentligrättslig förening men i praktiken fungerar som ett bolag.

Finansavdelningen har beställt och erhållit en uppdatering av principdokumentet för ägarstyrningen. Det uppdaterade principdokumentet är under beredning. Det vore önskvärt att komma framåt i beredningen och föra ärendet till beslut i landskapsregeringen.